

ผลของการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ เพื่อลดความขัดแย้ง
ภายในครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา

นางสาวประภาศรี ไกรนรา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**The Effects of Integrated Family Counseling to Reduce Family Conflict of
Students in Dee Buk Phang-nga Wittayayon School, Phang-nga Province**

Miss Prapasri Krainara

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการให้การปรึกษาคอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้ง
ภายในครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนคิงคองพิงงาวิทยายน จังหวัดพังงา
ชื่อและนามสกุล นางสาวประภาศรี ไกรนรา
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ณ ระนอง

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พ.อ. กฟ. ดร. สด. ✓

ประธานกรรมการ

(พันเอกหญิง ดร. สายสมร เกลยกิตติ)

สจ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม)

รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ณ ระนอง

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ณ ระนอง)

อ.ส.ล.น. ศิริยะพันธ์

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ศรีลลิตา ศิริยะพันธ์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้ง
ภายในครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดื่บุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา
ผู้วิจัย นางสาวประภาศรี ไกรนรา รหัสนักศึกษา 2562800140
ปริญญา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หลุยง คร. สุขอรุณ วงษ์ทิม
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ และ 2) เปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการและของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนดื่บุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 10 ครอบครัว รวม 30 คน ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว จำนวนกลุ่มละ 15 คนเท่ากัน เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ และแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .98 นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามปกติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ การทดสอบวิลคอกชัน และการทดสอบแมนวิทนีย์

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัวมีความขัดแย้งภายในครอบครัวลดลงกว่าก่อนการให้การปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ภายหลังจากได้รับการปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัว นักเรียนกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งภายในครอบครัวลดลงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ ความขัดแย้ง ครอบครัว

Thesis title: The Effects of Integrated Family Counseling to Reduce Family Conflict of Students in Dee Buk Phang-nga Wittayayon School, Phang-nga Province

Researcher: Miss Prapasri Krainara; **ID:** 2562800140;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Police Lieutenant Colonel Dr. Sukaroon Wongtim, Assistant Professor; (2) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the levels of family conflict in the family of experimental group students before and after receiving the integrated family counseling; and (2) to compare the level of family conflict in the family of experimental group students who received the integrated family counseling with that in the family of control group students who participated in usual guidance activities.

The research sample consisted of 30 family members (father, mother, and son) from 10 families of students in Dee Buk Phang-nga Wittayayon School, Phang-nga province. They had conflict experiences in their families. They were obtained by simple random sampling. Then, they were randomly assigned into an experimental group and a control group, with 5 families (15 family members) in each group. The experimental group received eight sessions of integrated family counseling each of which lasted for 90 minutes; while the control group participated in usual guidance activities. The employed research instruments were (1) an integrated family counseling program, and (2) an assessment form on family conflict, with reliability coefficient of .98. Data were analyzed using the median, inter-quartile range, Wilcoxon test, and Mann-Whitney test.

The findings indicated that (1) the post-counseling family conflict level of the experimental group students who had received the integrated family counseling was significantly lower than their pre-counseling counterpart level at the .01 level of statistical significance; and (2) after receiving the integrated family counseling, the experimental group students' family conflict level was significantly lower than the counterpart level of the control group students who participated in usual guidance activities at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Integrated family counseling, Conflict, Family

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันตำรวจโทหญิง ดร.สุซอรุณ วงษ์ทิม และรองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยตลอด นับตั้งแต่ เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ชูศรี ภูทอง อาจารย์ตามพงษ์ วงษ์จันทร์ อาจารย์ ผกาพรรณ จันทร์สร้าง อาจารย์สิริกานดา กอแก้ว อาจารย์ชัชฐานันท์ วงศ์กาฬสินธุ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยและอาจารย์สาริณี สกุลสุข ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือเรื่อยมา

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ พี่ๆ น้องๆ เพื่อนครู โรงเรียนคิงคองพิทยายอน และ โรงเรียนสตรีพังงา และครอบครัว ทุกๆ ครอบครัว ที่ให้การสนับสนุน และร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ของคุณ น้องสาว น้องชาย ญาติๆ และ พี่ๆ เพื่อนๆ ทุกคน ที่เป็นแรงสนับสนุนและเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ประกาศรี ไกรนรา

พฤษภาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายในครอบครัว.....	10
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษาครอบครัว.....	34
ความหมายของการให้การปรึกษาครอบครัว.....	36
ความสำคัญของการให้การปรึกษาครอบครัว.....	38
ทฤษฎีให้บริการปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ.....	39
ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น.....	40
ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยม.....	45
ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้าง.....	49
ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรม การรู้จักคิด – พฤติกรรม.....	53
ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
งานวิจัยต่างประเทศ.....	77
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	91
ตัวแปรในการวิจัย.....	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
การดำเนินการทดลอง.....	101
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
บทที่ 4 ผลของการวิจัย.....	105
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
สรุปการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	119
บรรณานุกรม.....	121
ภาคผนวก.....	128
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	129
ข เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย.....	132
ค คุณภาพของแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว.....	138
ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	142
จ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย.....	144
ประวัติผู้วิจัย.....	181

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1. ตารางกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ตารางที่ 3.1. ตัวอย่างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว.....	94
ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างโปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัว.....	99
ตารางที่ 3.3 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง.....	101
ตารางที่ 4.1 ตารางจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง.....	106
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัว ของ กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การปรึกษาครอบครัว	109
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัว หลังได้รับการให้การปรึกษาครอบครัว ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	109

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ภาพที่ 3.1 การสร้างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว.....	93
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้าง โปรแกรมการให้การปรึกษาคณะครอบครัวแบบบูรณาการ.....	100
ภาพที่ 3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การให้การปรึกษาคณะครอบครัวแบบบูรณาการ.....	103

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ยังส่งผลกระทบต่อบุคคลในทุกๆด้านเช่น ด้านครอบครัว ชุมชน การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลต่อแบบแผนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของคนไทยที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ครอบครัวจึงไม่มีเวลาในการกำกับ ควบคุม ดูแล ให้ความรัก ความอบอุ่น และอบรมสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศชาติให้มีความเข้มแข็งได้ ตลอดจนการพัฒนาประเทศที่ปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุที่สำคัญที่ทำให้สถาบันครอบครัวไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายประการ (เมธีนิพนธ์ ภิญญชน, 2539, น.56 อ้างในกับ ศิริพิศ ทองพงษ์, 2554, น.1) กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบกับสภาพความเป็นอยู่ โครงสร้างกฎเกณฑ์ และสุขภาพจิตของครอบครัวทั้งในเมืองใหญ่และในชนบท นอกจากนี้ (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2540, น.60 อ้างใน ศิริพิศ ทองพงษ์, 2554) กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นระบบที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างระบบทั้งสองมีความสลับซับซ้อนอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัว ในทางกลับกัน การเปลี่ยนแปลงในครอบครัวก็ส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย แต่เนื่องจากสังคมเป็นระบบใหญ่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงมีผลกระทบที่รุนแรงต่อครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด เมื่อสถาบันครอบครัวส่วนใหญ่อ่อนแอและไม่สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ได้ ก็ย่อมทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอม ชัดเกล้า บุคลิกภาพ ความเป็นตัวตน ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครอบครัวจึงเป็นแหล่งพื้นฐานที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยเป้าหมายให้ครอบครัวเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมสืบเนื่องจากสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ครอบครัวต้องเผชิญกับสภาวะเปลี่ยนแปลงหลากหลาย ที่เป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในครอบครัว อาทิเช่น

ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว รูปแบบการอบรม เลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว และปัจจัยภายนอกครอบครัว เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม สมาชิกในครอบครัวมีเวลาที่จะพูดคุยกัน ทำความเข้าใจกันลดลง การดำเนินชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สัมพันธภาพความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัวลดลง สภาพปัญหาในครอบครัว จึงเกิดขึ้นในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น อาทิเช่น ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างคู่สมรส ปัญหาการนอกใจระหว่างคู่สมรส ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างวัยรุ่นและบิดามารดา ตลอดจนญาติพี่น้อง ปัญหาการติดเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เพ็ญญา กุลนภาค, (2555, น.2, และ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, (2542, น.29) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแรกทางสังคม สถาบันแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นอันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ครอบครัวจึงเริ่มต้นจากบุคคลสองคนที่มีความผูกพันกันทางจิตใจ มาดำเนินชีวิตร่วมกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความปรารถนาร่วมกันที่จะมีบุตรธิดาเพื่อสืบต่อวงศ์ตระกูล หรืออีกนัยหนึ่งครอบครัวเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร ธิดา นอกจากนี้ แต่ละครอบครัวต่างมีทรัพย์สินสมบัติครอบครอง แต่จะมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นกับสถานะของครอบครัวนั้น อีกทั้งแต่ละครอบครัวจะมีกฎระเบียบ มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก มีรูปแบบของการติดต่อสื่อสารมีสัมพันธภาพที่ลึกซึ้ง ชับซ้อน มีพลังยากที่จะแตกแยก หรือหากแตกแยกก็มีโอกาสจะกลับมารวมตัวกันใหม่ มีความผูกพันใกล้ชิดทางอารมณ์มีความรับผิดชอบ จริงใจและซื่อสัตย์ต่อกัน และกัน อย่างไรก็ตาม หากสภาพบรรยากาศของครอบครัวก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะปัญหานั้นจะเป็นปัญหาของสมาชิกหรือสมาชิกทุกคน ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นก็เปรียบเสมือนสิ่งแปลกปลอมที่แทรกเข้ามาในชีวิตของครอบครัวนั้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคหรือความยากลำบากในชีวิตตามมา เมื่อเป็นเช่นนี้ สมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ชีวิตดีขึ้นและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นในชีวิต จะทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้สึกว่ามีทางเลือกใหม่ว่า “ฉันสามารถเปลี่ยนได้ (I can change)” ซึ่งความรู้สึกนี้จะเกิดคู่กับความหวัง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงใดๆ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หากสมาชิกในครอบครัวสามารถตระหนักรู้หรือรับรู้ปัญหาที่ขัดข้องต่างๆ โดยมีสติควบคุม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงใดๆ ภายในครอบครัวหรือของสมาชิกครอบครัวจะเกิดขึ้นอย่างเหมาะสม (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2554) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม บุคคลไม่สามารถพัฒนาไปได้ดีและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้หากปราศจากครอบครัวที่ดี ในอดีตมีการเพ่งเล็งไปที่ปัจเจกบุคคลมากกว่าที่จะมองบุคคลและครัวครัวร่วมกัน อย่างไรก็ตาม มุมมองดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันมีการเห็น

ความสำคัญของครอบครัวมากขึ้น มีการมองบุคคลในบริบท ไม่ใช่มองบุคคลเพียงลำพัง ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ด้วยการมองบริบทเท่านั้นเราจึงเข้าใจบุคคลได้อย่างแท้จริง เนื่องบริบทที่สำคัญที่สุดของบุคคลคือครอบครัว ในปัจจุบันครอบครัวจึงกลายเป็นหน่วยสำคัญของการช่วยเหลือฟื้นฟูไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูทางสังคมหรือทางการแพทย์ก็ตาม

ปัญญาวัฒน์ จันทร์สว่าง, (2558) กล่าวว่า เด็กที่เติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่ผู้ปกครองขัดแย้งกันบ่อยครั้ง อาจไม่มีวันลบความทรงจำที่ผู้เป็นพ่อและแม่ทะเลาะกันออกไปได้ อีกทั้งภาพของช่วงเวลาเหล่านั้น ก็ยังสามารถทำให้เด็กรู้สึกบอบช้ำทางจิตใจไปได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้เด็กยังต้องทุกข์ทรมานกับระดับความเครียดที่สูงอีกด้วย เด็กจะโตขึ้นมาพร้อมกับทัศนคติที่ว่าทะเลาะกันเป็นเรื่องปกติธรรมดา หรืออาจทราบดีว่าการทะเลาะกันเป็นความไม่ปกติ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขนิสัยที่ถูกปลูกฝังมาตลอดได้ เด็กจึงหันไปเป็นอันธพาล ทั้งนี้เพราะเกิดจากความต้องการที่อยากจะควบคุมทุกอย่างได้ด้วยตนเอง ในทางกลับกัน เด็กอาจกลายเป็นคนเฉื่อยชาไปโดยสิ้นเชิง โดยจะดึงตัวเองออกจากความขัดแย้งทุกรูปแบบ เนื่องจากต้องการความสงบสุขซึ่งไม่ได้รับจากพ่อแม่เมื่ออยู่ที่บ้าน นอกจากนี้เด็กยังมีปัญหาในการเรียนรู้หลักความประพฤติที่ถูกต้องเพราะขาดตัวอย่างที่เหมาะสม การเห็นภาพความรุนแรงตลอดช่วงชีวิตยังอาจส่งผลให้เด็กกลัวและหลีกเลี่ยงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งรวมไปถึงการแต่งงาน เนื่องจากเกรงว่าจะพบปัญหาหลักขณะเดียวกับผู้ปกครอง

ความขัดแย้งภายในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นและไม่ลงรอยกันในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวที่ต้องใช้เวลาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน และมีความผูกพันกันสูงขณะเดียวกันหากต่างฝ่ายมีความคาดหวังและเรียกร้องความสัมพันธ์จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไป และไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังนั้นได้ ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน สมบัติ บุญเลี้ยง, (2550, น.8) กับ ทศน์ ประกอบกิตติคุณ, (2531) และสุกัญญา เพชรเจริญ, (2537) อ้างใน ทวีสิน ทอนเกาะ, (2541, น.2) ศึกษาและพบว่า นักเรียนที่มีความขัดแย้งในครอบครัว จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียน เช่น แต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียน โดยไม่ทราบสาเหตุ หนีเรียน และทะเลาะวิวาท เป็นต้นซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ก็มีส่วนคล้ายกับปัญหาที่พบในนักเรียน โรงเรียนคินุกังงาววิทยายน ที่สาเหตุความขัดแย้งภายในครอบครัว มาจากประเด็นดังต่อไปนี้ เช่น การไม่ตรงต่อเวลา กลับบ้านดึก ไม่รับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้าน ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย ใช้อินเทอร์เน็ตไม่เป็นเวลาและไม่เป็นประโยชน์ ดิดเกมส์ การข่มขู่มอเตอร์ไซด์ นอนค้างบ้านเพื่อน คบเพื่อนต่างเพศ มีแฟนเป็นเพศเดียวกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ ผลการเรียน ตกต่ำ หนีเรียน เรื่องการศึกษาต่อ เป็นต้น สาเหตุของความขัดแย้งนี้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม และด้านจิตใจของเด็กนักเรียน เช่นเด็กบางคนต้องหนีออกจาก

บ้าน หัน ไปคบเพื่อนที่เสพสิ่งเสพติด ทำให้ต้องออกโรงเรียนกลางคัน หมกนอนคตที่ควรจะเป็น การช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว ทำได้โดย อาศัยความร่วมมือระหว่าง ครอบครัว กับ โรงเรียนที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ ส่งนักเรียน ไปให้ถึงฝั่งตามที่ควรจะเป็น

จากข้อค้นพบของผู้ศึกษาวิจัย ทำให้เห็นว่า การให้การปรึกษาครอบครัว สามารถช่วยลดปัญหา ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และสามารถช่วยลดความขัดแย้งภายในครอบครัวได้ เช่น

อุมาพร ตรังคสมบัติ, (2554 น.คำนำ) กล่าวไว้ในหนังสือ จิตบำบัด และการให้การปรึกษาครอบครัว ว่าจิตบำบัดและการให้การปรึกษาครอบครัวเป็นการมองปัญหาของผู้ป่วยด้วยสายตาที่กว้างไกลกว่าเดิม คือการมองที่ครอบครัวอันเป็นบริบทที่สำคัญของผู้ป่วยร่วมไปด้วย แทนที่จะมองผู้ป่วยเพียงจุดเดียว ในปัจจุบันจิตบำบัดครอบครัวได้กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของงานทางด้านสุขภาพจิต เช่นเดียวกับ (ศิริพิศ ทองพงษ์, (2554, น.4) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องผลการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ซะเทียร์ที่มีต่อการสื่อสารในครอบครัว ผลการวิจัย พบว่า การให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ซะเทียร์ สามารถพัฒนาให้นักเรียนและบิดามารดาที่มีทักษะการสื่อสารในครอบครัวสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวปรับตัวเข้าหากัน ได้เป็นอย่างดี (พกามาส นันทจิรววัฒน์, (2554,น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาและพัฒนากิจกรรมปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จด้วยการให้คำปรึกษาครอบครัวโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวก่อนการให้คำปรึกษา และหลังให้คำปรึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบได้แก่ การแสดงออกถึงความรักความผูกพัน การทำตามหน้าที่ตามบทบาท การสื่อสาร การแก้ปัญหา การปฏิบัติความถูกระเบียบของครอบครัว การใช้เวลาร่วมกัน การดำรงชีวิตด้านจิตใจ และความสุขของครอบครัว ซึ่งโมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ของอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จได้
- 2) โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนากิจกรรมปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จ ใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัว มีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ตั้งแต่ 0.50 -1.50 แสดงว่าโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนากิจกรรมปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวอย่างประสบความสำเร็จได้ และ สุปิขฌาย์ เพ็ชรสกลไส, (2554,น.บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาพฤติกรรมควบคุมอารมณ์ของบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่น โดยการให้การปรึกษาครอบครัวแนวพฤติกรรมนิยม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดพฤติกรรม

การควบคุมอารมณ์ และ โปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมนิยม ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บิตามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกรรมการควบคุมอารมณ์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบิตามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกรรมการควบคุมอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างจากระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นผู้วิจัย จึงตระหนักถึงปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว ที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาของเด็กนักเรียน โรงเรียนดื่บุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา และเห็นว่า การให้การปรึกษาครอบครัว สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ จึงมีความต้องการที่จะศึกษาลดความขัดแย้งภายในครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดื่บุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา การให้บริการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อทำให้นักเรียนผู้เป็น อนาคตและความหวังของชาติ สามารถเรียนจบการศึกษา และเป็นคนดีได้ เพราะเมื่อปัญหาครอบครัวลดลงสถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นที่มีความรัก ความอบอุ่น และหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กและเยาวชนของชาติได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวของครอบครัวกลุ่มทดลองก่อนและหลังการปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ และกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งภายในครอบครัวลดลงหลังได้รับการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

3.2 ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งในครอบครัวลดลงกว่าครอบครัวกลุ่มควบคุมหลังได้รับการให้การปรึกษาครอบครัว แบบบูรณาการ

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัย แบบกึ่งทดลอง แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลัง (Two Group Pretest-Posttest Design)

4.1 ประชากร คือ ครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน ที่มีความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 15 ครอบครัว จำนวน 45 คน

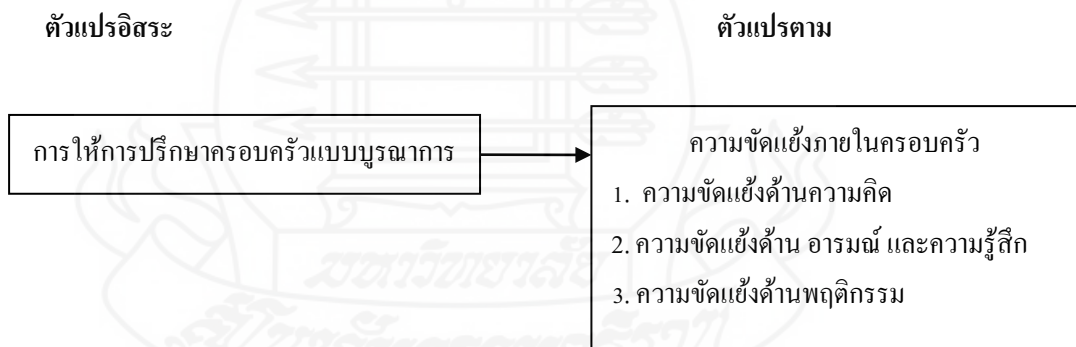
4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 10 ครอบครัว รวม 30 คน ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว จำนวนกลุ่มละ 15 คนเท่ากัน

4.3 แปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ การให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความขัดแย้งภายในครอบครัว

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นวัตกรรมเฉพาะ

6.1 ความขัดแย้งภายในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัว มีความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อ ต่างๆที่ไม่ลงรอย หรือเข้าใจไม่ตรงกัน จนทำให้เกิด การทะเลาะวิวาท ผิดใจกัน เกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว จนทำให้ ส่งผลกระทบต่อ ทั้งทางด้าน อารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรม ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิก คนอื่นๆภายในครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

6.1.1 ความขัดแย้งด้านความคิด หมายถึง การไม่ลงรอยกันด้านความคิดเห็นหรือ ความเชื่อ ทศนคติ ของสมาชิกในครอบครัว เช่น มักครอบงำทางความคิดของกันและกัน มีค่านิยม ในการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน มีความคิดว่าผู้ใหญ่ถูกต้องเสมอ มีความคิดว่าหน้าที่บางอย่างในบ้าน ต้องเป็นของสมาชิก เพศใดเพศหนึ่ง ความคิดเรื่องความเสมอภาคกันภายในครอบครัว เป็นต้น

6.1.2 ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องลงรอยกันของสมาชิกในครอบครัว เช่น ความรู้สึกผิดหวังในเรื่องผล การเรียน ความรู้สึกว่าตนขาดความรักความอบอุ่นจากสมาชิกคนอื่น ความรู้สึกกดดันจาก กฎระเบียบของครอบครัว รู้สึกด้อยค่ากว่าสมาชิกคนอื่น รู้สึกผิดหวังกับสัญญาคำพูดต่างของ สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

6.1.3 ความขัดแย้งทางพฤติกรรม หมายถึง การไม่ลงรอย สอดคล้องกันในเรื่อง ของการแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว เช่น พฤติกรรมที่ไม่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน พฤติกรรมที่ไม่ตรงต่อเวลาของสมาชิก พฤติกรรมการต่อต้านใน กฎระเบียบของครอบครัว เป็นต้น

6.2 การให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ หมายถึง การให้การปรึกษาแก่ ครอบครัวที่มีความขัดแย้งกัน โดยการบูรณาการแนวคิดและ เทคนิคของทฤษฎี การให้การปรึกษา ครอบครัว ได้แก่ ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบเชื่อม โยงระหว่างรุ่น ทฤษฎีการให้การปรึกษา แบบประสบการณ์นิยม ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวแบบ โครงสร้าง ทฤษฎีการให้การ ปรึกษาครอบครัวแบบ พฤติกรรมและการรู้คิด- พฤติกรรม การให้การปรึกษาครอบครัวแบบสั้นที่ มุ่งเน้นคำตอบ เข้าด้วยกันเพื่อ ใช้ในการให้การปรึกษาครอบครัวจำนวนทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ในแต่ละครั้งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป โดยมีรายละเอียด แต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ

ครั้งที่ 2 ความขัดแย้งทางความคิด

ครั้งที่ 3 ความขัดแย้งทางความคิด

ครั้งที่ 4 ความขัดแย้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก

ครั้งที่ 5 ความขัดแย้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก

ครั้งที่ 6 ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม

ครั้งที่ 7 ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม

ครั้งที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ หรือยุติการให้การปรึกษา

6.3 ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันทั้งทางสายเลือดและทางกฎหมาย ได้แก่ พ่อ แม่ ลูกดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักจิตวิทยา ในโรงพยาบาล สามารถใช้การให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ ร่วมกับโปรแกรมการบำบัดผู้ป่วยที่ติดสารเสพติด ที่ครอบครัว มีความขัดแย้ง ให้ความขัดแย้งภายในครอบครัวลด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว

7.2 ครูแนะแนว ในโรงเรียน สามารถนำการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ หรือใช้ในการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีพฤติกรรม เสี่ยง ที่มีโอกาส จะหลุดออกนอกระบบของโรงเรียน ให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

7.3 นักสังคมสงเคราะห์ ในสถานพินิจ หรือบ้านพักเด็ก สามารถนำโปรแกรมให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการในการแก้ปัญหา และปรับพฤติกรรมเด็ก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ผลของการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัว” ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ตามหัวข้อดัง ต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายในครอบครัว
  - 1.1 ความหมายของความขัดแย้งภายในครอบครัว
  - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในครอบครัว
  - 1.3 ลักษณะของความขัดแย้งภายในครอบครัว
  - 1.4 ผลกระทบของความขัดแย้งภายในครอบครัว
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาครอบครัว
  - 2.1 ความหมายครอบครัว
  - 2.2 ความหมายของการให้การศึกษาครอบครัว
  - 2.3 ความสำคัญของการให้การศึกษาครอบครัว
  - 2.4 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัว
    - 2.4.1 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น
    - 2.4.2 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบโครงสร้าง
    - 2.4.3 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยม
    - 2.4.4 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้คิด-พฤติกรรม
    - 2.4.5 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยที่ในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายในครอบครัว

พจนานุกรมของ เวบสเตอร์ (Webster's Ninth New Collegiate Dictionary) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความขัดแย้ง (Conflict) คือ การต่อสู้ การรบกวน การแข่งขันหรือการกระทำที่ตรงกันข้าม ซึ่งสืบเนื่องมาจาก ความต่างกันในเรื่องความคิดเห็น ความสนใจ หรือบุคลิกภาพ ความคับข้องใจ ซึ่งเกิดมาจากความปรารถนาแรงขับ ความต้องการที่ขัดกันทั้งภายในตัวบุคคล

ทวีสิน ทอนเกาะ (2541, น.15) ความขัดแย้งหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ตรงกัน ไม่ลงรอยกัน และไม่พอใจในการที่จะปฏิบัติตามแนวทางของอีกบุคคลหนึ่ง โดยแสดงออกมาด้วย ภาษา ถ้อยคำ หรือท่าทาง

ความขัดแย้งเป็นสิ่งทำลายความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคล แต่ถ้าบุคคลรู้จักความขัดแย้งอย่างเหมาะสม ความขัดแย้งก็จะส่งผลในทางที่ดีได้ เพราะจะทำให้ปัญหาต่างๆถูกนำขึ้นมาเปิดเผยต่อกัน ได้รับรู้ความคิดความรู้สึกของบุคคลอื่นซึ่งทำให้บุคคลเกิดความรู้ใหม่ๆ พัฒนาความคิดในทางสร้างสรรค์ และตระหนักรู้ในตนเอง

แมคโครสกี และวิลลิส (McCroskey and Richmond) (1986 , น.247) อ้างในปิยะวัติสิงห์พันธ์ (2544, น.16) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ลดความเชื่อถือ ตลอดจนทำให้เกิดการไม่ยอมรับนับถือกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เซทซ์ และสตีเวนสัน (Dcetz and Stevenson (1998, น.204) ว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการหยุดยั้งความรู้สึกที่ดีต่อกันและขัดขวางความสามารถที่จะทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554, น.66-67) ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรม ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมีคนมากกว่าหนึ่งคนมาอยู่ร่วมกัน ครอบครัวที่ปกติจะมีวิธีแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม แต่ในครอบครัวที่มีปัญหาหนัก ไม่ยอมแก้ไขความขัดแย้งหรืออาจใช้วิธีที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ความขัดแย้งรุนแรงขึ้น

1.1 ความหมายของความขัดแย้งภายในครอบครัว

ปิยะวัติ สิงห์พันธ์ (2544, น.18) กล่าวไว้ว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่แทบทุกครอบครัวหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะต้องเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะต่างๆ ตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคน นอกจากนี้ ความมุ่งหวังและการเรียกร้องให้สมาชิกคนอื่นๆ มีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมตามที่อีกคนตั้งไว้ย่อมส่งผลให้ผู้ถูกคาดหวัง เกิดความตึงเครียดและเกิดปัญหาความขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตามความ

ขัดแย้งภายในครอบครัวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านลบเพียงอย่างเดียว แต่จะส่งผลในทางสร้างสรรค์ และช่วยกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้ดีขึ้นได้ หากครอบครัวเรียนรู้ที่จะประสานรอยร้าว และร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

สมบัติ บุญเลี้ยง (2550, น.8) สรุปไว้ว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลภายใน ครอบครัวเป็นสิ่งที่แทบทุกครอบครัวหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะต้องเกี่ยวข้อง และมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะต่างๆ ตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคน นอกจากนี้ความมุ่งหวัง และการเรียกร้องให้สมาชิกคนอื่นๆ มีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมตามที่อีกคนตั้งไว้ ย่อมส่งผลให้ผู้ถูกคาดหวัง เกิดความตึงเครียดและเกิดปัญหาความขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตามความ ขัดแย้งภายในครอบครัวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านลบเพียงอย่างเดียว แต่จะส่งผลในทางสร้างสรรค์ และช่วยกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้ดีขึ้นได้ หากครอบครัวเรียนรู้ที่จะประสานรอยร้าว และร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

วัชรพล เปรมกมล (2548 น.13) ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นความไม่สอดคล้อง กันในด้านความคิด ความต้องการ และความคาดหวังของกลุ่มสมรสที่มีต่อกัน ซึ่งต้องอาศัยการ ปรับตัวและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา หากไม่สามารถหาทางแก้ไขให้ดีได้ก็อาจทำให้ ความสัมพันธ์จบลงในที่สุด

วัชรพล เปรมกมล (2548, น.13) อ้างใน พรทิพย์ อัฐมมาลา องค์ประกอบที่สำคัญ ของความขัดแย้งในคู่ครอบครัว นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 1) การใช้เหตุผลเข้าข้างตนเอง หมายถึง การที่คู่สามี ภรรยาใช้วิธีการจัดการ ความไม่สอดคล้องกันในด้านความคิด ความต้องการ ความรู้สึก และความคาดหวังของแต่ละคนด้วย ความสามารถทางสติปัญญาของตนเองเพื่อให้เกิดการยอมตาม 2) การก้าวร้าวทางวาจา หมายถึงการที่คู่สามีภรรยาใช้วิธีการจัดการ กับความไม่สอดคล้องกันในด้านความคิด ความต้องการ ความรู้สึกและความคาดหวังของแต่ละคนด้วยการพูด เช่น พูดสอดเสียด การข่มขู่ การตวาด การด่า การใช้คำหยาบคาย ดุฎกเหยียดหยาม เพื่อให้อีกฝ่ายยอมตาม 3) การใช้ ความรุนแรง หมายถึง คู่สามีภรรยา ใช้วิธีการจัดการ กับความไม่สอดคล้องกันในด้านความคิด ความต้องการ ความรู้สึกและความคาดหวังของแต่ละคนด้วยการใช้กำลัง เช่น การทุบตี ขว้างปา ข้าวของ ผลักดิ้ง ทำร้ายร่างกายเพื่อให้อีกฝ่ายยอมตาม

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554) ความขัดแย้งและความโกรธเป็นสิ่งที่ทำลายความรักใคร่ สนิทสนมระหว่างคู่สมรส การช่วยคู่สมรสจัดการกับความขัดแย้งและความโกรธได้ดีจะทำให้ ความสัมพันธ์ดีขึ้น

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทุกรูปแบบไม่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา พ่อ แม่กับลูก หรือระหว่างผู้ร่วมงานก็ตาม ยิ่งอยู่ใกล้ชิดกันมาก

เท่าไร ความขัดแย้งยิ่งมากขึ้นเท่านั้นถ้าพิจารณา ถึงชีวิตประจำวันของกลุ่มสมรส อย่างละเอียดแล้ว พบว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และในทุกเรื่อง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คู่สมรสต้องหาทางแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุความขัดแย้ง โดยทั่วไปความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ทางด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ความแตกต่างนี้เกิดเนื่องมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะการเลี้ยงดูในวัยเด็ก การเรียนรู้จากสังคมภายนอก เมื่อเติบโตขึ้นมา รวมทั้งบุคลิกภาพเฉพาะตัว เมื่อคู่สมรสจัดการกับความแตกต่างไม่ดีพอ ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาและกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงในที่สุด การที่คู่สมรสจัดการกับความแตกต่างไม่ได้นั้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายอย่างเช่น การไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน การยึดถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่ การมองความจริงเพียงได้เดียว การมีอคติและมุมมองที่แคบ รวมทั้งความประจบและความไวต่ออารมณ์

แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความขัดแย้งที่เกี่ยวกับระบบภายนอก เช่นความขัดแย้งในค่านิยม หรือข้อปฏิบัติทางสังคม ฯลฯ

2. ความขัดแย้งในระดับจิตสำนึก มักเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความคาดหวังที่ไม่สมหวัง แต่ละฝ่ายมีความคาดหวังต่อกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทำตามความคาดหวังนี้ได้ ก็จะเกิดความรู้สึกขัดแย้งและความโกรธตามมา ในความขัดแย้งระดับจิตใต้สำนึกนั้น แต่ละฝ่ายต่างรู้ตัวว่าขัดแย้งกันเรื่องใด

3. ความขัดแย้งในระดับจิตใต้สำนึก เป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์แห่งตน (Self-image) ของทั้งสองฝ่ายที่มีอยู่ระดับจิตใต้สำนึก เนื่องจากความขัดแย้ง แบบนี้อยู่ในจิตสำนึกระดับลึกทั้งคู่จึงไม่ได้ตระหนักหรือรู้เหตุผลว่าทำไมจึงขัดแย้งกัน

แซสส์ (Saxe.) (1978, น.189) อ้างใน นวรัตน์ ศรีชัยเพชร (2539, น.28) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการแสดงออกถึงการต่อต้านกันระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่า โดยที่บุคคลหนึ่งพยายามที่จะกัดกัน หรือรบกวนการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง สาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างกันของค่านิยม วิธีการที่บุคคลติดต่อกับบุคคลอื่น การใช้อำนาจโดยที่บุคคลสองคนพยายามที่จะควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือกัน รวมทั้งความต้องการ บทบาท เป้าหมาย และการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันของบุคคล ล้วนแต่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสิ้น

นวรัตน์ ศรีชัยเพชร (2539, น.28) สรุปความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่ไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคลอย่างน้อยสองคน โดยเกิดมาจากความต้องการของบุคคลหนึ่งไปขัดแย้งกับอีกบุคคลหนึ่ง ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

ปิยะวดี สิงห์พันธ์ (2544, น. 24) กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งว่า สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากพัฒนาการของวัยรุ่น และอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกครอบครัวที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมแตกต่างจากวัยรุ่นในอดีต ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยระหว่างวัยขึ้น ซึ่งความขัดแย้งที่พบบ่อย คือความขัดแย้งที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมด้านการเรียน และการเตรียมตัวด้านอาชีพของบุตร

บุญยิ่ง คงเกตุ (2547) นิยามความขัดแย้งในครอบครัวหมายถึง สภาพการณ์ที่ สามี และภรรยา มีความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และความประพฤติไม่สอดคล้องกัน แบ่งความขัดแย้งของสามี ภรรยา 3 สาเหตุ

1. สาเหตุความขัดแย้งโดยส่วนตัว เป็นลักษณะความขัดแย้ง ที่เกิดจากบุคลิกภาพของสามี ภรรยา ในด้านค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ หรือความคิดเห็น พฤติกรรมที่แสดงออก ความสัมพันธ์ทางเพศ และความมั่งคั่งทางอารมณ์

2. สาเหตุความขัดแย้งทางสังคม เป็นลักษณะความขัดแย้ง ของสามี และภรรยาที่เกิดขึ้นที่เกิเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมในสังคม ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างวัย ความแตกต่างด้านการศึกษา ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครือข่าย ปัญหาที่เกิดจากบุตร สภาพที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม

3. สาเหตุความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ เป็นลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากปัญหาที่เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ และการใช้จ่ายของครอบครัว ได้แก่ความแตกต่างด้านอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน การทำงานนอกบ้านของภรรยา การว่างงาน หรือการตกงาน ปัญหาเรื่องหนี้สินของครอบครัว รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย และฐานะทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกันก่อนการสมรส

ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ (2540, น.29-30) อ้างใน บุญยิ่ง คงเกตุ (2547, น.17) ลักษณะของความขัดแย้งมีสาเหตุดังนี้

1. การแบ่งสรรบทบาท การจัดสรรบทบาทเป็นปัญหาใหญ่ ของครอบครัวปัจจุบัน ความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง การทำงานนอกบ้าน ของแต่ละฝ่าย จึงทำให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องบทบาท การดูแลลูกและงานบ้าน

2. นิสัยและความเคยชินส่วนตัวที่ต่างกัน การผ่านการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ต่างกัน ทำให้นิสัยและความเคยชินโดยส่วนตัว บางอย่างแตกต่างกัน อาจกลายเป็นความขัดแย้งหรือความขัดแย้งเดิมที่มีอยู่เพิ่มขึ้น

3. ทัศนคติที่แตกต่างกัน ทัศนคติในการดำเนินชีวิต และทัศนคติทางสังคมต่างๆ กันอาจกลายเป็นความขัดแย้งของครอบครัว

4. ความแตกต่างในเรื่องเพศ ความต่างในเรื่องความต้องการทางเพศ การพูดคุยหรือการปรับตัว เมื่อมีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ ปัญหานี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง

5. ความขัดแย้งจากความกดดันในชีวิตประจำวัน แต่ละคนต้องประสบแรงกดดันจากการดำเนินชีวิตในแต่ละวันทำให้เราจิตใจไม่สงบ ว้าวุ่น ทำให้ภาวะจิตใจถูกกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย

สุวัฒน์ แก้วสังข์ทอง (2544, น.12) อ้างใน บุญยิ่ง คงเกตุ (2547, น.18) ลักษณะสามีภรรยาที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในครอบครัวมีดังนี้

1. สามีมีลักษณะเป็นคนอารมณ์เสื่อง่าย และหงุดหงิด และมีปมด้อย และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบแสดงอำนาจเหนือภรรยา มีนิสัยจุกจิกคล้ายผู้หญิง ชอบโต้แย้งและชวนทะเลาะ ขาดศีลธรรมประจำใจ เกียจคร้าน ต่อการงาน มีนิสัยเจ้าชู้ ไม่มีระเบียบในการจ่ายเงิน และชอบหาความสุขนอกบ้านตามลำพัง

2. ภรรยามีลักษณะอารมณ์เสื่อง่าย และควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เข้าอารมณ์ อารมณ์เครียดเป็นนิสัย ตกใจง่าย และหวาดกลัว เป็นคนก้าวร้าว แข็งกร้าว และข่มขู่สามี และชอบแก้ตัวและปกป้องตัวเองเสมอ โดยไม่ยอมรับผิด ชอบโอ้อวด ทำตัวเด่น เกินพอดี เป็นคนขี้จุกจิก ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ เป็นคนที่มีนิสัยขี้รำคาญ เป็นคนที่เชื่อว่าความเห็น หรือทัศนคติของตนเองถูกต้องเสมอ ฟุ้งเฟ้อ ไม่ประหยัด และไม่เอาใจใส่งานบ้าน

สุพัตรา สุขภาพ (2518, น.62-69) และ เจริญ พรหมอยู่ (2541, น.102 – 103) อ้างใน บุญยิ่ง คงเกตุ (2547, น.19) ได้แบ่งสาเหตุความขัดแย้งภายในครอบครัวที่สอดคล้องกัน เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การขัดแย้งโดยส่วนตัว และการขัดแย้งทางสังคม และเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะสาเหตุสรุปได้ดังนี้

1. การขัดแย้งโดยส่วนตัว เป็นการขัดแย้งด้านบุคลิกภาพ เช่น การมีประสบการณ์ ค่านิยม ความประพฤติ และทัศนคติต่างกัน ความขัดแย้งดังกล่าว มีสาเหตุมาจากเรื่องต่างๆ ได้แก่

1.1 อารมณ์ การที่สมาชิกในครอบครัว มีอารมณ์ ไม่มั่นคง หวั่นไหวง่าย เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เกิดขึ้นก็นำไปสู่การทะเลาะ เบาะแว้งทุบตีกัน สมาชิกในครอบครัวจะหวาดกลัวโดยที่เด็กที่พ่อ แม่ทุบตีกันเป็นประจำ เด็กจะไม่มี ความมั่นคงทางจิตใจ และรับเอารูปแบบพฤติกรรมนี้ติดตัวไปเป็นประสบการณ์

1.2 แบบของความประพฤติ ของคู่สมรส อาจแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับการอบรม เลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก แบบของสามีภรรยาแตกต่างจากเดิม ภรรยา ต้องออกทำงานนอกบ้าน เพื่อช่วยเศรษฐกิจของครอบครัว ความเสมอภาคบทบาทเท่าเทียมกันมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับตัวเข้าหากัน

1.3 บทบาท ถ้าสมาชิกในครอบครัวเข้าใจ และทำหน้าที่ของตน ให้สมกับ บทบาทที่ได้รับ ความขัดแย้ง จะไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แสดงบทบาทผิดไป อาจด้วยความ เคยชิน จากการได้รับการอบรมเลี้ยงดู ก็จะเกิดความขัดแย้ง เช่น ภรรยา มีอาชีพเป็นครู เคยชินกับ การสอนเด็ก ก็เลยปฏิบัติต่อสามีเหมือนเด็ก

1.4 ค่านิยม สามีภรรยาอาจได้รับการอบรมเลี้ยงดู มาแตกต่างกัน ค่านิยมของ ทั้งสองฝ่ายย่อมแตกต่างกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจ มีค่านิยมในการใช้จ่าย เงินอย่างประหยัด ด้านศาสนา มีค่านิยมในการทำบุญ เป็นประจำทุกวัน ด้านเพศมองเห็นเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่อง น่ารังเกียจ เป็นต้น หากต่างฝ่ายต่างปรับตัวเข้าหากัน ความขัดแย้งในครอบครัวก็จะไม่เกิดขึ้น

1.5 ความรัก ถ้าสามี ภรรยามีความรักกันมาก พอใจซึ่งกันและกัน รสนิยมตรงกัน ก็จะทำให้ลดความขัดแย้งลงได้ นอกจากนี้การมีทัศนคติในเรื่องเพศแตกต่างกัน การกลัวการมีบุตร และการไม่ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศ ก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้

2 การขัดแย้งทางสังคม และทางเศรษฐกิจ อาจมีสาเหตุมาจากเรื่องดังนี้

2.1 การขัดแย้งทางวัฒนธรรม สามีและภรรยา มาจากครอบครัวที่ต่างวัฒนธรรม กัน มีโอกาสจะขัดแย้งกันได้ เพราะต่างฝ่ายต่างเห็นว่าวัฒนธรรมของตนเองดีกว่าของอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องศาสนา ภาษา แบบความประพฤติ เป็นต้น

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน คนจนแต่งงานกับคนรวย จะมีโอกาส ขัดแย้งกันเพราะเกิดการดูถูกกัน ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดปมด้อย และรู้สึกว่าตนเองถูกดูถูกและหมิ่น สักดิ์ศรี

2.3 การขัดแย้งกันในเรื่องอาชีพ อาชีพมีส่วนสำคัญต่อชีวิตสมรส เช่นสามีมี อาชีพที่ต้องออกจากบ้าน จากภรรยาเสมอๆ ทำให้ภรรยาเกิดการหว่านเหว่ หรือมีอาชีพที่ทำให้อีก ฝ่ายหนึ่งรู้สึกอับอาย หรืออาชีพที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกมีปมด้อย

2.4 การทำงานของฝ่ายหญิง สังคมสมัยใหม่ ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงาน มากขึ้น ผลดีคือช่วยเพิ่มพูนรายได้ ผลเสียคือเด็กขาดความอบอุ่น ขาดการอบรม ทำให้บ้านขาดการดูแล หรืออาจทำให้อารมณ์เสียได้ง่าย เพราะเมื่อกลับมาจากทำงานต่างก็เหนื่อยด้วยกันทั้งคู่ อาจมีการ โต้แย้งกันได้ง่าย

2.5 การว่างงาน ทำให้ครอบครัวขาดรายได้ เกิดความแตกแยกในครอบครัว หรือหากสามีว่างงานอยู่ อาจรู้สึกเสียศักดิ์ศรี ของตนในฐานะผู้นำครอบครัว

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554, น.171) ปัญหาที่พบในเด็กมีทั้งปัญหาทางอารมณ์ เช่น เศร้าหรือวิตกกังวล และปัญหาทางพฤติกรรมเช่น ดื้อหรือเกเร ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม แบ่งเป็น 4 แบบ 1) ไม่อบรมระเบียบวินัยอย่างเพียงพอ คือการเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มี

ขอบเขต ไม่มีการควบคุม 1.1) ขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเด็ก เช่นไม่รู้จะออกคำสั่งหรือลงโทษเด็กอย่างไรถ้าเด็กไม่ทำตามคำสั่ง 1.2) มีทัศนคติไม่ถูกต้อง เช่นมีความกังวลว่าการอบรมเข้มงวดหรือลงโทษเด็กเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม 1.3) บุคลิกภาพของพ่อแม่ พ่อ แม่มีบุคลิกภาพแบบสมยอมหรืออ่อนแอจนเกินไปจนไม่สามารถหนักแน่นกับเด็กอย่างเพียงพอ 1.4) ขาดความรู้สึกรับผิดชอบในความเป็นพ่อแม่ คือพ่อแม่ไม่มั่นคงในตนเอง มีความนับถือตนเองต่ำ จึงเกิดความกลัวว่าลูกจะไม่รักถ้าตนเข้มงวดกับลูกมากเกินไป 1.5) เด็กมีความหมายพิเศษ เช่นหน้าตาคล้ายคลึงกับบุคคลที่พ่อแม่ผูกพันมาก หรือการเป็นลูกคนเดียว 2) มีการควบคุมระเบียบวินัยมากเกินไป คือการที่ควบคุมเข้มงวดเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความขัดข้องใจ เพราะความต้องการของเด็กมักถูกพ่อแม่ขัดขวาง หรือมีการตั้งเงื่อนไขกฎเกณฑ์มากเกินไป จนเด็กเกิดการต่อต้าน รู้สึกพ่อแม่ไม่รัก และอาจเกิดการเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นๆ ปฏิบัติการควบคุมที่มากเกินไปนี้อาจมาในรูปแบบของปัญหาทางอารมณ์ เช่นหงุดหงิด ก้าวร้าว ซึมเศร้า หรือปัญหาพฤติกรรม เช่นคือ เกเร นอกจากนี้ความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่จะมีลักษณะห่างเหิน 3) อบรมระเบียบวินัยอย่างไม่คงเส้นคงวา คือบางครั้งพ่อแม่ก็เข้มงวด บางครั้งก็หย่อนในวินัย สาเหตุที่สำคัญคืออบรมเด็กโดยใช้อารมณ์ ถ้าอารมณ์ดีก็จะตามใจ ถ้าอารมณ์เสียก็จะเข้มงวด การอบรมที่ไม่คงเส้นคงวาเช่นนี้จะทำให้เด็กเกิดความสับสน 4) พ่อ แม่ขัดแย้งกันในการอบรมระเบียบวินัย คือการที่พ่อแม่ขัดแย้งกันในการเลี้ยงลูก เช่นคนหนึ่งเข้มงวดอีกคนหนึ่งตามใจ ก็จะทำให้เด็กเกิดการสับสนไม่รู้ว่าจะสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะพ่อแม่บอกไม่เหมือนกัน ผลที่ตามมาคือเด็กไม่เชื่อฟัง หรือไม่ก็เลือกเชื่อเฉพาะที่ตนพอใจ

จิล และ เตราสส์ (Gelles and Straus) (1979), เหมวรรณ เหมะนัค (2533, น.2-4) อ้างใน ปิยะวดี สิงห์พันธ์ (2544, น.19 – 24) ได้กล่าวถึงลักษณะบางประการของครอบครัว ที่แตกต่างจากกลุ่มสังคมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว 1) เวลาที่ต้องเสี่ยง (Time at risk) ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน จะใช้เวลาอยู่ด้วยกัน หลายชั่วโมง ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในครอบครัว จึงมีมากกว่ากลุ่มอื่นๆ 2) ขอบข่ายของกิจกรรมและความสนใจ (Ranges of Activities and Interest) การปฏิบัติสังสรรค์ภายในครอบครัว ครอบคลุม กิจกรรมด้านต่างๆ จึงมีเหตุการณ์ที่เกิดข้อขัดแย้งและไม่เป็นไปตามความคาดหวัง 3) ความเข้มแข็งของความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เมื่อคนในครอบครัวคนใดคนหนึ่ง ทำอะไรผิดพลาดเราจะรู้สึกเดือดร้อนใจมากกว่าเมื่อคนนอกครอบครัวทำเรื่องเดียวกัน 4) กิจกรรมที่กระทบกระทั่งกัน (Infringing Activities) กิจกรรมในครอบครัวมีลักษณะ Zero sum คือเมื่อฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์ อีกฝ่ายหนึ่งจะเสียประโยชน์ ความขัดแย้งจะเกิดจากการที่แต่ละคนอยากทำกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกัน แต่ละคนมีนิสัยความเคยชินต่างกัน 6) สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม (Right to Influence) สมาชิกในครอบครัว

เดียวกัน มีสิทธิโดยนัยที่จะกำหนดพฤติกรรม ของกันและกัน ดังนั้นการไม่พอใจ ต่อการกระทำ ของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเลยเถิดไปจนถึงขั้นพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงอีกผู้อื่น

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ และ สุพิศวง ธรรมพันธ์ (2543, น.128-130) พบว่าสาเหตุของ การเกิดปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวมีดังนี้

1. ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Conflict values) จะปรากฏมากขึ้นหลังแต่งงาน ความแตกต่างของกลุ่มสมรสสร้างความรู้สึกรู้สึกขัดแย้งให้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับความแตกต่างของ กลุ่มสมรสที่พบได้แก่ พื้นฐานครอบครัว และฐานะความเป็นอยู่เดิมต่างกัน วยต่างกัน และการสมรส อายุน้อยเกินไป ทำให้เกิดความไม่เข้าใจต่อกัน ระดับการศึกษาต่างกัน จึงเกิดช่องว่างทางความคิด อาชีพที่ขัดกัน เชื้อชาติ ศาสนา และประเพณีต่างกัน เมื่อมีความแตกต่าง ความเชื่อ ความคิด ค่านิยม และปฏิบัติตน จึงมีความขัดแย้งได้ง่าย ความบกพร่อง หรือความไม่เข้าใจกัน หรือความไม่สอดคล้อง ตรงกัน ด้านเพศสัมพันธ์ อุปนิสัยใจคอ หรือบุคลิกภาพที่แตกต่างกันมาก

2. ความไม่เป็นระเบียบทางสังคม (Social disorganization) เนื่องจาก 1) ความไม่ รับผิดชอบต่อครอบครัว 2) ความขัดแย้งจากญาติพี่น้อง

3. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และบทบาทของสมาชิกในครอบครัว การที่เศรษฐกิจเกิดการขยายตัว สังคมเปลี่ยนไปเป็นเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวยากจนลง ภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน สร้างความขัดแย้งด้านภาระหน้าที่ภายในบ้านมากขึ้น เมื่อสตรีมีความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค ทางเพศมากขึ้น ปัญหาบาดหมาง และการไม่ลงรอยต่อกันก็เกิดได้ง่ายขึ้น เมื่อสมาชิกของครอบครัว ไม่ได้มีความสุขสบายทางกาย อาจนำความผิดหวัง เบื่อหน่าย ความยากลำบาก และขาดความ อดทนอดกลั้นต่อกันจนเกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว นอกจากนั้น ภาวการณ์ทำงานนอกบ้าน ของแม่บ้าน อาจทำให้การทำหน้าที่แม่บ้านไม่สมบูรณ์ หรือละเลยหน้าที่แม่บ้านอีกทั้งสมาชิกอื่นๆ มิได้ปรับตัวร่วมรับภาระนี้ แล้วยังสร้างความหวังบทบาทดังกล่าวเหมือนเดิม จึงมักเกิดความไม่ พอใจ และขัดแย้งต่อกัน

สเปร์ และ บาร์ (Sprey) 1979 (Bahr),1989, น.13, อ่าง ในปียะวดี สิงห์พันธ์ (2544, น.21) ได้นำความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัวไว้ 5 ประการ

1. ความขัดแย้งในเรื่องความสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระ และการใช้อำนาจ ระหว่างกัน จะมีผลกระทบต่อคุณภาพ และความมั่นคงของครอบครัวมากกว่าความขัดแย้งที่ เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องงาน

2. การคาดหวังอย่างมากกว่าจะเห็นพ้องต้องกันในเรื่องสำคัญต่างๆ ทำให้ความขัดแย้ง ในครอบครัวมีมากขึ้น

3. ยิ่งแรงจูงใจที่จะอยู่ร่วมกันมีมากเท่าใด ทักษะหรือความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งจะมีมากขึ้นเท่านั้น

4. ความสามารถในการติดต่อสื่อสารจะทำให้ความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งมีมากขึ้น

5. ยิ่งระดับความยึดหยุ่นของทัศนคติ และพฤติกรรมมีมากเท่าใด ความไว้วางใจในระหว่างกันจะมี มากขึ้นเท่านั้น และจะส่งผลกระทบต่อระดับความขัดแย้งระหว่างกันด้วย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2536, น.343-344) อ้างใน ปิยะวัติ สิงห์พันธุ์ (2544, น.21) สรุปไว้ว่า ความขัดแย้ง ที่ปรากฏอยู่โดยมาก ระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครอง

1. ความขัดแย้งจากเด็กวัยรุ่น มีความต้องการชื่นชอบตัวเองอย่างเช่นผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นวัยรุ่นเติบโตอย่างรวดเร็วและแปลกเปลี่ยนจากวัยก่อนๆ อย่างมาก ลักษณะเหล่านี้ เด็กวัยรุ่นเคยเห็นว่ามืออยู่ในผู้ใหญ่ ครั้นมาเกิดขึ้นกับตน ก็พึงพอใจ เกิดความชื่นชอบตัวเอง และแสดงพฤติกรรม สนองความต้องการเช่นนั้น ผู้ปกครองบางคน อาจไม่พอใจ ถือว่า คนเหล่านั้น ควรคงความประพฤติอย่างเดี๋ยวกๆ ต่อไป

2. ความขัดแย้งจาก เด็กวัยรุ่นต้องการให้คนชื่นชอบตัวเอง ข้อนี้นี้เนื่องจากพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยรุ่น ทำให้เขาต้องการความเด่นในหมู่เพื่อน ทำให้เด็กวัยรุ่น มีพฤติกรรมแสดงลักษณะต่างๆ เช่น พิถีพิถันแต่งกายอย่างมาก หรือแสดงความเก่งในแบบต่างๆ ผู้ปกครองไม่เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น เช่นนี้ มักจะขัดแย้ง มิให้แสดงออกดังกล่าว ทำให้วัยรุ่นเคืองใจ เกิดความขัดแย้งกับผู้ปกครอง

3. ความขัดแย้งจากเด็กวัยรุ่นชอบบุคคลอื่น พัฒนาการทางสังคมประเภท “การนับถือวีรบุรุษ” ทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมแสดงออก ในการสนิทสนมกับเพื่อนอย่างแน่นแฟ้น ชอบไปไหนมาไหนด้วยกัน ชอบนอนค้างบ้านเพื่อน ฯลฯ ผู้ปกครองอาจไม่พอใจ เข้าใจว่าเป็นการเสื่อเสียบ ถึงการงาน การเล่าเรียน พยายามจีดกั้น มิให้เด็กวัยรุ่นประพฤติเช่นนั้น นี่ก็เป็นเหตุความขัดแย้ง ประการหนึ่ง

4. ความขัดแย้งจากเด็กวัยรุ่น ต้องการเลียนแบบบุคคลอื่น เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องจากสาเหตุที่กล่าวไว้ในข้อ 3 เด็กวัยรุ่นเห็นเป็นความจำเป็น จะต้องทำการต่างๆ ให้เหมือนเพื่อน ต้องมีสิ่งของต่างๆ ให้เหมือน เพื่อน เช่น แต่งกาย ไว้ผม มีของเล่น ของใช้ ฯลฯ ทำนองเดียวกัน ความต้องการเหล่านี้ ผู้ปกครองอาจจะเห็นว่าไม่ใช่ของจำเป็น มักขัดขวางมิให้เด็กวัยรุ่นกระทำ หรือซื้อหามาใช้ เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง อีกประการที่ปรากฏโดยมาก

5. ความขัดแย้ง จากที่เด็กวัยรุ่น ต้องการคบเพื่อนต่างเพศ เมื่อเด็กวัยรุ่น เจริญวัยถึงขั้นที่เกิดความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ ย่อมแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติเพื่อให้บรรลุ

เป้าประสงค์ ดังนั้นผู้ปกครองส่วนมาก โดยเฉพาะผู้ปกครองสาวรุ่น มีความอ่อนไหวต่อพฤติกรรม ชนิดที่มักจะ พยายามขัดขวางอย่างแข็งขัน โดยเชื่อว่าเป็นทางเสื่อมเสีย ชื่อเสียง และเกียรติยศ หรือเสียเวลา หรือเสียทรัพย์ ฯลฯ ในกรณีที่สามารถประนีประนอมทัศนคติทางฝ่ายผู้ปกครอง และเด็กวัยรุ่นให้ใกล้เคียงกันได้ก็เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งอีกประการหนึ่ง

6. ความขัดแย้งจากเด็กวัยรุ่น ต้องการความอิสระ ทำให้เด็กวัยรุ่น ทำให้เด็กวัยรุ่น แสดงพฤติกรรมรูปแบบต่างมากมาย เช่น ต้องการออกความคิดเห็น ต้องการทำตามตนตามเสรี นอกเหนือกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่นึกไม่ชอบ ไม่ต้องการให้ผู้ปกครองควบคุม หรือบงการทั้งเรื่องใหญ่ เรื่องเล็ก แม้แต่กิจกรรมเล็กน้อย ส่วนตัว เช่นการแต่งกาย กิริยามารยาท ผู้ปกครองที่ยังติดแน่นอยู่กับการใช้อำนาจ ควบคุมเด็กวัยรุ่น ผู้นั้นตั้งแต่สมัยเขายังเป็นเด็กเล็ก มักจะคงรักษาการใช้อำนาจ ควบคุมเช่นนั้นติดต่อมา ซึ่งเป็นการขัดใจเด็กวัยรุ่นยิ่งนักนี่เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งที่ปรากฏทั่วไป

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2536, น.343-344) อ่างใน ปิยะวดี สิงห์พัน (2544, น.22) กล่าวว่า “ช่องว่างระหว่างวัยยังเป็นสาเหตุ ให้เด็กวัยรุ่น เกิดความขัดแย้ง กับคนวัยผู้ใหญ่ ที่จะต้อง เกี่ยวข้อง กันในฐานะที่เป็น พ่อ แม่

1. ผู้สูงวัยกว่าปรับตัวไม่ทันกับความเจริญเติบโตของเด็กวัยรุ่น เคยมีวิธีการ สัมพันธ์กับเด็กเช่นไรเมื่อเขายังเด็กเป็นเด็ก เมื่อเขาโตขึ้น ก็ยังเป็นอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง

2. ภาพรวมของพ่อแม่ผู้ปกครองสมัยเขาเป็นเด็กก่อนวัยรุ่น ย่อมแตกต่างจาก ภาพรวม ที่เขาคิดเห็น มองเห็นในช่วงวัยรุ่น ในช่วงวัยรุ่น เขาเปลี่ยนความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง จากแบบรับรู้สถานเดียวมาเป็นแบบมองด้วยการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์มากยิ่งขึ้น หาก ภาพรวมใหม่ที่เขามองเห็นเป็นในแง่บวก ก็จะเพิ่มความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับผู้สูงวัยกว่า เหล่านั้น แต่ถ้าหากเป็นไปในแง่ลบ ก็จะเกิดช่องว่างระหว่างวัย เด็กวัยรุ่นก็จะดื้อรั้น ไม่ยอมรับนับ ถือปฏิบัติตามคำแนะนำชักจูง มีความคิดเห็นในเชิงค้าน

3. ค่านิยมสภาพเศรษฐกิจสังคม ความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี แบบแผนวัฒนธรรม ครอบครัวยุคที่ผู้ใหญ่ยังเป็นวัยรุ่น กับพวกเขาเหล่าวัยรุ่น ปัจจุบันมีความแตกต่างกัน บางเรื่อง แตกต่างกันชนิด ขวากับดำ ถ้าผู้ใหญ่ไม่ยอมรับชีวิตวัยรุ่นของเด็กในโลกใหม่ สังคมใหม่ ก็ย่อมทำ ให้เกิดจุดต่างในด้านความสัมพันธ์กับวัยรุ่นรุ่นใหม่

4. ผู้ใหญ่เอามาตรฐานของความคิด ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ของตนเอง เป็นมาตรฐาน คาดหวังผลการกระทำของวัยรุ่น คนสองวัยย่อมแตกต่างกันแน่ในความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ และยังมี ความแตกต่างในแต่ละบุคคลที่เป็นเอกลักษณ์ อีกด้วย หากคนแต่ละ วัยไม่เข้าใจ และไม่ยอมรับกันและกัน ก็ย่อมเกิดข้อขัดแย้งระหว่างวัยไม่ต้องสงสัย การสูญเสีย

ความมั่นใจ และความสับสนใจของวัยรุ่นนั้น สาเหตุใดๆ ก็ไม่ร้ายแรงเท่าการที่ผู้ใหญ่ตั้งมาตรฐานให้แก่เด็กบนมาตรฐานของผู้ใหญ่ โดยที่เด็กไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างสมบูรณ์

5. บรรยากาศในครอบครัว ที่สมาชิกในบ้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ราบรื่น ไม่ว่า พ่อกับแม่ พ่อแม่ กับลูก บรรยากาศนั้นย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยโดยง่าย บรรยากาศที่ไร้โมติจริตในครอบครัว เป็นไปได้ทั้งในลักษณะครอบครัวที่มีความขาดแคลนทางสิ่งแวดล้อม เช่น ถิ่นกันดาร สลัม ยากจน และในครอบครัวที่อุดมไปด้วยเกียรติ ความมั่นคง มีการศึกษาสูง แต่ขาดบรรยากาศแห่งความเข้าใจ ระหว่างสมาชิกในบ้าน

6. สภาพความเป็นวัยรุ่น เช่น ความถือดี ความรักอิสระ การท้าทายอำนาจ การชอบลองประสบการณ์ใหม่ๆ ความรักเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ความสับสนทางอารมณ์ และความคิดแสวงหาขวัญใจวัยรุ่น อุดมการณ์ทางการเมือง ลักษณะเหล่านี้บางทีถ้าเป็นไปอย่างรุนแรง ไร้เหตุผล ไม่คงเส้นคงวา ผู้ใหญ่อาจเกิดความเอมระอา เหลือออกเหลือทน กับลักษณะของวัยรุ่นได้ง่ายๆ เช่นกัน

พรรณ พิมล หล่อตระกูล (บทความสุขภาพจิต) กล่าวถึงเรื่องอารมณ์วัยรุ่น (วัยรุ่น) ว่า เรื่องอารมณ์ เป็นหัวข้อยอดนิยมที่ผู้ใหญ่อยากจะเข้าใจว่าเป็นอย่างไรกันแน่ หลายบ้านที่คุณแม่วัยรุ่นต้องเจอกับลูกวัยรุ่น ทำเอาคุณแม่ ต้องหากลยุทธ์มาแก้ปัญหาอารมณ์ทั้งคุณลูก และคุณแม่ เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ของวัยรุ่นพบได้กับเด็กวัยนี้แทบทุกคน บางคนเปลี่ยนแปลงอารมณ์น้อยมากจนแทบ ไม่รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ แต่บางคนเปลี่ยนแปลงมากจนเข้าขั้นแปรปรวน การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ มาจากหลายประการ

1. จากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ทำให้เด็กรู้สึกกังวลใจ ไม่มั่นใจ บางคนไม่พอใจกับร่างกายของตน เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตนเองกับเพื่อน ทำให้มีลักษณะ อารมณ์ กังวล ไม่สบายใจ หงุดหงิด

2. จากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ที่แสดงลักษณะทางเพศ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ที่อาจทำให้ระดับอารมณ์ เปลี่ยนแปลงง่าย อ่อนไหวมากขึ้น โดยเฉพาะในเด็กผู้หญิง ด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใน อาจทำให้เด็กเกิดความหงุดหงิด อารมณ์เสื่อง่าย

3. จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กับบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างไปจากเดิม ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่อยากทำตัวแบเด็กๆ แต่รู้สึกว่าคุณเองโตขึ้น แต่จะทำอย่างผู้ใหญ่ ทำตนเองก็ไม่สามารถทำได้ การคบเพื่อน ก็ต่างไปจากเดิม ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศไม่เหมือนอย่างที่เคย เปลี่ยนระบบการศึกษาเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และส่งผลต่อสภาพอารมณ์เด็กได้

ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการปรับตัว และการสร้างสัมพันธภาพ กับคนรอบข้างรวมทั้งมีผลต่อความรู้สึกของตนเอง ลักษณะอารมณ์ที่พบมีหลายรูปแบบ

1. อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย โดยเฉพาะอารมณ์เสียง่าย บางครั้งคำพูดไม่กี่คำก็ทำให้ไม่พอใจ คุณ พ่อ คุณแม่ คนใกล้ชิดมักเจออารมณ์แปรปรวนแบบนี้ เพราะเด็กพยายามควบคุมอารมณ์อารมณ์ตนเองกับคนอื่น และแสดงอารมณ์กับคนใกล้ชิดแทน

2. อารมณ์อ่อนไหวง่าย เป็นลักษณะหนึ่งของอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย เด็กอ่อนไหวได้ง่าย ชอบอะไรที่แสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทางบทเพลง บทกวีที่เศร้า แสดงความผิดหวัง ร้องไห้ได้ง่ายขึ้น

3. อารมณ์รุนแรงขึ้น ตั้งแต่หุ้ดหงิดง่าย ฉุนเฉียว ก้าวร้าวมากขึ้น ทั้งคำพูดและการแสดงออก ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ โดยเฉพาะเวลาถูกกระตุ้นทางอารมณ์ บางครั้งเรื่องที่กระตุ้นทางอารมณ์ไม่มาก แต่การตอบโต้รุนแรงกว่าเดิม มีลักษณะหุนหันพลันแล่น ทำอะไรโดยไม่คาดถึงผลที่จะตามมา ในทางลบ

4. อารมณ์เหงาช่วงการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เด็กจะสัมผัสกับอารมณ์เหงาๆ เหมือนตัวคนเดียว จึงมักเห็นเด็กเก็บตัวมากขึ้น ไม่สงสัย ไม่ยุ่งกับใคร ไม่อยากให้ใครมายุ่ง แต่มักเป็นบางช่วง แล้วหายไป กลับเข้ามาหาครอบครัวและเพื่อน

5. อารมณ์วิตกกังวล ที่เกิดจากการปรับตัวตามวัย กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ถ้าเป็นเด็กปรับตัวอยาก มาก่อนวัยรุ่นจะมีปัญหา ทางอารมณ์มากขึ้น หรือเป็นเด็กที่มีความมั่นใจในตนเอง จะกังวลกับการเปลี่ยนแปลงมาก

6. อารมณ์เบื่อหน่าย บางช่วงจะมีอารมณ์ เบื่อหน่ายสิ่งต่างๆ อาจรวมถึงเบื่อหน่ายไม่พอใจตัวเอง ขาดแรงกระตุ้นในการดำเนินชีวิต ทำอะไรไม่จริงจัง รู้สึกไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้เบื่อหน่ายมากยิ่งขึ้น

7. อารมณ์สนุก ในขณะที่เดียวกันมาอารมณ์ สนุกสนาน ว่างมาก ชอบเรื่องสนุกสนานเพลิดเพลิน เปิดเพลงฟังเสียงดัง ชอบร้องเพลงเต้น เด็กบางคนมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มากส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง ปัญหาที่พบบ่อย เป็นความขัดแย้งกับเพื่อนวัยเดียวกันด้วยความไม่เข้าใจกัน ปัญหาอีกประการจะเกิดระหว่างตัวเด็กเองกับผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็น พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ภายในบ้าน หรือคุณครู ความขัดแย้งมาจาก ความรู้สึกของผู้ใหญ่ไม่ให้การยอมรับ ยังมองเขาเป็นเด็ก บางครั้งปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ อาจจะรุนแรง จนถึงขนาดที่เด็กสามารถปรับตัวกับชีวิตตามปกติ หรือบางคนรุนแรงด้วยหุนหันพลันแล่น อาจทำร้ายตัวเองได้

อารี พันธุ์ณี (2535, น.36-37) ได้กล่าวถึงอารมณ์ ว่าสามารถ แบ่งประเภทได้ดังนี้ อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก สาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดอารมณ์ต่างๆ นั้นเป็นผลมาจาก ที่บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด ทำให้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว และก่อให้เกิดอารมณ์

สุกมล วิภาวีพลกุล (2542, น.11-13) ได้แบ่งประเภทอารมณ์เป็นกลุ่มๆ ดังนี้

1. กลุ่มอารมณ์โกรธ ได้แก่ ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่พอใจ ไม่ชอบอารมณ์ รำคาญ ขุ่นเคือง หงุดหงิด ผิดหวัง เจ็บร้อนแทน เหลืออด ฉุน โกรธ โมโห เดือด เจ็บใจ เคียดแค้น คับแค้นใจ
2. กลุ่มอารมณ์เกลียด ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ เกลียด เหม็นหน้า ชิงชัง อิจฉา ริษยา ขยะแขยง สะอิด สะเอียน
3. กลุ่มอารมณ์กังวล ได้แก่ สองจิต สองใจ ลังเล สงสัย ไม่แน่ใจ ไม่มั่นใจ คลางแคลงใจ ห่วงใย เป็นห่วง กังวล สับสน กลุ่มใจ หนักใจ กระจอก กระจวน อึดอัดใจ คับข้องใจ ยุ่งยากใจ วุ่นวายใจ ร้อนใจ กระจวนกระจาย กระจับกระจาย
4. กลุ่มอารมณ์กลัว ได้แก่ ไม่กล้า เกรงใจ ขยาด หวาดกลัว ระวัง ตกใจ เสียขวัญ ตื่นตระหนก ขวัญผวา ออกสิ้นขวัญแขวน ขวัญหนีดีฝ่อ
5. กลุ่มอารมณ์เศร้า ได้แก่ เสียหาย น้อยใจ สะทอนใจ สะเทือนใจ เสียใจ โศกเศร้า สลดครันหด ซอกซำ ทูกระทมร้าวรานใจ ไร้ค่า หมดกำลังใจ ท้อแท้ สิ้นหวัง หมดอาลัยตายยาก หมดที่พึง
6. กลุ่มอารมณ์เบื่อ ได้แก่ อ่อนใจ เพลียใจ เหนื่อยใจ ห่อเหี่ยว ห่อหู่ เอื่อมระอา อิดหนาระอาใจ
7. กลุ่มอารมณ์เหงา ได้แก่ เจียบเหงา หงอย เปล่าเปลี่ยว โดดเดี่ยว เดียวดาย ว้าเหว่ อ้างว้าง เคว้งคว้าง
8. กลุ่มอารมณ์เอียงอาย ได้แก่ เคะเขิน เหนียม กระจดาก เอียงอาย
9. กลุ่มอารมณ์อับอาย ได้แก่ หน้าแตก ขายหน้า เสียหน้า อับอาย ละอายใจ
10. กลุ่มอารมณ์ดี ได้แก่ ดีใจ สบายใจ คลายกังวล โล่งอก โล่งใจ ว่างใจ รื่นใจ รื่นใจ คึกคัก สุกสนาน เป็นสุข ปิติ อิ่มอมใจ ภาคภูมิใจ ปลื้มใจ ปลาบปลื้ม ซาบซึ้ง ชื่นใจ ประทับใจ ตื่นตันใจ

น.พ.ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (http://www.teenrama.com/dad_mam/old_dad_mam37.htm ค้นเมื่อ 23 เม.ย. 59) กล่าว ถึงเรื่องเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่าง พ่อ แม่ กับวัยรุ่นไว้ดังนี้ เหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น 3 ประการ 1) เรื่องของเวลา เป็นปัญหาที่ พ่อ แม่ ไม่มีเวลาให้ลูกในระยะแรก เพราะต้อง สร้างฐานะทางครอบครัว พอลูกโต เป็นวัยรุ่น ลูกก็ไม่มีเวลาอยู่กับพ่อ แม่ เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน 2) เรื่องของจริยธรรม คือ มาตรฐานทางจริยธรรม ของคนสองวัย ไม่มีความสัมพันธ์กัน 3) การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน เมื่อ ลูก เข้าสู่วัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงของ

ฮอร์โมน ก็เกิดขึ้น เริ่มค้นหาเอกลักษณ์ แห่งตน มีการตั้งคำถามกับ พ่อ แม่ แทนการเชื่อฟังอย่าง ตอนเป็นเด็ก

เค. บริดเจส (K. Bridges) <http://www.novabizz.com> 3 มิ.ย. 59 ธรรมชาติของอารมณ์ ในแต่ละวันบุคคลจะมีอารมณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย อาจจะเป็นความพึงพอใจ ความโกรธ ความร่าเริง ความเจ็บปวด ความผิดหวัง เพราะตลอดเวลาที่บุคคล อยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บุคคล จะอยู่ภายใต้สิ่งเร้า (stimulus) และประสบการณ์ (experience) ที่เขามีอยู่ทำให้อารมณ์แปรเปลี่ยน ไป มา ซึ่งอารมณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ของบุคคล ดังจะเห็นได้จากกรณีที่คุณพ่อคนหนึ่งกำลังคอยลูกสาวอายุ 15 ปี กลับบ้าน เนื่องจาก ไปงานที่สโมสร ระหว่างนั่งคอยจะ เกิดความเป็นห่วง ความกลัวเกิดอันตราย พอได้ยินเสียงโทรศัพท์จึงรีบไปรับ เสียงลูกสาวบอกว่า ประมาณ 20.00 น. จะกลับมาถึงบ้าน พ่อจะรู้สึกสบายใจคลายความห่วงใย แต่เวลาเกือบ 24.00 น. แล้วลูกสาวก็ยัง ไม่กลับ พ่อรู้สึกหงุดหงิด โกรธ พอได้ยินเสียงกริ่งดัง จึงรีบไปเปิดประตู เห็นลูกสาวกลับมาอารมณ์จะเปลี่ยน ไปเป็นดีใจ ความกลัวว่า จะเกิดอันตรายได้หายไป แต่อาจยังโกรธอยู่ เพราะกลับดึกมากเกินไป และอาจนอนคิดโกรธตลอดคืนก็ได้

อารมณ์เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นภายใน เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และเป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมนั้น อารมณ์และแรงจูงใจจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ แรกเริ่มที่มีอารมณ์เกิดขึ้น พฤติกรรมการจูงใจก็จะเกิดตาม ตัวอย่างเช่น เกิดความรู้สึกรักและพึงพอใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศตามมา ซึ่งอาจเป็นการอยากไปพบหน้าคนที่รัก อยากอยู่ใกล้ อยากพูดคุยด้วย หรืออีกกรณี ขณะที่บุคคลมีความรู้สึกโกรธ พฤติกรรมทางการก้าวร้าว ก็จะตามมา อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงกันดังที่กล่าวมาไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เพราะพฤติกรรมทางเพศ สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่มีอารมณ์ และความก้าวร้าวก็จะเกิดขึ้นได้โดยไม่มีโกรธ ในทางกลับกันความรักอาจ เกิดขึ้นได้โดยไม่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมทางเพศ และความ โกรธก็เกิดขึ้นได้โดยไม่มีก้าวร้าว หรือบางครั้ง ก็มีอยู่บ่อยๆ ที่อารมณ์และแรงจูงใจไม่เชื่อมไปด้วยกัน

โดยภาพรวมกล่าวได้ว่า อารมณ์และแรงจูงใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาอย่างเด่นชัด สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นอิสระของกันและกัน แต่มีโอกาส ที่จะมาเชื่อมโยงกันได้อย่างใกล้ชิดเสมอ อารมณ์สามารถที่จะกระทำสิ่งต่างๆ เหมือนเป็นผู้ที่จูงใจ สามารถที่จะกระตุ้น เมื่อพฤติกรรมจูงใจมีอุปสรรค

อารมณ์ มาจากภาษาอังกฤษ "Emotion" มีความหมายว่าการเกิดการเคลื่อนไหว หรือภาวะที่ตื่นเต้น มันเป็นการยากที่จะบอกว่า อารมณ์คืออะไร แต่มีแนวคิดหนึ่ง ที่ให้ความเข้าใจได้ง่ายกว่าไว้ว่า อารมณ์เป็นความรู้สึกภายในที่เร้า ให้บุคคลกระทำ หรือเปลี่ยนแปลงภายในตัว

ของเขาเอง ซึ่งความรู้สึก เหล่านี้จะเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ ไม่พึงพอใจ หรือรวมกันทั้งสองกรณี อารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่คงที่มีการแปรเปลี่ยน อยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากกรณีทีพอกำลังคอยลูกสาว อายุ 15 ปี ที่กล่าวข้างต้น

บารอน (Baron) (2532, น.304) จากความหมายและธรรมชาติของอารมณ์ ทำให้ นักจิตวิทยาทั้งหลายมีความเห็นว่าองค์ประกอบของอารมณ์จะแบ่งออกเป็น 3 อย่าง ดังนี้

1. สภาวะการรู้คิด (cognitive states) เป็นความรู้สึกของผู้ที่กระทำหรือประสบการณ์ ต่างๆ ของบุคคล อย่างเช่น เราเคยรู้สึก โกรธ รำเริง สะอิดสะเอียน เป็นต้น

2. ปฏิกริยาทางสรีระ (physiological reactions) เป็นการเกิดการเปลี่ยนแปลง ภายในร่างกายของเรา เช่น หัวใจเต้นเร็วขึ้นเมื่อรู้สึกตื่นเต้นหรือตกใจ

3. การแสดงออกของพฤติกรรม (expressive behaviors) เป็นสัญญาณการแสดงผล ของสภาวะภายใน เช่น เกิดความพอใจก็จะแสดงการยิ้ม หรือเมื่อโกรธก็อาจกล่าววาจาต่อว่าออกมา หรือแสดงการกระแทกเท้า, ตบตี

องค์ประกอบทั้ง 3 อารมณ์ ได้แก่ 1) สภาวะการรู้คิด 2) ปฏิกริยาทางสรีระ 3) การแสดงออก พฤติกรรมการจำแนกอารมณ์

บารอน (Baron) , 2532,น.304) นักจิตวิทยาได้จำแนก อารมณ์ โดยคำนี้ถึง เข้า ที่มาเป็นตัวกระตุ้น และรูปแบบการตอบสนองพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งเรานั้น

คาร์สัน (Carlson), (2536, น.400) ความ โกรธ (anger) เป็นอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจ อย่างแท้จริง มักเกิดขึ้นเนื่องจากถูกขัดขวางไม่ให้ทำกิจกรรมที่ตนต้องการ ในบุคคลแต่ละวัย ความ โกรธจะแตกต่างกันไป ในวัยเด็ก เรื่องที่ทำให้โกรธมักจะเป็นกิจกรรมที่เด็กกำลังทำอยู่ หรือการอยากรู้ อยากเห็น และการแสดงออก ซึ่งความโกรธ ก็จะแสดงออกในรูปของการก้าวร้าว ทางกาย หน้าตาบูดบึ้ง ทบตีสิ่งของ ต่อยตี ถ้าเป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ความโกรธจะเป็น เรื่องทางสังคม มากขึ้น และการแสดงอารมณ์โกรธจะออกมาในรูปวาจา พุดตติติง นินทา พุดจาเสียดสี จะมีวัยรุ่น บางกลุ่มบางพวก ยังชอบใช้การก้าวร้าวทางกาย อีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้เรียนรู้หรือ ได้รับการ ปลูกฝังในสังคมที่เขาเป็นอยู่อย่างไรก็ตาม ความ โกรธนับว่าเป็นอารมณ์ที่สำคัญยิ่ง เพราะมีพลังที่ เชื้องโยงกับพฤติกรรมการจูงใจเป็นอย่างมาก ซึ่งเราจะพบได้เสมอ ในทุกสังคม เมื่อบุคคลมีความ โกรธพฤติกรรมการจูงใจ ที่เกิดตามมาก็คือไม่ยอมทำกิจกรรมต่างๆ

ความกลัว (fear) เป็นอารมณ์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกว่าเป็นอันตราย ซึ่งจะมีอยู่ มากมายทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น เด็กเล็กๆ จะกลัวเสียงดัง กลัวสิ่งแปลกประหลาด ถึงแม้จะ เป็นเด็กโตก็ยังกลัว นอกจากนี้ยังกลัวความมืด กลัวคำขู่ กลัวถูกทอดทิ้งตามลำพัง ในเด็ก ตอนปลาย เด็กจะกลัวคำเยาะเย้ยจากเพื่อน กลัวตัวเองจะไม่เท่าเทียมกับเพื่อน

ความพึงพอใจ (pleasure) เป็นอารมณ์ของความรู้สึกที่มีความสุขที่ร่าเริงอย่างมาก เป็นความสำเร็จหรือความสุขสดชื่นเกิดขึ้น เมื่อบุคคลได้รับผลการตอบสนองตามที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ

คาร์สัน (Carlson), 2536, 400) การแสดงออกทางอารมณ์

1. การแสดงออกทางอารมณ์โดยกำเนิด การแสดงอารมณ์พื้นฐานเป็นสิ่งที่มีความตั้งแต่

2. บทบาทของการเรียนรู้ในการแสดงออกทางอารมณ์ แม้ว่าการแสดงออกของอารมณ์บางอย่างมีมาตั้งแต่กำเนิดเป็นส่วนใหญ่แล้ว แต่อารมณ์ก็อาจได้รับการดัดแปลงมากมาย โดยการเรียนรู้ ตัวอย่าง ความโกรธ อาจแสดงออกมาโดยการต่อสู้โดยใช้ภาษาที่ก้าวร้าวหรือโดยการลุกออกไปนอกห้อง แน่นนอนการออกจากห้องหรือการใช้คำหยาบมิใช่การแสดงความโกรธซึ่งมีมาตั้งแต่แรกเกิดการแสดงออกทางอารมณ์ทางสีหน้าและท่าทาง อาจแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ตัวอย่าง ชาวจีนมีการแสดงออกทางอารมณ์บางอย่างแตกต่างจากชาติอื่นๆ อย่างมาก การตบมือแสดงถึงความกังวลใจ หรือความผิดหวัง การเกาหูและแก้มบ่งถึงการมีความสุข การแลบลิ้นออกมาแสดงถึงความประหลาดใจ ในสังคมตะวันตก การตบมือหมายถึงความสุข การเกาหูแสดงถึงความกังวล และการแลบลิ้นบ่งถึงการขู่โทสะ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554, น.25-41) กล่าวถึงเรื่องวงจรชีวิตครอบครัว มีการแบ่งวงจรชีวิตครอบครัวเป็นระยะๆ มีบางระยะที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว ดังนี้ 1) ระยะที่ 3 ครอบครัวที่มีลูกเล็ก ความเครียดอาจเกิดขึ้นได้ถ้าคู่สมรสไม่ได้เตรียมตัวมาดีพอสำหรับบทบาทในการเป็นพ่อแม่ ปัญหาที่พบบ่อยคือการแบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูก

คาร์เวน และ คาร์เวน (Cowen และ Cowen) (1985) อ้างใน อุมาพร ตรังคสมบัติ (2554, น. 25-41) ภรรยาต้องทำงานหนัก ทั้งทำงานบ้านและงานเลี้ยงลูก โดยสามีไม่ช่วยเท่าไร ซึ่งบางครั้งภรรยาต้องทำงานนอกบ้านด้วย ผลที่ตามมาคือความขุ่นข้องหมองใจและความขัดแย้ง เพราะภรรยารู้สึกว่าถูกเอาเปรียบ รู้สึกว่าสามีไม่มีน้ำใจ และขาดความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสจะแย่ลง ภรรยาเกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น เป็น โรคซึมเศร้า และสามีก็อาจใช้เวลาอยู่นอกบ้านมากขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาเช่น การนอกใจ 2) ระยะที่ 4 ลูกเป็นวัยรุ่น ระยะนี้ลูกมีการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ทั้งยังมีการกิจการพัฒนาการหลายประการที่จะต้องทำให้สำเร็จ โดยเฉพาะการสร้างเอกลักษณ์ที่มั่นคงและความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งครอบครัวนั้นต้องปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ บรรทัดฐาน ค่านิยมและความคาดหวังให้เหมาะสม ต้องมีการประนีประนอมกับวัยรุ่นในเรื่องที่ขัดแย้งกันได้ ถ้าทำในจุดนี้ไม่ได้ก็จะเกิดความตึงเครียดภายในครอบครัว ปัญหาที่วิกฤติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในขณะที่ลูก

ต้องการพ่อ แม่ พ่อแม่ก็ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะกำลังอยู่ในช่วงชีวิตที่ต้องก่อร่างสร้างตัว ความขัดแย้งในความต้องการของคนทั้งสองรุ่นนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามปกติในวงจรชีวิต 3) ระยะที่ 5 ลูกแยกไปจากครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างสามภรรยาที่เคยถูกซ่อนไว้หรือรอยร้าวถูกเคยช่วยประสานไว้ อาจมาถึงขั้นแตกหัก ทำให้การหย่าร้างเกิดขึ้นบ่อยในระยะนี้

การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว MMFF แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้คือ

1) การแก้ปัญหาๆ อาจแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือปัญหาทางวัตถุ และแบบที่ 2 คือปัญหาทางอารมณ์ เช่นความโกรธระหว่างพี่ๆ น้องๆ ความขมขื่นหรือความไม่ไว้วางใจกันระหว่างสามีภรรยา บางครอบครัวอาจมีปัญหาทางอารมณ์เท่านั้น

2) การสื่อสาร เนื้อหาของการสื่อสาร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุ/การดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก การสื่อสารที่อาจทำให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งกันได้ เป็นการสื่อสารภายในครอบครัวที่เนื้อหาไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย

3) บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติดต่อกันซ้ำๆ บทบาทแบ่งได้เป็นสอง

3.1) บทบาทพื้นฐาน หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำให้ครบถ้วนเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้โดยปกติสุข นั่นคือ การจัดการหาปัจจัยสี่ให้แก่สมาชิก การพุ่มพักเลี้ยงดูและให้การประคับประคองสนับสนุนแก่สมาชิก การตอบสนองความต้องการทางเพศในระหว่างคู่สมรส การช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่กัน

3.2) บทบาทอื่นๆ หมายถึงเฉพาะของแต่ละครอบครัว ซึ่งเป็นได้ทั้งบทบาทที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่นลูกชายที่เรียนเก่งและได้รับทุนไปเรียนต่างประเทศ บทบาทของลูกชายก็นำชื่อเสียงเกียรติยศมาสู่ครอบครัว บางครอบครัวมีบทบาทของแพะรับบาปคือสมาชิกคนหนึ่งต้องทำหน้าที่ เป็นผู้รองรับอารมณ์หรือทัศนคติเชิงลบของสมาชิกคนอื่น บทบาทนี้ช่วยเบี่ยงเบนความขัดแย้ง ไม่ให้เกิดความตึงเครียดมากเกินไปจนครอบครัวเสียความสมดุล อย่างไรก็ตามบทบาทนี้ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะสมาชิกผู้นั้นจะมีชีวิตอยู่ด้วยความกดดันและรู้สึกครอบครัวปฏิเสธ ส่วนครอบครัวเองก็ไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งที่มีระหว่างกันได้อย่างแท้จริง

4) การตอบสนองทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพ และทั้งด้านปริมาณ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีหลายแบบทั้งอารมณ์เชิงบวก เช่นอารมณ์รัก เป็นสุข และอารมณ์เชิงลบ เช่นกลัว โกรธ เป็นต้น ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม

แต่ครอบครัวที่มีปัญหามักมีความจำกัดในการแสดงอารมณ์ เช่นแสดงออกน้อยเกินไป บางครอบครัวแสดงออกเฉพาะอารมณ์เชิงบวก แต่ไม่สามารถแสดงอารมณ์เชิงลบได้

5) ความผูกพันทางอารมณ์ หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกัน ความผูกพันทางอารมณ์มีหลายระดับ คือ 5.1) ปราศจากความผูกพัน หมายถึงสมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีกันเลย 5.2) ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก คือสมาชิกในครอบครัวสนใจกันเพียงเล็กน้อยโดยปราศจากความรักซึ่งจากอารมณ์ ความสนใจความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีเลย หรือถ้ามีก็เป็นไปเพราะความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อีกฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นไปตามหน้าที่ 5.3) ความผูกพันเพื่อตนเอง คือความสนใจอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อตนเอง เพื่อเสริมคุณค่าให้ตนเอง ไม่ใช่ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างจริงจัง 5.4) ผูกพันอย่างมีความเข้าใจ คือความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง ความผูกพันแบบนี้มีความเหมาะสมที่สุด 5.5) ผูกพันมากเกินไป คือ ความผูกพันที่เป็นไปอย่างปกป้องหรือจู้จี้จกใจมากเกินไป จนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัวหรือเป็นตัวของตัวเองเพียงพอ 5.6) ผูกพันเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน เป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนทั้งคู่เหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน ขอบเขตส่วนตัวของแต่ละคนไม่ชัดเจนหรือแทบไม่มีเลย

6) การควบคุมพฤติกรรม หมายถึงวิธีการครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและ

6.1) การควบคุมพฤติกรรมแบบเข้มงวด หมายถึงครอบครัวกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนเอาไว้แน่นอน มีกฎที่เข้มงวด และมีบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืนกฎ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ดี สมาชิกแต่ละคนจะรู้ว่าตนต้องทำอะไร แต่ผลเสียก็คือการปรับตัวจะเป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากไม่มีโอกาสต่อรองหรือเปลี่ยนแปลงกฎให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การควบคุมแบบนี้อาจนำไปต่อสู่วังงิงอำนาจภายในครอบครัวและต่อต้านแบบคือเงียบ

6.2) การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น คือ ครอบครัวมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นพอประมาณ มีการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนกฎไปตามความเหมาะสม การควบคุมแบบนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะเป็นไปด้วยความเข้าใจและการยอมรับในตัวบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะอบรมให้เกิดระเบียบวินัย ไม่ใช่เพื่อที่จะควบคุมไว้ได้ อำนาจ ดังนั้นสมาชิกจะเกิดความรู้สึกอยากร่วมมือและปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้

6.3) การควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ คือ ครอบครัวไม่มีทิศทางแน่นอนว่าสมาชิกควรประพฤติอย่างไร ไม่มีกฎสำหรับเรื่องใดๆ เลย ใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ไม่มีการชี้แนะและการตัดสินใจหรือแทรกแซงจากสมาชิกอื่นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมาย

บทบาทที่ไม่มีชัดเจน สมาชิกมักขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การสื่อสารมักมีปัญหาไม่มีใครฟังใคร ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดี เด็กๆ จะเติบโตมาด้วยความรู้สึกไม่มั่นคงควบคุมตัวเองไม่ได้และอาจมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ

6.4) การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง คือครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมแบบขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งเข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่น และบางครั้งใครทำอะไรก็ได้ตามความพอใจ ลักษณะแบบนี้ทำให้สมาชิกสับสนว่าควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร การควบคุมแบบนี้เป็นการควบคุมที่ไม่เหมาะสม ที่สุด เพราะทำให้ครอบครัวไม่มีเสถียรภาพและไม่มีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่

จากข้อความ ข้างต้น สรุปความหมายความขัดแย้งภายในครอบครัว เป็นองค์ประกอบแยกได้ 3 องค์ประกอบดังนี้

1. ความขัดแย้งทางความคิดหมายถึง การไม่ลงรอยกันด้านความคิดเห็นหรือความเชื่อ หรือการมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งก่อให้เกิดผลทั้งทางลบและทางบวกซึ่งความขัดแย้งนี้ จะส่งผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรม ซึ่งความขัดแย้งทางความคิดในครอบครัว แบ่งเป็น

1.1 ความขัดแย้งระหว่าง พ่อ แม่ กับ ลูก เช่น ลูกมีความคิดว่าพ่อ แม่ไม่รักตนรักแต่น้อง พ่อ แม่ ไม่มีเวลาให้แสดงว่าพ่อ แม่ไม่ให้ความสำคัญ ลูกเรียนไม่เก่ง มีปัญหา ด้านการเรียน จึงทำให้คิดว่าไม่มีความสามารถ พ่อ แม่ จะ คิดว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกเสมอ จึงไม่รับฟัง เรื่องราวต่างๆ จากลูก หรือไม่ พ่อ แม่คิดว่า ถ้าชื่นชมลูกแล้วจะทำให้ลูกหลง การคบเพื่อนต่างเพศแล้วลูกต้องเสียการเรียน หรือ คิดว่าการเรียนพิเศษแล้วลูกจะเก่งขึ้น

1.2 ความขัดแย้งทางความคิดระหว่าง สามีภรรยา จะเป็นเรื่องของ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่างๆ เช่น ความขัดแย้งเกิดจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ทำหน้าที่อย่างที่ควรจะเป็น ยกตัวอย่าง สามี มีหน้าที่ทำงานหาเงิน เลี้ยงครอบครัวแต่พ่อไม่ทำ ก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้น หรือไม่สามีคิดว่า งานบ้านทุกอย่างเป็นงานผู้หญิง ซึ่งภรรยามีหน้าที่ต้องทำ หรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงลูกที่ไม่ตรงกัน

2. ความขัดแย้งทางพฤติกรรม หมายถึง การมีพฤติกรรมที่ไม่ลงรอยกัน ไม่สอดคล้องไปด้วยกัน ซึ่งแบ่งเป็น

2.1 ความขัดแย้งทางพฤติกรรม ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก อย่างเช่น กลับบ้านไม่ตรงเวลา หนีเที่ยวกลางคืน หนีเรียน แข่งรถมอเตอร์ไซค์ คบเพื่อนต่างเพศ ดิเดเกมส์ เสพยาเสพติด

2.2 ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม ระหว่างสามี ภรรยา เช่น พฤติกรรมที่ไม่ตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง พฤติกรรมโกหก พฤติกรรมการจ่ายเงิน พฤติกรรมการเลี้ยงลูกของพ่อ แม่ ไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน

3. ความขัดแย้งทางความรู้สึก หมายถึงความรู้สึกที่ไม่สอดคล้อง ลงรอยกัน ความขัดแย้งในใจ ซึ่ง ความขัดแย้งมักมีสาเหตุมาจากความผิดหวัง มาจากความรู้สึกคับข้องใจมา เกิดจากความรู้สึกผิดหวัง รู้สึกไม่ได้ตั้งใจ นำมาซึ่งความท้อแท้ เสียใจ แบ่งเป็น

3.1 ความขัดแย้งทางความรู้สึก ระหว่าง พ่อ แม่ และลูก เช่น พ่อ แม่รู้สึก ผิดหวังกับผลการเรียน หรือพฤติกรรมของลูก พ่อแม่รู้สึกไม่พอใจ ที่ลูกคบเพื่อนต่างเพศ หรือลูก รู้สึกเสียใจที่พ่อ แม่ ไม่มีเวลาให้ รู้สึกท้อแท้ที่ พ่อ แม่ ไม่ฟัง ไม่เข้าใจตน

3.2 ความขัดแย้งทางความรู้สึก ระหว่างสามี ภรรยา นั้น มีสาเหตุ มาจากความรู้สึก น้อยใจที่ต่างฝ่ายต่างคิดว่าอีกฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนไป ไม่เหมือนเดิมที่ เพิ่งจะแต่งงานกัน หรือรู้สึกไม่ พอใจที่ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ใช้เวลาไปกับโลกออนไลน์ คิดเทคโนโลยี มากเกินจนไม่มีเวลาให้กัน และ ความขัดแย้งส่วนหนึ่งมาจากความรู้สึกกลัวว่า อีกฝ่ายจะนอกใจ ไม่ซื่อสัตย์ต่อ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในครอบครัว

จีล และ เตราสส์ (Gelles and Straus) (1979) อ้างใน เหมวรรณ เหมะนัค (2533, น.2-4) ลักษณะบางประการของครอบครัวที่แตกต่างจากกลุ่มสังคมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความ ขัดแย้งภายในครอบครัว ดังนี้

1. เวลาที่ต้องเสี่ยง (Time at Risk) ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวเดียวกันจะใช้ เวลาในการปฏิสังสรรค์ (interaction) กันวันละหลายชั่วโมง ดังนั้น โอกาสที่จะเกิดความรุนแรงใน ครอบครัวจึงมีมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ

2. ขอบข่ายของกิจกรรมและความสนใจ (Ranges of Activities and Interest) การปฏิสังสรรค์ของกลุ่มอื่นๆ มักมีจุดหมายเฉพาะ แต่การปฏิสังสรรค์ภายในครอบครัว ครอบคลุม กิจกรรมด้านต่างๆ มากกว่า จึงมีเหตุการณ์ที่จะเกิดข้อขัดแย้งและไม่เป็นตามความคาดหวังได้ มากกว่า

3. ความเข้มแข็งของการผูกพัน (Intensive of Involvement) เนื่องจากสมาชิกใน ครอบครัวเดียวกันมีความรู้สึกผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เมื่อคนในครอบครัวคนใดคนหนึ่งทำอะไร ผิดพลาด เราจะรู้สึกเดือดร้อนใจมากกว่าเมื่อคนนอกครอบครัวทำเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ Coser ได้กล่าวถึงความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของการผูกพันว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกันจะมีความรุนแรงมากกว่าความขัดแย้งระหว่างคนแปลกหน้ากัน เนื่องจากต่างฝ่ายต่างพยายามเก็บกดไม่แสดงความไม่พอใจออกมา และเมื่อเก็บไว้มากๆ เข้าความ ไม่พอใจจะรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้ระเบิดออกมาได้

4. กิจกรรมที่มีการกระทบกระทั่งกัน (Infringing Activities) กิจกรรมในครอบครัวมีลักษณะ Zero sum คือเมื่อฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งจะเสียประโยชน์ ความขัดแย้งจะเกิดจากการที่แต่ละคนอยากทำกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกัน เช่นคนหนึ่งทิ้งเกะกะอีกคนหนึ่งคอยตามเก็บ

5. สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม (Right to Influence) สมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีสิทธิโดยนัยที่จะกำหนดพฤติกรรมของกันและกัน ดังนั้นการไม่พอใจต่อการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งจึงเลยเถิดไปถึงขั้นจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อื่น

6. ความแตกต่างทางด้านอายุและเพศ (Age and Sex Discrepancies) การที่ครอบครัวประกอบไปด้วยบุคคลต่างเพศต่างวัย ซึ่งมักมีโลกทัศน์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้ครอบครัวเป็นที่ที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างสามีภรรยาและระหว่างพ่อแม่ลูก นอกจากนี้ยังแตกต่างกันในเรื่องของค่านิยม สภาพเศรษฐกิจสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แบบแผนทางวัฒนธรรมสมัยที่ผู้ใหญ่เป็นวัยรุ่น กับวัยรุ่นปัจจุบัน มีความแตกต่างกัน ถ้าผู้ใหญ่ไม่ยอมรับชีวิตวัยรุ่นของเด็กในโลกใหม่ สังคมใหม่ ก็ย่อมทำให้เกิดจุดต่างในด้านความสัมพันธ์กับวัยรุ่นรุ่นใหม่

7. บทบาทที่ได้มาแต่กำเนิด (Ascribed Roles) ความไม่เสมอภาคทางเพศ ที่กำหนดโดยสังคมมีพื้นฐานความแตกต่างทางชีวภาพ ในสังคมที่เน้นความเสมอภาคการแบ่งแยกเพศภายในครอบครัวย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งได้สูง แต่ถึงแม้ว่าจะปราศจากความลึกซึ้งดังกล่าวก็ยังคงมีความขัดแย้งแฝงอยู่เสมอ

8. ความเป็นส่วนตัวของครอบครัว (Family Privacy) ในสังคมจำนวนมากกฎเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ทางครอบครัวได้กลายมาเป็นเกราะป้องกันไม่ให้สังคมเข้าไปควบคุมแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ระบบครอบครัวเดี่ยวในสังคมอุตสาหกรรมเป็นตัวอย่งเห็นได้ชัดที่สุด

9. ระดับความเครียดสูง (High level of Stress) ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเดี่ยวมีลักษณะไม่มั่นคง ต้องเจอกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างที่สำคัญซึ่งเป็นไปตามวงจรชีวิตครอบครัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ มีผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของคนในครอบครัวอย่างมาก และทำให้ครอบครัวเป็นที่ที่มีความเครียดสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

สเปรย์ (Sprey) 1969 อ้างใน เหมวรรณ เหมะนัค (2533, น.2-4) กล่าวว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มโดยไม่สมัครใจ อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวได้ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในครอบครัวเดี่ยวมีลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นไปโดยไม่สมัครใจ

1.3 ลักษณะของความขัดแย้งภายในครอบครัว

แอดเลอร์ และทาวน์ (Adler and Towne.) (1987, น.339) อ้างใน ทวีสิน ทอนเกาะ (2554, น.15) กล่าวว่า คนส่วนใหญ่จะกลัวความขัดแย้ง เพราะเรามักจะพบว่าเมื่อบุคคลมีความ

คิดเห็น ไม่สอดคล้องกันจะตามมาด้วยการโต้เถียง ความเคร่งเครียดและการมีส่วนในการทำลาย ความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคล ที่จริงแล้วความรุนแรงที่เกิดขึ้นเหล่านั้นสามารถที่จะป้องกันได้ ถ้าบุคคลรู้จักที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้ความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นดำเนินไปได้ด้วยดี และมั่นคงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกับ แซสส์

แซสส์ (Sasse) , (1978, น.192-193) ทวีสิน ทอนเกาะ (2541, น.15) กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วบุคคลจะคิดว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่ดี และพยายามที่จะหลีกเลี่ยง นอกจากนี้ยังคิดว่า ความสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะต้องไม่มีความขัดแย้ง ที่จริงแล้วความขัดแย้งหรือการมีความเห็นไม่ตรงกัน นั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่อันตราย แต่การที่ไม่รู้จักวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในทางที่สร้างเสริม ต่างหากที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง จะส่งผลในทางที่ดีได้เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ปัญหาต่างๆ จะนำมาเปิดเผยต่อกัน การที่ได้ฟังและพยายามรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของบุคคลอื่น จะทำให้เราได้เข้าใจบุคคลอื่นได้ดีขึ้น และรู้จักที่จะยอมรับนับถือความคิดของบุคคลอื่นสิ่งเหล่านี้จะเป็น พื้นฐานสำคัญ สำหรับการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

เดกเกอร์และซัลลิแวน (Decker and Sullivan.) (1988, น.515) อ้างใน ทวีสิน ทอนเกาะ (2541, น 16) กล่าวว่า ความขัดแย้งถูกมองได้สองแง่ คือ แง่พฤติกรรม และแง่กระบวนการ ในแง่พฤติกรรม กล่าวได้ว่าความขัดแย้ง คือ สภาพการรับรู้ระหว่าง 2 ฝ่าย ซึ่งอาจจะบุคคลหรือกลุ่ม ว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เป้าหมายของตนเองบรรลุผล ความรู้สึกต่อต้านหากมีความรุนแรงก็ แสดงออกให้เห็นได้ด้วย วาจา กิริยาท่าทาง สีหน้า ส่วนความขัดแย้งในแง่กระบวนการ คือภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับรู้ถึงความแตกต่างของ เป้าหมาย ค่านิยม ความคิด ทักษะคติ ความเชื่อ ความรู้สึก และความต้องการของบุคคลทั้งสองฝ่าย

1.4 ผลกระทบของความขัดแย้งภายในครอบครัว

สเปรย์ (Sprey) (1969) , เหมวรรณ เหมะนัค (2533, น.2-4) อ้างใน ปิยะวดี สิงห์พันธ์ (2544, น.20) กล่าวว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยไม่สมัครใจ อาจเป็นสาเหตุให้เกิด ความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวมีลักษณะ ของความสัมพันธ์ที่เป็นไปโดยไม่สมัครใจอยู่ด้วยกัน ลักษณะประการแรก คือสังคมคาดหวังให้บุคคลที่แต่งงานกัน ต้องอยู่ด้วยกัน จนกระทั่งตายจากกัน ดังนั้นเมื่อความขัดแย้ง หรือไม่พอใจเกิดขึ้น การหย่าร้างจึงทำได้ยาก การแสดงออกในทางลบเพื่อ เป็นการระบายอารมณ์ จึงอาจจะเกิดกับบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่ค้า ทูบตี

แนปกัน แบทเตอร์ เฮิร์ท ชาน์เนล (NAPCAN) (Better Health channel) (2016) สรุป Family conflict (ความขัดแย้งในครอบครัว) ไว้ดังนี้

1. ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็น หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน

2. ทางออกอย่างสันติวิธีอยู่ที่การเจรจาประนีประนอมกัน และการเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่น

3. ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญถ้าต้องการความช่วยเหลือ

ข้อขัดแย้งก็เกิดขึ้นเมื่อเราเข้าใจผิดและตีความแบบผิดๆ การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งไม่ถูกวิธีจะนำไปสู่การโต้เถียงและเกิดความไม่พอใจต่อกัน มันเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราจะมีความคิดเห็นไม่ต้องกันบ้าง บางครั้งข้อขัดแย้งก็เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตครอบครัว อย่างไรก็ตามข้อขัดแย้งที่รุนแรงมากขึ้นนำไปสู่ความเครียดและการทำลายความสัมพันธ์ สำหรับคนบางคนการจัดการกับความรู้สึกของตนเองนั้นยาก จนกลายมาเป็นความรู้สึกถูกรังแก อาการก้าวร้าว และก่ออาชญากรรมในที่สุดการสื่อสารเชิงบวกช่วยลดการปะทะซึ่งจะทำให้สมาชิกในครอบครัวหาทางออกที่สงบสุขร่วมกันได้ซึ่งมันหมายถึงทุกคนตกลงที่จะประนีประนอมหรือเห็นด้วยที่จะไม่เห็นด้วยร่วมกันบางครั้งอารมณ์ที่รุนแรงและการไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ยากที่จะแก้ไข จำเป็นต้องใช้การพึ่งพิงที่ปรึกษา

แนปกัน แบทเตอร์ เฮิร์ท ชานันเนล (NAPCAN) (Better Health channel) (2016) สาเหตุโดยทั่วไปของปัญหาครอบครัวเป็นที่รู้กันว่าบางช่วงเวลาครอบครัวต้องประสบ คือ สาเหตุของปัญหา ดังเช่นสถานการณ์ต่างๆ ต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันของกลุ่มแต่งงานใหม่
2. การมีลูก
3. การมีลูกคนถัดมา
4. ลูกไปโรงเรียน
5. ลูกเข้าสู่วัยรุ่น
6. ลูกวัยรุ่นเข้าสู่ผู้ใหญ่แต่ละช่วงเวลาของเหตุการณ์เหล่านี้สามารถสร้างความเครียดและสร้างปัญหาได้ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในครอบครัว ก็สามารถสร้างปัญหาได้ เช่น

- การแยกกันอยู่ หรือ หย่าร้าง
- การย้ายบ้าน หรือ ย้ายประเทศ
- การเดินทางไกลเพื่อไปทำงาน
- การเดินทางข้ามเมืองเพื่อไปทำงาน
- สถานการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลง

ความคิดเห็น ค่านิยม และความต้องการของผู้ปกครองแต่ละคนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และพวกเขาอาจจะพบว่าพวกเขาเข้ากันไม่ได้อีกต่อไป

แนปกัน แบทเตอร์ เฮิร์ท ชานแนล (NAPCAN) (Better Health channel) (2016)
การสร้างแนวทางแห่งการพูดคุย

โดยปกติ เมื่อเราโกรธความต้องการแรกที่เราต้องการคือเรา คือ คนถูก และเป็นผู้ชนะในความขัดแย้งครั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าเราจะต้องเสียอะไรไปบ้าง การแก้ปัญหาอย่างสันติกลายเป็นเรื่องยาก เมื่อมันไม่มีทางเป็นไปได้ และทั้ง 2 ฝ่ายต่างตั้งป้อมเข้าหากัน มันจะดีมากมายหากทุกคนคิดแบบความเป็นครอบครัวพยายามที่จะรับฟังซึ่งกันและกัน และพูดคุยกัน

คำแนะนำ คือ

1. หาทางออกร่วมกัน ถ้าประเด็นปัญหามีค่าพอที่จะต้องหาทางแก้ไข
2. แยกปัญหาออกจากตัวบุคคล
3. พยายามสงบสติอารมณ์ก่อนจะคุยกัน
4. จำไว้เสมอว่าสิ่งสำคัญคือการแก้ปัญหา ไม่ใช่ชัยชนะ
5. พึงระลึกว่าอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับคุณทุกเรื่อง
6. แยกแยะปัญหา และเลือกเฉพาะที่สำคัญ
7. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการรับฟังอย่างตั้งใจ
8. พูดให้ชัดเจนและมีเหตุผล
9. พยายามหาหนทางร่วมกัน
10. เห็นพ้องที่จะไม่ตกลงร่วมกัน

พยายามรับฟัง

ความขัดแย้งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นถ้าทั้ง 2 ฝ่ายต่างไม่ฟังซึ่งกันและกัน
ความเข้าใจผิดเพิ่มเชื้อไฟแห่งความขัดแย้ง คำแนะนำ คือ

- พยายามสงบสติอารมณ์
- อย่าใช้อารมณ์
- อย่าพูดขัดขณะที่อีกฝ่ายกำลังพูด
- ตั้งใจฟังถึงสิ่งที่อีกฝ่ายพูด และหมายถึง
- ทวนความที่เราเข้าใจ และตั้งคำถาม
- สื่อสารความรู้สึกของคุณอย่างชัดเจนและซื่อสัตย์
- ไม่นำประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องมาพูด

การทำงานเป็นทีม

เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายเข้าใจความคิด ความรู้สึกของอีกฝ่ายแล้วนั้น คุณก็สามารถถ้อยทางออก
ร่วมกันได้ คำแนะนำ คือ

- ระดมหนทางแก้ปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ยินดีที่จะประนีประนอม
- ต้องมั่นใจว่าทุกฝ่ายเข้าใจในทางออกที่ร่วมกันเลือกมา
- เมื่อได้ทางแก้แล้วลงมือทำทันที
- ทำสัญญา ถ้าจำเป็น

คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

มีบริการของผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว ใช้ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญถ้าคิดว่าต้องการคนกลางในการแก้ปัญหา

- จิตแพทย์ประจำตัวคุณ
- ผู้ปกครองคนอื่นๆ
- ที่ปรึกษาปัญหาครอบครัว

สิ่งควรจำ

- ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อ ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน
- การแก้ปัญหาอย่างสันติขึ้นอยู่กับ การพูดคุยและการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- หากความช่วยเหลือจากมืออาชีพหากคุณคิดว่าคุณต้องการความช่วยเหลือ

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษาครอบครัว

2.1 ความหมายครอบครัว

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2545, น.4) ความหมายของครอบครัวตามพจนานุกรม หมายถึงผู้ร่วมครัวเรือนได้แก่ สามิภรรยาและบุตร

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2545, น. 4) กล่าวว่า ตามความหมายของนักจิตวิทยา ครอบครัวคือสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกันเพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อค่านิยมและทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว ครอบครัวหมายถึงหน่วยทางสังคมที่เป็นการรวมกลุ่มของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกันทางสายโลหิตความเป็นญาติความผูกพันทางใจหรือทางกฎหมายซึ่งรวมทั้งบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับตน

ศิริพิศ ทองพงษ์ (2554, น.7) กล่าวว่าครอบครัวหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจในการดำเนินชีวิตร่วมกันรวมทั้งการพึ่งพิงทางสังคมเศรษฐกิจและมีความ

สืบกันทางกฎหมายหรือสายโลหิตครอบครัวบางครอบครัวอาจจะมีลักษณะเป็นช้อยกเว้นบางประการจากลักษณะดังกล่าวที่ย่อมได้และช้อยกเว้นนี้อาจหมายรวมถึงครอบครัวที่มีสมาชิกข้ามช่วงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันเช่นปู่ตายายอยู่กับหลานครอบครัวที่มีความสุขต้องมีความรักและความอบอุ่นในครอบครัวจะมีผลต่อสุขภาพจิต

สมบัติ บุญเดื่อง (2550, น.15) กล่าวถึงความหมายครอบครัวว่าครอบครัวเป็นหน่วยงานทางสังคมและเป็นหน่วยงานทั้งในเชิงจิตวิทยาเชิงเศรษฐกิจและสังคมเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมทุกแห่งเนื่องจากคนทุกคนมีครอบครัวซึ่งเป็นที่มาของตนและคนส่วนใหญ่ก็อาศัยอยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตลอดชีวิตมนุษย์ยังเป็นทารกจึงจำเป็นอาศัยร่มเงาของครอบครัวในระยะเวลาที่จะพัฒนาตนเองผ่านวัยเด็กและวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

สายสุรี จุติกุล (2537, บทนำ) อ้างถึงสมบัติบุญเดื่อง (2550, น.15) กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูทารกให้อยู่รอดหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ในวัฒนธรรมหนึ่งๆ ตลอดจนสร้างค่านิยมเจตคติอุปนิสัยและบุคลิกภาพ

กตกร รังสีปริรักษ์ (2551, น.17) กล่าวว่า ครอบครัวหมายถึง หน่วยของสังคมซึ่งประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ สองคนขึ้นไปมาอยู่รวมกันภายใต้ครัวเรือนเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมาย ทางโลหิต หรือการรับเลี้ยงดู มีการปฏิสัมพันธ์กันในฐานะ สามี ภรรยา บิดา มารดา บุตร พี่น้อง มีความรักความผูกพัน เกื้อกูล และปรารถนาดีต่อกัน มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และจริยธรรม แก่สมาชิก ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ต่อไป

โกลเดนเบอร์ก และ โกลเดนเบอร์ก (2004) อ้างใน ผกามาศ นันทจิรววัฒน์ (2554) กล่าวว่าในปัจจุบันนี้ ครอบครัวมีรูปแบบหลากหลายปรากฏให้เห็นในหลายวัฒนธรรม ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงความสัมพันธ์ทางกายภาพ และทางด้านจิตใจเท่านั้น หากแต่กล่าวได้ว่า ครอบครัว คือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ เช่นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับมอบหมายด้วยความพึงพอใจ และได้รับการลงความเห็นว่า เป็นบทบาทของสมาชิกแต่ละคน มีการจัดการโครงสร้างอำนาจ พัฒนารูปแบบการสื่อสารทั้งที่ปรากฏออกมาให้เห็น และการสื่อสารที่ซ่อนเร้น และสร้างแนวทางที่ละเอียดอ่อน ในการเจรจาต่อรอง และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของวัฒนธรรมเล็กๆ ของครอบครัวนั้นจะต้องลึกซึ้งและมีหลายชั้น และต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในประวัติศาสตร์ของครอบครัว การรับรู้ภายใน และการสมมติฐานเกี่ยวกับโลก และควรมีส่วนร่วมในจุดมุ่งหมาย ครอบครัวนั้นจะต้องเชื่อมโยงแต่ละบุคคลอื่นๆ ด้วยอำนาจความมั่นคง การดูแลซึ่งกันและกันในด้านอารมณ์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าครอบครัวหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันทั้งทางสายเลือดและทางกฎหมายดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันมีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคลอื่นภายในครอบครัว

2.2 ความหมายของการให้การปรึกษาครอบครัว

โอคุนและแรพพอร์ท (Okun&Rappaport) (1980), วิทยา เกริกศุกุลวิชย์, (2543) อ้างใน สุภาพร กุลดิลก (2550, น.49) กล่าวว่า การให้การปรึกษาครอบครัวโดยปฏิบัติต่อครอบครัวในฐานะเป็นระบบๆหนึ่ง และมองปัญหาว่าเป็นปัญหาในเชิงระบบไม่ใช่ปัญหาของใครคนใดคนหนึ่ง

บิกส์ (Biggs) (1994), วิทยา เกริกศุกุลวิชย์ (2543) อ้างใน สุภาพร กุลดิลก (2550, น.49) กล่าวว่า การให้การปรึกษาครอบครัวเน้นการปฏิบัติต่อครอบครัวโดยรวมมีเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงสัมพันธภาพในครอบครัวให้เป็นไปอย่างราบรื่น

วิทยา เกริกศุกุลวิชย์ (2543) อ้างใน สุภาพร กุลดิลก (2550, น.49) ได้สรุปความหมายของการให้การปรึกษาครอบครัวไว้ว่ากระบวนการในความช่วยเหลือเพื่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวเกิดการเรียนรู้ในบทบาทและหน้าที่ของตนมีรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมสามารถสร้างสัมพันธภาพและการปรับตัวให้ดีขึ้นทั้งในครอบครัวและในสังคม

สุพิศ รณขาว (2542) อ้างใน สุภาพร กุลดิลก (2550, น.49) ให้ความหมายการให้การปรึกษาครอบครัวว่าเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัวไม่เฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นการปฏิบัติต่อครอบครัวในฐานะระบบๆหนึ่งทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมมีการสร้างสัมพันธภาพและปรับตัวได้ดี

สุภาพร กุลดิลก (2550, น.49) ได้สรุปความหมายการให้การปรึกษาครอบครัว (Family Counseling) ว่าเป็นวิธีการให้การปรึกษาลักษณะหนึ่งที่มีแนวคิดว่าการให้ความช่วยเหลือครอบครัวโดยมองถึงภาพรวมทั้งระบบที่ส่งผลถึงกันและกันไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นในครอบครัวและสังคม

กรรณิการ์ นลราชสุวจน์ (2545, น.323) อ้างใน ศิริพิศ ทองพงษ์ (2554, น.10) ว่าการให้การปรึกษาครอบครัวเป็นวิธีการให้การปรึกษาลักษณะหนึ่งที่มุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีปัญหาโดยมีแนวคิดในการช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกต่างๆ ในครอบครัวนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการมองภาพรวมทั้งระบบครอบครัวซึ่งมีความเกี่ยวพันกันส่งเสริมซึ่งกันและกันมิใช่มุ่งแก้ไขที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นและมีความเชื่อว่าเราไม่สามารถแยกบุคคลออกจากระบบครอบครัวหรือระบบสังคมที่เขาอยู่ได้

เพ็ญภา กุลนภาค (2555, น.บทคัดย่อ) กล่าวถึงการให้การปรึกษาครอบครัวไว้ว่าการปรึกษาครอบครัว (Family Counseling) เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างต่อเนื่องในลักษณะเดียวกันกับพัฒนาการของมนุษย์อาจกล่าวได้ว่าการปรึกษาครอบครัวเป็นกระบวนการช่วยเหลือครอบครัว โดยเน้นการปฏิบัติต่อครอบครัวที่เข้ารับการปรึกษาโดยรวมทั้งครอบครัวผ่านกระบวนการที่ใช้สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวการปฏิบัติหน้าที่ที่บกพร่องของสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถแก้ไขปัญหาตลอดจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนในครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและกลมกลืนการปรึกษาครอบครัวที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามลักษณะโครงสร้างของแต่ละครอบครัว

คาร์สัน สเปนเซอร์ และ เลย์วิส (Carlson, Sperry & Lewis. (1997, น.10) อ้างใน เพ็ญภา กุลนภาค (2555, น.บทคัดย่อ) หลักการในการให้การปรึกษาครอบครัวจะถือว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัวควรมีความรับผิดชอบต่อปัญหาาร่วมกันเพราะปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศิริพิศ ทองพงษ์ (2554, น.11) กล่าวว่าให้การปรึกษาครอบครัว (Family Counseling) และครอบครัวบำบัด (Family Therapy) เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันและเป็นที่ยอมรับกันในงานวิชาชีพว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือครอบครัวในลักษณะเดียวกันคำว่า "ครอบครัวบำบัด" นั้นเป็นการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัวโดยสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ารับการบำบัดช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความสมดุลในการทำหน้าที่ในครอบครัวและสมาชิกสามารถจัดการกับความทุกข์ที่ประสบ ได้ดีขึ้นและปรับตัวได้ดีขึ้น

สุพิชญ์ เพร็ชชดใส (2554, น.42) การให้การปรึกษาครอบครัว เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัว ไม่เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่กล่าวว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้าใจ และมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน โดยปฏิบัติต่อครอบครัวในฐานะระบบๆ หนึ่ง เพื่อให้ครอบครัว ทำหน้าที่อย่างเหมาะสม ในการพัฒนาสมาชิก ในครอบครัว ให้มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถสร้างสัมพันธภาพ และปรับตัวได้ดีทั้งครอบครัวและสังคม

เด่นชัย จำสุขเลิศ และ ภาคภูมิ โสภาค และ ยงยุทธ สุขประสงค์ (2559, น.3) ครอบครัว คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนทางสายโลหิต และการแต่งงาน อันวัฒนธรรมการจัดระบบครอบครัวและเครือญาติของสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการกำหนดวิถีชีวิตของชุมชน จากการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเร็วไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบัน โครงสร้างและรูปแบบของครอบครัวซึ่งเคยเป็นครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ขนาดของครอบครัวเริ่มเล็กลง ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สถาบันครอบครัวซึ่งเคยเป็น

ทุนทางสังคม มีระบบเครือข่ายที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด มีความเกื้อกูล เอื้ออาทร และการอบรม
ขัดเกลาบุตรหลาน การปลูกฝังวัฒนธรรมและค่านิยมประเพณี กลับอ่อนแอลง ซึ่งมีผลต่อปฏิสัมพันธ์
ทั้งภายในและภายนอกครอบครัวทั้งทางลบและทางบวก

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าการให้การปรึกษาครอบครัวหมายถึงกระบวนการ
ให้ความช่วยเหลือครอบครัวโดยมองไปบนภาพรวมของครอบครัวเชื่อว่าระบบครอบครัวมีความ
ผูกพันเกี่ยวเนื่องกันนั่นก็แสดงว่าหากสมาชิกคนหนึ่งคนใดประสบปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกคน
อื่นๆ ภายในครอบครัวด้วย

2.3 ความสำคัญของการให้การปรึกษาครอบครัว

การให้การปรึกษาครอบครัวเริ่มต้นและแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา
หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเริ่มมาจากความพยายามในการศึกษาและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย
โรคจิตเภทและครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

แนวคิดในการให้ปรึกษาครอบครัวนั้นอาจกล่าวได้ว่าเริ่มมาจากแนวคิดของ
อเฟรดแอดเลอร์นักจิตวิทยาในยุคค.ศ. 1900 ที่เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ในครอบครัว
แนวคิดของแอดเลอร์จึงมีอิทธิพลต่อทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีต่างๆ และถือได้ว่า
แอดเลอร์เป็นบิดาของการบำบัดครอบครัวและการสมรส (Walshy 1994) ประมาณ ค.ศ. 1919 เริ่มมี
การตีพิมพ์บทความด้านการให้การปรึกษาครอบครัวในวารสารต่างๆ แฮร์ริสแดคซ์ลิวาน (Harry
Stack Sullivan) ซึ่งเป็นนักจิตวิเคราะห์ยุคใหม่ที่มีผลงานอยู่ในช่วงค.ศ. 1930 เป็นผู้ที่สนใจ
บทบาทและธรรมชาติความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใน ค.ศ. 1940 นาธานแอกเคอร์มัน (Nathan
Ackerman) เป็นคนแรกที่ทำงานด้วยแนวคิดเชิงระบบซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้ปฏิบัติในการให้การ
ปรึกษาครอบครัวในตำราระบุว่าเขาเป็นบิดาของการให้การปรึกษาครอบครัวและครอบครัว
บำบัด (กรณีการณ์ นลราชสุวัจน์ 2545 :323 อ้างในศิริพิศ ทองพงษ์, 2554: 8)

ใน ค.ศ. 1953 พัฒนาการของ 2 แนวคิดหลักในการให้การปรึกษาครอบครัวที่
เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาใน 2 ฝั่งทวีปคือฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกมีความเป็นเอกเทศต่อกัน
แนวคิดหลัก 2 กลุ่มนั้นได้แก่

1. กลุ่มพาโต (Palo Alto Group) ซึ่งนำโดยเวอร์จิเนียซะเทียร์ (Virginia Satir)
เจย์ฮาลีย์ (Jay Haley) รวมทั้งกลุ่มทฤษฎีการบำบัดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Therapy) ซึ่งเป็นทฤษฎี
ที่แตกเชื้อข่ามาจากสถาบันวิจัยทางจิตหรือ MRI (Mental Research Institute)

2. กลุ่มทฤษฎีเชิงระบบของโบเวน (Bowen lan system The๑) หรืออาจเรียกว่า
ทฤษฎีเชิงประวัติ (Historical or Multigenerational Approach) นำโดยเมอร์เรย์โบเวน (Murry Bowen)

สุภาพร กุลดิลก (2550, น.50) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการให้การศึกษาคอร์บคริวว่า การพัฒนาด้านการให้การศึกษาคอร์บคริวมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งการพัฒนาเทคนิคและวิธีการให้ความช่วยเหลือมานานกว่า 50 ปี ซึ่งในการให้การศึกษาคอร์บคริวต้องมีความเข้าใจถึง 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ พัฒนาการของคอร์บคริวระบบคอร์บคริวและมุมมองในการแก้ปัญหาของคอร์บคริว

คอร์บคริวถือว่าเป็นระบบเปิดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามระยะพัฒนาการของคอร์บคริวที่แตกต่างกันออกไปตามการแบ่งของนักทฤษฎีแต่ละคนเช่น คาร์เตอร์ (Carter) และ (McGoldrick) (1980) แบ่งออกเป็น 6 ระยะ ดูเวล (Duvall) และ มิลเลอร์ (Miller) (1985) แบ่งเป็น 8 ระยะซึ่งในการปรับเปลี่ยนระยะพัฒนาการในแต่ละขั้นคอร์บคริวต้องมีการปรับตัวปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เหมาะสมจึงสามารถก้าวผ่านไปสู่พัฒนาการของคอร์บคริวระยะต่อไปได้อย่างมั่นคงในการเปลี่ยนแปลงระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่งอาจเกิดความเครียดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของคอร์บคริวเองรวมทั้งการทำหน้าที่ของคอร์บคริวที่ดี

ระบบคอร์บคริวประกอบด้วยระบบย่อยๆ เช่นระบบสามภรรยา ระบบพี่น้อง เป็นต้นที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันดังนั้นการที่ให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจระบบคอร์บคริวจะช่วยให้เข้าใจและวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในคอร์บคริวได้ชัดเจนขึ้น

คอร์บคริวแต่ละคอร์บคริวเมื่อประสบกับการเปลี่ยนแปลงในระยะต่างๆ การมองปัญหาย่อมแตกต่างกันไปรวมถึงการแก้ปัญหาซึ่งความสำเร็จในการให้การศึกษาคอร์บคริวอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ในคอร์บคริวมองว่าปัญหาทุกส่วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหมดทั้งระบบคอร์บคริว

สรุปความสำคัญของการให้การศึกษาคอร์บคริว นั้นทฤษฎีการให้การศึกษาคอร์บคริวเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ในคอร์บคริว และคอร์บคริวนั้นเป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดระยะพัฒนาการของคอร์บคริว การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นภายในคอร์บคริว ซึ่งการแก้ปัญหาคอร์บคริว อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ในคอร์บคริว

2.4 ทฤษฎีการให้การศึกษาคอร์บคริวแบบบูรณาการ

บูรณาการมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Integrate ความหมายแบ่งออกเป็นความหมายโดยทั่วไปกับความหมายแบบแคบความหมายโดยทั่วไปคือการทำให้สมบูรณ์หรือการทำให้เป็นหน่วยย่อยๆ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่กระจัดกระจายกันและมีความสัมพันธ์กันมาร่วมกันทำหน้าที่อย่างกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวประสานกันเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเองส่วนความหมายแบบแคบคือบูรณาการหมายถึงการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ หลากหลายศาสตร์ที่มี

ความสัมพันธ์เกี่ยวกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยบูรณาการทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวหลายทฤษฎีเข้าด้วยกันเช่นทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นทฤษฎีให้การศึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยมทฤษฎีให้การศึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างทฤษฎีให้การศึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้คิด – พฤติกรรม ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

2.4.1 ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-19) กล่าวถึงแนวคิดสำคัญของทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นว่ามีแนวคิดมาจากแนวคิดทฤษฎีระบบครอบครัวหรือทฤษฎีครอบครัวของโบเวนประกอบด้วยแนวคิด 8 ประการที่มีความเชื่อมโยงกัน หากต้องการเข้าใจแนวคิดได้อย่างสมบูรณ์จะต้องเข้าใจทุกๆแนวคิดประกอบกันตามทฤษฎีระบบครอบครัว 8 ประการที่เป็นพลังในการสร้างเสริมการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Functioning) จะพิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับ 1. การแยกตนจากครอบครัว 2. สามเหลี่ยมสัมพันธ์ 3. ระบบอารมณ์ในครอบครัวเดี่ยว 4. กระบวนการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ครอบครัว 5. การตัดขาดทางอารมณ์จากครอบครัว 6. กระบวนการสืบทอดจากบรรพบุรุษ 7. ตำแหน่งพี่น้องในครอบครัว 8. การถดถอยของสังคม

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-19) มีแนวคิดมาจากทฤษฎีระบบครอบครัวหรือทฤษฎีครอบครัวของโบเวน ประกอบด้วยแนวคิด 8 ประการที่เชื่อมโยงกัน หากต้องการจะเข้าใจแนวคิดได้อย่างสมบูรณ์ จะต้องทำความเข้าใจทุกๆแนวคิดประกอบกัน แนวคิดทั้ง 8 ประการนี้จะเป็นพลังในการเสริมสร้างการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Functioning) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การแยกตัวจากครอบครัว (Differentiation of Self) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะแยกแยะความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ตนเองจากครอบครัว โดยไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำทางอารมณ์ของสมาชิกคนใดในครอบครัว

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-25) ระดับการแยกตัว (The Degree of Differentiation of Self) ของสมาชิกแต่ละคน จะสะท้อนถึง ระดับความอิสระทางอารมณ์ของแต่ละคนจากครอบครัวและจากภายนอกครอบครัว บุคคลที่มีระดับการแยกตนในระดับปานกลางถึงระดับสูง เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จะไม่มีการหลอมรวมทางอารมณ์ (Fusion) จนสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งการหลอมรวมทางอารมณ์หมายถึง การที่สมาชิกครอบครัวมีความผูกพันทางอารมณ์อย่างมาก

กับสมาชิกบางคน จนสามารถรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของกันและกัน จนอาจทำให้เกิดความเครียด อีกทั้ง การใกล้ชิดกันทางอารมณ์ ที่มากเกินไป อาจนำไปสู่การยอมรับกัน เข้าข้างกัน โดยปราศจากการไตร่ตรอง หรืออาจนำไปสู่การไม่ยอมรับ หรือเป็นศัตรูกันถ้าสมาชิกคนนั้นๆ เกิดไม่พอใจ หรือไม่ได้ในสิ่งที่เขาต้องการ

2. สามเหลี่ยมสัมพันธ์ (Triangles) เป็นแนวคิดหนึ่งของทฤษฎีครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล 3 คน (A Three –Person System) ที่มีความสัมพันธ์กัน ตามปกติความผูกพันทางอารมณ์ของบุคคลทั้ง 3 คนนี้ ก่อนข้างจะมั่นคง แต่หากมีความเครียดทางอารมณ์ (Emotional Tension) เกิดขึ้นกับสมาชิกคู่ใดคู่หนึ่ง สมาชิกของคู่ที่มีความเครียดทางอารมณ์จะดึงบุคคลที่สามเข้ามาเป็นพวก หรือเป็นแนวร่วม เพื่อช่วยลดความเครียดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น โดยความเครียดทางอารมณ์จะลดลงในช่วงแรกๆ เท่านั้นหากบุคคลที่ 3 ที่ดึงเข้ามาเป็นพวกมีความเป็นกลางไม่เข้าข้างใคร แต่หากบุคคลที่ 3 ที่ดึงเข้ามาไม่มีความเป็นกลาง เข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่งก็จะก่อให้เกิดขยายวงสามเหลี่ยม โดยอาจจะมีการดึงบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัว ทำให้ไม่สามารถลดความเครียดในอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

3. ระบบอารมณ์ในครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family Emotional System) ครอบครัวเดี่ยว คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ส่วนระบบอารมณ์ในครอบครัวเดี่ยว เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า หากความตึงเครียดทางอารมณ์เกิดขึ้น เพราะสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว ขาดความสามารถในการแยกตนจากครอบครัว มีการหลอมรวมทางอารมณ์แล้วส่งผลกระทบต่อทางจิตใจของสมาชิกอีกคนหนึ่งซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวหรืออาจมีผลทำให้สมาชิกคนที่ 3 ของครอบครัว มีปัญหาด้านจิตใจหรืออารมณ์ ตัวอย่างเช่น ถ้าพ่อ แม่ทะเลาะกันอาจจะทำให้ทุกข์กาย ทุกข์ใจ มีความขัดแย้งในชีวิตสมรส ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อลูก ลูกอาจจะมีปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ และอาจจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การเรียน การคบเพื่อน หรือการหนีเรียน ซึ่งอาจจะเพิ่มความเครียดให้พ่อแม่ยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจอารมณ์ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว แต่หากสมาชิกครอบครัว พ่อ แม่ ลูก รักใคร่ ผูกพันกันดี ครอบครัวนั้นๆ ก็จะมีความสุข และหากสมาชิกครอบครัวคนใดก้าวก้าวยบาทหน้าที่ ก้าวก้าวยความเป็นส่วนตัวของสมาชิกอีกคนหนึ่ง ความพัวพันทางอารมณ์ (Enmeshment) ก็จะเกิดขึ้น สมาชิกคนที่ถูกก้าวก้าวยหรือเข้ามาครอบงำ จะไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง

4. กระบวนการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ครอบครัว (Family Projection Process) เป็นวิธีการที่พ่อ แม่ถ่ายทอดคุณลักษณะ ทักษะคิด ความคิด ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสมของตนเองฯ ไปสู่สมาชิกในครอบครัวโดยไม่ตั้งใจ ความเข้มข้นของการถ่ายทอดคุณลักษณะ ทักษะคิด หรือความคิด ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสมของตนเองไปสู่สมาชิกของครอบครัวโดยไม่ตั้งใจนี้

มีความสัมพันธ์กับปัจจัย 2 ประการ คือ 1) ระดับการขาดวุฒิภาวะ หรือความสามารถแยกตนเองของพ่อแม่ 2) ระดับความตึงเครียดทางอารมณ์ หรือความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในครอบครัว

5. การตัดขาดทางอารมณ์ (Emotional Cutoff) เป็นวิธีการที่สมาชิกในครอบครัวหนีจากการผูกพันทางอารมณ์ที่ยังไม่ได้สะสางจากครอบครัวที่เป็นรากเหง้าของตน โดยมีการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น การถอยหนี หลีกหนี หลีกเลียง หรือหนีไปจากสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจ หรือสถานการณ์ที่ไม่ได้ตั้งใจหรือไม่พึงประสงค์ หรือไม่ยอมรับความขัดแย้งภายในจิตใจที่ยังไม่ได้สะสาง และเมื่อสมาชิกครอบครัวคนนั้นไม่สามารถทนได้ เขาก็จะหาทางออก โดยเริ่มทำตัวห่างทางอารมณ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ไม่พูดจา ไม่เกี่ยวข้องกัน แยกตัวออกไปจากครอบครัว ย้ายไปอยู่ที่ไกลๆ โดยใช้ระยะทางเป็นอุปสรรค หรือใช้เป็นเครื่องกีดขวางทางจิตใจ ขาดการติดต่อกับครอบครัว นอกจากนี้ การตัดขาดทางอารมณ์ หากเคยเกิดในรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ก็มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในรุ่นต่อๆ ไป อีกทั้งความรุนแรงของการตัดขาดทางอารมณ์จากครอบครัวในอดีตของบุคคลนั้นยังมีมากขึ้นเพียงใด ก็ยังมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อชีวิตสมรส โดยจะก่อให้เกิดปัญหาชีวิตคู่

6. กระบวนการสืบทอดจากบรรพบุรุษ (Multigenerational Transmission Process) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับหลายๆ รุ่น เป็นกระบวนการสืบทอดทางสายพันธุ์ หรือสืบทอดของบุคคลต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 รุ่น

7. ตำแหน่งของพี่น้องในครอบครัว (Sibling Position) โบเวน เชื่อถือในผลงานวิจัยของโทแมน (Toman, 1961) ที่ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิด (Birth Order) และบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อตำแหน่งของพี่น้องในครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) โดยเฉพาะเรื่องอารมณ์ อีกทั้งลำดับการเกิด เช่น พี่ชายคนที่มีอายุมากที่สุด น้องสาว น้องชาย หรือลูกคนเดียว หรือลูกแฝด ต่างมีบุคลิกพื้นฐาน (Basic Personality) ของตนเอง นอกจากนี้ลำดับการเกิด และบุคลิกภาพ มีปฏิสัมพันธ์กับการเลือกคู่ชีวิตในอนาคต

สำหรับครอบครัวบางครอบครัว ลำดับการเกิดอาจมีความสำคัญน้อยกว่าบทบาท และหน้าที่ของบุคคลนั้น เช่น ในบางครอบครัว ลูกคนที่ 2 หรือลูกคนรองๆ อาจจะมีบทบาทหน้าที่ ดูแล และรับผิดชอบพ่อแม่ หรือครอบครัวมากกว่าลูกคนแรกที่เป็นพี่คนโต

ส่วนการเลือกคู่ชีวิตนั้น สภาพสังคมในปัจจุบัน หรือปัจจัยอื่นๆ นานัปการ อาจทำให้ลำดับการเกิด และการเลือกคู่ครองแปรเปลี่ยนไป

8. การถดถอยของสังคม (Societal Regression) เนื่องจากสังคม ก็เหมือนกับครอบครัวที่ประกอบด้วย

8.1 แรงผลักดันหรืออำนาจดึงดูดให้สมาชิกผูกพันกัน ไม่แยกจากกัน

8.2 แรงผลักดันหรืออำนาจผลักดันให้สมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเอง แต่ภายใต้สภาพสังคมที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติขาดแคลนมากขึ้น ความเครียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างต่อเนื่อง มีแนวโน้มที่จะบั่นทอนการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของสมาชิกในสังคม และผลที่เกิดตามมาคือทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความไม่สบายใจ และความวิตกกังวลมากขึ้น ความผูกพันก็อาจลดน้อยลง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการถดถอยของสังคม เพราะฉะนั้น การถดถอยของสังคม จึงเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ความวิตกกังวลและความเครียดที่เกิดขึ้นในสังคม จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคม ความล้มเหลวในการแก้ปัญหา ซึ่งล้วนแต่บั่นทอนให้สังคมต่ำลง

เป้าหมายของการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

1. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถจัดการความวิตกกังวลเพื่อคลี่คลายอาการต่างๆ ให้เบาบางลง
2. เพื่อเพิ่มระดับการแยกตนเองจากครอบครัวของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนนั้นมีการปรับตัวในทางที่เหมาะสมขึ้น
3. เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจแบบแผนพฤติกรรมระหว่างรุ่นกระบวนการสืบทอดจากบรรพบุรุษซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงสภาพการณ์ในอดีตว่ามีอิทธิพลต่อรูปแบบของครอบครัวในปัจจุบัน
4. เพื่อให้ครอบครัวได้เรียนรู้และมีความสามารถในการจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์หรือทำให้สามเหลี่ยมสัมพันธ์ลดลงหรือคลี่คลายลง (Detriangulation)
5. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถจัดการกับการหลอหลอมรวมทางอารมณ์
6. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถสะสางสิ่งที่ทุกข้อใจค้างคาใจอัดอัดใจลดความวิตกกังวลคลายความจุกจิกอ่อนคลายและบรรเทาอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้
7. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นและสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

ขั้นตอนการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

1. ขั้นแรกของการให้การปรึกษารอบครัวเป็นขั้นที่ผู้รับการปรึกษาได้รับการติดต่อทางโทรศัพท์ครั้งแรกจากสมาชิกครอบครัวที่ติดต่อเข้ามาขอรับการปรึกษาโดยสมาชิกครอบครัวที่ติดต่อมาเพื่อขอรับการปรึกษาจะเล่าเรื่องราวบางประการที่ต้องการปรึกษาผู้ให้การปรึกษาจะทำการสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อจะทราบข้อมูลเบื้องต้นและความต้องการที่จะขอรับการปรึกษาเพื่อจะได้วางแผนในการให้การปรึกษาต่อไป

2. ขั้นตอนการทำให้การปรึกษารอบครัวในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษาจะพบปะพูดคุยกับบุคคลที่นั้นว่าจะมาขอรับการปรึกษาโดยจะมีการสัมภาษณ์สมาชิกเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประมวลเชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อจะได้เข้าใจความคิดของสมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวความผูกพันกับสมาชิกครอบครัวความสามารถในการแยกตนเองความเป็นตัวของตัวเองความสามารถในการจัดการกับความวิตกกังวลหรือการตัดขาดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-25) วิธีการในการดำเนินการให้การปรึกษารอบครัวหรือครอบครัวบำบัดครอบครัวที่เป็นมาตรฐานของโบเวนนั้นจะทำงานอย่างเป็นระบบโดยสัมภาษณ์พ่อแม่พร้อมๆ กันแม้ว่าบุคคลที่มีปัญหาคือลูกก็ตามและหากสัมภาษณ์พ่อแม่พบว่าปัญหาพื้นฐานของครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาระหว่างพ่อแม่ส่วนลูกนั้นไม่ใช่ต้นเหตุแห่งปัญหาซึ่งโบเวนจะขอให้พ่อแม่ยอมรับว่า "ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาของพ่อและแม่พ่อแม่เป็นต้นเหตุแห่งปัญหา" แต่เนื่องจากระบบอารมณ์ในครอบครัวส่งผลกระทบต่อลูกทำให้ลูกมีปัญหาทางจิตใจและอารมณ์และอาจส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมที่มีปัญหาในกรณีดังกล่าวโบเวนจะให้การปรึกษาแก่พ่อแม่เพื่อให้พ่อแม่ได้ปรับเปลี่ยนความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมที่มีต่อกันเพื่อทำให้ครอบครัวดีขึ้นโดยที่โบเวนเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะพบลูกเพราะลูกไม่ใช่ต้นเหตุของปัญหา

3. ขั้นตอนการให้การปรึกษารอบครัวภายหลังการให้การปรึกษารอบครัวและสมาชิกครอบครัวเปลี่ยนไปไปในทิศทางที่พึงประสงค์รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้นก็สามารถยุติการให้การปรึกษารอบครัวได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-26) เทคนิคการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

1. การสัมภาษณ์เพื่อการประเมินครอบครัว (The Evaluation Interview) สัมภาษณ์เพื่อรวบรวมเรื่องราวต่างๆ ของครอบครัว เพื่อประเมินเรื่องราวของครอบครัวเพื่อวางแผนในการให้การศึกษา

2. การทำแผนภูมิครอบครัว (Genogram) หรือแผนที่ครอบครัว (Family Map หรือ Family Diagram) ซึ่งผู้ให้การปรึกษาจะได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาเขียนแผนภูมิครอบครัวแต่ละคน จะช่วยให้ทราบเรื่องราวต่างๆ ของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน ทั้งสภาพอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อกันและกัน ความขัดแย้งระหว่างสมาชิก ฯลฯ โดยจะนำข้อมูลดังกล่าว มาทำแผนภูมิครอบครัวเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัวอย่างน้อย 3 รุ่น (Generation) หรือ 3 ชั่วคน

3. การคืนสู่เหย้า (Going Home Again) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการให้การศึกษากับผู้รับบริการที่หนีออกจากบ้านหรือออกจากบ้านไปเพราะมีความขุ่นข้องหมองใจกับสมาชิกครอบครัว

ให้กลับบ้าน หรือคืนกลับสู่บ้านเดิม เพื่อกลับไปทำความเข้าใจ กลับไปสะสางสิ่งที่ค้างคาใจ กลับไปเผชิญกับเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่สบายใจ เพื่อเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ใหม่ เพื่อความสงบ ความราบรื่น ในครอบครัว สมาชิกจะเริ่มต้นตั้งด้วยการโทรศัพท์ การเขียนจดหมาย การแวะไปเยี่ยม ฯลฯ ก่อนที่จะกลับมาอยู่บ้านดั้งเดิม

4. การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์หรือการทำให้สามเหลี่ยมสัมพันธ์ลดลง (Detriangling) เป็นเทคนิคที่จะช่วยลดความเครียดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกของครอบครัวคู่ใดคู่หนึ่ง โดยทั้งคู่ที่มีความตึงเครียดทางอารมณ์จะไม่ดึงบุคคลที่สาม ที่เป็นสมาชิกของครอบครัวเข้ามาเป็นพวก หรือบุคคลที่ถ่วงดุลที่สามที่เข้าไปเกี่ยวข้องซึ่งมีความเป็นกลาง ไม่เข้าข้างใคร สามเหลี่ยมสัมพันธ์ก็จะไม่เกิดขึ้น

5. การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Person to Person Relationship) เป็นการที่จะช่วยให้บุคคล 2 คนที่มีปัญหากันได้เปิดใจกันแสดงความรู้สึกที่มีต่อกันซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักตนเองมากขึ้นและช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

2.4.2 ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-32) ผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยมได้แก่คาร์ล วิเทเคอร์วอลเตอร์เคมพ์เลอร์ และเวอร์จิเนีย ซะเทียทุกคนต่างเชื่อว่าประสบการณ์ที่สมาชิกครอบครัวแต่ละคนได้รับจากครอบครัวเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสร้างพลังชีวิตของสมาชิกครอบครัวและของครอบครัวแต่หากประสบการณ์ที่สมาชิกครอบครัวได้รับเป็นประสบการณ์ที่เลวร้ายก็จะส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกพฤติกรรมการแสดงออกและชีวิตของสมาชิกคนนั้นๆและเพื่อให้สมาชิกครอบครัวหรือครอบครัวที่ตกอยู่ภาวะวิกฤตผ่านพ้นพินหนามสมาชิกครอบครัวและครอบครัวควรได้รับความช่วยเหลือให้เขาเข้าใจตนเองเข้าใจบริบทแวดล้อมและเข้าถึงศักยภาพของตนเองให้เรียนรู้ที่จะหาทางออกของปัญหาสามารถกำหนดชีวิตของตนเองก้าวไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองและเห็นคุณค่าในตนเอง

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-35) ทฤษฎีการปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยมเชื่อว่า เนื่องจากสมาชิกครอบครัว ไม่ใส่ใจ ที่จะรับรู้ ตระหนักรู้ อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง หรือหากรับรู้อารมณ์ หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นแต่เขาจะพยายามควบคุม ซ่อนเร้น เก็บความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นๆ เอาไว้ ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายไม่มีชีวิตชีวา เฉื่อยชา ไม่อยากตอบโต้ สภาพอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวนี้เรียกว่า การไร้อารมณ์ หรือความตายด้าน หรือการไร้ความรู้สึกทางอารมณ์ ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เลวร้ายดังกล่าวนี้ จะส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทำให้ 1) สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจกัน หรือต่างคนต่างอยู่ 2) สมาชิกครอบครัวต่างใช้เวลาส่วนใหญ่

ทุ่มเทให้กับงาน หรือกิจกรรมทางสังคม ไม่สนใจบทบาทหน้าที่ ที่ตนจะรับผิดชอบต่อครอบครัว จึงทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยมจึงมีแนวคิดว่าการที่จะไม่ให้ครอบครัวต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤต สมาชิกครอบครัวและครอบครัวควรจะได้รับความช่วยเหลือให้เข้าใจ และเข้าถึงศักยภาพของตนเอง ให้เรียนรู้ที่จะค้นหาทางออกของปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนชีวิตของตนเอง และพร้อมที่จะรับสภาพของช่วงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง และในที่สุดก็ สามารถเปิดโอกาสให้ตนเองได้กำหนดชีวิตของตนเอง และก้าวไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-36) เป้าหมายของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยม มีดังนี้

1) เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเจริญเติบโตทางด้านความไวในการรับรู้ความรู้สึก การแสดงความรู้สึก การตระหนักรู้เกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ความสามารถที่จะสื่อให้ผู้อื่นทราบถึงความต้องการแลความรู้สึกของตนเองเพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิดสนิทสนมมีชีวิตชีวาเชื่อมั่นในตนเองและเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น รวมทั้งเห็นคุณค่าของตนเองเพิ่มขึ้น

2) เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนได้พัฒนาตนเองมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้นมีเหตุผลเหนืออารมณ์ปรับปรุงและพัฒนาการสื่อสารที่ชัดเจนตรงไปตรงมาและสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเรียนรู้ที่จะจัดการกับปัญหาที่มีความอดทนอดกลั้นมีความภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกว่าชีวิตนี้มีคุณค่า

3) เพื่อพัฒนาให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองมีความหวังในชีวิตเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะและกระบวนการในการเผชิญปัญหาสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเลือกและผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

4) เพื่อช่วยให้ครอบครัวอย่างน้อย 3 รุ่นให้สามารถดำรงความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียว ขณะเดียวกันก็สามารถแยกตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเองได้อีกทั้งบทบาทของครอบครัวในแต่ละรุ่นและของสมาชิกแต่ละคนก็ควรจะยืดหยุ่นและพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนตามวาระและโอกาสอันสมควร

ขั้นตอนการให้การปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยม วิเทเคอร์ (Whitaker) (1977) อ้างใน โกลเดนเบิร์ก และ โกลเดนเบิร์ก (Goldenberg & Goldenberg), (2004, น.13-37) ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ระยะก่อนการบำบัดหรือระยะการนัดหมายเพื่อขอรับการบำบัดหรือการปรึกษาในขณะนี้สมาชิกทุกคนของครอบครัวควรจะมาพร้อมกันและเข้าร่วมรับฟังข้อตกลงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวและของผู้ให้การปรึกษารอบครัวโดยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสมาชิกครอบครัวและของครอบครัวที่จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจชีวิตของตนเองผู้ให้การปรึกษาจะสื่อให้สมาชิกครอบครัวหรือครอบครัวรับรู้ว่าครอบครัวเท่านั้นที่จะรู้ดีกว่าใครๆ ว่าครอบครัวควรจะดำเนินชีวิตของตนอย่างไรผู้ให้การปรึกษาจะเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ ประคับประคองเพื่อให้ครอบครัวผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ไปได้อย่างราบรื่น

2. ระยะกลางในขณะนี้ครอบครัวและผู้ให้การปรึกษาจะเกี่ยวข้องกันมากขึ้นผู้ให้การปรึกษาจะต้องระมัดระวังไม่ใช้ถูกครอบครัวครอบงำหรือตกอยู่ภายใต้อำนาจของครอบครัวผู้ให้การปรึกษาจะทำหน้าที่อธิบายชี้แจงให้ครอบครัวเห็นภาพรวมทั้งเรื่องราวหรืออาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกครอบครัวโดยจะชี้แจงพูดจาอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมจริงจังและใส่ใจกับความรู้สึกของผู้ร่วมสนทนาด้วยเพื่อกระตุ้นครอบครัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ระยะหลังเป็นระยะที่ครอบครัวมีความยืดหยุ่นเพิ่มมากขึ้นผู้ให้การปรึกษาจึงมีความจำเป็นไม่มากนักที่จะต้องให้ความช่วยเหลือครอบครัวแต่จะเข้าไปให้การปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

4. ระยะแยกจากกันเป็นระยะสุดท้ายของการให้การปรึกษาเป็นระยะที่ผู้ให้การปรึกษาและครอบครัวแยกจากกันเมื่อครอบครัวสามารถช่วยเหลือตัวเองได้สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถรับผิดชอบการดำเนินชีวิตของครอบครัวได้

เทคนิคที่สำคัญในการให้การปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยม

1. การลำดับเหตุการณ์ของชีวิตครอบครัว (Family-life Fact Chronology) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้การปรึกษาสัมภาษณ์เรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์สำคัญๆ ในชีวิตของสมาชิกครอบครัว ที่เป็นผู้มาขอรับบริการ สัมภาษณ์ประวัติครอบครัวตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย บิดามารดา จนถึงรุ่นปัจจุบัน เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการของครอบครัว รูปแบบสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกครอบครัว รูปแบบการสื่อสาร และจะทำให้รับรู้ เข้าใจถึงอิทธิพลในอดีตที่ส่งผลต่อตนเอง และครอบครัวปัจจุบัน

2. การทำแผนที่ครอบครัวหรือแผนภูมิครอบครัวเป็นแผนที่ ที่ทำให้เห็นโครงสร้างของครอบครัวอย่างน้อย 3 รุ่น โดยผู้บำบัดจะเป็นผู้เขียนแผนที่ครอบครัว ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติ และเรื่องราวในชีวิตครอบครัวของผู้รับบริการซึ่งครอบครัวรายละเอียดต่างๆ ในเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว อารมณ์ความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อกันและกัน กฎ ระเบียบ ความเชื่อ และความลับในชีวิตของสมาชิก

3. การใช้เส้นเชือกเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิก
ครอบครัว สำหรับเส้นเชือกนั้น นำมาใช้แทนสัมพันธภาพที่สมาชิกครอบครัวมีต่อกันและกัน

4. การปั้น (Sculpture) เป็นเทคนิคที่จะช่วยให้ทราบถึงสัมพันธภาพระหว่างสมาชิก
ครอบครัว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ความรู้สึกที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อกัน โดยแสดงออก
ตามรูปแบบการปั้น

5. การเข้าร่วม (Joining) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เป็นเทคนิคที่ผู้ให้การ
ปรึกษาใช้ในการติดต่อกับผู้รับบริการ และสมาชิกในครอบครัว โดยผู้ให้การปรึกษาจะแสดงออก
ให้ผู้รับบริการและสมาชิกครอบครัวทราบว่า ผู้ให้การปรึกษารับรู้ และเข้าใจเรื่องราวต่างๆ หรือ
ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งเข้าใจและยอมรับรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว ทำให้ต่าง
ฝ่ายต่างรู้สึกไว้วางใจ และพร้อมให้ผู้ให้การปรึกษาเข้ามารับรู้ปัญหา และเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ครอบครัว ซึ่งการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว มีเทคนิคต่างๆดังนี้

1. การติดตามร่องรอย (Tracking) เป็นวิธีการที่ให้ผู้ให้การปรึกษา รับฟังผู้รับบริการ
อย่างไม่ตัดสิน เพื่อรวบรวม และสำรวจปัญหา ของครอบครัว เพื่อนำข้อมูลมากำหนดกลยุทธ์ใน
การให้การช่วยเหลือครอบครัว

2. การยืนยัน (Confirmatory) หรือการให้การสนับสนุน เพื่อแสดงให้ผู้รับบริการ
และสมาชิกครอบครัวเห็นว่า เข้าใจความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคน และให้การสนับสนุนยืนยันถึง
ความสามารถ ศักยภาพ และข้อดีของผู้รับบริการ และสมาชิกแต่ละคน จะทำให้เขามีพลังที่จะ
ปรับเปลี่ยนตนเอง และดำรงไว้เพื่อความผาสุกของครอบครัว

6. ท่าทีการสื่อสาร (Communication Stances) เป็นเทคนิคที่จะช่วยให้ผู้รับบริการ
และสมาชิกครอบครัวได้รับรู้หรือตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
และการเรียนรู้ที่จะสื่อสารโดยใช้คำพูด ท่าท่า น้ำเสียง ตลอดจนความรู้สึก ให้สอดคล้องกลมกลืน
ซึ่งจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกครอบครัว ซาเทีย ได้จำแนกรูปแบบการสื่อสาร
ต่างๆ ไว้ดังนี้

1. การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การกล่าวโทษผู้อื่น หรือช่างดิ
ช่างตำหนิผู้อื่น 2) การสยบยอมผู้อื่นตลอดเวลา เพื่อต้องการเอาใจผู้อื่น เพียงเพื่อให้ผู้อื่นพอใจ
3) การยึดติดแน่นกับกฎเกณฑ์ และเหตุผลมากเกินไป โดยไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น หรือเป็นคน
เจ้าเหตุผล 4) การใช้ถ้อยคำที่ขาดความจริงใจ ไม่เข้าเรื่องกัน ไม่ตรงกับปัญหา ไม่ตรงกับเรื่องราว
ที่เกิดขึ้น ชอบเสแสร้งทำเป็นไม่เข้าใจ และเปลี่ยนเรื่องที่จะถกเถียงกัน พูดให้คนอื่นวอกแวกหรือเขว

2. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นการใช้อ้อยคำ คำพูด และภาษาท่าทางการแสดงออกและความรู้สึกที่สอดคล้องกัน และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แสดงออกถึงการเป็นคนที่เข้าใจคน

2.4.3 ทฤษฎีการให้การศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้าง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-48) ผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีการศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้างคือซาลวาเดอร์มินูชินเขาได้คิดค้นวิธีการในการให้การช่วยเหลือที่กระชับใช้ระยะเวลาสั้นๆ ตรงประเด็นเป็นรูปธรรมมุ่งเน้นการกระทำและการแก้ปัญหาเพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างของครอบครัวใหม่เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวซาลวาเดอร์มินูชินจะให้ความสำคัญกับโครงสร้างของครอบครัวโดยเชื่อว่าหากสามารถปรับโครงสร้างของครอบครัวบริบทของครอบครัวและบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องและจะส่งผลต่อแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว

สุภาพร กุลคิลก (2550, น.52) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการให้การศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้างว่า โครงสร้างของครอบครัว (Family Structure) หมายถึง รูปแบบปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวที่สมาชิกปฏิบัติต่อกัน ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวมีอิทธิพลต่อครอบครัวทั้งทางบวกและทางลบ หรือโครงสร้างของครอบครัว คือเกณฑ์หรือระเบียบที่ครอบครัวยึดถือปฏิบัติต่อกันมา มี 2 ลักษณะ

1. กฎเกณฑ์ทั่วไป เป็นกฎเกณฑ์ในการปกครองครอบครัวตามลำดับอาวุโส
2. กฎเกณฑ์ส่วนบุคคล เป็นความคาดหวัง ความตั้งใจของสมาชิกแต่ละคน

ที่เกิดอย่างต่อเนื่องจากการที่ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยกัน

นอกจากนี้ภายในครอบครัวยังมีระบบย่อยเช่นระบบสามี ภรรยา ระบบพ่อแม่ ระบบพี่น้อง

“มินูชิน” ยังกล่าวถึง โครงสร้างการสื่อสารในครอบครัวว่าประกอบด้วย 3 อย่าง คือ ขอบเขต การรวมพวก - การรวมกำลังต่อต้าน และอำนาจ

แนวคิดของทฤษฎีการศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้าง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-44) แนวคิดของทฤษฎีการศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้าง มีดังนี้

1. ทฤษฎีการศึกษาคครอบครัวแบบโครงสร้าง กล่าวถึงครอบครัวว่า ทุกครอบครัวมีโครงสร้าง (Structure) หมายถึง แบบแผนของการติดต่อสัมพันธ์ หรือรูปแบบของความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นอีก หรือเกิดขึ้นซ้ำๆ จนเป็นลักษณะประจำ หรือเป็นแบบแผนของครอบครัวนั้น นอกจากนี้รูปแบบของความสัมพันธ์ จะเป็นสิ่งที่กำหนดปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวนั้นๆ

2. โครงสร้างครอบครัว จะเกี่ยวข้องกับกฎของครอบครัว ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดที่ครอบครัววางไว้เป็นหลักๆ หรือหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ครอบครัวถือเป็นแนวปฏิบัติ โดยสมาชิกครอบครัวจะเรียนรู้ว่าครอบครัวของตนปกครองอย่างไร และปฏิบัติต่อกันอย่างไร เมื่อใด

3. โครงสร้างของครอบครัวยังเกี่ยวกับบทบาท ของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน และยังเกี่ยวข้องกับภารกิจกำลัง หรือการรวมกำลังระหว่างสมาชิกครอบครัว เพื่อจะได้มีความเหนียวแน่น หรือผนึกกำลังกันเพื่อสร้างพลังอำนาจให้เหนือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว การผนึกกำลังจะส่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของครอบครัว การผนึกกำลังแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การผนึกกำลังอย่างกลมเกลียวกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นการผนึกกำลังที่เหนียวแน่น และมั่นคง 2) การผนึกกำลังที่บุคคลหนึ่งในกลุ่มที่เกิดความขัดแย้งกัน จะดึงเอาบุคคลที่สามเข้ามาเป็นพวกของตน และดึงเข้ามาช่วยรับผิชอบความขัดแย้งที่เกิดขึ้น หวังเพื่อช่วยให้ความขัดแย้งที่เกิดลดลง การผนึกกำลังแบบนี้เรียกว่าการผนึกกำลังทางอ้อม

4. การบำบัดครอบครัวหรือการให้คำปรึกษาครอบครัว จะมองครอบครัวเป็นระบบ (System) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย เช่นระบบ สามี – ภรรยา พ่อ-แม่ ระบบพี่-น้อง และระบบชายหญิง ซึ่งแต่ละระบบต่างมีหน้าที่รับผิดชอบ มีความสนิทสนม หรือห่างเหินกัน และมีความสนใจที่เหมือน หรือแตกต่างกัน

5. ความยืดหยุ่นของขอบเขต (Boundary Permeability) หมายถึง เส้นที่แบ่งกันระหว่างระบบย่อยต่างๆ หรือ ระหว่างสมาชิกครอบครัว เส้นที่แบ่งกันนี้อาจจะชัดเจน หรือไม่ชัดเจน และเส้นแบ่งกันนี้จะแสดงให้เห็นว่า ใครใกล้ชิดกับใคร ใครก้าวท้าวใคร หรือใครห่างเหินใคร ความยืดหยุ่นของขอบเขต เป็นสิ่งกำหนดถึง 1) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว 2) แนวปฏิบัติของสมาชิกครอบครัว 3) ความพั่วพันธ์ทางอารมณ์ หรือความเห็นห่างทางอารมณ์ หรือความหมกมุ่นทางอารมณ์ที่มากเกินไป

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-47) เป้าหมายของการให้การศึกษาครอบครัวแบบโครงสร้าง

1. เพื่อปรับเปลี่ยน โครงสร้างของครอบครัวเสียใหม่และเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวซึ่งมีชุมชนพบว่าผลการศึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างสามารถช่วยให้ครอบครัวที่ยากจนรวมถึงครอบครัวที่ไร้ระเบียบและดำรงชีวิตอยู่แหล่งเสื่อมโทรมและสามารถช่วยครอบครัวแตกแยกและทำหน้าที่ครอบครัวบกพร่องปรับเปลี่ยน โครงสร้างของครอบครัวให้เหมาะสมขึ้นรวมทั้งสมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการในการติดต่อเกี่ยวข้องกัน

และสามารถจัดความขัดแย้งหรือความเครียดที่เกิดขึ้นผลที่เกิดขึ้นตามมาคือปัญหาต่างๆ ของครอบครัวคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นและครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

2. เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ที่จะโครงสร้างของครอบครัวคือปรับเปลี่ยนแผนการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างระสมาชิกครอบครัวมีความยืดหยุ่นในกฎของครอบครัวลดการใช้อำนาจและมีการฝึกกำลังเพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของสมาชิกแต่ละคนให้เจริญงอกงาม

3. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของครอบครัวเสียใหม่และให้เหมาะสมกว่าเดิมนั้น เพื่อต้องการให้เกิดบรรยากาศใหม่ๆ ในครอบครัวหรือทำให้เกิดบริบทแวดล้อมใหม่เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติในการติดต่อเกี่ยวข้องกับสมาชิกคนอื่นๆ เรียนรู้ที่จะลดหรือจัดความขัดแย้งความไม่ลงรอยกันความเครียดหรือความทุกข์ใจไม่สบายใจที่เกิดขึ้น

4. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ มองครอบครัวตามความเป็นจริงมีทัศนคติทางบวกต่อครอบครัวปรารถนาและเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและเชื่อมั่นว่าครอบครัวของตนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้

5. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้ว่าครอบครัวของตนปกครองกันอย่างไรมีกฎเกณฑ์อะไรบ้างแต่ละคนมีบทบาทอย่างไรปฏิบัติตนอย่างไรมีความผูกพันกันมากน้อยแค่ไหน

สุภาพร กุลดิลก (2550), น.53) กล่าวสรุปถึงการให้การปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้าง โดยมิनुชิน ไ้วว่า การให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีโครงสร้าง มีเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในครอบครัวให้สมาชิกเป็นตัวของตัวเองในขอบเขตที่ชัดเจน ลดความขัดแย้งหรือปัญหาในครอบครัว ก่อให้เกิดความรักใคร่ ผูกพันซึ่งกันและกัน

1. ขั้นตอนของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้าง

ขั้นแรกของการให้การปรึกษาครอบครัวเป็นขั้นสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกครอบครัว โดยผู้ให้การปรึกษาจะรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวหรือของครอบครัวตั้งแต่เดินเข้ามาในห้องที่ให้การปรึกษา

2. ขั้นตอนการให้การปรึกษาครอบครัวตามลำดับดังนี้

2.1 การเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและการเป็นพันธมิตรกับครอบครัว

2.2 การประเมินปฏิสัมพันธ์ของครอบครัว

2.3 การจัดการการทำหน้าที่ที่บกพร่องของครอบครัว

2.4 การปรับโครงสร้างแบบแผนการติดต่อสื่อสารหรือการติดต่อสัมพันธ์

3. ชั้นปฏิบัติการให้การศึกษารอบครัวจะยุติในเมื่อสมาชิกครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงตนเองมีความยืดหยุ่นมากขึ้นและเชื่อมั่นว่าตนและครอบครัวของตนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-48) เทคนิคการให้การศึกษารอบครัวแบบโครงสร้างมีดังนี้

1. การเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และการเป็นพันธมิตรกับครอบครัว (Joining and Accommodation) ในขั้นนี้มีเทคนิคดังต่อไปนี้

1. การสังเกตผู้ให้การปรึกษาจะสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวตั้งแต่เริ่มเดินเข้ามาในห้องให้การปรึกษา พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่จะทำให้ทราบว่าใครเป็นผู้นำ ใครเป็นผู้ตาม ใครใกล้ชิดกับใคร ใครเกรงใจใคร ใครไม่สนใจใคร และดูท่าทางถ้อยคำที่สมาชิกแสดงออกนั้น จะเป็นข้อมูลให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิก

2. การตั้งคำถามเป็นการที่ผู้ให้การปรึกษาคำถามตนเอง ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างไร กำลังเกิดอะไรขึ้นกับครอบครัวนี้ สภาพแวดล้อมใหม่ หรือบริบทใหม่ที่จะเหมาะสมกับสมาชิก เพื่อจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าเดิมควรเป็นอย่างไร

3. การเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวการเป็นพันธมิตรกับครอบครัวระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้มาขอรับการปรึกษา และสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ

4. การลอกแบบการสื่อสารและแบบแผนพฤติกรรมของครอบครัวหรือการเลียนแบบ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ให้การปรึกษา แสดงกิริยา ท่าทาง น้ำเสียง และภาษาพูด หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ขอรับการปรึกษา หรือสมาชิกครอบครัวนึกไม่ออกว่า สิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความสับสนเป็นอย่างไร

2. การประเมินปฏิสัมพันธ์ของครอบครัว (Assessing Family Interaction) ในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษาจะใช้เทคนิคการทำแผนที่ครอบครัว หรือการทำแผนภูมิครอบครัว

3. การจัดการการทำหน้าที่ที่บกพร่องของครอบครัว (Monitoring Dysfunctional Sets) และการช่วยเหลือครอบครัว ในการปรับเปลี่ยนแบบแผนการติดต่อสื่อสาร หรือการติดต่อสัมพันธ์ที่ยู่ยาก หรือมีปัญหา เป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการให้การศึกษารอบครัวแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเทคนิคการให้การปรึกษาแบบโครงสร้างที่นำมาใช้มี ดังนี้ คือ 1) เทคนิคการสร้างของเขต 2) เทคนิคความไม่สมดุล 3) เทคนิคการติดตามเรื่องราว 4) เทคนิคการแสดงออก 5) การมองภาพใหม่หรือการเปลี่ยนมุมมองใหม่

มินูชิน (Minuchin) (1974), ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540) อ้างใน สุภาพร กุลฉิลก (2550, น.54) กล่าวถึงขั้นตอน และเทคนิคการให้การปรึกษารอบครอบครัวทฤษฎีแบบโครงสร้างว่า สิ่งที่ทำให้การปรึกษาจะได้ขณะที่เป็นผู้สังเกตคือการช่วยให้เกิดการคิดแบบโครงสร้างง่ายขึ้น ผู้ให้การปรึกษาต้องตั้งคำถามไว้ดังนี้

- 1) ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างไร
- 2) เกิดอะไรขึ้นกับครอบครัว ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างไร
- 3) สภาพการณ์ใหม่ที่เหมาะสมที่สุดกับสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว
- 4) สิ่งที่กำลังก่อให้เกิดปัญหา มีลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์เป็นอย่างไร
- 5) โครงสร้างใหม่ของครอบครัวควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะช่วยให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้ดีขึ้นกว่าเดิม

มินูชิน (Minuchin) (1974), ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540) อ้างใน สุภาพร กุลฉิลก (2550, น.54) กล่าวถึงเทคนิคไว้ดังนี้ ผู้ให้การปรึกษาจะต้องพิจารณาถึงการกระทำใดๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ประกอบในการให้การปรึกษาด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจปัญหาและเรื่องราวที่เกิดขึ้น ผู้ให้การปรึกษาต้องสร้างความรู้สึกที่เรียกว่าการเข้าร่วม (Joini) เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเกิดความรู้สึกไว้วางใจ ยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว จนเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การปรึกษาและสมาชิกในครอบครัว

2.4.4 ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้คิด-พฤติกรรม (Behavioral and Cognitive-Behavioral Models)

ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-76) รูปแบบการให้การปรึกษารอบครอบครัวที่นำแนวคิดทางพฤติกรรม มาประยุกต์ใช้กับคู่สมรส หรือครอบครัว นักพฤติกรรมศาสตร์เริ่มยอมรับว่าปัจจัยด้านการรู้คิด ซึ่งได้แก่ ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ คุณลักษณะ และความคาดหวัง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบำบัดพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งของคู่สมรส นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จึงมุ่งเน้น การบำบัด การรู้คิด – พฤติกรรม ซึ่งเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ของการรู้คิด และพฤติกรรมระหว่างสมาชิกของครอบครัว ซึ่งการบำบัดหรือการให้การปรึกษาดังกล่าว ได้รับความนิยมนักบำบัดครอบครัว

ผู้นำคนสำคัญในยุคเริ่มแรกของการบำบัด 1) ริชาร์ด สจิวต์ (Richard Stuart 1970) นักสังคมสงเคราะห์ 2) เจอรัลด์ แพทเทอสัน (Gerald Patterson, 1971) 3) โรเบิร์ต ลิเบอร์แมน (Robert Liberman) ทั้งสามคน ต่างให้ความสนใจกับปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การสื่อสารที่บกพร่องระหว่างสามีและภรรยา พฤติกรรมที่แสดงออกไม่เหมาะสมของเด็ก และวัยรุ่น โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การประเมินแบบแผนพฤติกรรมของครอบครัว ซึ่งประเมินจากการ

สังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และพฤติกรรมระหว่างสมาชิกครอบครัว โดยไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับจิตใจของสมาชิกครอบครัว หรือระหว่างสมาชิกครอบครัว แต่มุ่งเน้นที่จะยุติพฤติกรรมที่มีปัญหา หรือดำเนินการที่จะบริหารจัดการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้บรรลุพฤติกรรมเป้าหมาย โดยการใช้วิธีการเสริมแรง การใช้ตัวแบบ หรือการวางเงื่อนไขการกระทำ การสร้างทักษะในการแก้ปัญหา หรือทักษะในการสื่อสาร การทำสัญญาเงื่อนไข และการใช้เทคนิคการลดทอนความวิตกกังวล หรือการลดความรู้สึกลงอย่างเป็นระบบ ที่ยึดหลักการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

อัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) เชื่อว่าการที่คนเรามีพฤติกรรมที่ล้มเหลวไม่สามารถเผชิญกับความเครียดได้นั้น เป็นเพราะบุคคลนั้น มีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล คิดหรือเชื่อในทางลบ ด้วยเหตุผลนี้เอลลิส จึงให้ความสำคัญกับ การปรับโครงสร้างการรู้คิด (Cognitive Restructuring) เป็นวิธีที่ผู้ให้การรักษา พยายามที่จะช่วยผู้รับบริการ ปรับ เปลี่ยน หรือเปลี่ยนแปลงความคิด การรับรู้ และความเชื่อของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเสียใหม่ รวมทั้งปรับเปลี่ยนถ้อยคำที่พร่ำบอกตนเองเสียใหม่โดยปราศจากความเชื่อที่ผิดๆ

เบค (Beck) เชื่อว่า การบิดเบือนทางความคิด (Cognitive Distortion) จะนำไปสู่การรับรู้ที่ไม่ตรงกับความจริง ในการให้การรักษา เบค จะพยายามให้ผู้รับบริการได้มีประสบการณ์ทั้งในระหว่างการให้การรักษาและนอกห้องการรักษา โดยสอนให้ผู้รับบริการ เลิกตกย้ำความคิดเดิมๆ ของตนเอง สอนให้ปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่บิดเบือนดังกล่าวเป็นความคิดความเชื่อที่มีประโยชน์และมีคุณค่ากับชีวิตในอนาคต เช่นจากความคิดความเชื่อที่สิ้นหวัง เป็น “ยังมีหนทางที่จะช่วยให้ชีวิตดีขึ้น”

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการรักษารอบครัวแบบพฤติกรรม และการรู้คิด-พฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-77) ผู้ให้การรักษารอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้คิด – พฤติกรรม เชื่อว่าสิ่งแวดล้อม หรือบริบทแวดล้อมครอบครัวมีอิทธิพลต่อครอบครัวและคู่สมรส และได้จำแนกแนวคิดต่างๆ ไว้ดังนี้

1. แนวคิดสำคัญของการให้การรักษารอบครัวแบบพฤติกรรมนิยม

1.1 พฤติกรรมทุกพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ การที่ครอบครัวแสดงพฤติกรรมใดๆ เป็นเพราะเขาได้รับการเสริมแรงมาในอดีต และพฤติกรรมนั้นจะยังคงอยู่ตราบเท่าที่ยังได้รับการเสริมแรง

1.2 พฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถปรับเปลี่ยน และแทนที่ด้วยพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

1.3 หากสามารถแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของแต่ละบุคคล และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น โดยตรง การเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นก็จะเกิดขึ้นกับครอบครัวโดยรวมอย่างชัดเจน

1.4 การให้การปรึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมนิยม จะให้ความสำคัญกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่นี้ และเดี๋ยวนี้ มากกว่าเรื่องราวในอดีต ผู้ให้การปรึกษาจะให้ความช่วยเหลือ ผู้รับบริการในการระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พฤติกรรมเป้าหมาย และบริบทแวดล้อมในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.5 ในการให้การปรึกษาชีวิตและแบบพฤติกรรมนิยมนั้น จะต้องศึกษาแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มสมรสและของครอบครัว โดยมีเป้าหมายคือ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. แนวคิดสำคัญของการให้การปรึกษาแบบการรู้จัก ผู้ให้การปรึกษาครอบครัวที่เน้นการรู้จัก จะให้ความสำคัญกับการรู้จักต่างๆ กับการแสดงออกของบุคคลนั้น และแนวคิดสำคัญคือ ความคิด และการพูดกับตัวเองทางลบ จะนำไปสู่ความขัดแย้ง และปฏิสัมพันธ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ให้การปรึกษาจึงได้พัฒนาเทคนิคต่างๆ เพื่อเผชิญกับความคิดที่ไร้เหตุผลของสมาชิกครอบครัว

3. แนวคิดสำคัญของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบการรู้จัก – พฤติกรรม ผู้ให้การปรึกษาจะให้ความสำคัญกับความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน โดยไม่เพียงแต่สังเกตพฤติกรรมต่างๆ และคำพูดของสมาชิกครอบครัวเท่านั้น แต่จะให้ความสำคัญกับความคิดของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน และให้ความสำคัญแก่ครอบครัวทั้งครอบครัว

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น. 13-79) เป้าหมายของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้จัก – พฤติกรรม

1. เพื่อสำรวจและประเมินแบบแผนพฤติกรรม และความคิดในปัจจุบันของครอบครัว และสอนครอบครัวว่าจะประเมินปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมและความคิดของสมาชิกครอบครัวอย่างไร โดยให้สำรวจและประเมินว่าความคิดและพฤติกรรมใดบ้างของสมาชิกครอบครัวที่ทำให้ห่างเหินกัน หรือใกล้ชิดกัน หรือก่อให้เกิดปัญหาแก่ครอบครัว

2. เพื่อสอนสมาชิกครอบครัวให้ปรับเปลี่ยนแบบแผนพฤติกรรมและความคิดที่ไม่เหมาะสมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยสอนทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาโดยมุ่งเน้นคำตอบ การทำสัญญา การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับกฎต่างๆ และบทบาทต่างๆ ของครอบครัว และการจัดการความขัดแย้ง

3. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. เพื่อสร้างสรรค์ แบบแผนการเสริมแรง และรักษาแบบแผนการเสริมแรงนั้นๆ ให้คงอยู่ต่อไปเพื่อประโยชน์ของสมาชิกแต่ละคน

5. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนความคิด และการกระทำที่ไม่มีเหตุผลของตนเอง หรือเปลี่ยนความเชื่อและพฤติกรรมที่ไม่ก่อประโยชน์สู่ความคิดที่มีเหตุผลและพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-80) ขั้นตอนการให้การศึกษาคครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้จัก-พฤติกรรม

1. ขั้นตอนของการให้การศึกษาคครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้จัก-พฤติกรรมจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ และการประเมินที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว โดยจะประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัว ตั้งแต่ก่อนเริ่มการให้การปรึกษา ในระหว่างขั้นตอนแรกของการปรึกษา ตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการปรึกษา จนถึงขั้นยุติการให้การปรึกษา และขึ้นติดตามผล ภายหลังยุติการให้การปรึกษา

2. ขั้นตอนการให้การศึกษาคครอบครัวแบบพฤติกรรมนิยมสำหรับคู่สมรสที่มีปัญหา

ขั้นที่ 1 ตอบแบบวัดก่อนให้การปรึกษา

ขั้นที่ 2 ทำข้อตกลงการบำบัด หรือการให้การปรึกษาอย่างเป็นทางการ

ขั้นที่ 3 อภิปรายเกี่ยวกับข้อตกลงที่ทำขึ้นในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 เริ่มดำเนินการให้การปรึกษาดด้วยความใส่ใจ

ขั้นที่ 5 ส่งเสริมให้มีการสื่อสารกัน

ขั้นที่ 6 ทำข้อตกลงสำหรับสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นที่ 7 ทำการตัดสินใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ ความรับผิดชอบ

ขั้นที่ 8 ลงไว้ หรือดำรงรักษา พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 9 เสร็จต่อรองใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นช่วงๆ ตามระยะเวลา

3. ขั้นตอนการฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม

ขั้นที่ 1 นิยามพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาเหตุที่เกิดขึ้นก่อน และผลที่ตามมาของพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมนั้นๆ เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาที่แท้จริง นั่นว่าเกิดขึ้นบ่อยครั้งเพียงใด และกระทบกับครอบครัวอย่างไร

ขั้นที่ 3 ฝึกทักษะการเป็นพ่อ แม่ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยการใช้ตัวแบบ ส่วนทักษะที่ฝึกนั้น มีทักษะการใช้ถ้อยคำ ทักษะการแสดงออก

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-81) เทคนิคที่สำคัญในการให้การปรึกษารอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้คิด – พฤติกรรม ประกอบด้วย

1. การให้ผู้รับการปรึกษาดอบแบบสำรวจ (Completing Inventories) และให้ผู้รับการปรึกษาได้รับทราบเกี่ยวกับกฎพื้นฐานของการปรึกษาการตอบแบบสำรวจนี้ เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ตั้งแต่เริ่มต้นการให้การปรึกษาและทุกระยะของกระบวนการบำบัด โดยให้ผู้รับการปรึกษาตระหนักถึงความคาดหวังของเขาเกี่ยวกับการปรึกษา และสิ่งที่เขาคิดว่าจะเกิดขึ้นในระหว่างการให้การปรึกษา ประวัติดครอบครัว และความสนใจในปัจจุบันของผู้รับบริการ

2. การฝึกทักษะการสื่อสาร (Communication Skill Training) จะสอนให้ผู้สมรส

1. ให้รู้จักฟัง โดยฟังด้วยความใส่ใจ

2. ให้รู้จักใช้คำขอหรือเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สรรพนาม “ฉัน”

3. ฝึกทำให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก โดยให้ผู้รู้จักชื่นชมคู่สมรส หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากเขาแสดงพฤติกรรมทางบวก

4. ฝึกทักษะการใช้คำถาม และการใช้เทคนิคทำความเข้าใจกระจ่าง เกี่ยวกับเรื่องราวที่คลุมเครือ หรือเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่แสดงออกด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาที่ขัดแย้งกัน

3. การทำสัญญา (Contracting) สัญญาเป็นข้อตกลงระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย หรือหลายฝ่ายว่า จะกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อตกลงต้องมีความชัดเจนว่า สมาชิกครอบครัวคนใดต้องการขอหรือให้ใครทำอะไร หรือต้องการให้มีพฤติกรรมทางบวกอะไร เมื่อทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันในข้อตกลงแล้ว ทั้งสองฝ่ายจะลงนามในสัญญาร่วมกัน

4. ทักษะการตัดสินใจ (Decision- making Skills) โดยให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ เริ่มตั้งแต่ การพิจารณาว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือปัญหาอะไร ฝึกหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น แล้วพิจารณาว่า หากตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ จะมีทางเลือกอะไรบ้าง แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่งเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

5. ทักษะการจัดการหรือการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management Skills) โดยให้สมาชิกครอบครัวหรือผู้รับการปรึกษาอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แทนที่จะไปพูดคุยขยายความให้ไปพัวพันกับเรื่องราวในอดีต ขั้นตอนอภิปรายมีดังนี้

1. จุดชนวนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งคืออะไร

2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นส่งผล หรือสะท้อนต่อสภาพจิตใจมากน้อยเพียงใด

3. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้เกิดอาการเหนื่อยใจ ระอาใจ ท้อใจ เหนื่อยล้า

เพียงใด

4. สามารถยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้หรือไม่
  5. รวบรวมพลัง ทำจิตใจให้มั่นคงขึ้น เพื่อลด หรือจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
  6. สร้างโมดริสัมพันธ์ เพื่อลด หรือจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้หมดไป
6. การรักษาผลของการให้การปรึกษาให้ดำรงอยู่ต่อไป (Maintenance of Therapeutic Outcome) ประกอบด้วย
1. การอธิบายเหตุผลของการบำบัด หรือการให้การปรึกษาแต่ละครั้ง รวมทั้งหลักการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
  2. การใช้เทคนิคตัวแบบ หรือเทคนิคแม่แบบ ในระหว่างการให้การปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตัวแบบ (Model) เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการมีสัมพันธภาพที่พึงประสงค์กับบุคคลอื่น หรือกับสมาชิกครอบครัวในอนาคต
  3. การสอนสมาชิกครอบครัวว่าจะประเมินปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวได้อย่างไรและจะปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพกับสมาชิกคนอื่น ๆ ได้อย่างไร เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีความสมานฉันท์กันต่อไป ภายหลังการยุติการให้การปรึกษา
  4. การให้การช่วยเหลือครอบครัว ในการคาดล่วงหน้าว่า หากมีปัญหาเดิมๆ กลับมาอีก หรือมีสิ่งไม่คาดคิดเกิดขึ้น ครอบครัวจะอย่างไรต่อไป
  5. การระบุแนวทางที่สมาชิกครอบครัวจะให้การสนับสนุนกันและกัน โดยผู้ให้การปรึกษาคณะครอบครัวจะสนับสนุนให้ครอบครัวใช้เวลาเดือนละ 1 ชั่วโมง ประเมินสัมพันธภาพของครอบครัว และให้กำลังใจกันและกัน หรือให้รางวัล สูดท้ายการขอรับรองสมาชิกครอบครัวให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น
  6. การเสนอให้ครอบครัวมีเครื่องเตือนความทรงจำ เกี่ยวกับวิธีการที่ครอบครัวสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยให้สมาชิกแต่ละคนทำบันทึกสรุปวิธีในการแก้ปัญหา
  7. การปรับโครงสร้างการรู้-คิด หรือการปรับโครงสร้างทางความคิด (Cognitive Restructuring) โดยสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวได้รู้จักสังเกตเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับครอบครัว รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาทักษะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยการคิดไตร่ตรองและตีความหมายต่างๆ ที่เกิดขึ้นตรงประเด็นมากน้อยเพียงใด
  8. วันแห่งความใส่ใจ-ห่วงใย (Caring Days) ฝึกให้คู่สมรสฝึกปฏิบัติ การแสดงออกทั้งภาษาท่าทาง และภาษาถ้อยคำด้วยความใส่ใจ ไม่เรียกร้อง หรือวางเงื่อนไขกับอีกฝ่าย

2.4.5 ทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ (Solution-Oriented Brief Family Therapy)

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-86) สตีฟ เดอ ซาเซอร์ (steve De Shazer) และอินซู คิมเบิร์ก (Insoo KimBerg) ทั้งคู่เป็นสามี ภรรยา กัน เป็นนักสังคมสงเคราะห์ ผู้ริเริ่มเป็นผู้นำ เกี่ยวกับ การบำบัดอย่างสั้น ที่มุ่งเน้นคำตอบ (Solution-Focused Brief Therapy: SFBT) สมมติฐานเบื้องต้นระบุว่า มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่สมบูรณ์ สามารถสร้างสรรค์ หรือหาคำตอบเพื่อเสริมสร้างชีวิตของตนเอง งานของผู้ให้การปรึกษา คือช่วยให้ผู้รับบริการ ได้ทำความรู้จักกับความสามารถ หรือสมรรถนะของตัวเอง เพื่อจะได้ใช้ความสามารถ หรือความรู้ที่เขามีอยู่ ผู้ให้การปรึกษาแบบ SFBT ทำหน้าที่เป็นสะพานที่จะช่วยให้ เขาเปลี่ยนมุมมองจากการมุ่งเน้นที่ตัวปัญหาที่เกิดขึ้น ไปสู่การมุ่งเน้นคำตอบใหม่หรือทางออกใหม่ที่คาดว่ามีโอกาสจะเป็นไปได้

โอ ฮานลอน (O' Hanlon, W.H.) และไวเนอร์ เดวิส (Weiner-Devis,M) ทั้งคู่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำ การบำบัดครอบครัวอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ (Solution-Oriented Brief Family Therapy: SOBFT) ซึ่งเป็นการบำบัดหรือการให้การปรึกษาครอบครัวที่มุ่งเน้นคำตอบ ซึ่งได้พัฒนามาจากแนวคิดของ สตีฟ เดอ ซาเซอร์ และอินซู คิมเบิร์ก และจากแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวแบบกลยุทธ์ ดังนั้นแนวคิด และเทคนิคของ SOBFT จึงคล้ายกับ SFBT ส่วนบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ให้การปรึกษาแบบ SOBFT คือ การช่วยให้ผู้รับบริการปรึกษาได้ระลึกถึงเรื่องราวในอดีตที่มีลักษณะคล้ายกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เขา กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันอย่างไร นอกจากนี้ผู้ให้การปรึกษา เชื่อว่า ผู้รับบริการมีพลังความสามารถที่จะทำให้ชีวิตตนเองดีขึ้น และเขาเท่านั้นที่จะรู้ว่า คำตอบที่จะทำให้เขาสบายใจขึ้น และหลุดพ้นจากปัญหาอุปสรรคนั้นคืออะไร จะเป็นผู้คอยให้กำลังใจ สร้างความเข้มแข็ง และให้ความหวังความเป็นไปได้ให้แก่ผู้รับบริการ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-87) แนวคิดสำคัญของการให้การปรึกษาครอบครัวอย่างสั้นมุ่งเน้นคำตอบ

1. การให้การปรึกษา หรือการบำบัดอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ (SFBT) และการให้การปรึกษาครอบครัวอย่างมุ่งเน้นคำตอบ (SOBFT) ต่างเป็นรูปแบบการปรึกษา หรือการบำบัดที่จัดอยู่ในกลุ่มล้ำสมัย (Postmodern Outlook) ของโมเดลการสร้างสรรค์สังคม (Social Constructions Model) มีแนวคิดที่แตกต่างจากการให้การปรึกษา หรือการบำบัดรูปแบบอื่นๆ ที่ใช้สืบต่อกันมาจนเป็นประเพณี ซึ่งการให้การปรึกษารูปแบบนี้ จะไม่ให้ความสำคัญมากนักกับอดีตที่

จะส่งผลต่อปัจจุบันและอนาคต แต่จะไปเน้นที่สิ่งที่คาดว่าเป็นไปได้ หรือพอจะเป็นไปได้ (What is Possible) จะเน้นไปที่คำตอบมากกว่าปัญหา

2. แมททีว เซเลคแมน (Matthew Selekman, 1993) ได้เสนอสมมติเชิงทฤษฎีของการให้การปรึกษารอบครัว หรือการบำบัดครอบครัวอย่างสั้น ที่มุ่งเน้นคำตอบ (SOBFT) มีดังนี้

2.1 การต่อต้านเป็นแนวคิดที่ไร้ประโยชน์ กล่าวคือ สตีฟ เดอ ซาเซอร์ เชื่อว่า เมื่อผู้รับบริการมีทางออกของปัญหาของเขา และต้องการปฏิบัติตามแนวทางที่เขาคิดว่าจะเป็นทางออกของปัญหาของเขาได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ให้การปรึกษาควรจะให้ความร่วมมือมากกว่าจะไปบังคับให้ผู้รับบริการปฏิบัติตามแนวทางของผู้ให้การปรึกษาเสนอแนะเพราะมันไร้ประโยชน์

2.2 การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อนที่ผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุในสิ่งที่พึงประสงค์อย่างสร้างสรรค์ ผู้ให้การปรึกษาต้องสามารถใช้ ภาษา ถ้อยคำ โดยเน้นจุดเน้นของเรื่องราวต่างๆ ของผู้รับบริการที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้เข้าใจผู้รับบริการและเพื่อให้การช่วยเหลือผู้รับบริการให้บรรลุคำตอบที่ต้องการ

2.3 การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อยเป็นสิ่งจำเป็น กล่าวคือ ปัญหาใดๆ ก็ตามจะได้รับการแก้ไขทีละขั้นทีละตอน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย และเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่ขึ้น

2.4 ผู้รับบริการมีความเข้มแข็ง และมีความสามารถที่จะเผชิญ และจัดการสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้ให้การปรึกษาจะร่วมมือกับผู้รับบริการเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการมีความเข้มแข็ง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง มิใช่เป็นผู้กำหนดกลยุทธ์ที่จะไปควบคุม หรือขัดขวางการกระทำใดๆ ของผู้รับบริการ

2.5 ปัญหา คือ ความพยายามที่ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการความยุ่งยาก หรืออุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น

2.6 ในการแก้ปัญหาใดๆ คุณไม่จำเป็นต้องรู้รายละเอียดมากมายกับปัญหานั้น กล่าวคือ ปัญหาทุกปัญหาคือข้อยกเว้น

2.7 มุมมองที่หลากหลาย (Multiple Perspectives) กล่าวคือ เวลาที่ผู้รับบริการเสนอปัญหาบ่อยครั้งจะพบว่า ผู้รับบริการมักจะเสนอเพียงด้านเดียวของปัญหา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องเชื่อเชิญให้ผู้รับบริการพิจารณาด้านอื่นๆ ของปัญหาที่เขาเสนอด้วย โดยมองปัญหาในรอบด้าน มิใช่มองเพียงด้านใดด้านหนึ่งของปัญหา อีกทั้งไม่มีคำตอบใดคำตอบหนึ่งที่ “ถูกต้อง” สำหรับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะ ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกๆ คน ทั้งนี้เพราะว่า แต่ละคนต่างเป็นตัวของตัวเองและมีคำตอบ หรือทางออกที่เป็นของตัวเอง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-89) เป้าหมายของการให้การปรึกษารอบคร้วอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

1. เพื่อเปลี่ยนมุมมอง หรือกรอบแนวคิดของคิดครอบคร้ว และเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม หรือการกระทำของสมาชิกครอบคร้ว จากการมุ่งเน้นรากเหง้าของปัญหา ไปสู่การมุ่งเน้น การหาคำตอบ หรือทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น

2. เพื่อให้มีความสำคัญกับสิ่งที่ครอบคร้วกังวล และการกำหนดเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นคำตอบโดยเป้าหมายที่กำหนดจะต้อง 1) ใช้ภาษาถ้อยคำทางบวก 2) นำไปปฏิบัติได้ 3) เน้นปัจจุบัน 4) มีลักษณะเจาะจง และชัดเจน 5) สามารถทำให้สำเร็จ หรือบรรลุได้ 6) วัดได้ 7) ทำท่ายหรือชวนให้ทำ

3. เพื่อให้การช่วยเหลือผู้รับบริการให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และภาษาที่ใช้ จากการพูดเกี่ยวกับปัญหา เป็นการพูดเกี่ยวกับคำตอบ และผู้รับบริการจะได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้พูดถึงเปลี่ยนแปลง หรือพูดถึงคำตอบ แทนการพูดถึงปัญหา ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “เราจะพูดถึงสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” ทั้งนี้เพราะว่า การพูดเกี่ยวกับปัญหา ก็จะมีปัญหาที่หลากหลายตามมามาก ส่วนการพูดถึง “การเปลี่ยนแปลงก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” และตราบใดที่ผู้รับบริการได้เรียนรู้ที่จะพูดถึง สิ่งที่เขาสามารถทำได้ มีความสามารถที่จะทำ และสิ่งที่เขาเคยทำมาแล้วได้ผล หรือประสบความสำเร็จ ก็จะเป็นไปตามความเป้าหมายหลักของการให้การปรึกษารอบคร้ว อย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-90) ขั้นตอนและเทคนิคของการให้การปรึกษารอบคร้วอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

1. ขั้นตอนในการให้การปรึกษารอบคร้วอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

1.1 ขั้นการเปลี่ยนแปลงก่อนการให้การปรึกษา หรือก่อนการบำบัด เป็นขั้นตอนการนัดหมายเช่น การโทรศัพท์นัด ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวก

1.2 ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษารอบคร้ว ในขั้นนี้ จะเน้นสร้างสัมพันธภาพของความร่วมมือ เพราะผู้ให้การปรึกษา เชื่อว่า สัมพันธภาพของความร่วมมือ มีโอกาสช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยผู้ให้การปรึกษาจะสร้างบรรยากาศของการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน การสนทนา การถาม การยืนยัน หรือการทำให้เกิดความมั่นใจ ไว้วางใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับบริการรู้สึกเป็นอิสระที่จะคิด ที่จะสร้างสรรค์ ที่จะสำรวจ และเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมเขียนเกี่ยวกับเรื่องราวของตัวเอง

สตีฟ เดอ ซาเซอร์ อธิบายถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การศึกษา และผู้รับบริการไว้ 3 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 คือ ผู้รับบริการเปรียบเสมือนลูกค้า กล่าวคือ ผู้รับบริการมีความตั้งใจที่จะปรึกษาหารือกับผู้ให้การศึกษา และตระหนักว่า การบรรลุเป้าหมายนั้น เขาจะต้องมีภาระพยายาม โดยทั้งผู้รับบริการ และผู้ให้การศึกษาจะร่วมกัน ระบุปัญหาและหาคำตอบหรือหาทางออกร่วมกัน

รูปแบบที่ 2 คือ ผู้รับบริการเปรียบเสมือนผู้ร้องทุกข์ โดยผู้รับบริการจะอธิบายหรือพูดถึงปัญหาของตัวเอง แต่เขาก็ไม่มีความตั้งใจจะมาปรึกษา เพื่อหาทางออกของปัญหา เพียงแต่มาบ่นให้ฟัง ผู้รับบริการที่มีลักษณะเช่นนี้ เชื่อว่า ทางออกหรือคำตอบของปัญหาเป็นหน้าที่ของบุคคลอื่น ไม่ใช่หน้าที่ของผู้รับบริการ ดังนั้น ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้รับบริการจึงหวังว่าเป็นหน้าที่ของผู้ให้การศึกษาที่จะจัดการกับบุคคลที่ผู้รับบริการระบุว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา

รูปแบบที่ 3 คือ ผู้รับบริการเปรียบเสมือนผู้มาเยือน กล่าวคือ ผู้มาเยือนเป็นบุคคลที่มาพบผู้ให้การศึกษาตามคำแนะนำของบุคคลอื่น เช่น สามี ภรรยา พ่อ แม่ ครู พนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เห็นว่า เห็นว่าผู้มาเยือนคนนั้นมีปัญหา แต่บุคคลนั้นอาจไม่เห็นว่า ตัวเขามีปัญหา การที่เขามาพบผู้ให้ศึกษานั้น เขามาตามคำแนะนำ หรือตามคำขอร้องของผู้อื่นเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ศึกษาก็ไม่ควรแบ่งแยกว่า ผู้รับบริการ จัดอยู่ในรูปแบบใด เพราะการแสดงออกของผู้ให้การศึกษาที่แสดงออกถึงความเป็นมิตร และวิธีการตอบสนองของผู้ให้การศึกษาอาจจะเปลี่ยนรูปแบบของผู้รับบริการ โดยผู้รับบริการที่มีลักษณะผู้ร้องทุกข์ หรือผู้มาเยือน อาจเปลี่ยนเป็นลูกค้า

1.3 ขั้นตอนการให้การศึกษาครบถ้วน ในขั้นนี้เป็นหน้าที่ของผู้ให้การศึกษาที่จะใช้เทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้รับบริการนึกคิด หรือจินตนาการว่า เขาต้องการให้เรื่องราวของเขาแตกต่างจากที่เป็นอยู่อย่างไร และมีสิ่งใด หรือมีอะไรที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คำถามที่พบว่าเป็นประโยชน์ในการถามผู้รับบริการ เช่น “ที่คุณมาที่นี่ สิ่งที่คุณต้องการคืออะไร?” หรือ “มีสิ่งใดบ้างที่คุณต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” หรือคุณจะทำอย่างไร จึงแตกต่างจากที่เป็นอยู่ในตอนนี้”

1.4 ขั้นตอนการให้การศึกษา การให้การศึกษาจะยุติเมื่อผู้รับบริการสามารถหาทางออกของปัญหาได้ โดยปัญหาต่างๆ จะได้รับการแก้ไขทีละขั้นตอน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็จะเริ่มจากการเปลี่ยนทีละเล็กทีละน้อย ซึ่งจะกรุยทางไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่กว่า จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554, น.13-91) เทคนิคของการให้การปรึกษารอบครัวอย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ

1. คำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในอดีต (Past succession question) จากปัญหาที่ผู้รับบริการนำเสนอ และหากปัญหาเช่นเดียวกันนี้เคยเกิดขึ้น ในอดีต ผู้ให้การปรึกษาอาจจะใช้คำถามถามผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีผู้รับบริการเคยใช้ และพอใจในการแก้ปัญหา หรือหาทางออกของปัญหานั้นๆ ในอดีตซึ่งวิธีการที่เขาเคยประสบความสำเร็จในอดีต อาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาในปัจจุบัน แต่อาจจะเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่แตกต่างจากที่เคยใช้ในอดีต

2. คำถามข้อยกเว้น (Exception Questions) กล่าวโดยสรุปว่าเป็นคำถาม ที่นำมาใช้เท่าที่จะเป็นไปได้ในการให้การปรึกษา เป็นการรื้อถอนปัญหา (Deconstructing) โดยเน้นไปที่ข้อยกเว้น เช่น ข้อยกเว้นต่อกฎ ต่อเวลา ต่อการกินไม่เป็นเวลา ต่อการบ่นเสมอๆ “ความอ้วน” “ความเศร้า” ที่อาจจะนำไปสู่การให้ความสนใจกับสิ่งนั้น ณ วันนั้น โดยผู้ให้การปรึกษาจะขอให้ผู้รับบริการ ทำอะไรที่แตกต่างในวันนั้น เพื่อจะค้นหาคำตอบ” อย่างไม่ก็ตาม ผู้ให้การปรึกษาจะไม่สอน ไม่บอกให้ผู้รับบริการ ทำในสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่าง หรือไม่ใช้เทคนิคใดๆ ที่จะทำให้ผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ผู้ให้การปรึกษาจะให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจผู้รับบริการ เมื่อได้เริ่มทำ สิ่งทีพอจะทำได้ทีละเล็กละน้อย เพื่อเปิดประตูสู่คำตอบที่ต้องการ

3. วิธีการใช้ลูกกุญแจที่บากเป็นพิเศษสำหรับไขแม่กุญแจหลายๆดอก (Skeleton Keys Intervention) Skeleton Keys เป็นวิธีการ หรือข้อกำหนดต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาต่างๆ ได้ วิธีการใช้ Skeleton Keys มีดังนี้

3.1 การทำอะไรที่แตกต่าง สตีฟ เดอ ซาเซอร์ ใช้กับผู้รับบริการ หรือครอบครัวที่ประสบปัญหาต่างๆ โดยจะไม่สนใจรายละเอียดของปัญหา แต่จะมุ่งให้เกิดแบบแผนพฤติกรรมใหม่ วิธีการคือ “ทำอะไรที่แตกต่างไปจากเดิม” หรือ ทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3.2 การเขียน/อ่าน/เผาทั้ง ผู้ให้การปรึกษาเสนอแนะผู้รับบริการที่มีปัญหาทุกข์ใจเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เลวร้ายที่เขาประสบในชีวิต โดยเสนอแนะให้ผู้รับบริการใช้เวลาวันละ 1 ชั่วโมง ของทุกๆ วันคี่ของเดือน เขียนเกี่ยวกับเรื่องราวที่ทำให้มีความสุข เมื่อเขียนเสร็จแล้ว เก็บไว้ 1 เดือน จากนั้นก็เอามาอ่าน แล้วก็เผาทั้ง

3.3 เอาชนะสิ่งที่มากระตุ้น หรือช่วยวน ผู้ให้การปรึกษาให้สังเกตทุกๆ สิ่ง ทุกๆ อย่าง ที่ตนทำ ที่สามารถเอาชนะการทำตามอำเภอใจของตนเอง

3.4 คำถามปฏิกิริยา ผู้ให้การปรึกษาจะถาม ผู้รับบริการ หรือครอบครัวว่า “คุณจะรู้สึกอย่างไร ถ้ามีปฏิกิริยา เกิดขึ้น” คำถามดังกล่าวนี้ จะกระตุ้นให้ผู้รับบริการ หรือครอบครัว คิดเกี่ยว การเปลี่ยนแปลง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

4. คำถามระดับขั้น (Scaling Question) หรือคำถามที่กำหนดระดับให้ตอบ คำถามระดับขั้นนี้ สามารถนำไปประยุกต์กับเหตุการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้รับบริการที่ไม่สังเกตได้โดยตรง เช่น ความรู้สึก ความวิตกกังวล ความคิดเป็นต้น

5. ผู้ให้การปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับบริการ หรือให้แก่ครอบครัว กล่าวคือ ก่อนจะสิ้นสุดการให้การปรึกษาในแต่ละครั้ง ผู้ให้การปรึกษาจะใช้เวลา 5-10 นาที สรุปสาระสำคัญให้ผู้รับบริการทราบ และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับบริการด้วย โดยโครงสร้างพื้นฐานของการสรุปข้อมูลย้อนกลับ ประกอบด้วย

5.1 การให้คำชม หรือกล่าวคำยกย่อง ในสิ่งที่ผู้รับบริการได้ทำ รูปแบบการกล่าวคำยกย่องได้แก่ การให้กำลังใจ การสนับสนุน ส่งเสริม การสร้างความหวัง ซึ่งเป็นรูปแบบที่นำไปสู่สิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวัง

5.2 การเชื่อมประสาน คำชมกับงานที่เสนอแนะ ให้แก่ผู้รับบริการ เช่นการให้กลับไปสังเกตเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลง

5.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับงานที่เสนอแนะ ให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งงานนั้นอาจจะถือได้ว่าเป็นการบ้าน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องความความขัดแย้งภายในครอบครัว มีผู้ศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว เช่น

พระครูนิภาสธรรมาธิมุต (อำพร ปริมุฑโต) (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทของครอบครัวไทย 2) เพื่อศึกษาปัญหาความขัดแย้งของครอบครัวในสังคมปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งของครอบครัวไทยพบว่า มีปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) ปัญหาความขัดแย้งพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะนิสัย ทักษะคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นปัจเจกบุคคล หรือมาจาก

ครอบครัวเดิม 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินชีวิตครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งเป็นปัญหา ระดับกลาง 3) ปัญหาความขัดแย้งในระดับรุนแรงของครอบครัว เช่นปัญหาการหย่าร้าง การนอกใจ การไปมีสามีหรือภรรยาใหม่ การทะเลาะเบาะแว้งขั้นรุนแรง ที่นำไปสู่การทำร้ายซึ่งกันและกันหรือนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวจนไม่สามารถประคับประคองสภาพครอบครัวให้อยู่รอด มั่นคงได้

สมบัติ บุญเลี้ยง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งภายในครอบครัวของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 200 คน ซึ่งสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย จำนวน 108 คน (54.0%) เป็นหญิง จำนวน 92 (46.0%) สถานภาพของตนในครอบครัว เป็นบิดา จำนวน 63 คน (31.5%) เป็นมารดา จำนวน 37 คน (18.5%) เป็นบุตร จำนวน 100 คน (50%) ส่วนมากมีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 94 คน (47.0%) เป็น โสจ จำนวน 102 คน (51.0%) ส่วนมากยังไม่มีรายได้ จำนวน 85 คน (42.5%) อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 91 คน (45.5%) และส่วนมากมีจำนวนบุตรในครอบครัว บุตร 2 คน จำนวน 82 คน (41.0%) ผลการศึกษา ด้านความคิดเห็นต่อการขัดแย้งภายในครอบครัว ซึ่งมีอยู่ 3 ด้าน พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาวะแวดล้อมของสังคมที่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่มีในครอบครัวอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านผลการจัดการความขัดแย้งภายใน ครอบครัว และด้านความใกล้ชิดสนิทสนมของครอบครัว อยู่ในลำดับสุดท้าย นอกจากนี้ยังพบว่า ความคิดเห็นต่อความขัดแย้งภายในครอบครัว ในแต่ละด้าน ซึ่งในด้าน ความใกล้ชิดสนิทสนมของ ครอบครัว พบว่าในรายด้าน ท่านจะต่อว่าทันทีที่มีผู้ใดในครอบครัวที่ไปนอนค้างบ้านคนอื่น โดยที่ไม่บอก ในระดับมาก ในด้านสภาวะแวดล้อมของสังคมที่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่มีในครอบครัว พบว่า ในรายด้านและครอบครัวรับประทานอาหารด้วยกันบ่อยครั้งในระดับมาก ในด้านการจัดการ ผลความขัดแย้งภายในครอบครัว พบว่า ในรายด้าน ท่านจะเข้าช่วยเหลือทันทีที่คนในครอบครัว ร้องขอให้ช่วย ในระดับมาก จากการศึกษาขัดแย้งภายในครอบครัวของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และทราบข้อมูลของความขัดแย้งภายในครอบครัวแล้ว พบว่า แนวทางแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัวคือ 1. ด้านความใกล้ชิดสนิทสนมของครอบครัวนั้น คนใน ครอบครัวควรเคารพสิทธิส่วนบุคคล ระวังกัน ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องลงโทษทันที เมื่อผู้ใดใน ครอบครัวกระทำความผิดตลอดจนต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลกัน ในครอบครัวแบบ สมัยใหม่ และต้องไม่ต่อว่าผู้ใดในครอบครัว เมื่อแต่งกายตามสมัยมากเกินไป และสุดท้ายต้องไม่ ต่อว่าทันทีที่ผู้ใดในครอบครัว คบเพื่อนที่คนในครอบครัวไม่ชอบ 2. ด้านสภาวะแวดล้อมของ สังคมนั้น คนในครอบครัวไม่ควรใช้โทรศัพท์พูดคุยกันเมื่อมีเรื่องเกิดขึ้นภายในครอบครัว

ควรพูดคุยกันต่อหน้า ไม่จำเป็นต้องมีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อของที่คล้ายกัน และต้องมีโอกาสติดชมระหว่างกันถึงสภาพที่อยู่ร่วมกันในครอบครัว ตลอดจนต้องบอกคนในครอบครัวรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงในครอบครัว และสุดท้ายต้องมีการสอบถามถึงผลการเรียนของบุคคลในครอบครัว

3. ด้านผลการจัดการความขัดแย้งภายในครอบครัว นั้น คนภายในครอบครัวจะต้องพูดเรื่องราวของครอบครัว ให้เพื่อนฟัง เพื่อที่อาจจะช่วยแก้ไขปัญหาก็ได้ ควรมีการพาครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยชุมชน และต้องแสดงความรักกับคนในครอบครัวโดยการจับมือ โอบกอดตลอดจนต้องมีเวลาไปเที่ยวกับคนในครอบครัวบ้าง และสุดท้ายควรมอบของขวัญให้คนในครอบครัวในโอกาสพิเศษ

ปิยะวดี สิงห์พันธ์ (2544) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณี ครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างบิดา มารดากับบุตรวัยรุ่น ตลอดจนทัศนะของบิดามารดาต่อแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและการเสริมสร้างสัมพันธภาพภายในครอบครัว ผลสรุปคือ บิดามารดาที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนบุตรต่างกัน มีลักษณะความสัมพันธ์กับบุตรวัยรุ่นแตกต่างกัน โดยมารดาที่มีความสัมพันธ์กับบุตรวัยรุ่นสูงกว่าบิดา บิดามารดาที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป และมีบุตรเพียงคนเดียว มีความสัมพันธ์กับบุตรวัยรุ่นสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนบิดามารดาที่มี สถานภาพ อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่นแตกต่างกัน โดยมารดา มีความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่นสูงกว่า บิดา บิดามารดาที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีอาชีพเป็นพ่อ บ้าน/แม่บ้าน/ประกอบอาชีพค้าขาย/ข้าราชการบำนาญ และมีรายได้ 40,001 บาทขึ้นไป มีความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่นสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ด้านแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่น บิดาที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิหลังครอบครัว และจำนวนบุตรต่างกัน มีแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้บิดา มารดาส่วนใหญ่เห็นว่าการยอมรับพฤติกรรมและความคิด และการให้ความรักความเข้าใจแก่บุตรวัยรุ่นจะเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่น สำหรับแนวทางสร้างเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว บิดามารดาที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิหลังทางครอบครัว และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีแนวทางสร้างเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวแตกต่างกัน โดยบิดามารดาส่วนใหญ่เห็นว่าการสร้างพฤติกรรมดูแลรับผิดชอบบุตรวัยรุ่น และการให้ความใกล้ชิดสนิทสนมบุตรวัยรุ่น จะเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว นอกจากนี้ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกันยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่น และแนวทางสร้างเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวอีกด้วย

ยูพา จิวพัฒนกุล และอุบลวรรณ เรือนทองดี (2554) จากการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ในพื้นที่ๆ ศึกษาต้องการลดความ ซัดแย้งภายในครอบครัวเพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ประกอบกับ ประเทศไทยมีนโยบายลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ดังนั้นคณะนักวิจัย จึงมีการ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบครอบครัว (Dag, Gilbert Sotle & Buri,1995) มาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อ พัฒนาเป็นแนวทางลดความซัดแย้งในครอบครัว เพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ เยาวชน เป็นการเปิดโอกาสให้บิดา-มารดา ได้ถ่ายทอดประสบการณ์จริงในครอบครัว และร่วมกัน สร้างแนวทางลดความซัดแย้งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะช่วยให้เยาวชนไม่ เผชิญกับความตึงเครียด จึงช่วยลดปัญหาสุขภาพ

นวรรตน์ ศรีชัยเพชร (2539) ได้ศึกษาสัมพันธภาพของพ่อแม่-ลูกกับรูปแบบการ แก้ปัญหาความซัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น ผลการค้นคว้าพบว่า 1) สัมพันธภาพของพ่อแม่-ลูก มีความสัมพันธ์กับ รูปแบบแก้ปัญหาความซัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น ทั้งในวัยรุ่นรวม และเมื่อ แยกพิจารณาในวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย โดยสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูก มีความสัมพันธ์ทางลบ รูปแบบการแก้ปัญหาความซัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นใช้การ หลีกหนี และแบบใช้อำนาจบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพระหว่าง พ่อแม่-ลูกมีความสัมพันธ์ทางบวก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความซัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น โดยการใช้การแสดงออกแบบใช้ความอ่อนโยน แบบประนีประนอม และแบบหันหน้าเข้าหากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชรพล เปรมกมล,เพ็ญญา กุลนภาดล,วรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์ (2558, น.124) ได้ศึกษาเรื่องผลการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธต่อความซัดแย้งในครอบครัวของคู่สามี ภรรยาวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สามีภรรยาวันรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความซัดแย้งในครอบครัวต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามีภรรยา วัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความซัดแย้งในครอบครัวในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตาม ผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณนภา หงส์ทอง (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความรุนแรงที่ เกิดขึ้นกับสตรีในครอบครัวและผลสืบเนื่องทาง สุขภาพ : กรณีศึกษาสตรีที่สมรสแล้วในเขต จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรี ได้แก่ พฤติกรรมการเล่นการพนัน ปัจจัย ส่วน บุคคลของสามี ได้แก่ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างสตรีและสามี มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีในครอบครัว

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัญหาสุขภาพกายมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ และปัญหาสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น กับสตรี ในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีมีความสามารถพยากรณ์การเกิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีในครอบครัวได้เพียงร้อยละ 1.90- 2.70 ปัจจัยส่วนบุคคลของสามีมีความสามารถพยากรณ์การเกิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรี ในครอบครัวได้ ร้อยละ 18.30-20.20 และปัจจัยครอบครัวมีความสามารถพยากรณ์การเกิดความ รุนแรงที่เกิดขึ้นกับ สตรีในครอบครัวได้ร้อยละ 15.60-22.10

ศิริรัตน์ โชติกสถิต (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ ลักษณะครอบครัว การปฏิบัติตามบทบาทที่ศาสนากำหนด การรับรู้ การปฏิบัติในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว ต่อสตรี และความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี : กรณีศึกษาในสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้วที่นับ ถือศาสนาพุทธ กับศาสนาอิสลามในจังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะครอบครัว การปฏิบัติ ตามบทบาทภรรยา และความรุนแรงในครอบครัว ต่อสตรีที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่พบความแตกต่างทาง สถิติ คือ การปฏิบัติตามบทบาทของสามีต่อภรรยา การรับรู้ และการปฏิบัติในการป้องกันความรุนแรง ในครอบครัวต่อสตรี เมื่อควบคุม ลักษณะ ครอบครัว การปฏิบัติตามบทบาทภรรยา การปฏิบัติตาม บทบาทของสามีต่อภรรยา การรับรู้และ การปฏิบัติในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ทีละตัวแปร พบว่า ศาสนามีอิทธิพลต่อ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ดังนั้นพยาบาลสาธารณสุขควรมีความรู้ และสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ ประชาชนใน การป้องกันความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี รวมถึงการปฏิบัติตามบทบาทของสามี ภรรยาตามที่ ศาสนากำหนด เพื่อการปฏิบัติในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ที่เหมาะสม และเพิ่ม ความผาสุกในชีวิตครอบครัว

แววรุ่ง นาวาบุญนิยม (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงต่อภรรยา : ข้อเท็จจริงจาก ผู้ถูกกระทำทารุณเปรียบเทียบกับผู้กระทำทารุณ และทรงสนะจากชุมชน ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า บริบทและทรงสนะของชุมชนมีผลต่อการให้ความหมายของความรุนแรง ต่อภรรยาที่แตกต่างกัน การนำประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กมาใช้ในการดำเนินชีวิตคู่ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายต่อ ความรุนแรงที่ได้พบเห็นพ่อแม่กระทำต่อกัน สาเหตุของความ รุนแรงต่อภรรยาได้แก่ พฤติกรรม ด้านชู้สาว หึงหวง ขาดการสื่อสารกันภายในครอบครัว ความ ฝืดเคืองด้านเศรษฐกิจ พฤติกรรมการ ดื่มเหล้า การควบคุมและก้าวก่ายในชีวิตส่วนตัว และความ คิดเห็นไม่ตรงกัน สาเหตุสำคัญที่ นำไปสู่การทำร้ายร่างกายคือ การหึงหวง การเปิดเผยข้อมูล ระหว่างผู้ถูกกระทำ และผู้กระทำมีทั้ง ความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันขึ้นอยู่กับการให้ความ หมายของการกระทำนั้น เช่น การมี

เพศสัมพันธ์กับคนอื่น ผู้กระทำมักจะปกป้องตนเองโดยการไม่กล่าวถึง ในขณะที่ผู้ถูกระทำมักเป็นผู้รายงานข้อเท็จจริงอย่างละเอียด การยอมรับบทบาท หญิงชายมีความแตกต่างกัน ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลค่าใช้จ่ายในบ้าน พฤติกรรมอย่างเดียวกัน เช่น การมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น เมื่อฝ่ายหญิงเป็นผู้กระทำจะรู้สึก ผิดและเจ็บปวดเมื่อถูกค่าว่า แต่ถ้าฝ่ายชายกระทำจะโกรธเมื่อถูกต่อว่าและอาจถึงขั้นทำร้าย ร่างกายภรรยา นอกจากนี้ยังพบว่า ทัศนคติของชุมชนที่ไม่ยอมรับว่าความรุนแรงต่อภรรยา เป็นเรื่องส่วนตัวแต่เป็นเรื่องของชุมชนช่วยให้กลไกของชุมชนมีผลต่อการจัดการความรุนแรง ต่อภรรยา คือ ชุมชนที่มีมาตรการชัดเจนในการจัดการความรุนแรงต่อภรรยา ช่วยให้ภรรยากล้า เปิดเผยเรื่องราวความรุนแรงที่เกิดขึ้นและสามารถร้องขอความช่วยเหลือจากชุมชนได้ เมื่อ เปรียบเทียบกับชุมชนทั่วไปที่มีทัศนคติว่าความรุนแรงต่อภรรยาเป็นเรื่องส่วนตัวทำให้ช่วยเหลือในการจัดการความรุนแรงเป็นในรูปแบบของความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น การเป็นคนรู้จัก ญาติพี่น้อง เป็นต้น ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีการตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันความรุนแรงต่อภรรยาโดยปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อความรุนแรงต่อภรรยาว่าไม่ใช่เรื่องส่วนตัวแต่เป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไข โดยใช้สื่อในการเผยแพร่แก่สังคมให้ตระหนักรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องดังกล่าว

พจนีย์ บัณฑิตวงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำรุนแรงต่อภรรยา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างสามีและภรรยา บทบาทตามความคาดหวังของกลุ่ม สมรส ประสบการณ์การกระทำรุนแรงในครอบครัว และการกระทำรุนแรงต่อภรรยา อยู่ในระดับ น้อย 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย ในระบบวิธี คิดแบบชายเป็นใหญ่ อยู่ในระดับเห็นด้วย 3. การกระทำรุนแรงต่อภรรยา เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และการดื่ม แอลกอฮอล์ของสามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาชีพและ ลักษณะครอบครัวไม่พบความแตกต่าง 4. ประสบการณ์การกระทำรุนแรงในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างสามี และภรรยา และบทบาทตามความคาดหวังของกลุ่มสมรส สามารถร่วมกันทำนายการกระทำรุนแรง ต่อภรรยา ได้ร้อยละ 38.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุภา อักษรดิษฐ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ครอบครัวศึกษา : รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาครอบครัวที่เข้มแข็ง ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวของเด็กในชุมชนที่ศึกษาส่วนหนึ่งเป็นครอบครัวที่เด็กอยู่กับพ่อแม่ และอีกส่วนหนึ่งเด็กอยู่กับญาติผู้ใหญ่โดยไม่มีพ่อแม่ พ่อแม่และผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย อาชีพไม่มั่นคง มีรายได้น้อย มีปัญหาหนี้สิน พ่อแม่มีปัญหาการหย่าร้างสูง บรรยากาศในครอบครัวมีความไม่สงบสุข ครอบครัวมีปัญหาเกี่ยวกับการครองเรือน การอบรมเลี้ยงดูเด็กและผู้เยาว์ การถ่ายทอดค่านิยมและพฤติกรรมไม่เหมาะสมในครอบครัว องค์ความรู้ที่

ครอบครัวต้องการ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการครองเรือน การอบรมเลี้ยงดูเด็กและวัยรุ่น การประกอบอาชีพ และการดูแลสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ในการประเมินสถานการณ์ พบว่าโรงเรียนและครอบครัวมีความพร้อมและลักษณะที่เอื้อต่อการดำเนินการจึงมีความเป็นไปได้ที่จะจัดหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องครอบครัวศึกษา เพื่อพัฒนาครอบครัวที่เข้มแข็งในชุมชน

สุวรรณ ศรีสรจักร์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว : มิติทางสังคม และวัฒนธรรม และการแทรกแซงทางสังคม ในชุมชนไทย แห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหลักของปัญหาครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ จะเกิดปัญหาช่วงสุดสัปดาห์ที่เงินเดือนออก เนื่องจากสามีจะดื่มสุรา เพื่อคลายเครียด และเพื่อสังคม ความรุนแรงในครอบครัวมักเกิดในกลุ่มคนงานมากกว่าคนในพื้นที่ เนื่องจาก คนงานเป็นคนย้ายถิ่นที่ขาดการสนับสนุนทางสังคมจากเครือข่าย การดื่มสุรา การใช้สาร เสพติดและการพนัน เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว การให้ความหมาย ของความรุนแรงแตกต่าง ตามเพศ ผู้หญิงให้ความสำคัญในเรื่องของการทำร้ายจิตใจเป็น ความรุนแรงในครอบครัว ในขณะที่ผู้ชายเน้นการทำร้ายร่างกาย การนินจา การจ้องหน้า การเดินหนี การห้ามคบเพื่อน การหาว่าคู่สมรสไม่มีเสน่ห์ การมีเพศสัมพันธ์ในลักษณะ ที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ชอบ การบังคับให้คู่สมรสขายทรัพย์สิน หรือ ไปทำงานนอกบ้าน เป็นเรื่องที่คู่สมรสคิดว่าไม่เป็นความรุนแรง แต่เป็นวิธีการแก้ปัญหา หรือเป็นการยินยอม เพื่อไม่ให้มีปัญห ผู้ชายให้ความหมายที่แตกต่างขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้กระทำ การ กระทำที่ผู้หญิงคิดว่าเป็นการทำร้ายจิตใจได้แก่การจ้องหน้าตาเขม็ง การผลัก การขู่ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ผู้ชายคิดว่าเป็นความรุนแรงก็ต่อเมื่อมีการทำร้ายร่างกายจน ได้รับบาดเจ็บ ถ้าเป็นการบาดเจ็บเล็กน้อยสามีคิดว่าเป็นอุบัติเหตุ เนื่องจากผู้ชาย มักจะไม่ตั้งใจทำร้ายจริงๆ การทำร้ายทางเพศไม่มีใครกล่าวถึงมีเพียงผู้ชายที่คิดว่า การมีเพศสัมพันธ์หลังมีความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นวิธีการขอโทษของผู้ชาย ในการแทรกแซงทางสังคม ผู้หญิงมักเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนผู้หญิงให้ ออกจากเหตุการณ์ความรุนแรง ในขณะที่ผู้ชายมักจะไม่ได้ใส่ใจในการแทรกแซงปัญหาของเพื่อน เนื่องจากส่วนใหญ่คิดว่าเป็นปัญหาส่วนตัว อาสาสมัครสาธารณสุขคิดว่า คู่สมรสที่มี ปัญหาสม่าเสมอจนเป็นความเคยชิน เป็นปัญหาที่คู่สมรสสามารถแก้ไขเองได้ ส่วนผู้นำ ชุมชนจะเน้นการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว

ศรีสุดาวัลย์ ฉันทภัทรางกูร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การถูกระทำรุนแรงของเด็กวัยรุ่นในครอบครัว : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างถูกระทำรุนแรงจากบุคคลในครอบครัวรวมทุกวิธีการร้อยละ 70.2 แบ่งเป็นทางจิตใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.7 ทางร่างกายร้อยละ 52.4 และทางเพศร้อยละ 2.3 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกระทำของเด็กวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(p-value < 0.05) ได้แก่ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของเด็กวัยรุ่น ได้แก่ เพศ ภาวะสุขภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครองหลัก ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเล่นเกมพนันการใช้สารเสพติด และ ปัจจัยลักษณะครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว จากผลการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้การดูแล เอาใจใส่ดูแล เด็กวัยรุ่นในเรื่อง สุขภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว ควรให้ความสนใจตระหนักถึงความสำคัญในการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้เกิด ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อป้องกันการถูกระทำรุนแรงของเด็กวัยรุ่นจาก บุคคลในครอบครัว ตลอดจนการสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อเฝ้าระวังช่วยเหลือและสงเคราะห์เด็กวัยรุ่นที่ถูกกระทำรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว : สถานะงานวิจัยและข้อเสนอเพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบวิจัยในอนาคต พบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาาร่วมของทุกสังคม มีงานวิจัยทุกสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ แต่พบว่าการวิจัยที่ดำเนินการอยู่ยังแยกเป็นส่วนๆ ตามสาขาวิชา การสังเคราะห์ภาพรวมยังขาดแคลน ด้านระเบียบวิธีวิจัยยังมีปัญหาเรื่องคำนิยาม ระบบฐานข้อมูลที่ยังกระจัดกระจาย ฐานข้อมูลที่ได้จากแต่ละแหล่งก็ยังมีปัญหาด้านความแม่นยำของข้อมูล ในประเทศไทย ฐานข้อมูลที่ใช้อ้างอิงยังแยกเป็นส่วนๆ ตามหน่วยงาน และเป็นตัวอย่างขนาดเล็กและเฉพาะกลุ่ม มีข้อเสนอต่อระบบการวิจัยสำหรับประเทศไทยในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ควรมีหน่วยวิจัยเฉพาะด้านความรุนแรงในครอบครัวทำหน้าที่หลักเพื่อการสร้างเคลื่อนไหวในเชิงนโยบายและกระตุ้นการตระหนักรู้กับสังคม พัฒนาตัวชี้วัดและฐานข้อมูลที่ชัดเจน เชื่อถือได้ เพื่อจะนำไปสู่การรู้ขนาดปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข ผลกระทบของปัญหา และการติดตามแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ ในประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญทั้งความรุนแรงที่กระทำต่อสตรี ความรุนแรงในกลุ่มสามีภรรยา ความรุนแรงต่อเด็ก และความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่น

ฐิติ พรหมสร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและความรุนแรงในครอบครัว : ศึกษากรณีนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ผลการศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้คือ 1. นักเรียนอาชีวะชายอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่มีประวัติการก่อเหตุทะเลาะวิวาทอย่างน้อยตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป และอยู่ในครอบครัวที่มารดาเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงของบิดา มีความเห็นต่อความรุนแรงในระดับปานกลาง โดยมีความคิดว่าการใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหาคือเรื่องปกติ 2. การอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ลักษณะได้แก่ การสอนให้ใช้กำลังแก้ไขปัญหา การที่บิดาใช้ความรุนแรงต่อมารดา การใช้ถ้อยคำหยาบคายดูต่ำ การใช้คำสั่งหรือใช้กำลังบังคับให้ทำตามที่เป็นมารดาต้องการ และการลงโทษเมื่อกระทำผิดด้วยความรุนแรง พบว่า

นักเรียนอาชีพะชายอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่มีประวัติการก่อเหตุทะเลาะวิวาทอย่างน้อยตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป และอยู่ในครอบครัวที่มารดาเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงของบิดาได้รับการอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัวในระดับมาก ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง 3. การเลียนแบบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้กำลังตามที่ได้เห็นตัวอย่างจากบิดา การมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวจากการเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว การนำวิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงไปใช้ การจำคำหยาบคายไปใช้ และการส่งเสริมให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว พบว่านักเรียนอาชีพะชายอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่มีประวัติการก่อเหตุทะเลาะวิวาทอย่างน้อยตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป และอยู่ในครอบครัวที่มารดาเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงของบิดามีการเลียนแบบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวในระดับมาก ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง

อัญชลี ตันศิริ และคณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตครอบครัวศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งในครอบครัว ภาคตะวันออก : กรณีจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยและพัฒนา พบว่า สภาพการณ์เด็กกับครอบครัว 5 ด้าน คือสัมพันธ์ภาพ การเลี้ยงดู การส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้เวลาร่วมกัน และการสื่อสาร พบสภาพการณ์ ที่ต่ำที่สุดในระดับอนุบาล คือด้านการเลี้ยงดู ระดับประถมและมัธยมคือด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ และระดับอุดมศึกษา คือ ด้านการสื่อสาร ทำให้เกิดการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมสภาพการณ์การดูแลเด็กทั้ง 5 ด้านขึ้น

บุญเลิศ ชงสะอาดและสมศักดิ์ บุญชู (2551) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืน : กรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนในชุมชน 3 แห่ง มีลักษณะที่เหมือนกันคือ (1) มีโครงสร้างทางครอบครัวขนาดใหญ่ มีหลายวัย มีอิสระในการเลือกคู่ครอง การเลือกที่อยู่อาศัย มีการสืบทอดมรดกและสืบทอดวงศ์สกุล (2) มีความมั่นคงทางอาชีพรายได้ในการดำรงชีวิต (3) ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (4) มีการใช้อำนาจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในครอบครัวร่วมกัน (5) มีการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี (6) มีการเอาใจใส่ดูแลสุขภาวะของสมาชิกในครอบครัว (7) การสืบทอดสถาบันครอบครัวในอนาคต ปัจจัยที่ทำให้สถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน เกิดจากการมีที่อยู่อาศัยที่เป็นของตนเองและมั่นคง มีเศรษฐกิจที่ดี ครอบครัวทุกคนมีโอกาสทางการศึกษาที่ดีและเท่าเทียมกัน ครอบครัวยึดหลักศาสนาและเชื่อมั่นในการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการสาธารณสุขที่สมาชิกในครอบครัวรู้จักดูแลตนเอง ครอบครัวมีภาษาถิ่นและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สื่อสาร

ท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้ในครอบครัวสมัยใหม่อย่างรู้เท่าทัน ครอบครัวมีกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน มีระบบการเมืองท้องถิ่นและกฎหมายที่มีความยุติธรรมในชุมชน

ชื่นฤทัย กาญจนะจิตร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ครอบครัวกับความรุนแรงในชีวิตคู่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในชีวิตคู่ ได้แก่ รูปแบบการ แต่งงาน ความรู้สึกที่ครอบครัวเป็นที่พึ่งได้ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง และประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็ก หญิงที่แต่งงานโดยไม่มีพิธีการมีความรุนแรงทางกายสูงกว่าหญิงที่แต่งงานโดยจดทะเบียนและมีพิธีการถึง 2.3 เท่า ความรุนแรงทางกายในหญิงที่รู้สึกที่ครอบครัวเป็นที่พึ่งได้ มีร้อยละ 14.3 ขณะที่ถ้าครอบครัวเป็นที่พึ่งไม่ได้ มีความรุนแรงถึงร้อยละ 21 อย่างไรก็ตาม การที่ครอบครัวเป็นที่พึ่งได้ไม่มีผลในการลดการเกิดความรุนแรงทางเพศ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง พบว่า หากคู่ที่มีการทะเลาะกันบ่อยครั้งมากเท่าไร ความรุนแรงจะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงที่ชัดเจนอีกประการคือ ประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็ก ยังมีประสบการณ์ทั้งพบเห็นแม่ถูกพ่อทำร้าย หรือตนเองถูกคนในครอบครัวทำร้าย โอกาสความรุนแรงจะยิ่งสูงขึ้น นอกจากนี้ ความรุนแรงในครอบครัว ยังส่งผลกระทบต่อลูกโดยแสดงออกผ่านทางพฤติกรรมด้านอารมณ์ เช่น คุณนี้ว ปัสสาวะรดที่นอน ขี้อาย หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าว การเรียนไม่ดี และหนีออกจากบ้าน เป็นต้น

ศรัญญา อธิชนะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมความรุนแรง ทั้ง 5 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุด้านตนเอง พบว่านักเรียนวัยรุ่นมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับผู้ปกครองเป็นประจำ มีทัศนคติต่อพฤติกรรมความรุนแรงว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปกติธรรมดาและการมีพฤติกรรมความรุนแรงทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ประกอบกับนักเรียนเป็นวัยรุ่นมีลักษณะเป็นคนโมโหง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย

2. สาเหตุด้านครอบครัว พบว่าเกิดจากการมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ครอบครัวหย่าร้าง บิดาหรือมารดาเสียชีวิต นักเรียนขาดการดูแลและเอาใจใส่จากผู้ปกครอง บรรยากาศในบ้านไม่น่าอยู่อาศัยมีการทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

3. สาเหตุทางสังคมด้านเพื่อนนักเรียนให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ถูกเพื่อนชักชวนให้มีเรื่องชกต่อยทะเลาะวิวาท ด้านสื่อนักเรียนชอบติดตามข่าวนักเรียนนักศึกษาขงพวก รุมทำร้ายกันจนส่งผลให้เกิดความเคียดชังต่อพฤติกรรมความรุนแรงว่าเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น ด้านเกมส์ออนไลน์พบว่า นักเรียนเล่นเกมที่มีเนื้อหาความรุนแรงเป็นประจำทำให้ซึมซับเอาพฤติกรรมความรุนแรงไว้กับตัวเองและมาแสดงพฤติกรรมความรุนแรงต่อเพื่อนหรือคนที่อ่อนแอกว่า

ยุพา จิวพัฒนกุล และอุบลวรรณ เรือนทองดี (2554) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ในพื้นที่ๆ ศึกษาต้องการลดความขัดแย้งภายในครอบครัวเพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ประกอบกับประเทศไทยมีนโยบายลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ดังนั้นคณะนักวิจัย จึงมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบครอบครัว (Dag, Gilbert Sotle & Buri, 1995) มาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางลดความขัดแย้งในครอบครัว เพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เป็นการเปิดโอกาสให้บิดา-มารดา ได้ถ่ายทอดประสบการณ์จริงในครอบครัว และร่วมกันสร้างแนวทางลดความขัดแย้งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะช่วยให้เยาวชนไม่เผชิญกับความตึงเครียด จึงช่วยลดปัญหาสุขภาพ

อังคณา ช่วยคำชู (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว: สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการช่วยเหลือ ผลการวิจัยพบว่า การกระทำรุนแรงในครอบครัวเกิดจากหลายสาเหตุรวมกัน คือ สาเหตุด้านตัวบุคคล สาเหตุด้านครอบครัว สาเหตุด้านสังคมและสาเหตุจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เมื่อมีปัญหาการกระทำรุนแรงในครอบครัวจะส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้ เพราะความสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวได้ถูกทำลายลง ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข และเกิดผลกระทบต่อสังคม แนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ควรเริ่มจากการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว อบรมเลี้ยงดูลูกผู้ชายและลูกผู้หญิงให้ได้รับความเสมอภาค ปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยไม่ให้มองว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเรื่องส่วนตัว ทุกภาคส่วนในสังคมควรมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหา รวมทั้งให้สื่อมวลชนช่วยรณรงค์การป้องกันปัญหา การให้การช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ลำดับแรกจะเน้นการดูแลให้ความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงให้กลับสู่ภาวะปกติ จากนั้นจึงมาใช้วิธีการหาแนวทางแก้ปัญหาหรือหาทางออกร่วมกัน ปรับความเชื่อ ทัศนคติของผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงใหม่ โดยเน้นความเท่าเทียมระหว่างเพศ เสริมสร้างความเชื่อมั่นในการเผชิญปัญหาและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ทางเลือกและโอกาสในการตัดสินใจ ให้กำลังใจและช่วยแนะนำแหล่งช่วยเหลือให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

แวนนภา โกศลคิลก (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นที่ปรับตัวได้จากครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูง ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ทางจิตใจใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ชีวิตในครอบครัวที่พ่อแม่มีความขัดแย้งกัน ประกอบด้วย การรับรู้ความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ และผลกระทบจากความขัดแย้งในครอบครัว 2) การรับมือกับสถานการณ์ความขัดแย้งของพ่อแม่ ประกอบด้วย การมุ่งแก้ปัญหาที่ตนเอง และการปฏิบัติตนในสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ 3) ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างปรับตัวได้ ประกอบด้วย

การเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิต และการสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นจากครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูงและปรับตัวได้ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้พัฒนาบริการปรึกษาแก่วัยรุ่นที่มีพื้นฐานครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูงต่อไป

ศุภาวดี ชนะมี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในวัยรุ่น เป็นพฤติกรรมที่พบได้บ่อย ทำให้เกิดความสูญเสียได้มาก พฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมาอาจเป็นความรุนแรงกับตนเอง เช่น ทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตาย หรือความรุนแรงต่อผู้อื่น เช่น การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเราหรือฆาตกรรม สถิติความรุนแรงในวัยรุ่นมีมากขึ้น เนื่องจากสภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ทำให้วัยรุ่นปรับตัวกับความผิดหวังไม่ได้ ขาดการยับยั้งชั่งใจตนเอง ใช้ความรุนแรง เข้าแก้ปัญหา การเลี้ยงดูที่ถูกต้อง จึงมีส่วนอย่างมากในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในวัยรุ่น หลังจากที่เราได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง การใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น ซึ่งการแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงจึงควรใช้วิธีการที่หลากหลายและดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม หรือที่ข้าพเจ้าเรียกว่า การแก้ไขและป้องกันการ ใช้ความรุนแรงของกลุ่มผู้เรียนแบบครบวงจร โดยข้าพเจ้าขอเสนอแนวทาง ดังนี้ ครอบครัว พ่อแม่ หรือคนในครอบครัวนับว่ามีบทบาทสำคัญในการลดแรงกระตุ้นพฤติกรรมก้าวร้าวและความรุนแรงในเด็ก โดยการขัดเกลาพฤติกรรมลูกตั้งแต่ปฐมวัย เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความสนใจกับเด็กอย่างเพียงพอ ไม่ปล่อยปละละเลยลูกในการรับสื่อหรือการคบเพื่อน และเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆ เมื่อพบว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว พ่อแม่ไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรเรียกมาพูดคุย สื่อสารกับลูกด้วยความรัก และพูดคุยด้วยเหตุผลเป็นหลักว่า สิ่งใดทำได้ ทำไม่ได้ เพราะเหตุใด สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษากำหนดเป็นเป้าหมายให้ทุกโรงเรียนจัดทำโครงการเพื่อเสนอแนวทางแก้ไข และป้องกันอย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะสั้น และพัฒนาครูให้เป็นแบบอย่างและสามารถแก้ไขความรุนแรงที่เกิดขึ้น จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้เด็กและเยาวชน เห็นคุณค่าศักยภาพของตัวเอง โดยสอดแทรกค่านิยมรู้แพ้รู้ชนะ และการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ หลักสูตรการสอน หลักสูตรควรได้รับการปรับให้มีความยืดหยุ่น ไม่มุ่งเน้นพัฒนาแต่ด้านวิชาการที่มุ่งให้เด็กเรียนเพื่อสอบแข่งขันเท่านั้น แต่ควรสอนให้เด็กเป็นคนดี สามารถใช้หลักเหตุผลในเชิงคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างร่วมสมัย เพื่อลดปัญหาเด็กเก่งแต่ขาดคุณธรรมชุมชน การยับยั้งปัญหาต่างๆ ในเด็กวัยรุ่นนั้น ไม่สามารถกระทำได้โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงลำพัง ด้วยเหตุนี้ชุมชน เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ควรมีส่วนแก้ไขป้องกันการ ใช้ความรุนแรง เช่น ครูควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองเพื่อช่วยสอดส่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นหูเป็นตา

เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในส่วนของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทที่สำคัญคือการผลักดัน สนับสนุนให้โครงการแก้ไขป้องกันการใช้ความรุนแรงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกระตุ้นให้สื่อ คารา-นักร้องนำเสนอเนื้อหาและผลงานที่สร้างสรรค์ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การจัดเรตติ้งสื่อ สนับสนุนและให้รางวัลสื่อที่น่าเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและส่งเสริมคุณธรรม อย่างไรก็ตาม การดำเนินการข้างต้นไม่ควรทำเพียงเพื่อการเร่งหาทางออกแบบชั่วคราวชั่วคราวในเวลาที่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น แต่จากนั้นกลับเงียบหายไปเหมือนไฟไหม้ฟางอย่างที่ผ่านมาในอดีต ซึ่งจะไม่สามารถป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวและรุนแรงในเด็กได้ในระยะยาวอย่างแท้จริง

ศุภมัทนา สีนสวัสดิ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ครอบครัว : การจัดการความขัดแย้งของกลุ่มสมรสเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของความขัดแย้งจากการครองรักของกลุ่มสมรสเกี่ยวข้องกับเรื่องของลักษณะนิสัยส่วนตัวที่แตกต่างกัน การขาดความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การแสดงออกทางอารมณ์ในทางลบ การสื่อสารในทางลบ อายมมุข และความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งสาเหตุทั้งหมดนี้มีการเชื่อมโยงต่อกันอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งจากการครองรักของกลุ่มสมรส ซึ่งหากกลุ่มสมรสไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งดังกล่าวได้ในที่สุดก็จะหมดความอดทนและเบื่อหน่ายต่อการดำรงชีวิตคู่ แนวทางในการจัดการความขัดแย้งเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน นั่นคือใช้ความรักในกระบวนการแก้ไขปัญหา ยอมรับในความแตกต่างระหว่างกัน มีการสื่อสารที่ดี มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมต่อกันในการสร้างครอบครัว และใช้ศีลธรรมในการดำเนินชีวิตสมรส ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาลำนี้ จะทำให้กลุ่มสมรสเกิดความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นและสามารถประคับประคองชีวิตสมรสให้ก้าวผ่านปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ไปได้ในที่สุด ดังนั้น เมื่อกลุ่มสมรสเกิดความเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้งจากการครองรักและนำแนวทางในการแก้ไขเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถปฏิบัติได้ ความขัดแย้งที่เคยเกิดขึ้นจะแปรเปลี่ยนไปในทางสร้างสรรค์ ทำให้กลุ่มสมรสสามารถครองรักกันได้อย่างยั่งยืน

วัชรพล เปรมกมล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในครอบครัวของกลุ่มสามีภรรยาวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ของสามีภรรยาวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นสามีภรรยาวัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 20-25 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 ครอบครัว รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยความขัดแย้งในครอบครัวสูงที่สุด 10 ครอบครัว สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 5 ครอบครัว รวมทั้งสิ้นกลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความขัดแย้งในครอบครัว และโปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ ดำเนินการทดลองการให้การศึกษา จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ

60 นาที โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีบอนเฟอร์โรนี่ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามิและภรรยา วัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามิและภรรยาวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่า ระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แคทเทอร์ริน (Catherine Y. Chang .2002: 3) สรุปทฤษฎีการพัฒนาการให้คำปรึกษา การบำบัดของ Ivey รวมถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในทางปฏิบัติ อภิปรายความคิดรวบยอดทั่วไป ของทฤษฎีการให้คำปรึกษาภายในครอบครัว และความต่อเนื่องของระบบครอบครัว สรุปการสร้าง ทฤษฎีองค์ความรู้และจุดมุ่งหมาย รวมถึงเทคนิคการบำบัดที่เห็นผลจริงของการพัฒนาระบบการคิด บอกประเภทของการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญา การแทรกแซงให้คำปรึกษาภายในครอบครัว

อะคิโฮ ทะนากะ, นาโตเซีย เรสชวิช, แองเจรา สกาปา (Akiho Tanaka, Natoshia Raishevich, Angela Scarpa : Abstract) ได้ศึกษาเรื่องความขัดแย้งในครอบครัวและความก้าวร้าวใน วัยเด็ก ต่อบทบาทของความวิตกกังวลของเด็กข้อมูลการศึกษาทำให้ทราบว่า ความขัดแย้งใน ครอบครัว เกี่ยวข้องโดยแน่นชัดกับความก้าวร้าวอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลที่เพิ่มระดับสูงขึ้น ของเด็ก ผู้เป็นพ่อแม่ได้ตอบแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว โดยดูจาก พฤติกรรมก้าวร้าวที่ถูกแสดงออก และลูกได้ตอบแบบสำรวจตนเองซึ่งวัดระดับความวิตกกังวลได้ สมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้รับการสนับสนุนบางส่วน ว่าความขัดแย้งในครอบครัวเกี่ยวข้องกับ ความ ก้าวร้าวที่ก่อตัวขึ้นในตัวเด็กเองจากระดับความกังวลที่สูงขึ้น

โกเดก , มิเชล เอ็ม (Godek, Michelle M.: (2000) การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะสร้างการทำงาน ก่อนหน้าวรรณกรรมครอบครัวโดยผสมผสานหกขนาดของ WFC ในขณะที่การวัดวัฒนธรรมของ ฝ่ายกีฬาและสถาบันการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตการปฏิบัติและนโยบาย

เกือบ 30% ของผู้ตอบแบบสอบถามกำลังประสบปัญหาความขัดแย้งการทำงาน ของครอบครัวในช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้ ปัญหาหลายแผนกอาจนำไปสู่ความสมดุลการทำงาน ของครอบครัวซึ่งรวมถึงชั่วโมงการทำงานไม่แน่นอนและไม่ได้รับการพิจารณาก่อนที่จะเปลี่ยน เวลาการปฏิบัติ หนึ่งในผู้ตอบแบบสอบถาม 100-50 ไม่ได้รู้สึกสบายใจในนโยบายแผนกเพื่อความ

สมคูลการทำงานของครอบครัว ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าเป็นที่เป็งานง่ายสำหรับคน เดียวและมุ่งมั่นเวลาที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เวลาของครอบครัวที่มีคุณภาพ MANOVA ได้ดำเนินการ ในการตรวจสอบว่ามีเพศสัมพันธ์ทางชีวภาพสถานะเด็กและสถานภาพสมรสมีผลต่อโดเมน WFC, WIF และ FIW ผลการศึกษาพบว่าสถานะของเด็กอย่างมีนัยสำคัญส่งผลกระทบต่อตัวแปรรวม (DV) ของ WIF และ FIW การทดสอบ post-hoc เปิดเผยสถานะของเด็กมีผลต่อ DV และ FIW ANOVA ได้ดำเนินการในการตรวจสอบไม่ว่าจะเป็นเพศทางชีวภาพสถานะเด็กและสถานภาพ สมรสการรับรู้อิทธิพลของการปฏิบัติที่สถาบันและแผนกและนโยบาย ผลหลักที่สำคัญพบสำหรับ สถานะเด็ก บนพื้นฐานของผลเหล่านี้ฝ่ายกีฬาที่มีคุณสมบัติในเชิงบวกสำหรับแรงงานที่มีครอบครัว และบุคลากรเดียวที่อาจต้องการเริ่มต้นครอบครัว แต่โดยรวมหน่วยงานที่มีความเป็นกลางในการลบ สำหรับครอบครัวที่เป็นมิตร นี้แสดงให้เห็นตอบสนองเชิงลบสภาพภูมิอากาศที่ดีมากสำหรับคนที่ อาจจะหันหน้าไปทางความขัดแย้งและความต้องการที่จะกังวลของสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้นและ แผนกกีฬา

เอสสัน ปราทริส แอล (Esson, Patrice L. (2004) ด้วยรูปแบบของกลุ่มผู้เข้าทำงาน ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นผู้หญิงมากขึ้น ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานและการจ้างงานการปฏิบัติที่เป็น องค์กรใหม่ นำไปสู่ความหลากหลายมากขึ้นในสภาพแวดล้อมการทำงานของนักวิจัยทั้งในและ นายจ้างได้กลายเป็นที่สนใจมากขึ้นในการทำความเข้าใจผลกระทบของความขัดแย้งการทำงาน ครอบครัว ความขัดแย้งการทำงานมีผลกระทบต่อครอบครัวของบุคคล วัตถุประสงค์ของการศึกษา นี้คือการทดสอบรูปแบบที่ครอบคลุมของความขัดแย้งในครอบครัวการทำงาน โดยการตรวจสอบ การทำงานที่ไม่ได้ทำงานและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของความขัดแย้งการทำงาน ครอบครัวโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 181 จาเมกา ครู โรงเรียนมัธยม ผลการวิจัยพบว่าทุกสมมติฐาน ความสัมพันธ์ แต่อย่างหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญและในทิศทางที่คาดการณ์ แต่รูปแบบที่นำเสนอไม่ได้ แสดงให้เห็นถึงแบบที่ติดกับข้อมูล โพสต์เฉพาะกิจการแก้ไขรูปแบบเดิมให้การสนับสนุนสำหรับ บางส่วนของสมมติฐานเบื้องต้นจึงชี้ให้เห็นว่าการทำงานความขัดแย้งในครอบครัวได้คาดการณ์ การทำงานและความเครียดในชีวิตหมู่

เดวิส (1983) การพัฒนาของสองมิติ ความห่วงใยเอาใจใส่และการเข้าใจความรู้สึก ผู้อื่น จะปรากฏขึ้นร่วมกับการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาแบบถ่วงนานในพฤติกรรมความขัดแย้งวัยรุ่น ที่มีต่อพ่อแม่ ความเห็นอกเห็นใจเป็นการตอบสนองทางอารมณ์ที่ส่งสารกับอารมณ์ที่ใส่ใจความรู้สึก ของผู้อื่น

ไอเซนเบิร์ก (2000) ความรู้ความเข้าใจผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มที่จะต้องพิจารณาหรือตัดสินใจในภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก โดยปกติความห่วยเอาใจใส่และความเข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้นมากในช่วงวัยรุ่นแม้ว่าความห่วยเอาใจใส่ปรากฏขึ้นเพื่อรักษาเสถียรภาพเมื่ออายุมากขึ้น

ไอเซนเบิร์ก คัมเบอร์แลนด์ Guthrie, เมอร์ฟี & Shepard 2005; แวนเดอร์ Graaff เด Wied เขี้ยวเวน Lier และอูส (2014) การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะสะท้อนด้วยการเปลี่ยนความขัดแย้งในพฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีต่อพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จากการแลกเปลี่ยนเชิงลบเป็นการปฏิบัติตามโดยฝ่ายหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์มากขึ้นและการเจรจาประนีประนอม

แบลร์ (2004) พฤติกรรมความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับ ในวัยรุ่น, การเจริญเติบโตของระบบประสาทส่วนนอกนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (Choudhury, Blakemore และ Charman 2006) ในขณะเดียวกันการสร้างความเข้มแข็งการเชื่อมต่อการทำงานระหว่างระบบประสาทส่วนนอกต่อมทอนซิลและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Gee et al., 2013) ซึ่งมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมแก้ปัญหาความขัดแย้งที่สร้างสรรค์มากขึ้น ยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ว่าพัฒนาควบคู่กันไปของการเอาใจใส่และความขัดแย้งภายในพฤติกรรมบุคคล แต่อย่างไรก็ดี การศึกษาครั้งนี้สามารถทำให้พัฒนาขึ้นในปัจจุบันและยังไม่ได้รับการตรวจสอบร่วมกันระหว่างเห็นอกเห็นใจและพฤติกรรมความขัดแย้งเพื่อหนุนข้อโต้แย้งที่ว่าการศึกษาปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การตรวจสอบการพัฒนาแบบขนานของการแสดงออกเอาใจใส่และเฉพาะเจาะจงพฤติกรรมความขัดแย้งภายในบุคคล เมื่อเวลาผ่านไปความห่วยเอาใจใส่และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ร่วมกันและไม่ซ้ำกับความขัดแย้งที่เฉพาะเจาะจงพฤติกรรมความเกี่ยวเนื่องกันของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นกับการเข้าใจความคิดของผู้อื่น คือการมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวลดลง

มิลเลอร์และไอเซนเบิร์ก 1988; ริชาร์ดเปลสมิ ธ การ์ดเนอร์และ Signo (1994) และเพิ่มความสามารถในการเข้าสังคมพฤติกรรมไอเซนเบิร์กและมิลเลอร์ 1987; Galinsky, Maddux, Gilin และลีขาว (2008) นี้แสดงให้เห็นว่าในความขัดแย้งกับพ่อแม่ทั้งมิติความเห็นอกเห็นใจที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มที่ลดลงและเพิ่มขึ้นในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แต่อย่างไรก็ตามความห่วยเอาใจใส่ปลุกเร้าแรงจูงใจที่จะลด 'ความทุกข์' คนอื่น ๆ

ชาร์ล เดสเนอร์ และ เดคเกอร์ (Sharel, Lishner), & (Decker) (2009) เพิ่มขึ้นความตั้งใจที่จะลดอารมณ์เชิงลบที่มีต่อผู้ปกครองของวัยรุ่น โดยปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของพวกเขาแม้ว่านั่นหมายความว่าพวกเขาจะสูญเสียพื้นที่ในการโต้เถียง ที่อาจช่วยให้วัยรุ่นอารมณ์เย็นลงจากความขัดแย้งพิจารณาทั้งสองด้านของการโต้แย้งและการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมความขัดแย้งที่สร้างสรรค์มากขึ้นและเป็นประโยชน์ร่วมกัน (เช่นแซนดี้ & Cochran, 2000) แต่หนังสือที่เกี่ยวกับ

วัยรุ่นได้เน้นหลักในความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ความเห็นอกเห็นใจและสร้างความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างที่อาจเกิดขึ้นสมาคมสำหรับองค์ความรู้การเอาใจใส่ ยกตัวอย่างเช่นวัยรุ่นมากขึ้นตนเองรายงานเอาใจใส่อารมณ์ก็จะพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งลดลงการเพิ่มและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

บาดสัน และอาหมัด (2001) ถ้าผลการวิจัยดังกล่าวทดลองและหาความสัมพันธ์สามารถแจ้งสมมติฐานเกี่ยวกับความเกี่ยวพันกันระหว่างธรรมชาติที่เกิดขึ้นในการพัฒนาเอาใจใส่และการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมความขัดแย้งของวัยรุ่น เราอาจจะคาดหวังว่าการพัฒนาของทั้งมิติความเห็นอกเห็นใจจะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งลดลงมีส่วนร่วม ทั้งสองมิติเอาใจใส่นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับการลดพฤติกรรมความขัดแย้ง การเข้าสังคมที่เพิ่มขึ้นแม้ว่าวัยรุ่นพัฒนาความเข้าใจผู้อื่นมีแนวโน้มที่จะที่เกี่ยวข้องมากขึ้นเป็นบวกกับการแก้ปัญหา (Galinsky et al., 2008) และความห่วงใยเอาใจใส่มีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นในเชิงบวกที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม (Bjorkqvist et al, 2000;.. ริชาร์ด et al, 1994 €) ในที่สุดความห่วงใยเอาใจใส่มีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นความสัมพันธ์เชิงบวกกับถอนตัวออกจากความขัดแย้งเนื่องจากเข้าใจในความคิดของผู้อื่น

Huseyin Uzunboylu , Mukaddes Demirok (2013) การคัดเลือกและการทบทวนภายใต้ความรับผิดชอบ - สังคมศาสตร์และพฤติกรรม 84 (2013) 1838 - 1844 1839 (2003) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเทคนิคพฤติกรรมบำบัด (การฝึกอบรมการแก้ปัญหา ทักษะในการสื่อสารการฝึกอบรมและการปรับโครงสร้างทางปัญญา) ในการตรวจสอบของความทุกข์สมรสและการเกิดขึ้นของการหย่าร้าง ผลการทดสอบเปิดเผยว่าการแทรกแซงเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพในการลดความทุกข์สมรสและการหย่าร้างการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคนิคพฤติกรรมบำบัด (การแก้ปัญหาและการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร) มีประสิทธิภาพในการหลีกเลี่ยงการหย่าร้างและการเพิ่มความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ทั้งในรูปแบบของกลุ่มบำบัดหรือการบำบัดรายบุคคลที่มีประสิทธิภาพสำหรับคู่รักทั้งคู่ไม่ว่าพวกเขาเพิ่งแต่งงานหรือแต่งงานเป็นเวลานานมาแล้ว

ชิมป์สัน (2001) Elleven (2004) Stiths (2004) สุ่ม 24 คู่ที่มีความรอยร้าวและปัญหาที่มีความรุนแรง (อ่อนถึงระดับปานกลาง) และวางไว้ภายใต้สองกลุ่มการรักษา กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มของกลุ่มที่ได้รับการรักษาโดยการบำบัดรักษาของแต่ละบุคคลและกลุ่มหนึ่งจากกลุ่มบำบัดและ 9 คู่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มควบคุม. 6 เดือนหลังการรักษา, การกลับเป็นซ้ำของความรุนแรงในกลุ่มสมรสที่ได้มีส่วนร่วมในกลุ่มบำบัดอย่างมีนัยสำคัญต่ำกว่ากลุ่มควบคุมและความพึงพอใจในชีวิตสมรสของพวกเขาได้เพิ่มขึ้นความก้าวร้าวของสามีและการใช้ความรุนแรงโดยภรรยาได้ลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม ในการศึกษาของเขา Lesure (2002) ได้พิสูจน์แล้วว่าการประยุกต์ใช้องค์ความรู้พฤติกรรมและอารมณ์หลักการที่จะมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงสุขภาพจิตการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

พฤติกรรมและอารมณ์ หลักการที่จะมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงสุขภาพจิตการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคล้ายกับลักษณะบุคลิกภาพ

บทสรุป ความพยายามที่ได้ทำในการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีการสำหรับครอบครัวที่จะให้ผลลัพธ์ในเชิงบวกในหลายวัฒนธรรมการรักษารอบครัวเชิงกลยุทธ์ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพราะมันจะทำให้ผลในเชิงบวกสำหรับครอบครัวเอเชียและมันเป็นรูปแบบปัจจุบันและทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของวิธีการสำหรับคู่สมรสที่ได้รับการรักษา ผลยังแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของครอบครัวบำบัดเชิงกลยุทธ์สำหรับใช้ในวัฒนธรรมอิหร่าน เมื่อตอนที่ครอบครัวไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองด้วยตัวเองหรือสิ่งแวดล้อมโดยรอบและการแก้ปัญหาของพวกเขาได้รับการยอมรับว่ามีประโยชน์มาก พวกเขาจะให้การต้อนรับการบำบัดเช่นนี้เมื่อคู่อิหร่านส่วนใหญ่แตกต่างจากคู่ตะวันตก (ที่มีตนเองเป็นศูนย์กลาง) พวกเขาเห็นคนอื่นเป็นศูนย์กลางและพวกเขาจะไม่ให้ความสำคัญกับคู่หรือครอบครัวของตนเอง จะเน้นที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัวใหญ่พวกเขาตอบสนองได้ดีในการรักษาเมื่อพวกเขาตั้งข้อสังเกตว่าการมีปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาดีขึ้น โดยการทำตามขั้นตอนเพื่อให้ขั้นตอนและพวกเขาพบว่าเมื่อมีโอกาสได้แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มันส่งผลดียิ่งในชีวิตสมรสของพวกเขา พิจารณาความจริงที่ว่าเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังปัญหาการสมรสจำนวนมากก็คือปัญหาการสื่อสารการศึกษายังพบว่าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่คู่สมรสที่จะมีปัญหาในการสื่อสาร นี้แสดงให้เห็นความจริงที่ว่ามีความประโยชน์ว่าทักษะการสื่อสารสำหรับการเริ่มต้นชีวิตสมรสไม่ได้รับการเรียนรู้ มันมีความสำคัญที่จะมุ่งเน้นในประเด็นที่สำคัญนี้ก่อนที่จะแต่งงานเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชีวิตสมรส ความจริงที่สำคัญนี้สามารถพบได้ในคำสอนทางศาสนา เน้นได้รับการทำปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวในครอบครัวสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับการไปเยี่ยมญาติที่ช่วยเพิ่มความรู้สึกของความผูกพันกับกลุ่มและมันจะส่งผลให้รับเพิ่มความพึงพอใจและความสงบสุข การฟื้นฟูและส่งเสริมคุณค่าทางศาสนาและจิตวิญญาณสามารถช่วยให้เราสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบในครอบครัว ปัจจัยอื่นๆ ที่สามารถเพิ่มความน่าดึงดูดใจของการสื่อสารและการใช้ชีวิตร่วมกันรวมถึงการแสดงความรู้สึกในเชิงบวกด้วยวาจาหรือไม่ด้วยวาจาในการเล่นที่สะดวกและบทบาทของสมาชิกในครอบครัวที่อยู่บนพื้นฐานวิธีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของความเข้าใจซึ่งกันและกันและกันและเคารพพฤติกรรมของพ่อแม่และเด็กและการเสริมแรงในรูปแบบมาตรฐานของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันเยาวชนจะไม่เพียง แต่จะมีความปลอดภัยกับอันตรายทางด้านจิตใจที่เกิดจากการใช้เวลาของพวกเขาออกมาจากครอบครัวและพวกเขายังจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับคนอื่นๆ ที่เหมาะสมเช่นเดียวกับทักษะการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับชีวิตสมรส นี้จะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดต่อการรับประกันชีวิตสมรสอย่างยั่งยืน

แอนโทนี่ เจ . ยูคิสซา และ ซูซาน ทิมเมอร์ (Anthony J. Urquiza and Susan Timmer.) (2014.) ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มสมรส การติดอินเทอร์เน็ตของเด็กของนักศึกษาวิทยาลัยในจีน : ผลจากการติดพ่อติดแม่ และติดเพื่อนจากการศึกษาที่ผ่านๆมาจะเป็นการศึกษาว่าปัญหาในชีวิตคู่ของพ่อแม่จะส่งผลให้เด็กติดอินเทอร์เน็ตอย่างไร อย่างไรก็ตามมีนักวิจัยจำนวนหนึ่งที่ทำการศึกษาวิจัยว่าผลจากการที่เด็กเป็นเด็กติดพ่อ ติด แม่ และติดเพื่อนจะส่งผลต่อพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ต และก่อให้เกิดปัญหาในชีวิตคู่ของพ่อแม่อย่างไร เพื่อเติมเต็มในสิ่งที่ยังขาดหายการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาว่าบทบาทของการติดพ่อ ติดแม่ และติดเพื่อนในเด็ก จะเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดปัญหาในชีวิตสมรสของพ่อแม่ และส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตอย่างไร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจำนวน 450 คน จาก สองมหาวิทยาลัยในประเทศจีน ใช้รูปแบบ SEM ในการทดลองพบว่า การติดอินเทอร์เน็ตเกี่ยวพันในเชิงลบกับปัญหาชีวิตคู่ของพ่อแม่ และเกี่ยวพันในเชิงบวกกับการติดเพื่อน ยิ่งกว่านั้น คนที่ติดทั้งพ่อและแม่ จะเกี่ยวข้องโดยตรงในความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาในชีวิตสมรส และการติดอินเทอร์เน็ตที่ผ่านทาง การติดเพื่อน การศึกษานี้ เป็นการศึกษาชิ้นแรกที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่เป็นสื่อจากการติดพ่อ ติดแม่ และติดเพื่อนของเด็กที่ส่งผลต่อชีวิตคู่ และการติดอินเทอร์เน็ต จากการค้นพบครั้งนี้ทำให้ตระหนักว่าการดูแลพัฒนาเด็กที่ติดพ่อ ติดแม่ และติดเพื่อนนั้น ต้องใช้ความสนใจมากเป็นพิเศษเพราะการยึดติดของเด็กมีผลโดยตรงต่อการติดอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การศึกษาพบว่าพ่อ แม่ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็กที่ติดเพื่อน อาจกลายเป็นคนที่มีอิทธิพลให้เด็กติดอินเทอร์เน็ตเองก็เป็นได้

เซี่ยวจง หยาง, หลี ซู, ฉิน เซน, ปิงปิง ซอง, เซนฮอง หวัง (Xiaojun Yang, Lei Zhu , Qin chen, Pingping Song, Zhenhong Wang) (2016) บำบัดปฏิสัมพันธ์พ่อแม่เด็ก: การเสริมสร้างความสัมพันธ์ผู้ปกครองเด็กปัญหาพฤติกรรมของเด็กก่อนเป็นปัญหาที่พบบ่อยสำหรับผู้ปกครอง และสามารถเชื่อมโยงกับพฤติกรรมกระทำผิดที่รุนแรงและก้าวร้าว / พฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ความช่วยเหลือจากผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กก่อนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางหนึ่งของการช่วยเหลือจากผู้ปกครองเหล่านี้คือผู้ปกครองของเด็กมีปฏิสัมพันธ์บำบัด (PCIT) PCIT คือรูปแบบการแก้ปัญหาที่ใช้เวลา 14 ถึง 20 สัปดาห์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้ทางสังคมและทฤษฎีการคิดค้น ที่ได้รับการออกแบบสำหรับเด็กอายุระหว่าง 2 และ 7 ปี กับการก่อนหรือ ปัญหาพฤติกรรมชอบโทษคนอื่นบทความนี้จะให้บททวนความเป็นมาของ PCIT, รายละเอียดขององค์ประกอบพื้นฐานของ PCIT และภาพรวมของการพัฒนาล่าสุดของ PCIT กับความสัมพันธ์แม่ลูกที่เล็งดูมาผิดๆ เด็กบอบช้ำและความยืดหยุ่นในการพัฒนาในเด็กเล็กวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐาน 3 อย่าง สำหรับ PCIT (เช่นการลดปัญหาพฤติกรรมของเด็ก, การพัฒนาทักษะการเลี้ยงดู, การเสริมสร้างคุณภาพของความสัมพันธ์แม่ลูก) การวิจัยแสดงให้เห็นถึง

ผลการรักษาที่แข็งแกร่งมากและ เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่ามาก งานวิจัยล่าสุดยังได้แสดงให้เห็นคุณค่าของการ PCIT ในการลดความบอบช้ำในเด็กเล็กอีกด้วย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของบทบาทการทำงานที่โดดเด่นกับครอบครัว และผู้หญิงที่เป็นผู้นำการบริหารจัดการ
2. การศึกษาต่อมาในการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ : การศึกษาเรื่องการประเมินตนเองเป็นหลัก และ ปัญหาเรื่องงานกับครอบครัว และผลกระทบในการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ
3. ความขัดแย้งระหว่างการทำงานและครอบครัวและการรับรู้ของนโยบายเกี่ยวกับการทำงานและครอบครัวของภาควิชาและสถาบัน ของผู้ฝึกสอนกีฬาในวิทยาลัย
4. ความขัดแย้งระหว่างการทำงานและครอบครัว และผลลัพธ์ของมัน: จากทัศนคติ ผู้พฤติกรรมจากข้างล่าง
5. ผลของการทำงานขัดแย้งกับครอบครัว: การทดสอบรูปแบบใหม่ของการทำงานที่เกี่ยวข้อง กับการทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องและ ความเครียด
6. การระบุดัชนีแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปรับเด็กและวัยรุ่นที่ถูกไล่ที่: บทบาทของการประเมินการเผชิญปัญหาและครอบครัวสิ่งแวดล้อม

โดยรวม การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าผลการทำงานที่ขัดแย้งกับครอบครัว ในการทำงาน ไม่ใช่การทำงานและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความเครียดที่มีหลักฐานในเครือข่ายที่มีความซับซ้อนของความสัมพันธ์โดยตรงและ โดยอ้อม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผลกระทบของการทำงานที่ขัดแย้งกับครอบครัว อาจจะลดลงที่ดีที่สุดโดยการทำให้ความพยายามที่จะป้องกันหรือกำจัดผลที่เกิดขึ้นในช่วงต้น สมมติฐานนี้จะถูกนำเสนอผลกระทบและข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

มัวร์ ราเชล (2008) ผลกระทบทางอารมณ์มีนัยสำคัญของการบาดเจ็บในเด็กวัยรุ่นและผู้ดูแลของพวกเขาจะได้รับข้อมูลอย่างพอเพียงต่อภัยพิบัติต่างๆ อย่างไรก็ตามการวิจัยที่อยู่ผลกระทบทางจิตวิทยาที่เฉพาะเจาะจงการถูกไล่ที่ในเด็กและการทำหน้าที่ของครอบครัวถือว่ายังคงอยู่ในวัยเด็กของตน การศึกษาครั้งนี้ไปปรับใช้ในการทำสะสมความเครียดและการเผชิญความเครียด (TSC) รูปแบบเพื่อการนี้เป็นส่วนขยายของ TSC จากปัญหาสุขภาพเรื้อรังในเด็กและอาการบาดเจ็บรูปแบบ TSC แนะนำเด็กและการปรับตัวของวัยรุ่น (เช่นในการศึกษาระดับอาการของ PTSD, ซึมเศร้า, ความวิตกกังวล) ดังต่อไปนี้ ตามเขตที่อยู่อาศัยจะได้รับการ ใกล้เคียงทั้งเด็กและกระบวนการ ปรับตัวของวัยรุ่น (เช่นการประเมินความรู้ความเข้าใจและวิธีการเผชิญปัญหา) เช่นเดียวกับกระบวนการครอบครัว (เช่นความขัดแย้งในครอบครัวและพยาธิวิทยาผู้ปกครอง) ในขณะที่ที่เอสซีสนับสนุนผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่าความขัดแย้งในครอบครัว ($\beta = 0.289, p < .05$) อาจจะมีการใกล้เคียงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวโดยรวมของเด็กที่ 4 เดือนและผู้ปกครองของเด็กรายงานอาการ

โทษตัวเองที่ 11 เดือนหลังไล่ที่ ($\beta = 0.235$ ที่ $p > 0.05$) กลยุทธ์การหลีกเลี่ยงการเผชิญปัญหา ($\beta = .294, p < 0.05$) นอกจากนี้ยังอาจจะมี การไปกล่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างเด็กความวิตกกังวล / ภาวะซึมเศร้าที่ 4 เดือนและอาการ PTSD ที่ผล ($\beta = 0.246, p > .05$) นอกจากนี้ผลการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองที่เขียนรายงานของเด็กและวัยรุ่น ที่มีอาการโทษตัวเองและเด็กและวัยรุ่น 'รายงานตนเองของการหลีกเลี่ยงทางศาสนา ในที่สุดได้พบกันระหว่างเด็กและวัยรุ่น 'รายงานตนเองของการปรับตัวโดยรวมของพวกเขาและรายงานตนเองของกลวิธีการเผชิญปัญหาของพวกเขา ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัวและกระบวนการปรับตัวของ เด็กของแต่ละบุคคลซึ่งอาจคาดการณ์ผลลัพธ์ได้

ราเชลวิส นาโตเชียร์ Raishevich, Natoshia (2007) ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่มาจากความต้องการของสองสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน: ความก้าวร้าวเชิงรุกและเชิงตอบสนอง (คอคจ์, 1991) ความก้าวร้าวเชิงรุกได้รับการเชื่อมโยงกับพฤติกรรมและการชอบโทษคนอื่นและความก้าวร้าวเชิงรับก็ควบคู่กับพฤติกรรมชอบโทษตัวเอง (Vitaro, Gendreau, Tremblay และ Oligny, 1998) มีหลักฐานบางอย่างที่บ่งชี้ว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัวอาจมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวในเชิงรุกและรูปแบบที่เกี่ยวข้องอาการทางจิตพยาธิวิทยา (คอคจ์ 1991) อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่ จำกัด แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าว สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและจิตพยาธิวิทยาที่ตามมา, การศึกษาในปัจจุบัน การสำรวจลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้ในรายละเอียดเพิ่มเติม ตั้งสมมติฐานว่าความก้าวร้าวเชิงรุกจะเกี่ยวข้องกับอาการ โทษผู้อื่น (การกระทำผิด, กระทำการรุนแรง) และความสัมพันธ์เหล่านี้จะได้รับการกลั่นกรองจากความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้ยังได้รับการคาดการณ์ว่าความก้าวร้าวเชิงรับจะเกี่ยวข้องกับอาการโทษตัวเองและความเพิกเฉย และความสัมพันธ์เหล่านี้จะได้รับการกลั่นกรองจากความขัดแย้งในครอบครัวการทำงานร่วมกันและการควบคุม การศึกษารวมตัวอย่างของเด็ก 135 80 และผู้ปกครองของพวกเขาที่เสร็จสิ้นบำบัด, ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ มันเป็นไปได้จากหลายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวในเยาวชน

Seligman ลอรา D. (1996) การศึกษาเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและอาการซึมเศร้าในเด็กกับความถี่ในการพบแพทย์เพื่อรักษาตัวการทดลองในครั้งนี้เน้นผลกระทบที่มาจากครอบครัวและผู้ปกครอง (ขัดแย้งในครอบครัว, ความวิตกกังวลของผู้ปกครอง ภาวะซึมเศร้าของผู้ปกครองและผู้ปกครองที่มีอาการของโรคโซมาโตฟอร์ม) เช่นเดียวกับระดับสภาพอารมณ์เชิงลบของเด็ก ๆ และตัวแปร (อายุ กับ เพศ) ลำดับขั้นการวิเคราะห์การถดถอยถูกใช้ ในการตรวจสอบผลกระทบของแต่ละตัวแปรเหล่านี้ว่าเด็กใช้บริการทางการแพทย์บ่อยเพียงไร และควบคุมผลกระทบของปัจจัย ผู้ปกครอง / ตัวแปรครอบครัวและ สภาพอารมณ์เชิงลบในขณะที่

การตรวจสอบความวิตกกังวลในวัยเด็กและภาวะซึมเศร้า ผลการศึกษาพบว่าความวิตกกังวลของผู้ปกครองและภาวะซึมเศร้าและความขัดแย้งในครอบครัวมีส่วนสำคัญที่จะอธิบายถึงการใช้บริการในการดูแลสุขภาพของเด็ก นอกจากนี้ความวิตกกังวลของเด็กยังอธิบายได้ถึงความถี่ของจำนวนการเข้าพบแพทย์ แต่จะใช้ได้ในกรณีที่ไม่มีภาวะซึมเศร้าในเด็ก

อิริณี Eirimi (2011) แม้ว่าการทำร้ายจิตใจเด็กจะเป็นที่ประจักษ์ว่าขัดขวางพัฒนาการของเด็กแต่เรื่องนี้กลับเพิ่งได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ การศึกษาครั้งนี้ตั้งสมมติฐานว่าวัยรุ่นที่มั่นใจในตัวเอง มีเพื่อนและผู้ปกครองที่คอยให้การสนับสนุน มีครอบครัวที่ดี มีปัญหาในครอบครัวต่ำ ผลทางลบของการถูกทำร้ายจิตใจที่เกิดภาวะชอบทำร้ายตัวเองจะไม่มี ยิ่งกว่านั้น ผลกระทบทางบวกถูกตั้งสมมติฐานว่าจะช่วยเป็นสื่อไกล่เกลี่ยความสัมพันธ์ระหว่างการทารุณกรรมร่างกายและจิตใจเด็กกับอาการชอบทำร้ายตัวเองในเด็ก กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มถูกใช้เพื่อหาข้อสรุปของสมมติฐานที่ตั้งไว้ก่อนหน้า 1) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยถูกทารุณ หรือ ทำร้ายจิตใจเลย (N = 220) และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการล่วงละเมิดทางกายภาพที่ประกอบด้วยวัยรุ่นที่มีหรือไม่มีการทำร้ายจิตใจ (N = 118) เพื่อประเมินตัวแปรการศึกษามาตรการดังต่อไปนี้ถูกนำมาใช้: Conflict Tactics Scale-PC, แฟ้มข้อมูลการรับรู้ตนเอง, Youth Religiosity Scale, ข้อมูลการติดเพื่อน ติดพ่อแม่ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและเยาวชนรายงานตนเอง ไม่มีสมมติฐานของการศึกษาได้รับการสนับสนุนโดยข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มันจะสันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างและมีข้อเสนอว่าการศึกษาในอนาคตควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่อายุแตกต่างกันและมีการรายงานที่มากขึ้น ของการล่วงละเมิดทางอารมณ์และทางกายภาพ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าล่วงละเมิดทางอารมณ์มีผลต่ออาการทำร้ายตัวเองมาก กว่าถูกรายร่างกายและผลกระทบหลักที่สำคัญคือ การเห็นคุณค่าของตนเองและการสนับสนุนผู้ปกครองสนับสนุนของเพื่อนและการทำงานร่วมกันในครอบครัวที่ให้ความสำคัญของการปรับตัวทางจิตวิทยาวัยรุ่น

อัมแมด Ahmadi, et al (2010) ทำการวิจัยในกรุงเตหะราน โดยใช้แบบจำลองปัญหาครอบครัวกับคู่แต่งงาน เพื่อศึกษาผลกระทบของครอบครัวในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการลดลงของความไม่พอใจของทั้งคู่ สตรีวัยห้าสิบคู่ได้รับคัดเลือกและมีส่วนร่วมในการศึกษาและถูกสุ่มให้อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม Ahmadi (2010) พบว่าระดับของความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มขึ้นในครั้งที่สิบห้าของการทำการทดลองของคู่รักที่มีปัญหาเรื่องการปรับตัว เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการรักษา รูปแบบการทดลองประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน: บทนำเกี่ยวกับรูปแบบการจัดลำดับความสำคัญ การสร้างแนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น การหาทางออกและการประเมินผลทางออก การแก้ปัญหาและการประเมินผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณของการสุ่มการศึกษา 13 แบบที่ใช้ในการแก้ปัญหาบำบัด (PST) ปัญหาสำหรับภาวะซึมเศร้า ได้ข้อสรุปอย่าง

ไม่มีข้อสงสัยว่า PST สามารถรักษาอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะซึมเศร้า อย่างไรก็ตามพวกเขายังชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องวิจัยเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบว่าเมื่อใดและในสถานการณ์ใดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Cuijpers Van Straten และ Warmerda 2007) พวกเขากำหนด PST เป็น: [A] แนวทางแก้ปัญหาทางจิตวิทยาต้องมียุทธศาสตร์ประกอบเหล่านี้อยู่ด้วย: นิยามปัญหาส่วนบุคคล ทางออกที่หลากหลายของแต่ละปัญหา ตัวเลือกของการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การหาทางออกจากระบบสำหรับการแก้ปัญหานี้และการประเมินผลว่าปัญหาได้รับการแก้ไข.' (Cuijpers et al, 2007: 10) นอกจากนี้รูปแบบของการแก้ปัญหาคอครบถ้วนแสดงถึงผลต่อผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะซึมเศร้า รักษาด้วยยามทาโดน (ดู Rosen, Mores และ Reynolds 2011) ผู้ประกอบการศึกษามีการถกเถียงกันอยู่ว่า PST เหมาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มนี้ตามที่มันเป็นน้อยกว่าความต้องการ และการสนองต่อการรักษาอื่นๆ รูปแบบการแก้ปัญหาคอครบถ้วนนี้ยังมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมฆ่าตัวตายและภาวะซึมเศร้าที่แสดงให้เห็นในการศึกษาด้วยคนหนุ่มสาวในประเทศศรีลังกา (Perera และ Kathriarachchi 2011) ในการศึกษาอื่น การแก้ปัญหาคอครบถ้วนแบบ 12 ช่วง ถูกนำมาใช้ในครอบครัวที่ได้รับการคัดเลือกจากจุดเริ่มต้นของโปรแกรมที่แคนาดา (Drummond Fleming McDonald Kysela 2005) พวกเขาใช้รูปแบบเป็นไปตามสามขั้นตอน: 'ประเมินตัวเลือก', 'ทุกคนสามารถช่วย 'และ' เห็นด้วยและสังเกตเห็นความแตกต่าง' พวกเขาพบว่า การปรับปรุงในระยะเวลาที่ว่าเด็กในกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการรักษาด้วยการเล่นและเพิ่มความร่วมมือกับผู้ปกครอง / ความสัมพันธ์ของเด็กและผู้ปกครองก็ยังคงเห็นที่ดีขึ้นได้ชัด การแก้ปัญหายังพิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการศึกษาของร็อดเตอร์ ชาวออสเตรเลีย (2010) จากสามสิบเอ็ดครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่ถูกส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเกี่ยวกับครอบครัว ความยุติธรรมของเด็กและเยาวชนหรือหน่วยงานคุ้มครองเด็ก ร้อยละเจ็ดสิบสี่ของสมาชิกในครอบครัวมีการรายงานว่าเขาได้รับพร้อมที่ดีมากในการรับคำปรึกษามีเพียงครอบครัวเดียวที่บอกว่าเลวร้ายกว่าเก่า จิตการศึกษาค้นหาแนวทางแก้ครอบครัวจะไม่ได้นำไปใช้กันทั่วไปในการปฏิบัติทางคลินิกในปัจจุบัน ส่วนใหญ่โดยทั่วไปนำไปใช้ในด้านของสุขภาพจิตที่ใช้ในการสนับสนุนและให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการเจ็บป่วยในครอบครัว ปัจจัยแทรกซ้อนเมื่อตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาคือการกำหนดสิ่งที่ถือเป็นแนวทางเพื่อการรักษานั้นมักจะเกี่ยวข้อง/มีความสัมพันธ์กับแนวทางอื่นๆ เช่นแบบการแก้ปัญหา Magilano, et al (2005) ดำเนินการติดตามการดำเนินการและประสิทธิผลของการแนะนำแนวทางแก้ปัญหาคอครบถ้วนจิตการศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ในหกประเทศในยุโรป การหาแนวทางแก้ปัญหาคอครบถ้วนเป็นเวลาหนึ่งปีโดยช่วงของผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ผู้เขียนรายงานการแนวทางจิตการศึกษาเชื่อมโยงกับการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญในอาการของผู้ป่วยและ

การทำงานทางสังคมเช่นเดียวกับภาวะครอบครัวและกลวิธีการเผชิญปัญหา แต่มันไม่ชัดเจน
อย่างไรก็ตาม ถ้าแนวทางจิตศึกษาเป็นเพียงแนวทางเดียวที่ถูกนำเสนอในช่วงระยะเวลาหนึ่งปีนั้น

แม็กซานิค ฮันเซล Mechanic and Hansell (1989) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์
ระหว่างความขัดแย้งในครอบครัวและการหย่าร้างต่อสุขภาพของวัยรุ่น ซึ่งเป็นการศึกษาระยะยาว
กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนที่แตกต่างกัน พบว่า ความขัดแย้งในครอบครัวในระดับที่สูงขึ้นมี
ความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของอารมณ์ซึมเศร้า ความวิตกกังวล และอาการป่วยทางร่างกายเมื่อ
เวลาผ่านไป นอกจากนี้วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีการหย่าร้างแต่มีความขัดแย้งสูง มีสุขภาพ
น้อยกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีการหย่าร้างแต่มีความขัดแย้งต่ำ

เนลสัน เอท ออ Nelson et al. (1993) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง
ครอบครัวกับความขัดแย้งในครอบครัวต่อการปรับตัวในนักศึกษาวัยรุ่น ซึ่งแบ่งนักศึกษาเป็นที่มา
จากครอบครัวที่ผู้ปกครองอยู่ด้วยกันหรือแตกแยกกัน และที่มาจากบ้านที่มีระดับความขัดแย้งต่ำ
กลาง หรือสูง ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความขัดแย้งใน
ครอบครัวกับการปรับตัวแต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างโครงสร้างครอบครัวกับการ
ปรับตัว โดยบุคคลที่รับรู้ความขัดแย้งอยู่ในระดับต่ำหรือกลาง ได้รายงานว่ามีอาการทางจิตใจ
น้อยกว่า และมีระดับเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่าบุคคลที่มาจากครอบครัวที่รับรู้ความขัดแย้งที่สูง

รัตเตอร์ Rutter (1999) ได้ศึกษา กรอบความคิดและผลการศึกษาของการฟื้นฟูพลัง
เพื่อการประยุกต์ใช้สำหรับครอบครัวบำบัด ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันหลาย
ประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยหนึ่งในนั้นคือ กระบวนการคิดต่อประสบการณ์ซึ่งค่อนข้างมีอิทธิพล
ต่อการพัฒนาการฟื้นฟูพลัง จากการศึกษากรอบความคิดในมุมมองที่บุคคลมีต่อความสัมพันธ์ที่ไม่ดี
ของพ่อแม่ นั้น แนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนาสุขภาพจิตและความสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่ คือ
บุคคลต้องยอมรับในความสำคัญของความสัมพันธ์ดังกล่าว ต้องยอมรับในความเป็นจริงของ
ประสบการณ์ที่ไม่ดีที่เคยมีในวัยเยาว์ และหาแนวทางในการผสมผสานความเป็นจริงของประสบการณ์
เหล่านี้เข้าสู่ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง (self-concept) โดยเป็นในแนวทางบวกไม่ใช่การปฏิเสธทางลบ

ฟาลลอน โบว์ (Fallon and Bowles (2001) ได้ศึกษาเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว
และพฤติกรรมแสวงหาความช่วยเหลือของวัยรุ่น โดยศึกษากับวัยรุ่นจำนวน 196 คน พบว่า
วัยรุ่นจำนวนครึ่งหนึ่งแสวงหาความช่วยเหลือสำหรับปัญหาของพวกเขา และประเภทปัญหาไม่
สัมพันธ์กับพฤติกรรมแสวงหาความช่วยเหลือ ในการศึกษาวัยรุ่นได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
ครอบครัว ได้แก่ 1) ครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูงและมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบมีความเป็น
ประชาธิปไตยต่ำ และ 2) ครอบครัวที่มีความขัดแย้งต่ำและมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบมีความเป็น
ประชาธิปไตยสูงซึ่งพบว่า แม้ว่าการรับรู้ของวัยรุ่นต่อรูปแบบการทำหน้าที่ของครอบครัวจะไม่เกี่ยวกับ

พฤติกรรมการแสวงหาความช่วยเหลือ แต่การรับรู้ของวัยรุ่นต่อรูปแบบการทำหน้าที่ของครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่พวกเขารายงาน โดยวัยรุ่นที่เลือกรายงานถึงปัญหาครอบครัวรับรู้ว่าการครอบครัวของพวกเขามีความขัดแย้งสูงและมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

ซัน (Sun ,2001) ได้ศึกษาพบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงจากครอบครัวก่อนแตกแยก มีลักษณะที่แสดงถึงการปรับตัวไม่ได้ในกระบวนการเรียน สุขภาวะทางจิต และปัญหาพฤติกรรม โดยครอบครัวที่เกือบจะแตกแยกก็มีลักษณะที่สัมพันธ์กับภาวะระหว่างผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับเด็กมีความใกล้ชิดกันน้อย มีสัมพันธภาพของผู้ปกครองที่น้อยต่อการศึกษาของเด็ก และมีแหล่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจและมนุษย์น้อยกว่า นอกจากนี้ การเสื่อมสภาพในขอบเขตที่ต่างกันของสภาพแวดล้อมในครอบครัวก็สัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่ดีในแง่มุมที่แตกต่างกันของชีวิตเด็ก ซึ่งผลกระทบต่อวัยรุ่นภายหลังการแตกแยกสามารถทำนายได้ทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่จากปัจจัยก่อนการแตกแยก และจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมครอบครัวระหว่างช่วงเวลาที่เกิดขึ้น พร้อมกับการแตกแยก

ปาน เอท ออ (Pan et al., 2004) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างครอบครัวต่อความโศกเศร้าในวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นในครอบครัวที่มีความขัดแย้ง มีระดับความเศร้าโศกสูงกว่าครอบครัวที่ไม่มีความขัดแย้งและครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว และเหตุการณ์ชีวิตกับความสัมพันธ์ในครอบครัวอาจเป็นสื่อต่อผลกระทบของโครงสร้างครอบครัวต่อวัยรุ่น

เช็ก (Shek, 2005) ได้ศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวที่รับรู้ กับสุขภาวะทางจิตของวัยรุ่น และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่นจีนที่เสียเปรียบทางเศรษฐกิจ จำนวน 199 คน พบว่า ความผิดปกติในครอบครัวที่มีระดับสูงนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาสุขภาวะทางจิตของวัยรุ่น อันได้แก่ สุขภาวะในการดำรงชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเจ็บป่วยทางจิตเวชทั่วไป และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาพฤติกรรม อันได้แก่ การใช้สารเสพติด และพฤติกรรมเหลวไหล

เจอร์าร์ด คริสนาคุมาร์ , บลูเออ (Gerard, Krishnakumar and Buehler , 2006) ได้ศึกษาพบว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่สมรสขึ้น จะกลายเป็นลักษณะคงที่ของความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสที่กำหนดลักษณะสำหรับการปฏิสัมพันธ์ในระบบย่อยระหว่างพ่อแม่กับลูก โดยความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกยังแสดงถึงการมีวินัยที่เข้มงวดและการเข้ามายุ่งเกี่ยวของพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอมากขึ้น ไป ดังนั้นถึงแม้ว่าพ่อแม่จะแสดงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับลูกพวกเขามากขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง แต่ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกก็ไม่ได้มีความตายตัวใกล้เคียงกับรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างคู่สมรส อย่างไรก็ตามภายใต้สภาพแวดล้อมของความขัดแย้งระหว่างพ่อกับแม่ที่บ่อยครั้งและไม่เป็นมิตร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกก็ปรากฏว่ามีความตายตัวมาก

ขึ้น ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรสยังมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตนของพ่อแม่โดยมีความเป็นไปได้ที่จะมีการเพิ่มขึ้นของความพยายามควบคุมบังคับและโต้เถียงกับลูก

เชลตันและแฮโรลด์ (Shelton and Harold, 2008) ได้ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ต่อการปรับตัวทางจิตใจของเด็ก พบว่า การประเมินความผูกคามทำนายนการหลีกหนีที่เพิ่มขึ้น ขณะที่การประเมินการดำเนินตัวเองทำนายนการเกี่ยวข้องมากขึ้นไปที่เพิ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินตัวเองกับการเกี่ยวข้องมากขึ้นไปภายหลังสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่บอกว่า ความรู้สึกรับผิดชอบต่อความขัดแย้งของพ่อแม่ทำให้เด็กมีความรู้สึกถึงความสามารถในการเผชิญปัญหา และการควบคุมความขัดแย้งที่ได้รับรู้ ซึ่งเพิ่มแนวโน้มของการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Grych, 1998 อ้างถึงใน Shelton & Harold, 2008 ในขณะที่ การดำเนินตัวเองก็เป็นตัวทำนายที่สำคัญของปัญหาทางพฤติกรรมในวัยรุ่นที่เปิดเผยต่อความขัดแย้ง แต่กลวิธีอื่นที่นอกเหนือจากการเข้าไปเกี่ยวข้องมากขึ้นไปที่เพิ่มขึ้นในความขัดแย้งก็เกิดขึ้นจากการที่วัยรุ่นรู้สึกผิดต่อการทะเลาะของพ่อแม่แล้วนำไปสู่การแสดงปัญหาภายนอกมากขึ้น

ชาง เอท ออ (Chung et al., 2009) ได้ศึกษาโดยใช้วิธีการเขียนบันทึกประจำวันเพื่อประเมินความถี่ของความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ และความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับเด็กเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และเพื่อประเมินความเกี่ยวข้องต่อความ โศกเศร้าทางอารมณ์กับนักเรียนมัธยมปลายชาวละตินอเมริกัน เอเชีย และยุโรป ซึ่งพบว่าความขัดแย้งในครอบครัวนั้นมีการส่งผลต่อความ โศกเศร้าทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญในแต่ละเชื้อชาติและแต่ละเพศ

แฮร์ เอท ออ (Hair et al., 2009) ได้ศึกษากับวัยรุ่นในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน พบว่าคุณภาพชีวิตสมรสกับสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ร่วมกันส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการใช้สารเสพติด สำหรับวัยรุ่นตอนกลางวัน และส่งผลในขอบเขตที่น้อยกว่าในวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น ยิ่งไปกว่านั้น ในวัยรุ่นที่บิดามารดาไม่ลงรอยกันและสัมพันธ์ภาพกับวัยรุ่นที่ไม่ดีในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ก็มีความสัมพันธ์ทางลบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต การใช้สารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมทางศาสนา และผลการศึกษารองวัยรุ่น

เลวิช Lewis (1976 อ้างถึงใน สุมัทนา สินสวัสดิ์, 2557) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตสมรสที่ดีเกี่ยวข้องกับการปรับตัวที่ดี การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดี การมีความสุขในชีวิตสมรสสูง การมีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน การมีความขัดแย้งต่ำ การมีการประสานกันระหว่างคู่สมรสเป็นอย่างดี ซึ่งคุณภาพชีวิตสมรสในลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์ของคู่สมรสว่าจะแสดงออกต่อกันได้ดีเพียงใด และคู่สมรสจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสามีภรรยาได้มากน้อยเพียงใดด้วย

คาร์กฮัฟ Carkhuff (1977 อ้างถึงใน สุมัทนา สินสวัสดิ์, 2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขอันเกิดจากสัมพันธภาพคู่สมรส พบว่า ความสุขจากสัมพันธภาพที่สำคัญเกิดจาก 1) ความสอดคล้องในตนเอง ได้แก่ การแสดงถึงความจริงใจแบบตรงไปตรงมา ไม่เสแสร้ง เปิดเผย และเป็น ตัวของตนเอง ซึ่งสัมพันธภาพดังกล่าวจะมีผลต่อการรับรู้ของคู่สมรส ทำให้คู่สมรสเกิดความไว้วางใจต่อกัน 2) การเข้าถึงใจ ได้แก่ การมีความเข้าใจ รับรู้ถึงความรู้สึกของคู่สมรส 3) การยอมรับ หมายถึง คู่สมรสต้องมีความยอมรับในตัวบุคคลของคู่สมรสแต่ละฝ่าย รวมถึงการยอมรับบุคคลอื่น โดยไม่ตัดสินใจว่าบุคคลนั้นถูกหรือผิด ไม่ประเมินบุคคล เคารพและรับฟังความคิดเห็น รวมถึงมองบุคคลในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีสิทธิทางด้านความคิดและความรู้สึก

แวมเพิล Wampler (1982) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการช่วยที่ใช้สำหรับวัดตัวแปรใน กระบวนการดำรงชีวิตของคู่สมรส ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจ การยอมรับ และความสอดคล้อง ในตนเอง ถือเป็นมาตรการช่วยที่ใช้สำหรับการวัดตัวแปรในกระบวนการดำรงชีวิตของคู่สมรส อีกทั้งมาตรการช่วยดังกล่าวยังช่วยชี้วัดถึงผลต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับแผนพัฒนาการใช้ชีวิตของคู่สมรสอีกด้วย

สตินเนท Stinnett (1984) อ้างถึงใน สุมัทนา สินสวัสดิ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความคล้ายคลึงกันของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส เช่น ด้านการศึกษา สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ เป็นต้น มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จในชีวิตสมรส โดยหากมีความแตกต่างกันมากเท่าใด ความล้มเหลวในชีวิตสมรสก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากการที่คู่สมรสมีความคล้ายคลึงกันของปัจจัยเหล่านี้ จะทำให้มีการสื่อความหมายในเรื่องต่างๆ ได้ตรงกัน เข้าใจในความคิดของกันและกันได้ง่าย ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งในชีวิตคู่สมรสได้

โฮล์มส์ (Holmes) (1992) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของคู่สมรสมากที่สุด คือ การไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ จึงทำให้ไม่สามารถพูดคุยกันอย่างสร้างสรรค์ และพวกเขาสรุปว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการหย่าร้างนั้น เป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยามากกว่าที่จะเป็นปัจจัยภายนอก เช่น ความคล้ายคลึงกันของปัจจัยทางสังคม เป็นต้น

คิทสัน (Kitson) (1992) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงใน ชีวิตสมรส ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ พบว่า ความขัดแย้งในชีวิตสมรส เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส โดยกลุ่มที่มีความขัดแย้งต่ำ คือ กลุ่มที่มีความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสในระดับต่ำ และกลุ่มที่มีความขัดแย้งสูง คือ กลุ่มที่มีความไม่มั่นคงใน ชีวิตในระดับสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยใช้รูปแบบ 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวัดก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest-Posttest Control Group Design) เพื่อศึกษาผลของการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีปัญหาต่างๆ เนื่องจากความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 15 ครอบครัว จำนวน 45 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีปัญหาต่างๆ เนื่องจากความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 10 ครอบครัว รวม 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว จำนวนแต่ละกลุ่ม 15 คน ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรในการวิจัย

2.1 ตัวแปรในการวิจัย

2.1.1 *ตัวแปรอิสระ* คือ การให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ

2.1.2 *ตัวแปรตาม* คือ ความขัดแย้งภายในครอบครัว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว
2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัว

แบบบูรณาการ

3.1 แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว มีวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายในครอบครัว

3.1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ และสร้างเป็นข้อคำถามในแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

3.1.3 นำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบ และแก้ไขความถูกต้อง

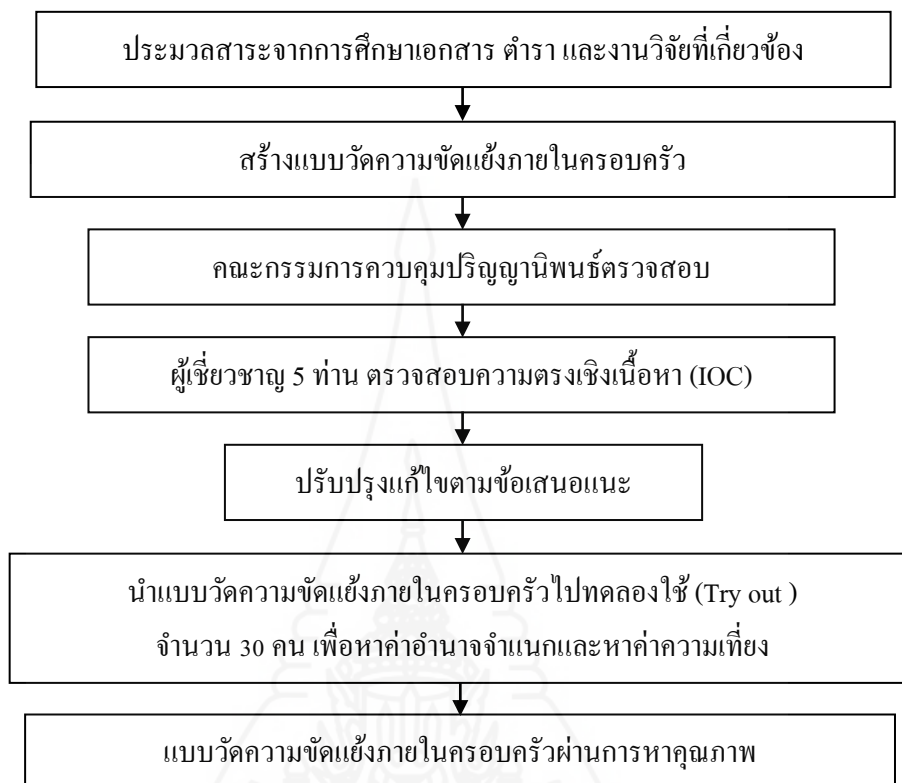
3.1.4 นำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยเพื่อคัดเลือกและปรับปรุงให้สอดคล้องระหว่างเนื้อหา และวัตถุประสงค์วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1

3.1.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องตามข้อเสนอแนะ

3.1.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวจำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครอบครัวนักเรียนที่มีปัญหาเนื่องจากความขัดแย้งในครอบครัว โรงเรียนดิวคิงพิงาวิทยายน ที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ครอบครัวรวมทั้งสิ้น 30 คนนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total correlation) และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ผู้วิจัยเลือกคัดเลือกรายข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-1.00 จำนวน 50 ข้อ และ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .98

3.1.7 นำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ได้ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ใช้เป็นคะแนนก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างร่วม โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ขั้นตอน 1 การสร้างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว มีดังนี้

ภาพที่ 3.1 การสร้างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

3.1.8 แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบบันทึกสถานภาพ /ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับสถานะ อายุ อาชีพคุณวุฒิทางการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย ความขัดแย้งทางความคิด 17 ข้อ ความขัดแย้งทางอารมณ์ และความรู้สึกร่วม 11 ข้อ และความขัดแย้งทางพฤติกรรม 22 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความขัดแย้งที่เกิดตรงตามความเป็นจริงของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งบ่อยที่สุด
4	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งบ่อย
3	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งปานกลาง
2	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อย
1	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด

ตารางที่ 3.1 ตัวอย่างแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

ข้อคำถาม	ระดับความขัดแย้ง				
	บ่อยที่สุด (5)	บ่อย (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความขัดแย้งทางความคิด					
1. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักครอบงำความคิดของสมาชิกคนอื่น					
2. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่					
3. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตต่างกัน					
4. สมาชิกในครอบครัวของฉัน คิดว่าผู้ใหญ่อายุ ต้องเสมอ					
5. ครอบครัวของฉันคิดว่า การมีความรักในวัยเรียนเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม					
6. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าการเรียนพิเศษ จะทำให้ลูกรักในการเรียนมากขึ้น					
7. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าการเรียนพิเศษของลูก จะทำให้เรียนได้ดีขึ้น					
8. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความคิดว่าหากคบเพื่อนดีจะทำให้ลูกเป็นคนดีไปด้วย					

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความขัดแย้ง				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ความขัดแย้งทางความคิด (ต่อ)					
9. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่า งานบ้าน เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง					
10. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าเงินสำคัญกว่าสิ่งใด					
11. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักคิดว่าตนเอง เป็นฝ่ายถูกเสมอ					
12. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าตนไม่สำคัญต่อสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัว					
13. สมาชิกในครอบครัวของฉันยึดมั่นในความซื่อสัตย์					
14. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่า การเลี้ยงดูสั่งสอนลูกเป็นหน้าที่ของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ในครอบครัวเท่านั้น					
15. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความคิดว่า ผู้นำครอบครัวต้องเป็นเพศชายเท่านั้น					
16. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าควรมีความเท่าเทียมและเสมอภาคทางความคิดภายในครอบครัว					
17. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าสมาชิกคนอื่นทำหน้าที่ของตนได้ไม่สมบูรณ์					
ความขัดแย้งทางอารมณ์ และความรู้สึก					
18. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกผิดหวังในเรื่อง การเรียนของลูก					
19. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกขาดความรักจากสมาชิกคนอื่น					

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความขัดแย้ง				
	น้อยที่สุด (5)	น้อย (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความขัดแย้งทางอารมณ์ และความรู้สึก(ต่อ)					
20. สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกเศร้าใจจากสมาชิกคนอื่น					
21. สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกสุขใจจากสมาชิกคนอื่น					
22. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกกดดันกับกฎระเบียบข้อบังคับของครอบครัว					
23. ฉันรู้สึกว่าตนด้อยค่ากว่าคนอื่น					
24. ฉันรู้สึกอยากเอาชนะทุกคนในครอบครัว					
25. ฉันรู้สึกน้อยใจที่สมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความสำคัญ					
26. ฉันรู้สึกผิดหวังที่สมาชิกคนอื่นในครอบครัวไม่รักษาสัญญา					
27. ฉันรู้สึกไม่พอใจที่สมาชิกในครอบครัวคนอื่นแสดงอารมณ์หงุดหงิดต่อกัน					
28. ฉันรู้สึกไม่ชอบใจที่สมาชิกในครอบครัวไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน					
ความขัดแย้งทางพฤติกรรม					
29. ฉันไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง					
30. ฉันไม่ตรงต่อเวลา					
31. ฉันหนีเที่ยวกลางคืนตามลำพัง					
32. พ่อแม่มีแนวทางการเลี้ยงลูกต่างกัน					
33. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อกัน					
34. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการพูดโกหก					

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความขัดแย้ง				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ความขัดแย้งทางพฤติกรรม (ต่อ)					
35. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมต่อต้านกฎข้อห้ามต่างๆ ของครอบครัว					
36. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย					
37. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมพูดคำหยาบได้เถียงคำทอกันด้วยคำพูดที่รุนแรง					
38. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเลียนแบบคนอื่นในทิศทางที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว					
39. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเสพติดเทคโนโลยีและ สื่อออนไลน์ต่างๆ					
40. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเสพติดสารเสพติดให้โทษตามเพื่อน					
41. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการหนีเรียน					
42. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ					
43. สมาชิกในครอบครัวมีการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
44. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่รับผิดชอบ ในการดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว					
45. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมติดเพื่อน ชอบสังสรรค์เฮฮาจนเกินเลย					

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความขัดแย้ง				
	น้อยที่สุด (5)	น้อย (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความขัดแย้งทางพฤติกรรม (ต่อ)					
46. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา					
47. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการลงโทษสมาชิกในครอบครัวโดยไม่สมเหตุสมผล					
48. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่ช่วยแบ่งเบาการทำงานบ้าน					
49. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการจัดวางเข้าของไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย					
50. สมาชิกในครอบครัวใช้ถ้อยคำที่หยาบคายดูต่ำกัน					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

5	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด
4	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อย
3	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งปานกลาง
2	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อย
1	หมายถึง	เกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด

3.2 การสร้างโปรแกรมการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ มีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาครอบครัว เช่น ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบ โครงสร้าง ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบ ประสบการณ์นิยม ทฤษฎีการให้การศึกษาครอบครัวแบบ เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมและการรู้จัก - พฤติกรรม การศึกษาครอบครัวแบบ สั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ เพื่อบูรณาการ

ทฤษฎี เหล่านี้ ให้ชุดโปรแกรมการศึกษารอบครีวมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อช่วยเหลือรอบครีวนักเรียนที่มารับการศึกษา

3.2.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการให้การศึกษาครีวแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่ละครั้ง แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ของเทคนิค กระบวนการ และกิจกรรม รวมถึงการดำเนินให้การศึกษาครีว

3.2.3 นำโปรแกรมการให้การศึกษาครีวที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับรอบครีวนักเรียนที่มีปัญหาเนื่องจากความขัดแย้งในครีว โรงเรียนสตรีพังงา จำนวน 10 รอบครีว ที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

3.2.4 นำโปรแกรมการให้การศึกษาครีวที่ทดลองใช้และปรับปรุงแล้วไปใช้ในการให้การศึกษาครีวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 รอบครีว ใช้ระยะเวลาในการทำการทดลอง 7 สัปดาห์ จำนวน 8 ครั้งๆ ละ 90 นาที

3.2.5 โปรแกรมการให้การศึกษาครีว (ตัวอย่าง)

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างโปรแกรมการให้การศึกษาครีว

ครั้งที่	เรื่อง
1	ปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ
2	ความขัดแย้งด้านความคิด
3	ความขัดแย้งด้านความคิด
4	ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก
5	ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก
6	ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม
7	ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม
8	ปัจฉิมนิเทศ หรือ ยุติการให้การศึกษา

ขั้นตอน 2 การสร้างแบบโปรแกรมการให้การศึกษารอบครัวแบบบูรณาการมีดังนี้

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการให้การศึกษารอบครัวแบบบูรณาการ

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัย

คือแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งการทดลอง มีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม วัดก่อนและหลัง (Two Group Pretest- Posttest Design)

4.2 วิธีการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง โดยการศึกษา สองกลุ่มและวัด 2 ครั้งคือวัดก่อนและหลังการทดลอง มีรูปแบบ ดังนี้ (ปรีชา เนาว่าเย็นผล 2554, น. 5-48)

ตารางที่ 3.3 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม	การทดสอบก่อนการทดลอง	ทดลอง	การทดสอบหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง R	O1	X	O2
กลุ่มควบคุม R	O3	X~	O4

O1 และ O3 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

O2 และ O4 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

X แทน การทดลอง

R แทน การสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม

4.3 วิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ได้ออกแบบวิธีการดำเนินการทดลองตามโปรแกรมการให้บริการปรึกษาครอบครัวแบบ บูรณาการ ที่มีต่อความขัดแย้งภายในครอบครัว โดยรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ขั้นตอนการทดลอง

1) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย และ โรงเรียนคิงพังกงวิททยาน เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยไปที่ฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อขอคัดกรอง และทำแบบ ทดสอบความขัดแย้งในครอบครัว ในวันประชุมผู้ปกครอง เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด

จำนวน 10 ครอบครัวยุบรวม 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัวยุาจำนวนกลุ่มละ 15 คน ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก โดยการสุ่มอย่างง่าย

4.3.2 ขั้นทดลอง

1) ดำเนินการให้การปรึกษา ตามโปรแกรมการให้การปรึกษาคอบครัวยุาแบบบูรณาการ กลุ่มทดลองจนครบทั้ง 5 ครอบครัวยุา ดำเนินการทดลองคอบครัวยุาละ 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวมทั้งหมด 40ครั้ง ณ ห้องแนะแนวโรงเรียนศินุกพิงงาวิทยายัน ดังนี้

- (1) ปฐมนิเทศสร้างสัมพันธภาพ
- (2) ความขัดแย้งด้านความคิด
- (3) ความขัดแย้งด้านความคิด
- (4) ความขัดแย้งด้านอารมณ์ความรู้สึก
- (5) ความขัดแย้งด้านอารมณ์ความรู้สึก
- (6) ความขัดแย้งทางพฤติกรรม
- (7) ความขัดแย้งทางพฤติกรรม
- (8) ปัจฉิมนิเทศและประเมินผล

2) กลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรม

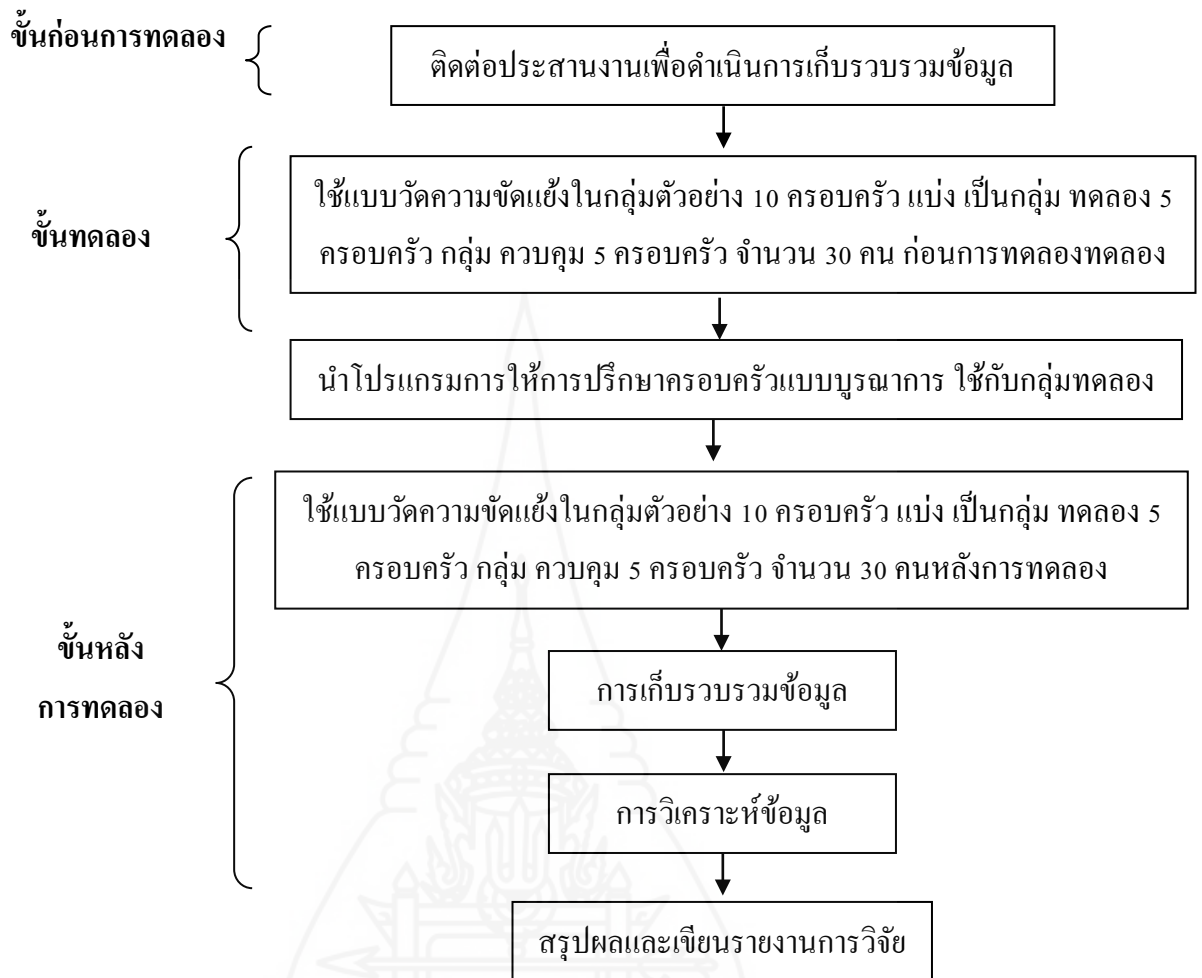
4.3.3 ขั้นหลังการทดลอง

1) เมื่อสิ้นสุดการให้การปรึกษาคอบครัวยุาแบบบูรณาการ ตามโปรแกรมการให้การปรึกษาคอบครัวยุาแบบบูรณาการ ในครั้งที่ 8 จะให้ผู้ให้การปรึกษาทำแบบความขัดแย้งภายในคอบครัวยุาหลังการทดลอง

2) นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบวัดความขัดแย้งภายในคอบครัวยุา ทั้งก่อนและหลังการให้การปรึกษาคอบครัวยุาแบบบูรณาการ ไปวิเคราะห์ตามสถิติต่อไป

3) การให้การปรึกษาแบบบูรณาการ สามารถอธิบายขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล จากภาพประกอบที่ 3.3 การให้การปรึกษาคอบครัวยุาแบบบูรณาการ

ภาพที่ 3.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัวแบบบูรณาการ ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ โดยใช้การทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)

5.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบแมนน์-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ดังนี้

6.1.1 ความตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

6.1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total correlation)

6.1.3 การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (CronbachAlpha Coefficient) (โกศล มีคุณ 2545, น. 297)

6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.2.1 ใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.2 ใช้สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบแบบวิทนีย์ และการทดสอบวิลคอกชัน

1) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวแบบบูรณาการ ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ โดยใช้การทดสอบวิลคอกชัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)

2) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบแมนน์วิทนีย์ (The Mann-Whitney U Test)

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐาน (Median)
Q.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)
p-value	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ
Z	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบวิลคอกซัน
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบแมนวิทนี
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวแบบ

บูรณาการของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การรักษาครอบครัวแบบบูรณาการ โดยใช้การทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)

2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบแมนน์วิทนี (The Mann-Whitney U Test)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานะ				
พ่อ	5	33.33	5	33.33
แม่	5	33.33	5	33.33
ลูก	5	33.33	5	33.33
อายุ				
อายุต่ำกว่า 15 ปี	2	13.33	1	6.67
อายุ 15 ปี	3	20.00	4	26.67
อายุ 35 ปี	8	53.34	5	33.33
อายุ 41 ปี	2	13.33	-	-
อายุ 46 ปี	-	-	4	26.66
อายุ 51 ปี	-	-	1	6.67

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ				
ข้าราชการ	3	20.00	3	20.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	20.00	1	6.67
ธุรกิจส่วนตัว	4	26.67	5	33.33
เกษตรกร	-	-		
นักเรียน	5	33.33	5	33.33
แม่บ้าน	-	-	1	6.67
คุณวุฒิทางการศึกษา				
กำลังศึกษา/ระดับชั้น.....	5	33.33	3	33.33
มัธยมศึกษาปีที่ 1	-	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 2	2	13.34	1	6.67
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2	13.34	1	6.67
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1	6.67	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 5	-	-	1	6.67
มัธยมศึกษาปีที่ 6	-	-	2	13.34
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	26.67	7	46.67
ปริญญาตรี	5	33.33	2	13.33
สูงกว่าปริญญาตรี	1	6.67	1	6.67

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
น้อยกว่า 10,000 บาท	2	13.33	3	20.00
10,000-30,000 บาท	7	46.67	6	40.00
30,000 -50,000 บาท	1	6.67	2	13.33
มากกว่า 50,000 บาท	-	-	1	6.67
อื่นๆ	4	26.67	3	20.00
ไม่ตอบ	1	6.67	-	-
จำนวน สมาชิกในครอบครัว				
3 คน	3	20.00	9	60.00
4 คน	9	60.00	3	20.00
5 คน	3	20.00	3	20.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มควบคุมมีสถานะเป็นพ่อ แม่ ลูก กลุ่มละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอาชีพข้าราชการจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 พนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โดยกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-30,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

กลุ่มทดลองมีสถานะเป็นพ่อ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สถานะเป็นแม่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และสถานะเป็นลูก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ซึ่งเป็นนักเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 อาชีพข้าราชการจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 อาชีพแม่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 โดยกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัวของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การศึกษาครอบครัว

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งภายในครอบครัวของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การศึกษาครอบครัว (n=15)

กลุ่มทดลอง	Mdn	Q.D.	Z	p-value
ก่อนทดลอง	4	0.5	3.449	.001
หลังทดลอง	2	0.5		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.2 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test พบว่า หลังการให้การศึกษาครอบครัวกลุ่มทดลอง มีความขัดแย้งภายในครอบครัวลดลงกว่าก่อนการให้การศึกษาครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัว ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัว ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=15)

กลุ่มตัวอย่าง	Mean Rank	Sum of Rank	Mdn	Q.D.	U	p-value
กลุ่มควบคุม	18.93	284.00	3	1.5	2.233	.026*
กลุ่มทดลอง	12.07	181.00	2	0.5		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ The Mann-Whitney U Test พบว่า หลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งภายในครอบครัวลดลงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลของการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัวผลการศึกษานำมาสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวของครอบครัวกลุ่มทดลองก่อนและหลังการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการและกลุ่มควบคุมที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งในครอบครัวลดลงหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

1.2.2 ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งในครอบครัวลดลงกว่ากลุ่มควบคุมหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีปัญหาต่างๆ เนื่องจากความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 15 ครอบครัว จำนวน 45 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา ที่มีปัญหาต่างๆ เนื่องมาจากความขัดแย้งภายในครอบครัว จำนวน 10 ครอบครัว รวม 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว จำนวนแต่ละกลุ่ม 15 คน ที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก โดยการสุ่มอย่างง่าย

1.3.2 ตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การให้ปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความขัดแย้งภายในครอบครัว

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการให้การศึกษาครอบครัว

1.5 การดำเนินการทดลอง

1.5.1 ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวเพื่อเก็บคะแนน (Pre-test)

1.5.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยใช้โปรแกรมการให้การศึกษาครอบครัวที่สร้างขึ้นเองและโดยผ่านขั้นตอนการตรวจสอบแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วโดยนำโปรแกรมการให้การศึกษาครอบครัวไปทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 5 ครอบครัว ครอบครัวละ 3 คน (พ่อ แม่ ลูก) รวม 15 คน

1.5.3 หลังจากการดำเนินการทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทำแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัวเพื่อเก็บคะแนน (Post-test)

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำดังนี้

1.6.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัวของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ โดยใช้การทดสอบวิลคอกชัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)

1.6.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความขัดแย้งภายในครอบครัวหลังได้รับการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบแมนน์-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)

1.7 สรุปผลการวิจัย

1.7.1 หลังการให้การศึกษาครอบครัว ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งในครอบครัวลดลงกว่าก่อนการให้การศึกษาครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.7.2 หลังการให้การศึกษาครอบครัว ครอบครัวกลุ่มทดลองมีความขัดแย้งภายในครอบครัว ลดลงกว่าครอบครัวกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

2.1 กลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวลดลงหลังได้รับการให้การปรึกษาครอบครัว ทั้งนี้เนื่องมาจาก ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวนั้นมี สาเหตุเนื่องมาจาก สมาชิกทุกคนในครอบครัว ไม่ใช่เกิดจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัว และการให้การปรึกษาคือกระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัวโดยมองไปบนภาพรวมของครอบครัว หากสมาชิกคนใดคนหนึ่งประสบปัญหา ก็จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ภายในครอบครัวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ (ศิริพิศ ทองพงษ์ (2554: 11) ที่กล่าวว่า "ครอบครัวบำบัด" เป็นการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัวโดยสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ารับการบำบัดช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความสมดุลในการทำหน้าที่ในครอบครัวและสมาชิกสามารถจัดการกับความทุกข์ที่ประสบได้ดีขึ้นและปรับตัวได้ดีขึ้น และเนื่องมาจาก โปรแกรมการให้การปรึกษาคือกระบวนการบูรณาการ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการบูรณาการ แนวคิดและเทคนิคทฤษฎีการให้การปรึกษาของหลายทฤษฎีเข้าด้วยกัน ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษาคือกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ทฤษฎีการปรึกษาคือกระบวนการแบบประสบการณ์นิยม ทฤษฎีการปรึกษาคือกระบวนการแบบโครงสร้าง ทฤษฎีการปรึกษาคือกระบวนการแบบพฤติกรรมและการรู้คิด – พฤติกรรม ทฤษฎีการปรึกษาคือกระบวนการแบบสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแต่ละครั้งของโปรแกรมการให้การปรึกษาคือกระบวนการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ และการสร้างสัมพันธภาพ การสร้างสัมพันธภาพเป็นเรื่องสำคัญ สัมพันธภาพที่ดี จะช่วย สร้างความไว้วางใจ ความเชื่อใจ ระวังผู้รับการปรึกษา และผู้นำกลุ่ม เพราะเมื่อผู้รับการปรึกษา รู้สึกไว้วางใจ รู้สึกปลอดภัย ทำให้การทำกิจกรรมร่วมกัน สำหรับการแก้ปัญหาง่ายขึ้น สัมพันธภาพไม่ได้สำคัญเฉพาะขั้นตอนแรกๆ ในการให้การปรึกษาแต่การสร้างสัมพันธภาพควรเกิดขึ้น และดำรงอยู่ทุกๆ ขั้นตอน เพราะนั่นแสดงถึงความจริงใจ การให้การปรึกษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางความรู้สึก จึงไม่มีหลักการตายตัว การช่วยเหลือจึงเริ่มต้นจากสัมพันธภาพที่ดี และจริงใจ การให้การปรึกษา ครั้งที่ 1 นี้ เป็นการพบกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการให้การปรึกษาคือกระบวนการแบบประสบการณ์นิยม (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2554: 37) กล่าวว่า ระยะก่อนบำบัดหรือระยะนัดหมาย เพื่อขอรับการปรึกษา ในระยะนี้สมาชิกทุกคนของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวเดี่ยว ควรจะมาพร้อมกัน และรับฟังข้อตกลง ทฤษฎีการให้การปรึกษาคือกระบวนการที่ใช้บูรณาการ ในครั้งนี้ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษาคือกระบวนการแบบประสบการณ์นิยม โดยใช้เทคนิคการใช้เส้นเชือกเพื่อศึกษาสัมพันธภาพภายในครอบครัว บทบาทหน้าที่ ลักษณะนิสัย ของสมาชิกกลุ่มเมื่ออยู่ร่วมกันในครอบครัว ในครั้งเดียวกัน

นี่ก็ใช้ ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยการใช้เทคนิคการเข้าร่วม เพื่อให้ผู้ให้การปรึกษา เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวในความรู้สึกสมาชิกกลุ่ม เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ สำหรับการให้การปรึกษาครั้งต่อไป และทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบโครงสร้างโดยการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อประเมินครอบครัว เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านครอบครัว ใช้ในการเขียนแผนภูมิครอบครัวในครั้งต่อไป และได้ประเมินปัญหา อุปสรรคในการให้การปรึกษารอบครัว ในครั้งต่อไป

ครั้งที่ 2 ความขัดแย้งด้านความคิด (1) การพบกันครั้งที่ 2 นี้ เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้งด้านความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว สมาชิกกลุ่มสามารถระบุสาเหตุความคิดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว ว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง จากการศึกษา ความคิดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว ได้แก่ “ความคิดของตนเองถูกต้องเสมอ” “ความคิดของผู้ใหญ่ถูกต้องที่สุด” “คิดว่าตนไม่สำคัญต่อคนในครอบครัว” เป็นต้น ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวที่ใช้บูรณาการ ในครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยใช้เทคนิค การเขียนแผนภูมิครอบครัว ซึ่งจะให้เห็นภาพโครงสร้างของครอบครัว อย่างน้อย 3 รุ่น และให้เห็น รายละเอียด ต่างๆ ของสมาชิกในครอบครัว เช่น อายุ จำนวน บุตร ธิดา ความสัมพันธ์ ในครอบครัว ใครขัดแย้งกับใคร ใครห่างเหินกัน และใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบ การรู้คิด-พฤติกรรม เทคนิคที่ใช้คือ เทคนิคการปรับโครงสร้างทางความคิด เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้ สำรวจความคิดของตนเองที่ก่อให้เกิดปัญหา และสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัวได้ ยกตัวอย่าง จากครอบครัว หนึ่ง ภรรยา มีความคิด (เดิม) กับตัวสามีว่า สามีต้องการมีภรรยาคนใหม่ ตลอดเวลา “ตนมาอยู่มาอยู่ บ้านหลังนี้ในฐานะคนอาศัย คนใช้” ส่งผลให้สามี ภรรยาเกิดความขัดแย้งกัน เมื่อปรับความคิดของ ภรรยา ใหม่ “ตนเป็นคนๆหนึ่งที่สำคัญที่สุดของครอบครัวนี้ ขาดตนเองแล้วครอบครัวจะอยู่ไม่ได้” เมื่อภรรยาปรับความคิดของตนเองได้ ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความสงสัยระแวงก็ ลดลง ความขัดแย้งก็ ลดลงไปด้วย สอดคล้องกับ (พระครูภาสธรรมธมฺม (อำพร ปริมุฑฺโต), 2553) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท กล่าวว่าการศึกษาค้นคว้าปัญหาความขัดแย้งของครอบครัวไทยพบว่า มีปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะนิสัย ทัศนคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นปัจเจกบุคคล และสอดคล้องกับ (ศรีบุญญาอิชิตะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่นผลการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนวัยรุ่น มีพฤติกรรมความรุนแรง คือสาเหตุด้านตนเองพบว่านักเรียนวัยรุ่นมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับ ผู้ปกครองเป็นประจำมีทัศนคติต่อพฤติกรรมความรุนแรงว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปกติธรรมดาและ การมีพฤติกรรมความรุนแรงทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน

ครั้งที่ 3 ความขัดแย้งด้านความคิด (2) วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม รู้จักบริหารความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และเพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ระบุแนวทางในการกับความขัดแย้งทางความคิดภายในครอบครัว นอกจากนี้สมาชิกสามารถสร้างมุมมองใหม่ หรือสร้างภาพใหม่ทางความคิดได้และเลือกวิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัวสอดคล้องกับ Rutter (1999) ได้ศึกษา กรอบความคิดและผลการศึกษาของการฟื้นฟูเพื่อการประยุกต์ใช้สำหรับครอบครัวบำบัด ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยหนึ่งในนั้นคือ กระบวนการคิดต่อประสบการณ์ซึ่งค่อนข้างมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการฟื้นฟูจากการศึกษากรอบความคิดในมุมมองที่บุคคลมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีของพ่อแม่ นั้น แนวคิดพื้นฐานสำหรับการพัฒนาสุขภาพจิตและความสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่ คือ บุคคลต้องยอมรับในสำคัญของความสัมพันธ์ดังกล่าว ต้องยอมรับในความเป็นจริงของประสบการณ์ที่ไม่ดีที่เคยมีในวัยเยาว์ และหาแนวทางในการผสมผสานความเป็นจริงของประสบการณ์เหล่านี้เข้าสู่ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง (self-concept) โดยเป็นในแนวทางบวกไม่ใช่การปฏิเสธทางลบ

ครั้งที่ 4 ความขัดแย้งด้านอารมณ์ความรู้สึก (1) หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องลงรอยกันภายในครอบครัว ได้แก่ความน้อยใจ โกรธเคือง เสียใจ ที่ต้องอาศัย การสังเกตและใส่ใจ และทำความเข้าใจกันและกัน ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว สอดคล้องกับ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2554: 13-21) กล่าวถึง ระบบครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family Emotional System) ครอบครัวเดี่ยวคือ ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ส่วนระบบอารมณ์ในครอบครัวเดี่ยว เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า หากความตึงเครียดทางอารมณ์เกิดขึ้น เพราะสมาชิกคนหนึ่งครอบครัว ขาดความสามารถในการแยกตนจากครอบครัว มีการหลอมรวมทางอารมณ์แล้วส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจของสมาชิกอีกคนหนึ่งซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว

วัตถุประสงค์ ของการให้การปรึกษาครอบครัวเพื่อ สืบหาปัญหาความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว และเพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุความรู้สึก ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว และ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุความสำคัญของการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัวแบบประสบการณ์นิยม สอดคล้อง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2554 :13-35) กล่าวถึง แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการปรึกษาครอบครัวแบบพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า เนื่องจากสมาชิกครอบครัว ไม่ใส่ใจ ที่จะรับรู้ ตระหนักรู้ อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง หรือหากรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นแต่เขาจะพยายามควบคุม ซ่อนเร้น เก็บความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นๆ เอาไว้

ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายไม่มีชีวิตชีวา เนื้อหา ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เลวร้ายดังกล่าวนี้ จะส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ครั้งที่ 5 ความขัดแย้งด้านอารมณ์ความรู้สึก (2) อารมณ์และความรู้สึกที่ผูกพันเป็น สายใยที่ก่อตัว ขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นปกติอยู่แล้ว แต่เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ภายในครอบครัว การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ลดความขัดแย้งภายในครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2554 :13-25) กล่าวในขั้นตอนการให้การปรึกษาครอบครัว แบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ระดับการแยกตัว (The Degree of Differentiation of Self) ของสมาชิกแต่ละคน จะสะท้อนถึง ระดับความอิสระทางอารมณ์ของแต่ละคนจากครอบครัว และจากภายนอก ครอบครัว การที่สมาชิกครอบครัวมีความผูกพันทางอารมณ์อย่างมากกับสมาชิกบางคน จนสามารถ รับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของกันและกัน จนอาจทำให้เกิดความเครียด อีกทั้ง การใกล้ชิดกันทาง อารมณ์ ที่มากเกินไป อาจนำไปสู่การยอมรับกัน เข้าข้างกัน โดยปราศจากการไตร่ตรอง หรืออาจ นำไปสู่การไม่ยอมรับ หรือเป็นศัตรูกันถ้าสมาชิกคนนั้นๆ เกิดไม่พอใจ หรือไม่ได้ในสิ่งที่เขาต้องการ

วัตถุประสงค์การให้การปรึกษาครอบครัว เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ระบุวิธีการจัดการกับ อารมณ์ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัวขึ้น และเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ เทคนิคการจัดการ กับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อลดความเครียดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และใช้เทคนิค การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว เพื่อให้คู่อุปกรณ์ที่ขัดแย้งกันได้เปิดใจ เปิดความรู้สึกคุยกัน ซึ่ง คู่อุปกรณ์ บางคู่ในกลุ่มทดลอง ได้มีโอกาสกล่าวคำขอโทษที่ไม่เคยได้มี โอกาสกล่าวในเวลาที่ผ่านมา

ครั้งที่ 6 ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม (1) ความขัดแย้งทางพฤติกรรม หมายถึงการไม่ลง รอยกัน ไม่สอดคล้องกันในเรื่องของการแสดงพฤติกรรมและบทบาทหน้าที่ สอดคล้องกับ (ปิยะวดี สิงห์พันธ์ 2544: 24) กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งว่า สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาการของวัยรุ่น และอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกครอบครัวที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมแตกต่าง จากวัยรุ่นในอดีต ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยระหว่างวัยขึ้น ซึ่งความขัดแย้งที่พบบ่อย คือความ ขัดแย้งที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมด้านการเรียน และการเตรียมตัวด้านอาชีพ ของบุตร และสอดคล้องกับ (บุญยิ่ง คงเกตุ 2547) ที่กล่าวถึง นิยามความขัดแย้งในครอบครัว หมายถึง สภาพการณ์ที่ สามี และภรรยา มีความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และความประพฤติไม่ สอดคล้องกัน แบ่งความขัดแย้งของสามี ภรรยา 3 สาเหตุ และ 1 ใน 3 สาเหตุ นั้น คือสาเหตุความ ขัดแย้งโดยส่วนตัว เป็นลักษณะความขัดแย้ง ที่เกิดจากบุคลิกภาพ ของสามี ภรรยา ในด้านค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ หรือความคิดเห็น พฤติกรรมที่แสดงออก ความสัมพันธ์ทางเพศ และความมั่งคั่ง

ทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ (ขงจื๊อ วงศักริมย์สานติ 2540: 29-30 อ้างในบุญยั้ง คงเกตุ 2547:17) ที่บอกถึงลักษณะของความขัดแย้งมีสาเหตุดังนี้ การแบ่งสรรบทบาท การจัดสรรบทบาทเป็นปัญหาใหญ่ ของครอบครัวปัจจุบัน ความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง การทำงานนอกบ้าน ของแต่ละฝ่าย จึงทำให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องบทบาท การดูแลลูกและงานบ้าน และอีกสาเหตุ คือ นิสัยและความเคยชินส่วนตัวที่ต่างกัน การผ่านการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ต่างกัน ทำให้ นิสัยและความเคยชินโดยส่วนตัว บางอย่างแตกต่างกัน อาจกลายเป็นความขัดแย้ง หรือความขัดแย้ง เดิมที่มีอยู่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษาครั้งนี้ เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้ง ด้านพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และเพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุ ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว และ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม และการกระทำของสมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบอย่างสั้นมุ่งเน้นคำตอบ ใช้เทคนิคคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในอดีต (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2554 :13-91) อธิบายถึงเทคนิคของการให้การปรึกษา ครอบครัว อย่างสั้นที่มุ่งเน้นคำตอบ เทคนิค คำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในอดีต ว่าจากปัญหาที่ ผู้รับบริการนำเสนอ และหากปัญหาเช่นเดียวกันนี้เคยเกิดขึ้น ในอดีต ผู้ให้การปรึกษาอาจจะใช้ คำถามถามผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีผู้รับบริการเคยใช้ และพอใจในการแก้ปัญหา หรือหาทางออกของ ปัญหานั้นๆ ในอดีตซึ่งวิธีการที่เขาเคยประสบความสำเร็จในอดีต อาจจะเป็นประโยชน์ในการ แก้ปัญหาในปัจจุบัน แต่อาจจะเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่แตกต่างจากที่เคย ใช้ในอดีตเทคนิคนี้ ทำให้สมาชิกกลุ่มได้ย้อนเรื่องราวในการแก้ปัญหาในอดีต ใช้เทคนิคคำถาม ข้อยกเว้นเพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถมองเห็นความแตกต่างของเรื่องราวต่างๆ และเป็นการฝึก ทักษะ การแก้ปัญหาให้แก่สมาชิกกลุ่มด้วยและเทคนิคคำถามระดับขั้น โดยให้สมาชิกกลุ่มกำหนด ระดับระดับความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อให้ครอบครัวมีความสุข โดยให้สมาชิกกลุ่มบอก ระดับความสุขที่ตนเองต้องการ ตั้งแต่ 0-10 ซึ่ง ขณะที่แต่ละคนบอก ระดับคะแนน แวดตาที่ ส่งผ่านไปคือความตั้งใจ ที่สื่อให้คนอื่นๆ ในครอบครัว รับรู้ด้วย สุดท้ายเทคนิคให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้คำชม เป็นการที่ผู้วิจัย ทำการสะท้อนภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ สมาชิกกลุ่มมองเห็นให้ชัดเจน ขึ้น พร้อมกับการให้กำลังใจ ในการที่สมาชิกกลุ่มจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวขึ้น

ครั้งที่ 7 ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม (2) ปัญหาการสื่อสารกันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวซึ่งเป็นการสื่อสารที่ ไม่สอดคล้องกัน ทั้งด้าน อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม การสื่อสาร ที่ไม่ตรงใจ ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึง ควรเสริมสร้างให้มี การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกันภายในครอบครัว จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้สอดคล้องกับ (มนัญญา ช้อยเชิดสุข 2555: 130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาทักษะการสื่อสารของ

ครูสมรสที่พยายามฆ่าตัวตายด้วยการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีชะเทียร์ กล่าวว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน ช่วยให้บุคคลสามารถเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนเองต่อบุคคลอื่น ช่วยให้บุคคลรับรู้ และความใจความรู้สึกของตนตามความเป็นจริง ให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักรู้ถึงคุณค่าในตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก

วัตถุประสงค์ในการให้การปรึกษาครั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุวิธีแก้ไขพฤติกรรม การสื่อสารของตนเองที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว และเพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุแนวทางการปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ (เมธินันท์ภิญญชน 2539, อ้างใน มนัญญา ซ้อยเชิดสุข 2555: 130) กล่าวว่า เป้าหมายของการให้คำปรึกษา คือการมุ่งที่จะพัฒนาสมาชิกครอบครัวให้เกิดความเจริญเติบโตในด้านความเร็วในการรับรู้ ความรู้สึก และการแสดงความรู้สึก และในด้านการตระหนักรู้ความรู้สึก และความต้องการของตนเองและผู้อื่น สามารถที่จะสื่อความรู้สึก และความต้องการให้ผู้อื่นทราบ การเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้สมาชิก มีความใกล้ชิด ความยืดหยุ่น มีชีวิตชีวา และพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง ทฤษฎีที่ใช้ในการให้การปรึกษา

ครั้งที่ 8 ปัจฉิมนิเทศ หรือ ยุติการให้การปรึกษากายการยุติการให้การปรึกษาเป็นการแสดงให้เห็นว่าเกิด ความอิสระ ระหว่างผู้นำกลุ่มและผู้เข้ารับการปรึกษา การช่วยเหลือเป็นอันสิ้นสุด ต่อจากนี้จะเป็นการนำสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือการรักษา ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัวไว้ การให้การปรึกษารอบครัวครั้งสุดท้ายนี้เป็นการ ที่ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มร่วมกัน ประเมินระดับความขัดแย้ง และความเป็นแปลงในครอบครัวหลัง ครอบครัวและสมาชิก เข้าร่วมการให้การปรึกษารอบ 7 ครั้ง ผู้นำกลุ่ม บูรณาการ ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบโครงสร้าง โดยใช้ขั้นตอนการให้การปรึกษา การประเมินความสัมพันธ์ในครอบครัว และใช้เทคนิคการเข้าร่วม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้น และใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบพฤติกรรม และการรู้คิด-พฤติกรรม ใช้เทคนิค การรักษาผลการให้การปรึกษาให้ดำรงอยู่ต่อไป โดยผู้นำกลุ่มเสนอให้ครอบครัวมีเครื่องเตือนความทรงจำ และใช้เทคนิค วันแห่งความใส่ใจ – ห่วงใย โดยฝึกให้สมาชิกในครอบครัว ได้มีวันแสดงออกความรัก ความรู้สึก และเป็นวันที่ ทุกคนเปิดใจ และให้อภัยกันโดยปราศจากเงื่อนไข

ผลของการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ โดยใช้โปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ ครบ 8 ครั้ง ทำให้ความขัดแย้งภายในครอบครัวของกลุ่มทดลองลดลง สอดคล้องกับ (วัชรพลเปรมกมล,เพ็ญญา กุลนภาดล,วารสาร ทรัพย์วิระปกรณ 2548) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในครอบครัวของกลุ่มสมาชิกวัยรุ่น

ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามิภรรยาวันรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามิภรรยาวันรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ปิยะวดี สิงห์พันธ์ 2544) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น ด้านแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่น บิดาที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิหลังครอบครัว และจำนวนบุตรต่างกัน มีแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้บิดา มารดาส่วนใหญ่เห็นว่าการยอมรับพฤติกรรมและความคิด และการให้ความรักความเข้าใจแก่บุตรวัยรุ่นจะเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันปัญหาความขัดแย้งกับบุตรวัยรุ่น สำหรับแนวทางสร้างเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว บิดามารดาที่มีสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิหลังทางครอบครัว และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีแนวทางเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวแตกต่างกัน โดยบิดามารดาส่วนใหญ่เห็นว่าการสร้างพฤติกรรม การดูแลรับผิดชอบบุตรวัยรุ่น และการให้ความใกล้ชิดสนิทสนมบุตรวัยรุ่น จะเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว

2.2 กลุ่มทดลอง มีความขัดแย้งภายในครอบครัว ลดลงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การที่กลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการที่มีขั้นตอนการสร้าง โปรแกรมการปรึกษาที่ถูกต้องตามหลักการ และบูรณาการแนวคิดและเทคนิคการปรึกษาที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความขัดแย้งในครอบครัว ส่วนกลุ่มควบคุมได้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ ของโรงเรียนไม่ได้รับการปรึกษาครอบครัว สอดคล้อง (นวรรตน์ ศรีธัญเพชร 2539) ได้ศึกษาสัมพันธภาพของพ่อ แม่-ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น ผลการค้นคว้าพบว่า 1) สัมพันธภาพของพ่อ แม่-ลูกมีความสัมพันธ์กับ รูปแบบแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น ทั้งในวัยรุ่นรวม และเมื่อแยกพิจารณาในวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย โดยสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกมีความสัมพันธ์ทางลบ รูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นใช้การหลีกเลี่ยง และแบบใช้อำนาจบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกมีความสัมพันธ์ทางบวก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นโดยการใช้การแสดงออกแบบใช้ความอ่อนโยน แบบประนีประนอม และแบบหันหน้าเข้าหากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัชรพล เปรมกมล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธต่อความขัดแย้งในครอบครัวของคู่สามิภรรยาวันรุ่นมีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการให้การปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ของสามีภรรยาวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นสามีภรรยาวัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 20-25 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 ครอบครัว รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยความขัดแย้งในครอบครัวสูงที่สุด 10 ครอบครัว สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 5 ครอบครัว รวมทั้งสิ้นกลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความขัดแย้งในครอบครัว และโปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ ดำเนินการทดลองการให้การปรึกษาจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามีและภรรยาวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามีและภรรยาวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีคะแนนความขัดแย้งในครอบครัวในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ สามารถนำไปใช้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และสามารถ ลดปัญหาภายในครอบครัวได้ ผู้ที่ประกอบอาชีพ ครู แนะแนว สามารถใช้การให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ ในการช่วยเหลือนักเรียน ในเรื่องของการปรับพฤติกรรม การสร้างแรงจูงใจ การค้นหาคุณค่าในตนเอง และสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญแก่สถาบันครอบครัว และผู้ที่ ประกอบอาชีพ นักจิตวิทยา พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ก็สามารถนำการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการไปใช้ในการช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ที่ประสบปัญหา เพราะคนทุกคน ล้วนมีครอบครัว และคนในครอบครัว ทุกครอบครัวล้วนมีพลังแฝงที่สามารถส่งถึงกันได้ และช่วยเหลือโอบอุ้มกันได้

3.1.2 สำหรับ ผู้ที่จะนำโปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการไปใช้ ต้องได้ปรับการอบรม หรือมีความรู้ในเรื่องของ หลักการ แนวคิดทฤษฎี ของการให้การปรึกษารอบครัว และเทคนิคต่างๆ รวมถึงการนำ ไปใช้ และมีความรู้เรื่องการให้การปรึกษาเบื้องต้น นอกจากนี้ ผู้ที่จะนำไปใช้นั้นต้องเป็นบุคคลที่มีหัวใจเป็นกลาง เพราะสามารถรับฟังเรื่องราวทุก คนอย่าง ไม่ตัดสิน เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในคนทุกคน เป็นผู้ที่อยู่และยอมรับกับความ เป็นจริง เพราะจะทำให้มองเห็นปัญหาอย่างถ่องแท้ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ ของผู้ให้การ

ปรึกษา โดยเฉพาะการรักษาความลับ เป็นผู้มีเมตตา และปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น เป็นผู้ที่มีความมั่นใจ ถ้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และสภาพจิตใจ เพราะการให้การปรึกษา ก็คือการทำที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าเสมอ ทั้งการให้การปรึกษารอบครัวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับทุกคน และปัญหาครอบครัวก็มีผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว ในฐานะผู้ให้การปรึกษา หรือผู้นำกลุ่ม ต้องรับรู้เรื่องราวทุกอย่าง อยู่กับสภาพเศร้าหมอง ที่มีน้ำตาตลอดการให้การปรึกษาในแต่ละครั้ง ฉะนั้นการฝึกฝนจิตใจของตนเองให้เข้มแข็ง และรู้จักปล่อยวาง เพื่อเป็นการดูแลจิตใจตนเอง ให้อยู่ในภาวะสมดุลเพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น ต่อไป

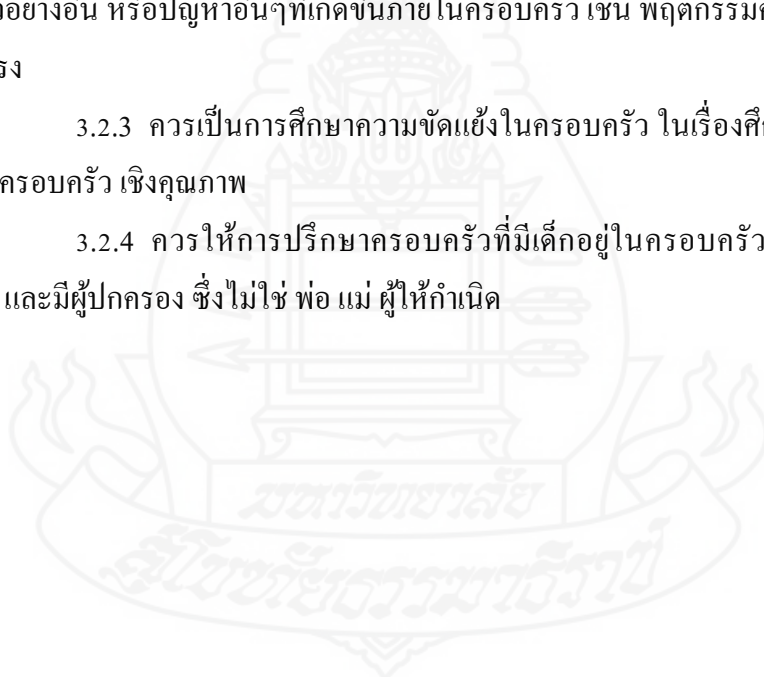
3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาการให้การปรึกษารอบ กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น พ่อ กับลูก หรือแม่กับลูก ไม่จำกัดเฉพาะครอบครัวที่มีปัญหาความขัดแย้ง ระหว่าง พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น

3.2.2 ควรนำโปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น หรือปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เช่น พฤติกรรมความก้าวร้าว การใช้ความรุนแรง

3.2.3 ควรเป็นการศึกษาความขัดแย้งในครอบครัว ในเรื่องศึกษาสภาพจิตใจของสมาชิกในครอบครัว เจริญคุณภาพ

3.2.4 ควรให้การปรึกษารอบครัวที่มีเด็กอยู่ในครอบครัวที่มีความขัดแย้งในครอบครัว และมีผู้ปกครอง ซึ่งไม่ใช่ พ่อ แม่ ผู้ให้กำเนิด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กตกร รังสีปริวัณ. (2554). ปัจจัยครอบครัวยที่มีอิทธิพลต่อการร่วมแก๊งมอเตอร์ไซค์ซึ่งของวัยรุ่นชายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา: ชลบุรี.
- ชื่นฤทัย กาญจนจิตรรา. (2552). ครอบครัวกับความรุนแรงในชีวิตคู่. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- จิตติ พรหมสร. (2548). ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษากรณีนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา: กรุงเทพฯ.
- คลนภา หงส์ทอง. (2543). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรีในครอบครัว และผลสืบเนื่องทาง สุขภาพ: กรณีศึกษาสตรีที่สมรสแล้วในเขตจังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- ดวงหทัย คชเสนี. (2550). ความขัดแย้งระหว่างงานกับครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิต ของคู่สมรสที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา: กรุงเทพฯ.
- เด่นชัย ขำสุขเลิศ, ภาควงภูมิ โสภาค, ยงยุทธ สุขประสงศ์. (2559). ปัญหาในครอบครัว โครงการสุขศึกษา ปัญหาครอบครัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 <https://yongyutsukprasong.wordpress.com> ค้นเมื่อ 22 เม.ย.59
- ธรรมนันท์กาแจ้งสว่าง คชภู โยเหลา ปกรณ์ สิงห์สุริยา และนิยะดา จิตต์จรัส. (2555). ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้จัดวิทยุณความเป็นครู การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา .วารสารพฤศจิกายนศาสตร์ 18, 1 (มกราคม).
- บุญเลิศ ชงสะอาด และสมศักดิ์ บุญชู. (2551). รูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืน: กรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. งานวิจัยได้รับการสนับสนุนทุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- บุญยิ่ง คงเกตุ. (2547). สาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของสามีและภรรยาในครอบครัวข้าราชการทหาร สังกัด กรมทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: นครสวรรค์.

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2542). การให้การปรึกษารอบครัวตามแนวมนุษยนิยม. *วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา*. 1, 2 (มกราคม มิถุนายน).
- พจนีย์ บัณฑิตวงศ์. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำรุนแรงต่อภรรยา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร: กรุงเทพฯ.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. (2546). ความรุนแรงในครอบครัว : สถานะงานวิจัยและข้อเสนอเพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบวิจัยในอนาคต. แหล่งที่มา : <http://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/1174?locale-attribute=th> (15 มีนาคม 2560).
- มนัญญา ซ้อยเชิดสุข. (2555). การพัฒนาทักษะการสื่อสารของกลุ่มสมรสที่พยายามฆ่าตัวตายด้วยการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีชะเทียร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา: ชลบุรี.
- วัชรพล เปรมกมล. (2558). ผลการปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในครอบครัวของกลุ่มสามีภรรยาวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา: ชลบุรี.
- แววนภา โกศลดิลก. (2556). ประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นที่ปรับตัวได้จากครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- แววรุ่ง นาวานุญนิยม. (2544). ความรุนแรงต่อภรรยา: ข้อเท็จจริงจากผู้ถูกกระทำทารุณเปรียบเทียบกับผู้กระทำทารุณ และทรงสนะจากชุมชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- วิภาวรรณ บุญมั่ง. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ลักษณะงาน ความขัดแย้งระหว่างงานกับครอบครัว กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- ศิริพิศ ทองพงษ์. (2554). ผลการให้การปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเวอร์จิเนีย ชะเทียร์ ที่มีต่อการสื่อสารในครอบครัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- ศรัญญาอิชิตะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.

- ศิริโรจน์ โชติกสถิต. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบ ลักษณะครอบครัว การปฏิบัติตามบทบาทที่ศาสนากำหนด การรับรู้ การปฏิบัติในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีและความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี: กรณีศึกษาในสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้วที่นับถือศาสนาพุทธ กับศาสนาอิสลามในจังหวัดระนอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- ศรีสุดาวัลย์ ฉันทภัทรางกูร. (2546). การถูกระทำรุนแรงของเด็กวัยรุ่นในครอบครัว: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพฯ.
- สุมัทนาสินสวัสดิ์. (2557). ครอบครัว: การจัดการความขัดแย้งของกลุ่มสมรสเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน. (ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- สุภา อักษรดิษฐ์. (2544). ครอบครัวศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครอบครัวที่เข้มแข็ง. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุภาวดี ชนะมี. (2557). การใช้ความรุนแรงในวัยรุ่น.
แหล่งที่มา: <http://th49.ilovetranslation.com/jVxO6RHqDav=d/> (15 มีนาคม 2560).
- สมบัติ บุญเลี้ยง. (2550). ความขัดแย้งภายในครอบครัวของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์: เพชรบูรณ์.
- สรนา มงคล. (2552). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการทำหน้าที่ครอบครัว ต่อการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีสามีติดสุรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา: ชลบุรี.
- อังคณาช่วยคำชู. (2555). ความรุนแรงในครอบครัว: สาเหตุผลกระทบและแนวทางการช่วยเหลือ. *วารสารธรรมศาสตร์* 31, 3, หน้า 130-145.
- อัญชลี ตันศิริและคณะ. (2551). เครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตครอบครัวศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งในครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดชลบุรี. งานวิจัยได้รับการสนับสนุนทุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

- Chung, G. H., et al. (2009). Daily family conflict and emotional distress among adolescents from Latin American, Asian, and European backgrounds.[Electronic version].*Developmental psychology*, 45(5), 1406-1415.
- Fallon, B.J., & Bowles, T. V. (2001). Family Functioning and Adolescents Help-Seeking Behavior.[Electronic version].*Family relation*, 50(3), 239-245.
- Gerard, J.M., Krishnakumar, A., & Buehler, C. (2006). Marital Conflict, Parent-Child Relations and Youth Maladjustment A Longitudinal Investigation of Spillover Effects. [Electronic version].*Journal of Family Issues*, 27(7), 951-975.
- Hair, E. C., et al. (2009). Parent marital quality and the parent- adolescent relationship: Effects on adolescent and young adult health outcomes. [Electronic version]. *Marriage & Family Review*, 45(2-3), 218-248.
- Holmes, W.M. (1992). *Portrait of Divorce : Adjustment to marital breakdown*. New York: Guilford.
- Kitson, G.C. (1992). *Portrait of Divorce : Adjustment to marital breakdown*. New York: Guilford
- Mechanic, D., & Hansell, S.(1989). Divorce, family conflict, and adolescents' well-being.[Electronic version].*Journal of Health and Social Behavior*, 30(1), 105-116.
- Nelson, W.L, et al. (1993). The relationship of family structure and family conflict to adjustment in young adult college students.[Electronic version]. *Journal of Adolescence*, 28(109), 29-40.
- Pan, E.L., et al. (2004). Family structure, life events, and adolescents distress: Variations by age. Paper presented at the First Youth Conference of Taiwan Youth Project, Taipei, Taiwan.
- Rutter, M. (1999). Resilience concepts and finding: implications for family therapy. *Journal of family therapy*, 21(2), 119-144.
- Shek, D.T. (2005). A longitudinal study of perceived family functioning and adolescent adjustment in Chinese adolescents with economic disadvantage.[Electronic version].*Journal of Family Issues*, 26(4), 518-543.
- Shelton, K.H., & Harold, G.T. (2008). Pathways between interparental conflict and adolescent psychological adjustment bridging links through children's cognitive appraisals and coping strategies.[Electronic version].*The Journal of Early Adolescence*, 28(4), 555-582.
- Sun, Y. (2001). Family Environment and Adolescents' Well-Being Before and After Parent's Marital Disruption : A Longitudinal Analysis. [Electronic version]. *Journal of Marriage and Family*, 63(3), 679-713.

- Wampler, K.S. (1982). The effectiveness of the Minnesota Couple Communication Program: A review of research. *Journal of Marriage and the Family Therapy*.
- Author Info Godek, Michelle M (2000). : Work-Family Conflict and the Perception of Departmental and Institutional Work-Family Policies in Collegiate Athletic Trainers
- Anthony J. Urquiza and Susan Timmer. (2014). Parent marital conflict and internet addiction among Chinese college students: The mediating role of father – child, mother – child, and peer attachment.
- Mary B. (2007). The Relationship Between Role Salience, Work-Family Conflict, and Women's Managerial Leadership Practices.
- Scheurer, Andrew J. (2013). Antecedents of Informal Learning: A Study of Core Self-Evaluations and Work-Family Conflict and Their Effects on Informal Learning
- Esson, Patrice L. (2004). Consequences of Work-Family Conflict: Testing a New Model of Work-Related, Non-Work-Related and Stress-Related. Outcomes <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-05122004-205454/>.
- Moore, Rachel. (2008). Identifying Psychosocial Variables Related to Child and Adolescent Adjustment Following a Residential Fire: The Role of Appraisal, Coping, and Family Environment. <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-04302008-122106/>.
- Seligman, Laura D. (1996). The Effects of Anxiety and Depression on Children's Utilization of Medical Health Care Services <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-5829155109623090/>.
- Papafratzeskakou, Eirini. (2011). Childhood Emotional Abuse, Effects, and Protective Factors: Comparison of Protective Factors between Emotional and Physical Abuse
- Ren, Xiaoni. (2010). A critical examination of women's work-family conflict and career aspirations in the Chinese airline industry <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?did=4&uin=uk.bl.ethos.585074>.
- Rajan, Sweta. (2010). The Balancing Act? : Work-Family Conflict and Balance in Indian Call Centres <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.519814>.
- Aitken, Jessica J. (2008). Inter-parental conflict, parent-child relationships and children's psychological adjustment : implications for the family-school interface <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.584444>.

Anthony J. Urquiza and Susan Timmer. (2014). Parent-Child Interaction Therapy: Enhancing Parent-Child Relationships. University of California at Davis Children's Hospital, USA.

Xiaojun Yang, Lei Zhu, Qin chen, Pingping Song, Zhenhong Wang. (2016). Parent-Child Interaction Therapy: Enhancing Parent-Child Relationships.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางสาวผกาพรรณ จันทร์สร้าง

สถานที่ทำงาน	โรงเรียนคีนุกพังงาวิทยายน
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา	หลักสูตรการสอน (มัธยมศึกษา) คณิตศาสตร์
สถาบัน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำแหน่งงานปัจจุบัน/หน้าที่ปฏิบัติงานครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ และเจ้าหน้าที่วัดผล
ประสบการณ์หรือความชำนาญ เป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ และเจ้าหน้าที่วัดผล เป็นระยะเวลา 11 ปี

2. ชื่อ นางสาวชัชฐานันท์วงศ์กาศสินธุ์

สถานที่ทำงาน	โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศ 3 “ยุคธรรมวิทยา”
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา	ศึกษาศาสตร์ (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำแหน่งงานปัจจุบัน/หน้าที่ปฏิบัติงาน ครูผู้สอนรายวิชาแนะแนว และเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร

3. ชื่อ นางสาวสิริกานดา กอแก้ว

สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลมะเรียงลพบุรี
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา	ศึกษาศาสตร์ (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำแหน่งงานปัจจุบัน/หน้าที่ปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ประสบการณ์หรือความชำนาญ การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งและการให้คำปรึกษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง

4. ชื่อ นางชุศรี ภู่ทอง

สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสตรีพังงา
วุฒิการศึกษาสูงสุด	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา	จิตวิทยาการให้คำปรึกษา
สถาบัน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งงานปัจจุบัน/หน้าที่ปฏิบัติงานครุศ.3 หัวหน้างานแนะแนวและทุนการศึกษา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) มากกว่า 30 ปี

5. ชื่อ นายตามพงษ์ วงษ์จันทร์

สถานที่ทำงาน	ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
วุฒิการศึกษาสูงสุด	ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา	การแนะแนว
สถาบัน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่งงานปัจจุบัน/หน้าที่ปฏิบัติงาน
 หัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์หรือความชำนาญการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว ของการให้การศึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ คำชี้แจง

แบบวัดชุดนี้มีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพ /ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบวัดความขัดแย้ง ระหว่าง ครอบครัว

การตอบแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว นี้ คำตอบของท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับไม่นำไปเปิดเผยในที่ใดๆ

ตอนที่ 1 สถานภาพ /ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. สถานะผู้ตอบ พ่อ แม่ ลูก
2. อายุ.....ปี
3. อาชีพ

☐ ข้าราชการ	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษตรกร	☐ นักเรียน	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. คุณวุฒิทางการศึกษา

☐ กำลังศึกษา/ระดับชั้น.....	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี		
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ น้อยกว่า 10,000 บาท	☐ 10,000-30,000 บาท
☐ 30,000 -50,000 บาท	☐ มากกว่า 50,000 บาท
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	
6. จำนวน สมาชิกในครอบครัว (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบวัดความขัดแย้ง ระหว่าง ครอบครัว

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความขัดแย้งที่เกิดตรงตามความเป็นจริงของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึงเกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด
 4 หมายถึงเกิดความขัดแย้งน้อย
 3 หมายถึงเกิดความขัดแย้งปานกลาง
 2 หมายถึงเกิดความขัดแย้งน้อย
 1 หมายถึงเกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ความขัดแย้งทางความคิด					
1. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักครอบงำความคิดของสมาชิกคนอื่น					
2. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่					
3. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตต่างกัน					
4. สมาชิกในครอบครัวของฉัน คิดว่าผู้ใหญ่อายุ ต้องเสมอ					
5. ครอบครัวของฉันคิดว่า การมีความรักในวัยเรียนเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม					
6. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าการเรียนพิเศษ จะทำให้ลูกรักในการเรียนมากขึ้น					
7. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าการเรียนพิเศษของลูก จะทำให้เรียนได้ดีขึ้น					
8. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความคิดว่าหากคบเพื่อนดีจะทำให้ลูกเป็นคนดีไปด้วย					
9. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่า งานบ้าน เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง					

10. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าเงินสำคัญกว่าสิ่งใด					
11. สมาชิกในครอบครัวของฉันมักคิดว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกเสมอ					
12. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าตนไม่สำคัญต่อสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัว					
13. สมาชิกในครอบครัวของฉันยึดมั่นในความซื่อสัตย์					
14. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าการเลี้ยงดูสั่งสอนลูกเป็นหน้าที่ของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ในครอบครัวเท่านั้น					
15. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความคิดว่าผู้นำครอบครัวต้องเป็นเพศชายเท่านั้น					
16. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าควรมีความเท่าเทียมและเสมอภาคทางความคิดภายในครอบครัว					
17. สมาชิกในครอบครัวของฉันคิดว่าสมาชิกคนอื่นทำหน้าที่ของตนได้ไม่สมบูรณ์					
ความขัดแย้งทางอารมณ์ และความรู้สึก					
18. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกผิดหวังในเรื่องการเรียนของลูก					
19. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกขาดความรักจากสมาชิกคนอื่น					
20. สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกเศร้าใจจากสมาชิกคนอื่น					
21. สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกสุขใจจากสมาชิกคนอื่น					
22. สมาชิกในครอบครัวรู้สึกกดดันกับกฎระเบียบข้อบังคับของครอบครัว					
23. ฉันรู้สึกว่าตนด้อยค่ากว่าคนอื่น					

24. ฉันรู้สึกอยากเอาชนะทุกคนในครอบครัว					
25. ฉันรู้สึกน้อยใจที่สมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความสำคัญ					
26. ฉันรู้สึกผิดหวังที่สมาชิกคนอื่นในครอบครัวไม่รักษาสัญญา					
27. ฉันรู้สึกไม่พอใจที่สมาชิกในครอบครัวคนอื่นแสดงอารมณ์หงุดหงิดต่อกัน					
28. ฉันรู้สึกไม่ชอบใจที่สมาชิกในครอบครัวไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน					
ความขัดแย้งทางพฤติกรรม					
29. ฉันไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง					
30. ฉันไม่ตรงต่อเวลา					
31. ฉันหนีเที่ยวกลางคืนตามลำพัง					
32. พ่อแม่มีแนวทางการเลี้ยงลูกต่างกัน					
33. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อกัน					
34. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการพูดโกหก					
35. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมต่อต้านกฎข้อห้ามต่างๆของครอบครัว					
36. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย					
37. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมพูดคำหยาบโต้เถียงคำทอกันด้วยคำพูดที่รุนแรง					
38. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเลียนแบบคนอื่นในทิศทางที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว					
39. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเสพติดเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ต่างๆ					
40. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเสพติดสารเสพติดให้โทษตามเพื่อน					
41. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการหนีเรียน					

42. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ					
43. สมาชิกในครอบครัวมีการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
44. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่รับผิดชอบในการดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว					
45. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมติดเพื่อน ชอบสังสรรค์เฮฮาจนเกินเลย					
46. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่ตรงต่อเวลา					
47. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการลงโทษสมาชิกในครอบครัวโดยไม่สมเหตุสมผล					
48. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมไม่ช่วยแบ่งเบาการทำงานบ้าน					
49. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการจัดวางเข้าของไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย					
50. สมาชิกในครอบครัวใช้ถ้อยคำที่หยาบคายดูต่ำกัน					

ภาคผนวก ค

คุณภาพของแบบวัดความขัดแย้งในครอบครัว

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว
ของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

ข้อที่	คะแนนคนที่					คะแนน รวม	ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
11	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
13	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
21	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว
ของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนคนที่					คะแนน รวม	ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
	1	2	3	4	5			
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
27	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
32	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ผ่านเกณฑ์
49	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ผ่านเกณฑ์
50	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ผ่านเกณฑ์

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อโปรแกรมความขัดแย้งภายในครอบครัว
ของการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ

ครั้งที่	คะแนนคนที่					คะแนน รวม	ค่า IOC	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
5	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ง
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ความตรงเชิงประจักษ์ด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
ในแบบสอบถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความขัดแย้งภายในครอบครัว โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (CronbachAlpha Coefficient) (โกศล มีคุณ, 2545, น. 297)

$$\alpha = \left(\frac{K}{K-1} \right) \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ตารางสรุปโปรแกรมการให้การปรึกษารอบครัวแบบบูรณาการ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทฤษฎี/เทคนิค/ทักษะ
1	ปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ	1) เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การปรึกษา กับสมาชิกในกลุ่ม 2) เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ ของการให้การปรึกษา แก่สมาชิกในกลุ่ม 3) เพื่อชี้แจงข้อตกลง ร่วมกันระหว่างผู้ให้การปรึกษากับสมาชิกในกลุ่ม 4) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และประเมินครอบครัวเบื้องต้น	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น 1.1) เทคนิคการสัมภาษณ์การประเมินครอบครัว 2) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบประสบการณ์นิยม 2.1) เทคนิคการใช้เส้นเชือก 3) ทฤษฎีการปรึกษารอบครัวแบบโครงสร้าง 3.1) เทคนิค การเข้าร่วม 4) ทักษะพื้นฐาน 4.1) การใช้คำถาม (ปลายเปิด – ปลายปิด) 4.2) ทักษะการใส่ใจ 4.3) ทักษะการสะท้อนความรู้สึก
2	ความขัดแย้งด้านความคิด (1)	1) เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้ง ด้านความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว 2) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุความคิดที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดภายในครอบครัว	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยง 1.1) เทคนิคการเขียนแผนภูมิครอบครัว 2) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบการรู้จัก พฤติกรรม 2.1) เทคนิค การปรับโครงสร้างทางความคิด 3) ทักษะพื้นฐาน 3.1) การถาม (ปลายปิด ปลายเปิด) 3.2) การฟัง 3.3) การทวนความ 3.4) การสะท้อน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทฤษฎี/เทคนิค/ทักษะ
			3.5) ความรู้สึก 3.6) การสรุป
3	ความขัดแย้งด้าน ความคิด (2)	1) เพื่อผู้รับบริการ รู้จัก บริหารความขัดแย้งทาง ความคิดที่เกิดขึ้นภายใน ครอบครั 2) เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา ระบุแนวทางในการจัดการ กับความขัดแย้งทางด้าน ความคิดภายในครอบครั 3) ผู้รับการปรึกษา สามารถ สร้างมุมมองใหม่ หรือสร้าง ภาพใหม่ทางความคิด ความ เชื่อ ที่ไม่เป็นประ โยชน์ และ ไม่เหมาะสมให้ เหมาะสมได้	1) ใช้ทฤษฎี การรู้คิด – พฤติกรรม 1.1) เทคนิค การบริหารความขัดแย้ง 2) ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัว แบบโครงสร้าง 2.1) เทคนิคการตัดสินใจ 2.2) เทคนิคการมองภาพใหม่
4	ความขัดแย้งด้าน อารมณ์ ความรู้สึก (1)	1) เพื่อสำรวจปัญหาความ ขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายใน ครอบครั 2) เพื่อให้ผู้รับการ ระบุ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ภายในครอบครั 3) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุ ความสำคัญของการจัดการ กับปัญหาความขัดแย้งทาง อารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้น ภายในครอบครัได้	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษาครอบครัว แบบประสบการณ์นิยม 1.1) เทคนิค การใช้เส้นเชือก 1.2) เทคนิค การปั้น 1.3) เทคนิคการยืนยัน หรือการให้การ สนับสนุน 2) ทักษะพื้นฐาน 2.1) การถาม (ปลายปิด ปลายเปิด) 2.2) การฟัง 2.3) การทวนความ 2.4) การสะท้อนความรู้สึก 2.5) การสรุป

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทฤษฎี/เทคนิค/ทักษะ
5	ความขัดแย้งด้าน อารมณ์ ความรู้สึก (2)	1) เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ระบุ วิธีการจัดการกับ อารมณ์ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความ ขัดแย้งภายในครอบครัว 2) เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา สามารถแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายใน ครอบครัวได้	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น 1.1) เทคนิค การจัดการกับสามเหลี่ยม สัมพันธ์ 1.2) เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์แบบ ตัวต่อตัว
6	ความขัดแย้งด้าน พฤติกรรม (1)	1) เพื่อสำรวจปัญหาความ ขัดแย้ง ด้านพฤติกรรม ที่ เกิดขึ้นภายในครอบครัว 2) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุ ความสำคัญของการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ ก่อให้เกิดความขัดแย้งใน ครอบครัว	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบอย่างสั้นมุ่งเน้นคำตอบ 1.1) เทคนิคคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จใน อดีต 1.2) เทคนิคคำถามข้อยกเว้น 1.3) เทคนิคคำถามระดับขั้น 1.4) เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับและ การให้คำชม
7	ความขัดแย้งด้าน พฤติกรรม (2)	1) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุ วิธีแก้ไขพฤติกรรม สื่อสารของตนเองที่ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้ง 2) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุ แนวทางการปฏิบัติตนให้มี พฤติกรรมที่พึงประสงค์	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบประสบการณ์นิยม 1.1) เทคนิคทำทิสการสื่อสาร 2) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบพฤติกรรมความรู้คิด- พฤติกรรม 2.1) เทคนิคตัวแบบ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	ทฤษฎี/เทคนิค/ทักษะ
8	ปัจฉิมนิเทศ หรือ ยุติการให้การ ปรึกษา	1) เพื่อประเมินผลการศึกษา 2) เพื่อยุติการปรึกษา	1) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบ โครงสร้าง 1.1) เทคนิคการเข้าร่วม 2) ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบพฤติกรรม และการรู้คิด-พฤติกรรม 2.1) เทคนิค การรักษาผลการให้การ ปรึกษาให้ดำรงอยู่ต่อไป 2.2) เทคนิค วันแห่งความใส่ใจ –หัวใจ

โปรแกรมการให้การศึกษารอบครัวกลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างผู้นำกลุ่ม กับสมาชิกกลุ่ม
2. เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ ของการให้การศึกษ แก่สมาชิกกลุ่ม
3. เพื่อชี้แจงข้อตกลง ร่วมกันระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม
4. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และประเมินครอบครัวเบื้องต้น

อุปกรณ์

1. ตารางกำหนดการให้การศึกษารอบครัว
2. เชือก
3. คลิปวิดีโอสั้น เรื่อง “สิ่งที่พ่อ ไม่เคยบอก”
4. กระดาษ A4 ปากกา ดินสอ
5. แบบสัมภาษณ์ประวัติครอบครัว

แนวคิด

การสร้างสัมพันธภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญ สำหรับการให้การศึกษ สัมพันธภาพที่ดี จะช่วย สร้างความไว้วางใจ ความเชื่อใจ ระหว่างผู้รับการปรึกษา และผู้นำกลุ่ม เพราะเมื่อผู้รับการปรึกษา รู้สึกไว้วางใจ รู้สึกปลอดภัย ทำให้การทำกิจกรรมร่วมกัน สำหรับการแก้ปัญหา ง่ายขึ้น สัมพันธภาพไม่ได้สำคัญเฉพาะขั้นตอนแรกๆ ในการให้การปรึกษาแต่การสร้างสัมพันธภาพ ควรเกิดขึ้น และดำรงอยู่ทุกๆ ขั้นตอน เพราะนั่นแสดงถึงความจริงใจ การให้การปรึกษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางความรู้สึกร จึงไม่มีหลักการตายตัว การช่วยเหลือจึงเริ่มต้นจาก สัมพันธภาพที่ดี และจริงใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวทุกคน การพบกันครั้งแรกจะเป็น การพบกันหมดทุกคนของสมาชิกในครอบครัว
2. ผู้นำกลุ่ม แนะนำตนเอง และให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเอง
3. ผู้นำกลุ่มชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลง เวลา และสถานที่ ในการให้การปรึกษารอบครัว

ขั้นตอนการ

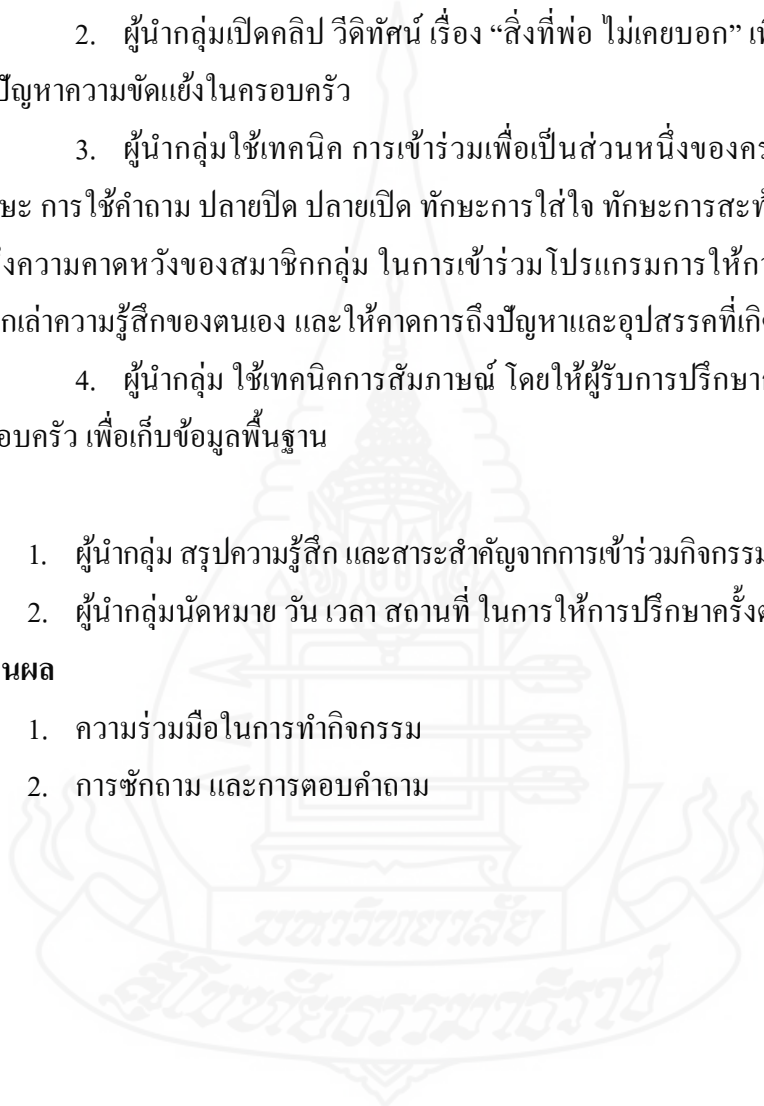
1. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคเส้นเชือกโดย มอบเชือกให้นักเรียนแต่ละคน โดยมีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกในครอบครัว นักเรียนแต่ละคนผูกเชือกทุกเส้นที่เอวของตนเอง แล้วนำปลายเชือกที่เหลือทุกเส้นไปผูกกับ พ่อ แม่ ของตนเองที่มาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประเมินความสัมพันธ์ในครอบครัว
2. ผู้นำกลุ่มเปิดคลิป วิดิทัศน์ เรื่อง “สิ่งที่พ่อ ไม่เคยบอก” เพื่อสร้างแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว
3. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิค การเข้าร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว โดยสังเกต และใช้ทักษะ การใช้คำถาม ปลายปิด ปลายเปิด ทักษะการใส่ใจ ทักษะการสะท้อนความรู้สึกทักษะ เพื่อ ถามถึงความคาดหวังของสมาชิกกลุ่ม ในการเข้าร่วมโปรแกรมการให้การศึกษาครอบครัว และให้บอกเล่าความรู้สึกของตนเอง และให้คาดการณ์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
4. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้รับการศึกษารอบแบบสัมภาษณ์ ประวัติครอบครัว เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม สรุปความรู้สึก และสาระสำคัญจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
2. ผู้นำกลุ่มนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการให้การศึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การซักถาม และการตอบคำถาม

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....สกุล.....ชื่อเล่น.....

ที่อยู่.....

โทร.....วัน เดือน ปี (เกิด).....อายุ.....ปี

เลขประจำตัวประชาชน.....เชื้อชาติ.....

สัญชาติ.....ศาสนา.....สมาชิกครอบครัว.....คน

ชื่อ บิดา.....สกุล..... มีชีวิตอยู่ ถึงแก่กรรม อายุ.....ปี

จำนวนพี่น้อง.....คนอาชีพ.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

โทร.....

ชื่อ มารดา.....สกุล..... มีชีวิตอยู่ ถึงแก่กรรม

อายุ.....ปีจำนวนพี่น้อง.....คน อาชีพ.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

โทร.....

สถานภาพครอบครัว บิดา-มารดา อยู่ด้วยกัน บิดา-มารดา แยกกันอยู่ บิดา-มารดา หย่าร้าง อื่นๆ (ระบุ).....**ข้อมูลด้านสุขภาพ**

โรคประจำตัว

.....

ลักษณะอาการ

.....

เคยแพ้ยา

.....

ข้อมูลด้านความสัมพันธ์

บุคคลที่ใกล้ชิดสนิทที่สุดคือ

.....

บุคคลที่ใกล้ชิดกันน้อยที่สุด

.....

บุคคลที่ขัดแย้งกันบ่อยที่สุด

.....

บุคคลใดที่สามารถรับรู้เรื่องราวของเราได้

.....

บุคคลใดที่ทำให้รู้สึกเกรงใจมากที่สุด

.....

บุคคลใดที่มีความเป็นผู้นำที่สุด

.....

ข้อมูลด้านเหตุการณ์ต่างๆ

เหตุการณ์ที่รู้สึกประทับใจที่สุดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

เหตุการณ์ที่รู้สึกแย่ที่สุดที่เกิดขึ้นในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

เหตุการณ์ใดที่ (หากย้อนเวลากลับไปได้ ไม่อยากให้เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 2

เรื่อง ความขัดแย้งด้านความคิด (1)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้ง ด้านความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา ระบุ ความคิดที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทาง

ความคิด ภายในครอบครัว

อุปกรณ์

1. แผนภูมิครอบครัว
2. แบบสำรวจความคิด “ฉันคิดว่า”
3. ใบงาน “ความคิดใหม่ ความรักเดิม”
4. กระดาษ A4 และอุปกรณ์เครื่องเขียน

แนวคิด

ความขัดแย้งทางความคิด หมายถึงการไม่ลงรอยกัน ด้านความคิดเห็น ความเชื่อทัศนคติ กัน หากมีการทำความเข้าใจในกันเรื่องโครงสร้างทางความคิด มีการรับฟังการแสดงออกทางความคิดกันในครอบครัว

ในการให้การปรึกษาครั้งที่สอง ผู้นำกลุ่ม ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิครอบครัว ซึ่งผู้นำกลุ่มเป็นคนเขียนเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ในการพบกันครั้งที่ 1 การใช้เทคนิค “แผนภูมิครอบครัว” ทำให้ผู้นำกลุ่มทราบ เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นกับครอบครัวนี้ ทั้งในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความรู้สึก ความขัดแย้ง การเชื่อมโยงไปถึง 3 รุ่น ได้รู้การถ่ายทอด จากรุ่นสู่รุ่น และใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัว แบบการรู้จัก พฤติกรรม โดยใช้เทคนิค การปรับโครงสร้างทางความคิด เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว ได้สำรวจว่า มีความคิดใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกันทางความคิดขึ้นใน และมีการ ปรับเปลี่ยน หรือเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ การรับรู้ ของตนเองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว นอกจากนี้ ผู้นำกลุ่ม ใช้ทักษะพื้นฐาน เช่นการถาม (ปลายปิด ปลายเปิด) การฟัง การทวนความ การสะท้อน ความรู้สึก การสรุป

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และสมาชิกกลุ่มจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ

2. ผู้นำกลุ่ม ใช้ทักษะการถาม การฟัง ในการสำรวจ ความขัดแย้งด้านความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ซึ่งผู้นำกลุ่มจะทราบข้อมูลเบื้องต้น จากการทำแผนภูมิครอบครัวข้างแล้ว
3. ผู้นำกลุ่ม ให้ผู้รับการปรึกษา กรอกแบบสำรวจความคิด “ฉันคิดว่า”
4. ผู้นำกลุ่ม ดูข้อมูลเพิ่มจากแบบสำรวจ แล้วใช้ทักษะ การถาม การทวนซ้ำ การสรุปความ เพื่อให้ได้ข้อสรุป ความคิดที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในครอบครัว

ขั้นตอนการ

1. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิคปรับเปลี่ยนความคิด โดยการให้ทำแบบฝึกความคิด “ความคิดใหม่ ความรักเดิม” ตามใบงาน โดย ให้เขียนในลักษณะว่า “เมื่อก่อนมีความคิดแบบไหน ขณะนี้ ความคิดใหม่คืออะไร
2. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่ม บอกเล่าความคิดใหม่ แก่สมาชิกในครอบครัวที่เรา เกิดขัดแย้งด้วย
3. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มทุกคน เล่าความรู้สึกกับความคิดใหม่จากสมาชิกในครอบครัว และให้กล่าวขอบคุณ ด้วยรอยยิ้ม เพื่อเป็นการนำทางในเรื่องกำลังใจ

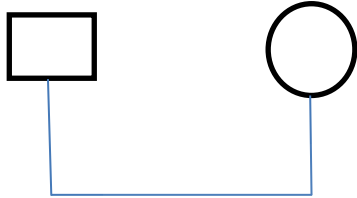
ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม สรุป ประเด็นสำคัญ ในการให้การปรึกษาครั้งนี้ ให้กำลังใจแก่ผู้รับการปรึกษา
2. มอบหมายงานให้แก่สมาชิกในครั้งต่อไป โดยการให้กลับไปบันทึก การฝึกในเรื่องของความคิด และบันทึกความสุขที่ได้เกิดขึ้น ใน 1 อาทิตย์ ก่อนมาพบผู้นำกลุ่มอีกครั้ง

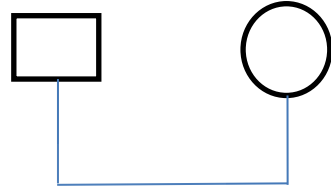
การประเมินผล

1. สังเกตสัมพันธภาพ ระหว่างผู้รับการปรึกษา กับผู้นำกลุ่ม และผู้รับการปรึกษากับสมาชิกในครอบครัว
2. สังเกตพฤติกรรม สีหน้า อารมณ์ ความรู้สึก การแสดงทัศนคติ ทางคำพูด และความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. แบบสำรวจ ความคิด “ฉันคิดว่า”
4. ใบงาน

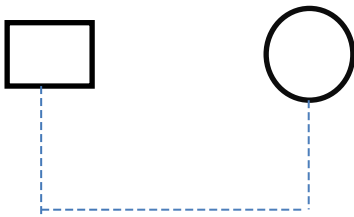
เทคนิคการเขียนแผนภูมิครอบครัว

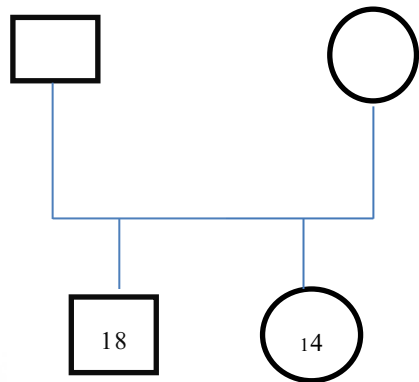
สามี ภรรยา (แต่งงานกัน)

สามี ภรรยา ที่แยกกันอยู่

สามี ภรรยา (ที่อยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงาน)

สามี ภรรยาแต่งงานกัน

มีบุตร 2 คน ลูกชายคนโต (ขวา) อายุ 18 ปี
ลูกสาว คนเล็ก (ซ้าย) อายุ 14 ปี

บุตรบุญธรรม/ลูกเลี้ยง

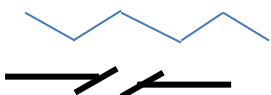
สัญลักษณ์แทนความสัมพันธ์

ผูกพันใกล้ชิดกันมากๆ / รักกันมาก
ใกล้ชิด

รักกันมากแต่ก็ขัดแย้งกันมากเช่นกัน

ขัดแย้งกันอยู่ด้วยกันแต่ห่างเหินกัน

ห่างเหินมาก

แบบสำรวจความคิดเห็น

เติมข้อความให้สมบูรณ์ เกี่ยวกับความคิดที่มีต่อครอบครัว

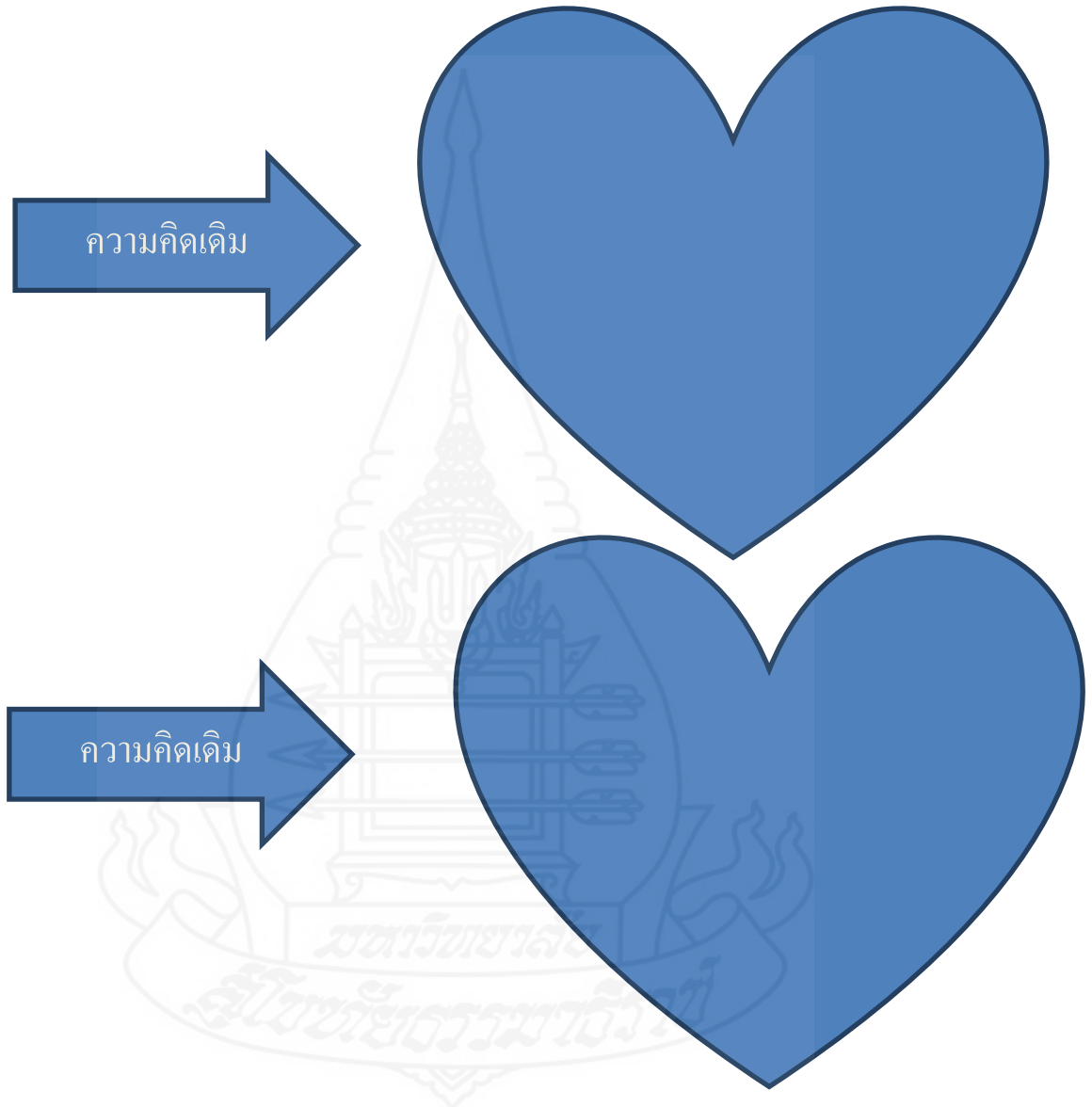
1. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
2. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
3. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
4. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
5. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
6. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
7. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
8. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
9. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....
10. ฉันคิดว่าครอบครัวของฉัน.....

ใบงาน “ความคิดใหม่ ความรักเดิม”

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่าน เขียนข้อความบอกรักสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

ครั้งที่ 3

เรื่อง ความขัดแย้งด้านความคิด (2)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม บอกความสำคัญของการแก้ไขความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ระบุแนวทางในการจัดการกับความขัดแย้งทางด้านความคิดภายในครอบครัว
3. สมาชิกกลุ่ม ระบุวิธีการสร้างมุมมองใหม่ ทางความคิด ความเชื่อ ที่เหมาะสมได้

อุปกรณ์

- กระดาษ A4 และอุปกรณ์เครื่องเขียน

แนวคิด

ความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นในครอบครัว เกิดจากความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลของสมาชิกในครอบครัว ฉะนั้นการที่สมาชิกในครอบครัวรู้จักวิธี คิดและสามารถบริหารความขัดแย้งทางความคิด ก็จะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ในการให้การปรึกษาครั้งที่สาม ยังเป็นเรื่องความขัดแย้งด้านความคิด ผู้นำกลุ่มใช้ทฤษฎี การรู้คิด – พฤติกรรม โดยใช้เทคนิค การบริหารความขัดแย้งเทคนิคการตัดสินใจโดยให้สมาชิกกลุ่ม ได้เรียนรู้ วิเคราะห์ พิจารณา ความคิดใดบ้างที่เป็นความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล ส่งผลให้เกิดปัญหา แล้ว ให้วิเคราะห์ หาแนวทางแก้ไข และส่งผลถึงอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เกิดผลดีที่สุดแก่ครอบครัว ต่อจากนี้ผู้นำกลุ่มเลือกใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครอบครัวแบบโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคการมองภาพใหม่ โดยนำเสนอให้ผู้รับการปรึกษาสร้างมุมมองทางความคิดของตนเองใหม่ ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว แล้วให้จินตนาการต่อ โดยวาดภาพ ความฝันของครอบครัวว่า “ปลายทางของภาพนั้น จะส่งผลต่อครอบครัวอย่างไรในอนาคต

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ
2. ผู้นำกลุ่ม ขอคู่มือจากสมาชิกกลุ่มทุกคน และใช้การทักทายการถาม ถามถึงความรู้สึกดีๆ ที่เกิดขึ้นภายใน 1 อาทิตย์ที่ผ่านมา

ขั้นตอนการ

1. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิคบริหารความขัดแย้ง โดยผู้นำกลุ่มนำข้อมูลที่ได้ มากำหนดหัวข้อให้ผู้รับการปรึกษาได้ ร่วมกันอภิปราย ความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทั้งนี้ ผู้นำกลุ่ม ใช้ทักษะการสังเกต การสรุปความ การกระจำความ และการสะท้อนความรู้สึก
2. ผู้นำกลุ่ม สรุปประเด็นความขัดแย้ง จากนั้นผู้นำกลุ่มยกหัวข้อประเด็นความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล แล้วให้สมาชิกในครอบครัว ร่วมกัน วิเคราะห์ พิจารณา ทางเลือกที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ แล้วให้ตัดสินใจเลือก และวิเคราะห์ ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจ ว่าส่งผลต่อครอบครัวอย่างไร
3. ผู้นำกลุ่มแจกกระดาษ A 4 ให้สมาชิกสมาชิกกลุ่มทุกคน สร้างภาพมุมมองทางความคิดใหม่ของตนเองที่มีต่อคนในครอบครัว และให้วาดภาพความคิดใหม่ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครอบครัว
4. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่ม นำเสนอภาพความคิดใหม่ของตนเอง
5. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงปลายทางแห่งความสำเร็จของภาพมุมใหม่ พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข หากอุปสรรคนั้นเกิดขึ้น เพื่อที่จะทำให้บรรลุปลายทางแห่งความสำเร็จได้

ขั้นสรุป

1. ผู้นำกลุ่มสรุปการให้การปรึกษาในครั้งนี้ พร้อมกับให้กำลังใจ แก่สมาชิกกลุ่ม และให้สมาชิกกลุ่มผลัดกันให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
2. ผู้นำกลุ่ม กล่าวชม
3. ผู้นำกลุ่มนัดหมาย วันเวลาในการพบกัน ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม การมีสัมพันธภาพในกลุ่ม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น สีหน้า และท่าทางที่แสดงออก

ครั้งที่ 4

เรื่อง ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก (1)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายใน
ครอบครัว
2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา ระบุความขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ภายใน
ครอบครัว
3. เพื่อให้กลุ่ม ระบุถึงความสำคัญของการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทาง
อารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

อุปกรณ์

1. ดินน้ำมัน
2. กระดาษ A4 และอุปกรณ์เครื่องเขียน

แนวคิด

ความขัดแย้งทางอารมณ์และความรู้สึก หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ และ
ความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องลงรอยกันในครอบครัว ได้แก่ความน้อยใจ โกรธเคือง เสียใจ ที่ต้องอาศัย
การสังเกตและใส่ใจ และทำความเข้าใจกันและกัน ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว

ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 4 ผู้นำกลุ่ม ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบ
ประสบการณ์นิยม โดยการใช้เทคนิค การปั้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัว ผู้นำกลุ่มจะใช้
เทคนิคการยืนยัน หรือการให้การสนับสนุน เพื่อที่จะแสดงให้ผู้รับการปรึกษา เข้าใจความรู้สึกของ
ผู้รับการปรึกษาและสมาชิกในครอบครัวทุกคน นอกจากนี้ เทคนิคการยืนยัน จะเป็นการดึง
ความสามารถ ศักยภาพ ข้อดี ของทุกคน มาเป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงครอบครัว นอกจากนี้ ผู้นำ
กลุ่ม ใช้ทักษะพื้นฐาน เช่นการถาม (ปลายปิด ปลายเปิด) การฟัง การทวนความ การสะท้อน
ความรู้สึก การสรุป

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดี
ในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ

ขั้นตอนการ

1. ผู้นำกลุ่มใช้ทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการถาม ทักษะการทวนความ ทักษะการสะท้อนความรู้สึก เพื่อสำรวจปัญหา ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว

2. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิคการปั้น โดยดำเนินการดังนี้ ให้สมาชิก ปั้นว่าทุกคนกำลังทำกิจกรรมอะไร จากนั้นผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกเล่าเกี่ยวกับรูปปั้นนั้น ผู้นำกลุ่มจะเก็บข้อมูล ได้จาก สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง สายตา ซึ่งจะบ่งบอกถึง อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ที่มีต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ช่วงที่ผู้นำกลุ่มรับฟังสมาชิกกลุ่ม ในครอบครัวเล่าถึงการปั้นของตนเอง

3. ผู้นำกลุ่ม ให้ผู้รับการปรึกษา ทำใบงาน “ความเคยชิน กับการเปลี่ยนแปลง” เช่น ให้ผู้รับการปรึกษา บอกถึงความขัดแย้งทางอารมณ์ ความรู้สึก และการจัดการทางอารมณ์ ของตนเองที่ผ่านมา และผลที่ได้รับ พร้อมบอก ความเปลี่ยนแปลงของตนเองที่ต้องการให้เกิดขึ้น

4. ผู้นำกลุ่มดูข้อมูลเพิ่มจากการทำใบงาน แล้วใช้ทักษะพื้นฐานอีกครั้ง ได้แก่ ทักษะ การชี้ผลที่ตามมา ทักษะการสรุปความ จนได้ข้อสรุป อารมณ์ ความรู้สึก ที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในครอบครัว

5. ผู้นำกลุ่มใช้ทักษะการตั้งคำถาม เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ว่าสมาชิกคนใดขัดแย้งกับใคร แสดงออกทางอารมณ์อย่างไร และส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆอย่างไร

6. ผู้นำกลุ่มใช้ทักษะการสรุปความ เพื่อหา แนวทางการจัดการ ปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว ในครั้งต่อไปที่พบกัน

ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่มให้กำลังใจแก่ผู้รับการปรึกษา

2. ผู้นำกลุ่มมอบหมายงานให้แก่สมาชิกในครั้งต่อไป โดยการให้กลับไปทำแบบกิจกรรม “ผ่าตัดอารมณ์” โดยเป็นการฝึก ให้สังเกต อารมณ์ ของตนเอง ระหว่าง อารมณ์ ความรู้สึกที่อยู่ลึกๆ กับอารมณ์ที่แสดงออกมา มันใช้สิ่งที่ เราต้องการหรือมีความสุข ใหม ซึ่งการฝึกนี้ จะช่วยให้ผู้ รับการปรึกษา และสมาชิก รู้เท่าทัน อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง

3. ผู้นำกลุ่มนัดหมาย วันเวลาในการพบกัน ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การแสดงออก ทางด้านความคิดเห็น ความรู้สึก

ครั้งที่ 5

เรื่อง ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก (2)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มระบุวิธีการจัดการกับ อารมณ์ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มบอกวิธีการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

อุปกรณ์

1. แบบฝึก “ความเคยชิน กับการเปลี่ยนแปลง
2. แบบกิจกรรม “ผ่าตัดอารมณ์”
3. ใบงาน “บทบาทสมมติ”

แนวคิด

อารมณ์และความรู้สึกที่ผูกพันเป็นสายใยที่ก่อตัว ขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นปกติอยู่แล้ว แม้จะมีหรือไม่มี ความขัดแย้งภายในครอบครัวเกิดขึ้นก็ตาม การจับคู่ภายในครอบครัวว่า ใครสนิทกับใครมากกว่าใคร ย่อมมีเป็นธรรมดา แต่เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในครอบครัว การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ลดความขัดแย้งภายในครอบครัวได้

ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 5 ยังเป็นเรื่องของความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก ผู้นำกลุ่ม ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครอบครัวแบบเชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยใช้เทคนิค การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ หรือการทำให้สามเหลี่ยมสัมพันธ์ลดลง เป็นเทคนิคที่จะช่วยลดความเครียดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกของครอบครัวคู่ใด คู่หนึ่ง โดยสมาชิกของคู่ที่มีความเครียดทางอารมณ์ จะต้องไม่ดึง บุคคลที่สามที่เป็นสมาชิกของครอบครัวเข้ามาเป็นพวก หรือบุคคลที่สามที่เข้ามาจะต้องไม่เข้าไปช่วยเหลือสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่มีความดึงเครียด หรือความขัดแย้งทางอารมณ์ เพื่อไม่ให้เกิดสามเหลี่ยมสัมพันธ์ขึ้น ต่อจากนั้นผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว เป็นเทคนิคที่จะช่วยให้ สมาชิก 2 คนที่มีปัญหาความขัดแย้งกัน ได้พูดคุยกัน เปิดใจ แสดงความรู้สึกที่มีต่อกัน โดยไม่นำบุคคลที่สาม เข้ามาเกี่ยวข้อง ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักตนเองมากขึ้น และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะรู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ

2. ผู้นำกลุ่ม ทบทวน การให้การปรึกษาที่ผ่านมา และขอสมาชิกกลุ่มส่งแบบกิจกรรม “ผ่าตัดอารมณ์” และประเมินความขัดแย้งทางอารมณ์ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวที่ได้มอบหมายให้ทำการบ้าน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำกลุ่มทำกลุ่มอภิปราย เพื่อสรุปประเด็นความขัดแย้ง และหาคุณลักษณะความขัดแย้ง

2. ผู้นำกลุ่ม ให้ผู้รับการปรึกษา ยกตัวอย่างเหตุการณ์ความขัดแย้งด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว พร้อมให้แสดงบทบาทสมมติที่เสมือนเหตุการณ์จริง แล้วให้สมาชิกแต่ละคนบอกเล่าความรู้สึก กับวิเคราะห์ผลที่ตามมา

3. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคการจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์โดยให้ผู้รับการปรึกษา และสมาชิก แสดงบทบาท สมมติอีกครั้ง แต่บทบาทของบุคคลที่สามจะเปลี่ยนไปตามบทบาทที่ผู้นำกลุ่มกำหนดไว้ คือไม่ให้เข้าข้างคนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติตนเป็น คนกลาง เสร็จแล้วก็ให้ผู้รับบริการ และครอบครัว อภิปรายความรู้สึก และผู้นำกลุ่ม ได้อธิบายถึง “การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์” แก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว

4. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิค การสร้าง ความสัมพันธ์ แบบตัวต่อตัวโดยให้คู่กรณีความขัดแย้ง ได้เปิดใจ พูดความรู้สึกกันแค่ สองคน โดยมีผู้นำกลุ่มเป็นคนกลางเชื่อมความสัมพันธ์

ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญ ในการให้การปรึกษาครั้งนี้
2. ผู้นำกลุ่ม แนะนำวิธีดำรงอยู่ของอารมณ์ และความรู้สึกต่างๆก่อนจากกัน
3. ผู้นำกลุ่มให้กำลังใจ
4. ผู้นำกลุ่มนัดหมายครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม การมีสัมพันธ์ภาพในกลุ่มขณะที่ร่วมทำกิจกรรม
2. ใบงาน “บทบาทสมมติ”
3. แบบฝึก “ความเคยชิน กับการเปลี่ยนแปลง
4. แบบกิจกรรม “ผ่าตัดอารมณ์”

แบบกิจกรรม “ผ่าตัดอารมณ์”

ข้อ	อารมณ์	การรับรู้ รับรู้ได้/รับรู้ไม่ได้	ลักษณะการ แสดงออกทาง อารมณ์ แบบรู้ตัว	ลักษณะการ แสดงออกทาง อารมณ์ แบบไม่รู้ตัว
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

ใบงาน “บทบาทสมมติ”

1. ให้สมาชิกในครอบครัวบอกความขัดแย้งทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น

.....

ใครคือคู่กรณี.....และใครอยู่ฝ่ายเราเสมอ.....

2. ความรู้สึกหลังแสดงบทบาทสมมติ.....

3. ความรู้สึกหลังจากแสดงบทบาทสมมติตามใจทักที่ผู้นำกลุ่มให้แสดงบทบาทสมมติ

3.1 ความรู้สึกต่อตนเอง.....

3.2 ความรู้สึกต่อคู่กรณี.....

3.3 ความรู้สึกกับบุคคลที่ 3 ที่อยู่ข้างเรา.....

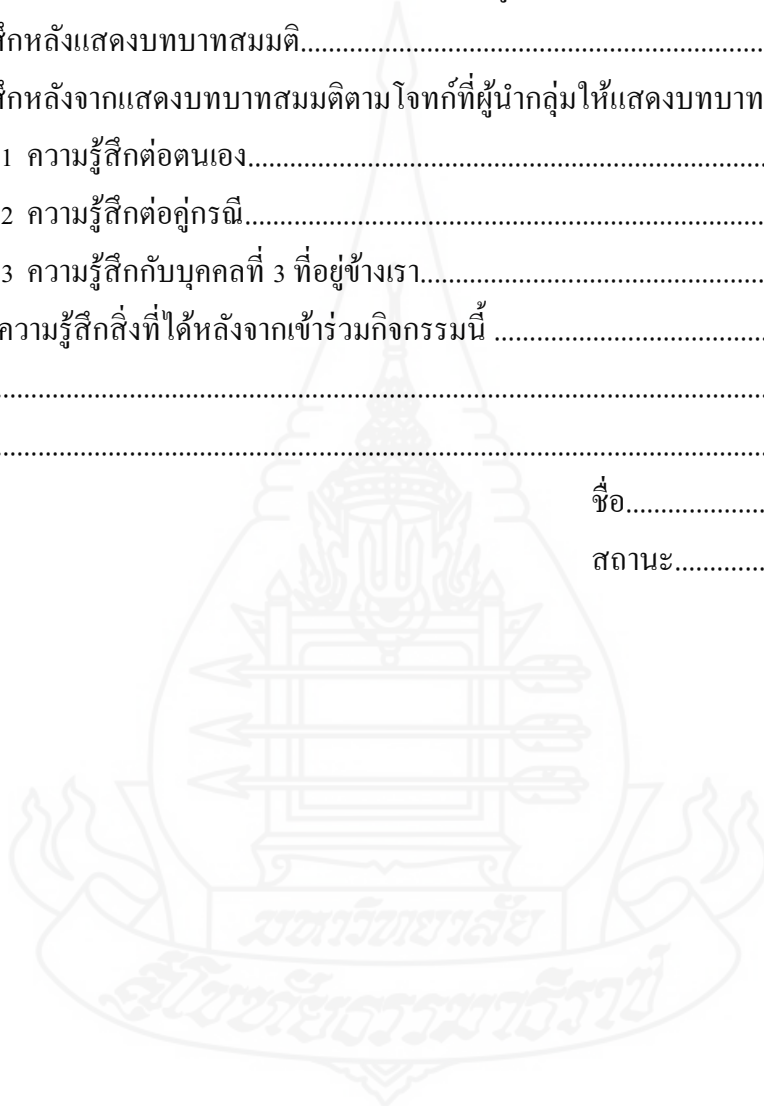
4. ให้บอกความรู้สึกสิ่งที่ได้หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนี้ .....

.....

.....

ชื่อ.....

สถานะ..... (พ่อ แม่ ลูก)

ครั้งที่ 6

เรื่อง ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม (1)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจปัญหาความขัดแย้ง ด้านพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มในครอบครัว ระบุความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวได้
3. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มบอกวิธีการแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัวได้

อุปกรณ์

1. กระดาษ A 4
2. อุปกรณ์ เครื่องเขียน
3. ใบงาน “หากว่า”

แนวคิด

ความขัดแย้งทางพฤติกรรม หมายถึงการไม่ลงรอยกันไม่สอดคล้องกันในเรื่องของการแสดงพฤติกรรมและบทบาทหน้าที่ หากมีการทำความเข้าใจพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหา ได้นั้น การแก้ปัญหาคือครอบครัวในเรื่องความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในครอบครัว

ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 6 เป็นเรื่องของความขัดแย้งด้านพฤติกรรม ผู้นำกลุ่มใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาคือครอบครัวแบบอย่างสั้นมุ่งเน้นคำตอบ ที่มีเป้าหมาย เพื่อเปลี่ยนมุมมองหรือกรอบแนวคิดของครอบครัว และเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการกระทำของสมาชิกครอบครัว จากการที่มุ่งเน้นรากเหง้าของปัญหา ไปสู่การมุ่งเน้น การหาทางออกของปัญหาโดยใช้เทคนิคดังนี้

- 1) คำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในอดีต เพื่อใช้คำถามผู้รับบริการเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาในอดีตที่เขาเคยประสบความสำเร็จอาจนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในปัจจุบัน หรือไม่ หากไม่ประสบความสำเร็จก็นำไปสู่การแก้ไขด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีใหม่ๆ
- 2) เทคนิคคำถามข้อยกเว้น เพื่อให้ผู้รับบริการและสมาชิกในครอบครัว สามารถมองเห็นความแตกต่างของเรื่องราวต่างๆ และเป็นการฝึกทักษะ การแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับบริการด้วย
- 3) เทคนิคคำถามระดับขั้น เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการ ได้สัมผัสความรู้สึกของตนเอง ว่าเขาบรรลุในสิ่งที่เขาต้องการระดับใด
- 4) เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อสรุปสาระสำคัญให้ผู้รับบริการทราบ และให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ผู้รับบริการ และสมาชิกในครอบครัว และการให้คำชม เป็นการกล่าวชมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และให้กำลังใจสนับสนุน

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกในครอบครัวด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ
2. ผู้นำกลุ่ม ใช้ทักษะการถาม ทักษะการสรุปความ เพื่อสรุปประเด็นปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในอดีต และอภิปรายร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มว่าแนวทางแก้ไขปัญหาของครอบครัวที่ผ่านมาในอดีต มีวิธีการอย่างไร เพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น
2. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิคคำถามย้อนกลับ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มจินตนาการ และมองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวมากขึ้น เช่น ในช่วงเวลาที่ครอบครัวมีความรักใคร่กันคืนนั้นเป็นอย่างไร ครอบครัวทำกิจกรรมกลุ่มอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเพิ่มพูนความสำคัญของการทำกิจกรรมที่เคยทำในอดีต ที่ทำให้ครอบครัวไม่ขัดแย้งกันทางพฤติกรรม และมีการกระทำเช่นเดิมอีก
3. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่ม ตั้งเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของตนเองขึ้น และให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนบอกเล่าถึงครอบครัวที่ปราศจากปัญหาความขัดแย้งของตนเองให้ทุกคนฟัง
4. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกทำใบงาน “หากว่า” เพื่อ วางแผนสู่การปฏิบัติจริงว่าแต่ละคน มีกำหนดลงมือปฏิบัติ เมื่อไหร่ อย่างไร
5. ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิค คำถามระดับขั้น โดยให้สมาชิกกำหนดระดับความตั้งใจในการที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ครอบครัวมีความสุขของแต่ละคน โดยกล่าวกับสมาชิกกลุ่มว่า “ขอให้แต่ละคน บอกระดับความสุขในครอบครัว ตามที่ตนต้องการ ว่าคุณต้องการให้อยู่ในระดับใด ตั้งแต่ 0 – 10”

ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม สรุปประเด็นสำคัญของการให้การปรึกษารั้งนี้
2. ให้กำลังใจแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้
3. นัดหมาย เวลา สถานที่ ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในกลุ่ม
2. การซักถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
3. จากใบงาน “หากว่า”

ใบงาน “หากว่า”

โปรดเติมข้อความให้สมบูรณ์ตรงกับความต้องการ

1. หากว่าในครอบครัวเราไม่มีความขัดแย้งด้านพฤติกรรมเกิดขึ้นครอบครัวเราจะเป็นอย่างไ

.....
.....

2. หากว่าครอบครัวเรามีพฤติกรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองครอบครัวเราจะเป็นอย่างไ

.....

3. หากครอบครัว มีพฤติกรรมที่ตรงต่อเวลา ครอบครัวเราจะเป็นอย่างไ

.....
.....

4. หากครอบครัวไม่มีพฤติกรรมที่ผูกพันกันครอบครัวเราจะเป็นอย่างไ

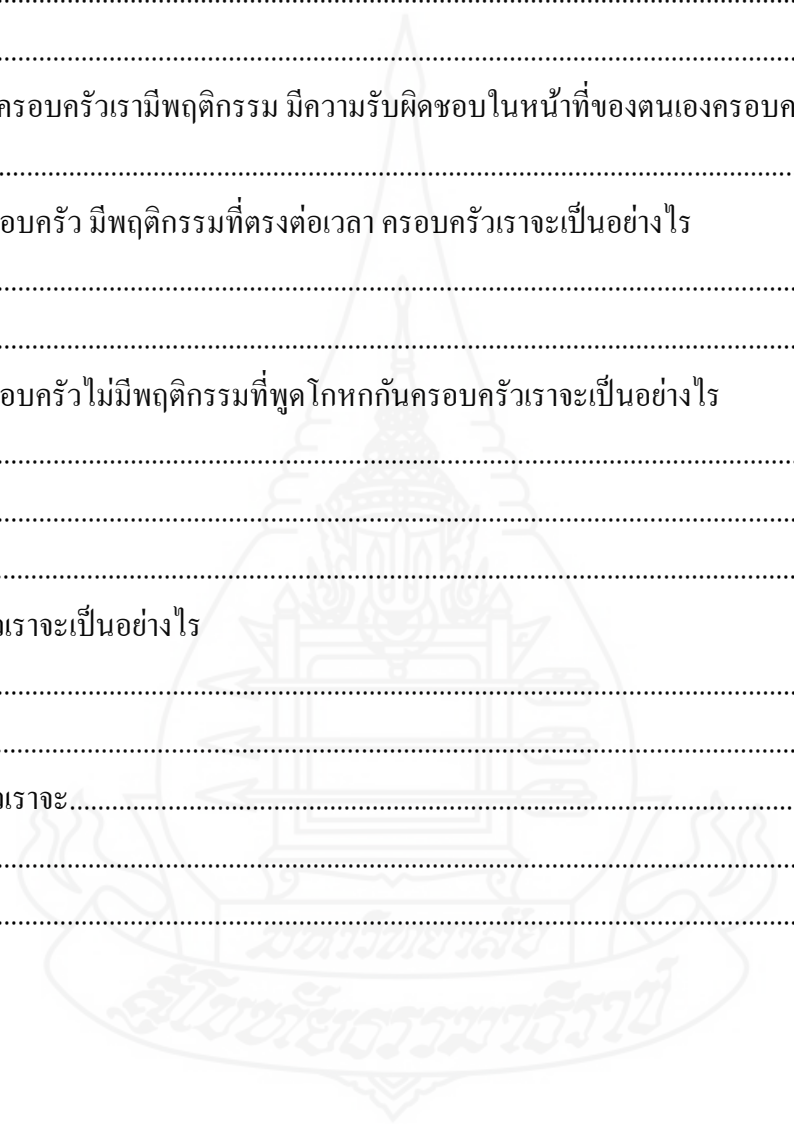
.....
.....

5. หากว่า.....
ครอบครัวเราจะเป็นอย่างไ

.....

6. หากว่า.....
ครอบครัวเราจะ.....

.....
.....

แบบฝึกกิจกรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

โปรดตอบคำถาม หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1

1. ฉันรู้สึกอย่างไรกับการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

2. ฉันปรารถนาให้บรรยากาศ การพูดคุยสื่อสารของคนในบ้านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

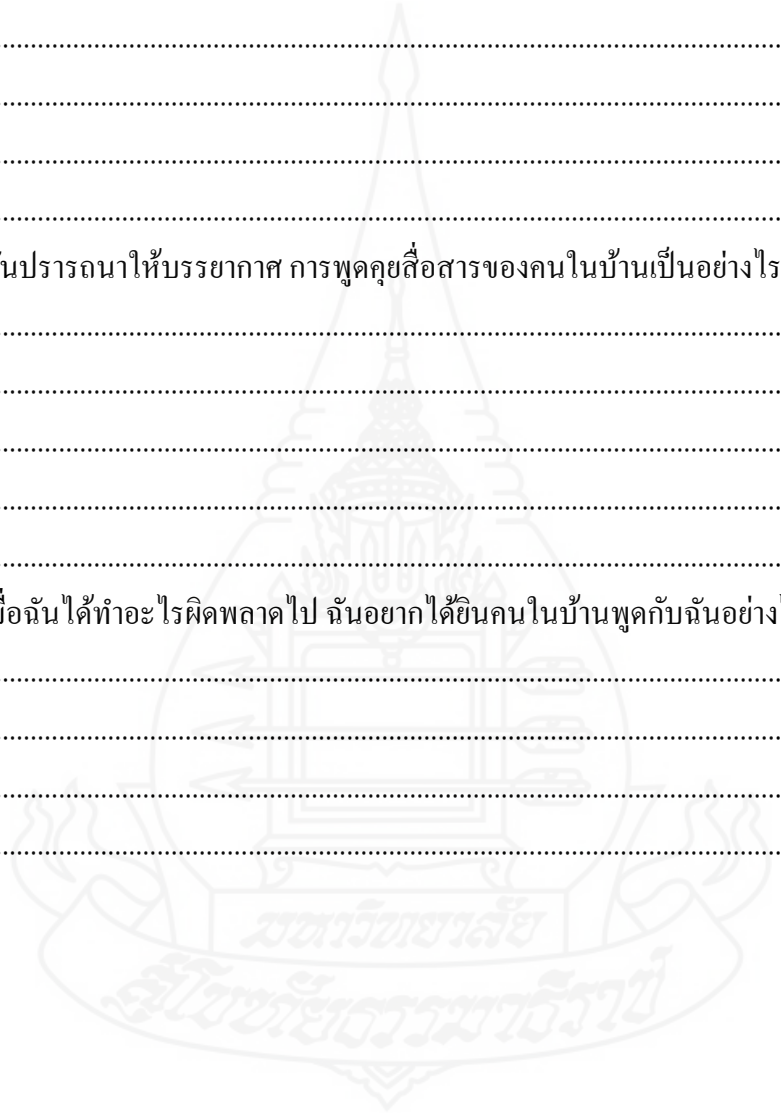
3. เมื่อนั้นได้ทำอะไรผิดพลาดไป ฉันอยากได้ยืมคนในบ้านพูดคุยกับฉันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 7

เรื่อง ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม (2)

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา ระบุวิธีแก้ไขพฤติกรรมการสื่อสารของตนเองที่

ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง

2. เพื่อให้ผู้รับบริการการระบุแนวทางการปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

อุปกรณ์

1. กระดาษ คลิปชาร์ท
2. อุปกรณ์ เครื่องเขียน
3. ใบงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิด

พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เป็น ปัญหาการสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวซึ่ง เป็นการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกัน ทั้งด้าน อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม การสื่อสารที่ไม่ตรงใจ ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงควรเสริมสร้างให้มี การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกันภายในครอบครัว จะช่วยลดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้

ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 7 เป็นเรื่องของความขัดแย้งด้านพฤติกรรม ผู้นำกลุ่ม ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบประสพการณ์นิยม โดยใช้เทคนิคทำที่การสื่อสาร และเทคนิคตัวแบบ เพื่อ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ หรือตระหนักรู้สำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเรียนรู้ที่จะมีประสิทธิภาพ เรียนรู้ที่จะสื่อสารด้วยคำพูด ท่าทาง ตลอดทั้ง ความรู้สึก ให้สอดคล้องกลมกลืน ซึ่งจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ใช้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ให้ข้อมูลในเรื่องของการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ กับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและ ให้สมาชิกกลุ่ม ฝึกการใช้ทำที่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จากนั้น ผู้นำกลุ่มใช้เทคนิค ตัวแบบ ตามทฤษฎีการให้การปรึกษารอบครัวแบบพฤติกรรมกรรูกิด- พฤติกรรม เพื่อให้ผลของการให้การปรึกษาดำรงอยู่ต่อไป และเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตัวแบบ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการมีสัมพันธภาพที่พึงประสงค์กับบุคคลอื่น หรือกับสมาชิกในครอบครัว (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ : 13-82)

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่ม ด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ

2. ผู้นำกลุ่ม ทบทวนถึงการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา สอบถามสมาชิกกลุ่ม เพื่อประเมินผล และชื่นชมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น และแจ้งกิจกรรมและจุดประสงค์ของกิจกรรมวันนี้

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำกลุ่มสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัว และใช้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะเพื่อสรุปท่าทีของการสื่อสารที่ ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว

2. ผู้นำกลุ่มมอบ “ใบความรู้” การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิภาพ แก่สมาชิกกลุ่ม

3. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกแต่ละคน วิเคราะห์การสื่อสารของตนเอง และคนในครอบครัวแต่ละคน หลังจากได้อ่านใบความรู้แล้ว ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มบอกก่อนว่าตน สื่อสารแบบไหน คนอื่นสื่อสารแบบไหน ที่ละครอบครัว

4. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มฝึกทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ใบงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

5. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกในครอบครัวที่เป็นพ่อแม่ ฝึกทักษะการเป็นพ่อแม่แบบพฤติกรรมนิยม

6. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิค ตัวแบบโดยให้ชมคลิปวิดีโอที่สั้นเรื่องเพื่อการดำรงอยู่ของพฤติกรรมอันพึงประสงค์

ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม สรุปประเด็นสำคัญของการให้การปรึกษาครั้งนี้

2. ให้กำลังใจแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้

3. นัดหมาย เวลา สถานที่ ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

2. ใบงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

3. ใบความรู้ “เรื่องการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ”

แบบฝึกกิจกรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

โปรดตอบคำถาม หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1

4. ฉันรู้สึกอย่างไรกับการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

.....

5. ฉันปรารถนาให้บรรยากาศ การพูดคุยสื่อสารของคนในบ้านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. เมื่อฉันได้ทำอะไรผิดพลาดไป ฉันอยากได้มีคนในบ้านพูดกับฉันอย่างไร

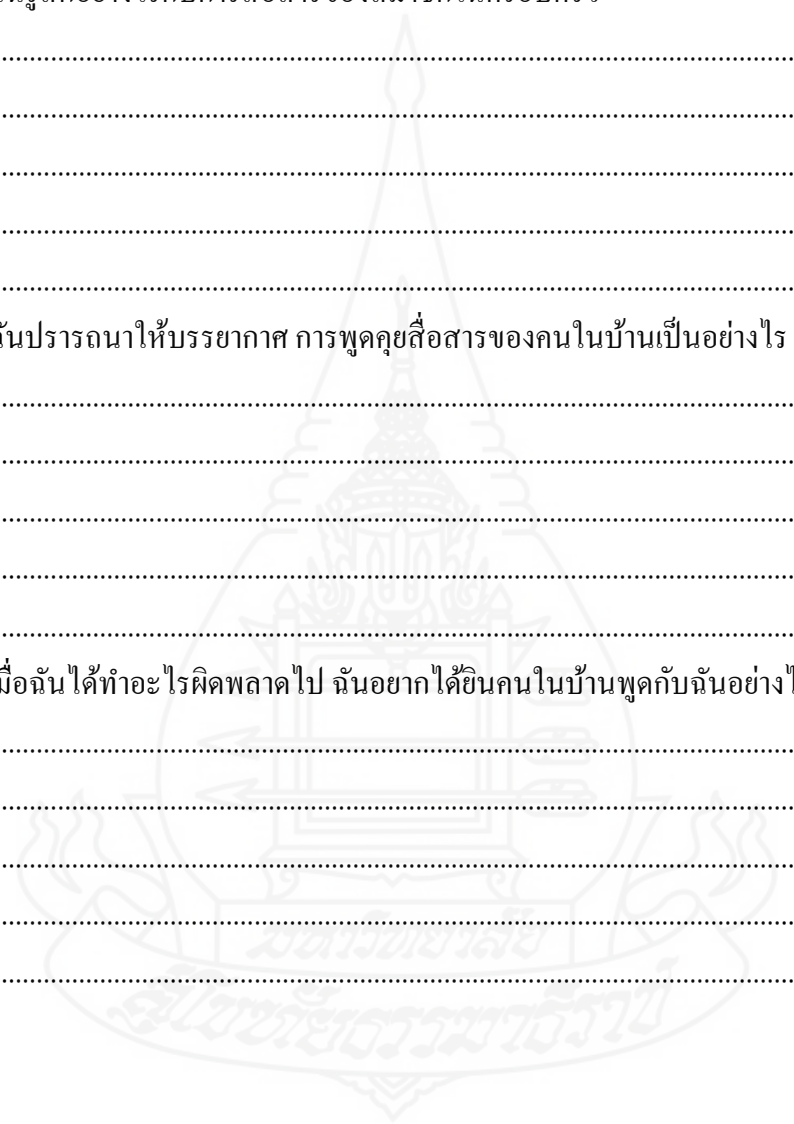
.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

ข้อมูลสถานการณ์การสื่อสารในครอบครัวโดยใช้สรรพนาม “ฉัน” (I-messages)

สถานการณ์	การสื่อสารภาษา “I”	การสื่อสารภาษา “You”
ก๊วยเป็นนักกีฬาของโรงเรียนแต่ก๊วยไม่ค่อยได้ซ้อมกีฬา จึงทำให้แพ้การแข่งขันกีฬา ก๊วยรู้สึกผิดหวังจึงพูดคุยให้แม่ฟังว่า	“ลูกรู้สึกเสียใจที่แพ้การแข่งขันครั้งต่อไปลูกคงต้องพยายามฝึกซ้อมให้มากขึ้น”	“แม่ ใช้ให้ทำงานบ้านเยอะจนไม่ได้ซ้อมกีฬายเลยผลเลยออกมาเช่นนี้ ลูกผิดหวังจริงๆ”
แบงค์ เป็นประธานนักเรียน และทำกิจกรรมของโรงเรียนเกือบทุกครั้ง จึงทำให้ผลการเรียนตกต่ำ ตอนนีถึงเวลาที่ต้องบอกพ่อ/แม่ว่า	“ลูกรู้สึกเสียใจที่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง เรื่องผลการเรียน ต่อไปลูกจะแบ่งเวลาระหว่างเรียน ทำกิจกรรม จะทำตารางอ่านหนังสือใหม่”	“ก็โรงเรียนมีกิจกรรมเยอะ ลูกเลยไม่ได้อ่านหนังสือ”
พ่อ/แม่สัญญากับบอลว่า หากบอลเรียนได้เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จะซื้อโทรศัพท์ มือถือเครื่องใหม่ให้ แต่ ถึงวันที่ผลการเรียนออก พ่อ/แม่ไม่ได้พูดอะไรกับบอล บอลพูดกับพ่อ/แม่ว่า	“ลูกรู้สึกน้อยใจ ที่พ่อ/แม่ลืมสัญญาที่ให้ไว้กับลูกว่าจะซื้อโทรศัพท์เครื่องใหม่ให้ถ้า ลูกสอบได้ เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป แล้วตอนนี้ลูกก็ทำได้แล้ว”	“พ่อ/แม่ ใจร้าย ไม่รักษาสัญญา ที่ให้ไว้กับลูก”
ก้อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลับเลิกรเรียน ก้อยนั่ง รถไปกับแฟน เพื่อจะไปเรียนพิเศษ พ่อของก้อยบังเอิญเห็นเข้า ก้อยก็เห็นพ่อเหมือนกัน หลังจากกลับถึงบ้าน ก้อยพูดกับพ่อว่า	“ลูกอยากให้พ่อฟังลูกก่อน ลูกรู้ว่าพ่อไม่พอใจที่ ลูกนั่งรถไปกับเขา ต่อไป ลูกจะไม่ทำอย่างนั้นอีก ลูกต้องการความเชื่อใจของพ่อเหมือนเดิมนะคะ”	“ทำไมพ่อไม่เชื่อใจลูกบ้าง พ่ออะ! คิดมาก ไปเองไม่ได้มีอะไรสักหน่อย”

ตอนที่ 3

แบบฝึก “ฉัน” (I-messages)

สถานการณ์	การสื่อสารภาษา “I”	การสื่อสารภาษา “You”
ก๊วยเป็นนักกีฬาของโรงเรียนแต่ ก๊วยไม่ค่อยได้ซ้อมกีฬา จึงทำให้ แพ้การแข่งขันกีฬา ก๊วยรู้สึก ผิดหวังจึงพูดคุยให้แม่ฟังว่า		“แม่ ใช้ให้ทำงานบ้านเยอะจน ไม่ได้ซ้อมกีฬาเลยผลเลย ออกมาเช่นนี้ ลูกผิดหวังจริงๆ
แบงค์ เป็นประธานนักเรียน และทำกิจกรรมของโรงเรียน เกือบทุกครั้ง จึงทำให้ผลการ เรียนตกต่ำ ตอนนี้ถึงเวลาที่ต้อง บอกพ่อ/แม่ว่า		“ก็โรงเรียนมีกิจกรรมเยอะ ลูก เลยไม่ได้อ่านหนังสือ”
พ่อ/แม่สัญญากับบอลล่า ว่า หาก บอลเรียนได้เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จะซื้อโทรศัพท์ มือถือ เครื่องใหม่ให้ แต่ ถึงวันที่ผลการเรียนออก พ่อ/แม่ไม่ได้พูดอะไรกับบอล บอลพูดกับพ่อ/แม่ว่า		“พ่อ/แม่ ใจร้าย ไม่รักษาสัญญา ที่ให้ไว้กับลูก”
ก้อยเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 หลับเลิกเรียน ก้อยนั่ง รถไปกับแฟน เพื่อจะไปเรียนพิเศษ พ่อของก้อย บังเอิญเห็นเข้า ก้อยก็เห็นพ่อ เหมือนกัน หลังจากกลับถึง บ้าน ก้อยพูดกับพ่อว่า		“ทำไมพ่อไม่เชื่อใจลูกบ้าง พ่ออะ! คิดมาก ไปเองไม่ได้มีอะไรสักหน่อย”

ใบความรู้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

เวอร์จิเนีย ซะเทียร์ กล่าวว่า การสื่อสารในครอบครัวมันสะท้อนให้เห็นความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารที่ไม่เกิดประโยชน์ (Dysfunction Communication) ไม่ชัดเจน (Unclear) ไม่ตรง (Indirect) ไม่สมบูรณ์ (Incomplete) ไม่กระจ่าง (Unclearified) คลาดเคลื่อน (Inaccurate) บิดเบือน (Distorted) ไม่เหมาะสม (Inappropriate) จะบ่งบอกถึงคุณลักษณะที่ระบบครอบครัวทำหน้าที่ได้ไม่ดี

การสื่อสารที่ไม่เหมาะสมภายใต้สภาพกดดัน มี 4 ลักษณะดังนี้

1. ผู้ที่ตำหนิหรือกล่าวโทษผู้อื่น (Blamer) ภาพที่แสดงออกเสมือน มีอำนาจ เช่น “เธอไม่เคยทำอะไรถูกเลย” “เธอเป็นอะไรของเธอกันนะนี่” ทำทางไม่สบายทางร่างกาย ดึงเขม็ง แข็งขืน

- ความรู้สึกภายใน คำพูดตัวอย่าง “ฉันรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่ประสบความสำเร็จ
- ความภาคภูมิใจต่ำ “ฉันอยากให้ใครรักและความใจฉันบ้าง” บุคคลประเภทนี้ชอบบ่น ชอบใช้นิ้วชี้หน้าผู้อื่น คำพูดตัวอย่าง “ทำไมคุณไม่.. คุณควรจะทำ .. คุณมีปัญหาอะไร...

2. ผู้ที่ยอมตามผู้อื่น (Placater) ภาพที่แสดงออกมาเสมือน ให้บริการ ตัวอย่างคำพูด “ฉันอยากทำให้คุณมีความสุข” ทำทางขึ้นขมจีประจบ

- ความรู้สึกภายใน “ฉันรู้สึกไม่มีคุณค่าอะไรเลย ถ้าไม่ได้ดูแลผู้อื่น”
- ความรู้สึกต่อคุณค่าของตนเองต่ำ “ฉันอยากให้ใครรักฉัน เข้าใจ”

3. ผู้ที่มากไปด้วยเหตุผล (Super-Reasonable) ภาพที่แสดงออกมาเสมือน ฉลาด คำพูด เหตุผลยาวๆ เข้าใจยาก ตัวอย่างคำพูด “ฉันมีคำตอบที่ดีที่สุด” ทำทางเยือกเย็น ไร้ความรู้สึก

- ความรู้สึกภายใน “ฉันมีความรู้สึกไม่มั่นคง” อ่อนแอ
- ความรู้สึกต่อตนเองต่ำ “ฉันต้องการให้ใครรัก และเข้าใจฉัน”

4. ผู้ที่พูดจาไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ (Irrelevant) ภาพที่แสดงออกมาดูเสมือนเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คำพูดที่แทบจะไม่มี ความหมายอะไรเลย ทำทางเคลื่อนไหว ขาดสมดุล

- ความรู้สึกภายใน ไม่มีใครแคร์ ไม่มีใครใส่ใจฉัน มีความเหงา ขาดจุดมุ่งหมาย

ส่วนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพภายใต้สภาพกดดัน (Functional Communication) เป็นภาพที่ สอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งท่าทาง น้ำเสียง ท่าทางร่างกาย ความคิดและความรู้สึก แสดงออกได้อย่างเหมาะสม ความรู้สึกภายใน “ฉันรู้สึกดี” ความรู้สึกต่อคุณค่าของต่อตนเองสูง “ฉันรู้สึกว่ามิใครรักและมีคุณค่า” บุคคลประเภทนี้จะคิดก่อนทำ การคิดจะสอดคล้องกับการกระทำ มีความเป็นกลาง เป็นตัวของตัวเอง ชอบเสี่ยงเพื่อความก้าวหน้าและพัฒนา รับผิดชอบต่อความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง*อ้างถึง ศิริพิศ ทองพงษ์

ครั้งที่ 8

ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 90 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการปรึกษา
2. เพื่อยุติการปรึกษา

อุปกรณ์

1. กระดาษ คลิปชาร์ท
2. อุปกรณ์ เครื่องเขียน
3. แบบประเมินความขัดแย้งภายในครอบครัว
4. กระดาษรูปหัวใจ

แนวคิด

การปัจฉิมนิเทศเป็นการพบกันครั้งสุดท้าย หรือการยุติการให้การปรึกษา การยุติการให้การปรึกษาเป็นการแสดงให้เห็นว่าเกิด ความอิสระ ระหว่างผู้นำกลุ่มและผู้รับการปรึกษา การช่วยเหลือเป็นอันสิ้นสุด ต่อจากนี้จะเป็นการนำสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือการรักษาความสัมพันธ์อันดีของครอบครัวไว้ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มอาจมีการติดตาม ความคืบหน้า หรือความเป็นไปของผู้รับการปรึกษาตามความเหมาะสม

ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 8 นี้เป็นขั้นสุดท้ายในการให้การปรึกษาคครอบครัว ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ช่วยกันประเมินระดับความขัดแย้ง และความเปลี่ยนแปลงในครอบครัว หลังครอบครัวและสมาชิก เข้าร่วมการให้การปรึกษาคครอบครัว 7 ครั้ง ผู้นำกลุ่ม บูรณาการ ทฤษฎีการให้การปรึกษาคครอบครัว แบบโครงสร้าง โดยใช้ขั้นตอนการให้การปรึกษา การประเมินความสัมพันธ์ในครอบครัว และใช้เทคนิคการเข้าร่วม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ความยึดหยุ่นที่เกิดขึ้น และใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษาคครอบครัวแบบพฤติกรรม และการรู้คิด-พฤติกรรม ใช้เทคนิค การรักษาผลการให้การปรึกษาให้ดำรงอยู่ต่อไป โดยผู้นำกลุ่มเสนอให้ครอบครัวมีเครื่องเตือนความทรงจำ และใช้เทคนิค วันแห่งความใส่ใจ – ห่วงใย โดยฝึกให้สมาชิกในครอบครัว ได้มีวันแสดงออกความรัก ความรู้สึก และเป็นวันที่ ทุกคนเปิดใจ และให้อภัยกันโดยปราศจากเงื่อนไข

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้นำกลุ่มกล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่มด้วยท่าที่เป็นมิตร เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในการให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาจะได้รู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ
2. ผู้นำกลุ่ม ทบทวนถึงการให้การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา สอบถามผู้รับการปรึกษา และสมาชิกในครอบครัวเพื่อประเมินผล และชื่นชมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ได้เกิดขึ้น และแจ้งกิจกรรมและจุดประสงค์ของกิจกรรมวันนี้

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำกลุ่มสรุปผลเข้าร่วมกลุ่มในทุกครั้งที่ผ่านมา และให้สมาชิกกลุ่ม ทำแบบประเมินความขัดแย้งภายในครอบครัวที่ ผู้นำกลุ่มสร้างขึ้น
2. ผู้นำกลุ่ม ใช้เทคนิคการเข้าร่วม โดยการสังเกตพฤติกรรมความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป
3. ผู้นำกลุ่มให้ใช้เทคนิค การรักษาผลการให้การปรึกษาให้ดำรงอยู่ต่อไป โดยผู้นำกลุ่มเสนอให้ครอบครัวมีเครื่องเตือนความทรงจำ โดยการบันทึกวิธีการจัดการกับความขัดแย้งภายในครอบครัว ที่ประสบความสำเร็จ
4. ผู้นำกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันทำสัญญาใจ และตกลงหาวันดีๆ แห่งครอบครัว เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีของครอบครัว
5. ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกกลุ่ม กล่าวความรู้สึก และข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับการให้การปรึกษาครั้งนี้

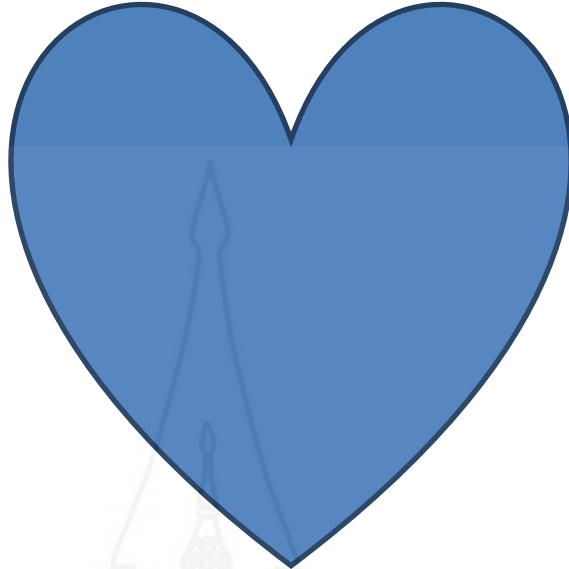
ขั้นยุติ

1. ผู้นำกลุ่ม สรุปประเด็นสำคัญของการให้การปรึกษาคครอบครัวกำลังใจแก่สมาชิกกลุ่มพูดความรู้สึกประทับใจ ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการให้การปรึกษาคครอบครัว
2. กล่าวยุติการให้การปรึกษา

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมสมาชิกกลุ่ม
2. แบบประเมินความขัดแย้งภายในครอบครัว

ข้อความจากที่ให้สมาชิกกลุ่มเขียนลง กระจายรูปหัวใจ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวประภาศรี ไกรนรา
วัน เดือน ปีเกิด	27 กรกฎาคม 2526
สถานที่เกิด	นครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา และแนะแนว มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัดพังงา
ตำแหน่ง	ครูแนะแนว

